

ޝައިޚް ސުލްޠާން ބިން ބިޖާދު އަލް ޢުތައިބީގެ ސިރީ

“ހާ ޖިހާދުން ހަށަހެރިވެގެން ތިބި މީހުންނޫވެ!”

ޝައިޚް ސާލިމް އަލް މުސައްޔިދުގެ
ހާއްސަ ދެ ބަޔާނާއި އެކު

އުޚުތާތާ ތަރުޖަމާ ކުރީ

“ޖިހާދުގެ އަޑު”

مقدمة:

(ފާޠިމާގެ ހަނދާން...)

ا مد مدُه، ونستعينه ونستغفره، ونعوذ باللـه من شرور أنفسنا ومن سيئات أعمالنا، من يهده اللـه فلا مضل له، ومن يُضلل فلا هادي له. وأشهد أن لا إله إلا اللـه وحده لاشريك له، وأشهد أن مداً عبده ورسُوله، صلى اللـه عليه وعلى آله وصحبه، وسلم تسليما كثـ اً.

أما بعد : މި ފޮތް މި އެކުލަވާލަނީ އަހަރެމެންގެ އުއްމު **فاطمة** ގެ ހަނދާންތަކެވެ. ފާޠިމާއަކީ، އިރާޤުގެ އެމެރިކާގެ އަޅުވެތިކަމުން اللهގެ އަޅުވެތިކަމަށް ގެނައުމަށް މަސައްކަތް ކުރާ ވަރުގަދަ މުޖާހިދެއްގެ އުންމެކެވެ. އެމެރިކާގެ ނަޖިސް ސިފައިން މި މުޖާހިދު ހައްޔަރު ކުރުމަށް އޭނާގެ ގެއަށް ވަދެ އޭނާ ނުފެނުމުން ފާޠިމާ ހައްޔަރުކުރިއެވެ. ކޮންތާކު ބެހެވީ؟ އޭނާ ގެންދެވުނީ "އަބޫ ޣުރައިބު" ޖަލަށެވެ. މި ހިއްމަތްތެރި އުއްމު ވަނީ ތޫރާނުގެ 13 ދޮށް ހިތިހާސްކަން ވާށެވެ. ފާޠިމާގެ ވާހަކަން އަހަރެމެންނަށް ލިޔުން ސިޓީ[1] ބަޔާން ކޮށްދޭނަމެވެ:

بسم ا الر ن الرحيم

قُلْ هُوَ اللهُ أَحَدٌ * اللهُ الصمَدُ * لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ * وَلَمْ يَكُن لهُ كُفُوًا أَحَدٌ

އަހަރެން މި މާތް ސޫރަތް، الله ތަޢާލާގެ ފޮތުން އިޚްތިޔާރު ކުރީ، އެއީ އަހަރެންގެ ނަފްސާއި ތި އެންމެންގެ ނަފްސަށް އެންމެ އަޒީޒު ކުރާ (ސޫރަތެއް) ވީމައެވެ. ވަކިން ޚާއްސަކޮށް މުއުމިނުންގެ ހިތްތަކުގައި އެއިން ބޮޑުވެރިކަމާ ވީމައެވެ.

---

[1] އަބޫ ޣުރައިބު ޖަލުން ވަގަށް ބޭރުކުރެވުނު މި، ޚަބަރީ ބަޔާން، އަޅުން ލިޔެފައިވާ ސިޓީ ޖަޒީރާ ޗެނަލުގައި ވަނީ "މަތްކަރުމު އަރި އިސްމާރާ" އިއްޔެއެވެ. ބައްލަވާ:
http://www.freearabvoice.org/Iraq/Report/report167.htm

الله ގެ ޤުދުރަތައި ހަސަދަވެރިކަމާ ދޭ އަމުނޫނެވެ! އަހަރެން ކިޔަވާނީ ކިހިނެއްތޯ ބުނެދީ ފަހެ ލިޔާ

ހެއްޔެވެ؟ އަހަރެން ބުނަންވީ ފަހެ ޖިނޭގެ ދަރިން ތަޅުން އަހަރެމެންގެ ބަލަހައްޓާ ފުރުއްޖެއް

އެވެ. އެއީ އަހަރެމެންގެ އިއްޒަތް ނަމަވެސް ދާދިހަކަށް އުޅޭ ދަރިފުޅާކުރާ މީހުންގެ

ކިބައިންނެވެ... ނަމަވެ ފަހެ (އަހަރެން ބުނަންވީ) ހަމަކަމަކުރެން އެމީހުން އަހަރެމެންގެ ހިތްތައް

ހަމަޖެހުން، އަހަރެމެންގެ މުސްތަޤުބަލު ކާމިޔާބީ އެދި އަހަރެމެންގެ މުޅިފިލި ޤުރުއާނުގެ مصحف

ތެރެ އިރާ ކުރިކުރި ކިޔަވައިދެނެވެހެއްޔެވެ؟ ا أَ ... ކިޔަވާނަން އަހަރެމެންގެ ހާލަތު ހަމަ

ނުވިސްނޭ ހެއްޔެވެ؟ ހަމަ ބަޔާންކުރީމުގެ އަހަރެމެންނަށް ފާގަތި ކިޔަވާނަން ނޭގެނީ

ހެއްޔެވެ؟ އަހަރެމެންނަކީ ކިޔަވާނީ އުޅެމުންނެވެ. الله ތަޢާލާ (މިކަމުގައި) ކިޔަވާން ހިތާބު

ކުރައްވައިފައެވެ.

الله ގެންދީ ބުނެދެވޭ. އަހަރެމެން ޖެހިން ގެނބޭގޮތް ގެނބިގެން ހަރުގެން، ހާދަ ހަމަކާ އެއީ އަރާ ތިބާގެ

ތަރައިން މިހާރު އަހަރެމެންގެ ހިތްތައް އިޙްލާޞް، އަހަރެމެންގެ މުޅިކަން އެދުނުތެރެކޮށްދޭގެން

ފުރުގެން ހިނދު ފުރާ ނަރާ އެއް ރަނގަޅު ނުދެއްވޭ ފަހެ އަހަރެމެންނަށް الله ތައްޔާރުކޮށް

ބިރުވެރި އަހަރެމެންގެ ބިރުކުޅުމުން ރާއްޖޭގެ ކިރުމަތީގެ ނިމިގެން ދެވެ.

الله އަށް ބިރުވެރިވާށެވެ! އެމީހުންނާއި އާދައިން އަހަރެމެންގެއްވަރު ބުނެލާނޭ.[2] އެމީހުންނާއި

އާދައިން އަހަރެމެން މުޅިވެރިވާ ފަހެ އެބައިމީހުން އަހަރެމެންގެ އިޙްތިރާމް ކުރާނެ ގޮތް

ހާލަތުކުރަނީ މިހުން ދަރަނި ނިމިލާނެ. އެއީ الله ގެ ދަރުސް އިސްލާމްގެ ދިރާސާ ކުރުވާނެ.

އަބަދުމީހުންގެ ޖެހިގެން ގޮތަހަ ބާވަތް ބައިވަރު ދުރުނިތޭ[3] އަހަރެމެންނާއި ދިޔަފަރު، މި

ގޮތް އުޅުއްވާ ޖެހިލުމުގެ އަމާން ރަނގަޅެވެ.

---

[2] އެބަހީ އެ ޙަދީޘް ރިވާކުރެއްވި މުޙަދިސް ގެދޮރުވެރިޔާ، އެ ޙަދީޘް ލިބުނީ ހަމަ ނޫނީ

ނުލިބޭނެއެވެ. އަދި އެ ގޮތަށް ރިވާކުރި ހަމަ ދޭ ޔަގީން މިހުންގެން މަތިވެރިކަން ލިބޭ އެވެ.

[3] އެބަހީ ހިތުން ގަބޫލުކޮށް އިޚްލާޞް ދޭނެވެ.

އަހަންނަކީ ﷲ އަށްޓަކައިވާ ކަނބަލުންގެ އުޅުމު (ފާޠިމާ)އެވެ. އެއްދުވަސް ތިރީ 9 ފަހަރަށް ވުރެ ގިނައިން އަބަދުވިން އަހަރެންގެ އިއްޒަތް ފާޅުކުރި! ފަހަ ކަނބަލުންނަން ވިސްނާ ހުއްޓެވެ؟ ކަނބަލުންގެ އަމިއްލަ އުޅުމެއް (އެބަހީ: ދުއްބާއިއް ނުބޫނު ކުއްލިއްޔާ) ގެ އިއްޒަތްތެރިކަން އަހަރި ފުރި މަސްޖިދު ނިކަން ވިސްނާލާށެވެ. ދުނިޔޭގެ ކަނބަލުންނަކީ އެކަން ނުވިސް ނެތި ކިޔާވެ ހުއްޓެވެ؟ އެކިނި އަހަންނަކީ ވެސް ހަމަ ކަނބަލުންގެ އުޅުމެއްކުރެއްވީ. އަހަންނާއި އެއްކަލަ (މިޒާތުގައި) ކައިވެނިކުރި ބީބީ 13 އަހަރުން ކުރިން އެބޭއިބޭއެވެ. މި އަނބުމީހުން ވެސް އެކަކު އަނބަކަލުން ހަމް އިވާ އަދި ފެންނަނާ އިއްޒަތް ފާޅުކުރިފައެވެ.

އެމީހުން އަހަރެމެން ނަމާދު ކުރުމުން ވެސް ހެދުން އަޅާފައެވެ. އަދި އަހަރެމެންގެ ހުދުންތައް ބާލުވައި އެރުވާން ނިވަކަރުމުން ވެސް މާކަނުފައެވެ. އަހަރެން މި ސުވާލު ދިނުމަކީ އެއިގެފަރައިން އެއް އުޅުއް އަމިއްލަ އަނގ މުރާދެއްޖެހިއެވެ. އާދޭސް އިއްޒަތް ވެސް ވެރަން އަނިޔާ ވެރިކަން ފާޅުކުރިފައެވެ. އާދޭސް އިއްޒަތް ފާޅުކުރާދޫނު އާދޭސް ދަތިގައި ފަހަރުމަސް ކަނޑުގައި ސުފައިންގެ މީހަކު ތެޔޮއެވެ. އަދި ހުބޯފުސް ނުކުރާ ވެރިގެ އަނިޔާ އަނާއަން ތެޔޮއަށް ކުރެވިއެވެ. އަނާ، އާދޭ ބޭ، މަރުވެނުދުން ފަރިގައި ތެޔޮއެވެ... އައި އަނާއަން ކެތު ނުކުރެވިގެންވެ. އަމިއްލަ އަށް މަރުވެދިޔަ އިސްލާމީދީނުގައި ޖަހާމު ކަމަކަން ވެރިކުރުގައެވެ. އެހެނަސް އަހަރެން އެ އަނބުރުން ކުއްޖާ އުޖަރުވެރި ކުރުމުވެ. ﷲ ފަރާތުން އަހަރެން އެއްމިދު ކުރެނި އަނާއަން ހާދަ ފުއްސަވާދެއްވާ. ފަހަ އެއިރާހަނީ أرحم الرا އެވެ.

މަގޭ އަޚުންނޭވެ. އަދިވެސް އަހަރެން ކަނބަލުންގާމު ބުނަމުވެ. ﷲ އަށް ބިރުވެތިވާށެވެ. އަދި އެބައިމީހުންނާއި އެކު އަހަރުމެންވެސް މަރުވާނުވެ. އަރުން އަހަރުމެން މިކަމުން ސަލާމަތްވުމަށެވެ.

وامعتصماه .. وامعتصماه .. وامعتصماه[4] *(ހާރިޖާގެ ސުވާލު ނިމުނީ)*

[4] މިއީ މުސްލިމުންގެ ޚަލީފާ މުޢުތަޞިމް އަށް ގޮވުން ގޮވުން ރޫމުކާރީދު ގެވުމުކަވެ. އެއީ އެދުއްރުގައި ނަޞާރާއަށް މުސްލިމު އަންހެނެއް އަސީރުކޮށް އޮއްސާއަން އަދިވާ ކުރިއަނދު "އަ

މި ސިޓީގެ ޗަޕާބަގައި 100 އަށް ވުރެ ގިނަ މުޖާހިދުން، ޑިސެންބަރު 17 2004 ވީ ހުކުރު ދުވަހުގެ ރޭ، ވަރަށް ވަރުގަދަ ޓޯކެއް ހަމަޖެހިގެން އަށް ފުރަހިބު ޗަރަށް ދިޔައެވެ. މިހަމަލާގައި 68 ޝަހީދުން އުފެދިގެ ސިޔާސީ މަޤާމުތަކެވެ. އަދި ޗަލުކޮށްތަކުގެ އަސްކަރުންގެ ކޮށިއިން ފާހިމާލެސް ވަނީ، މި ހަމަލާ ބަދަލު ކުރުވުން އިތުރު ބޯލަން ލިބުނު ގެއްލުމަކުން މަރުވެފައެވެ. الله އާދާ އަށް ރަހުމަތް ލައްވާހިއެވެ.

ދެންވަހަ ފާއިދާ އަކީ ކޮބައިތޯ؟ އެއީ އަހަރެމެންގެ މަސައްކަތެވެ. އަހަރެމެންގެ ދަޢުވަތެވެ. އަދި އަހަރެމެންގެ ކޯއްޓެއްޓެވެ. އެއީ ޖިހާދުގެ އަސްދަރުތަކުގެ ފައިދާ މިއުއްމަތުގެ ކޮންމެ އުޅުމެކެވެ. ފަހެ، އެއީ އަހަރެމެންގެ ހުއްޓެވެ. އަހަރެމެންގެ އިއްޒަތެވެ.

އާ އަހަރެމެންގެ އުއްމީދުތަކެވެ…، އަހަރެމެންގެ ގިނަ މުސްލިމުންނަކީ ޝަހީދުންނަކީ ކަމުނަ އިސްތިޝްހާދު ނުވެއެވެ. އެހެނީ ޝުހަދާއަކީ އިޖާބަ ދުވަސްވީ ހަލާކު ޔަގީނުންނެވެ. ޝަރުޢެވެ. ޔަގީނުންގެ ވަންތަކަން ގެއްލިއްޖެއެވެ.

ފަންމުން މިވަނީ ލިޔުން މިއަދު، ކުރިން ދަރަޖާ ލިބުނު ފޯރުމުގެ ތަނަވަސްކަން
ހުރިގޮތް ނުދާނަށް ހިފު ވަނީ އަޑު، ފުވިގެން ދިޔަ ކަމުނަތިރިކަމުގެ ފުރުސަ
ފެނިހިލި ކާތިފަރު ރަދީފުމަސްޓަރު، ނިމިގެން ދިޔައީ އިސްތިޝްހާދު ގާއެގެ އުމުރުން
ހުރިހާ މަގު ހިލިފިރުތަށް އަދު، ހިތަށް މިއަރު އަމަލު ނަސް ނިޔާފި ފޯރުން

މުޅިމަސްލަ…" އާ ގިލިމުލާއި ބާރުގަދަމެން ހެދިފައަށް އިޖުމާއި އެކު، ފަހިވާންވީސް ތިރާކުމަރު ވަގުތުގެ ނުދާއްވައި، "އިނބަގެ ގުޅުމަށް އިޖާބަ ދިނުމަށް އަހަރެން މިއަދުނަ އާ.. އިނބަގެ ގުޅުމަށް އިޖާބަ ދިނުމަށް އަހަރެން މިއަދުނަ އާ…" މިހެން ގޮވާލައްވާލުން ވަޑައިގެން، ނަސްރާއިންގެ ސަރަހައްދުން އަރައި، އެހިސާބު މުސްލިމުންގެ ބާރުދަރަށް ގެންނަވައި، ނަސްރާނަކާގެ ބާރަށްޓައި، މުސްލިމު އަށްހެއާ ސަލާމަތްކުރި ކުރުމެވެ.

ޖިހާދުން އެކަހެރި ވުމުގެ ފާފަ އާއި އެކަމުގެ ބިރުވެރިކަން[5]

ا مَ

ﷲ ގެ މަގުގައި ޖިހާދު ކުރުމުގެ އަމުރާއި، އެއަށް ފަރުވާކުޑަކުރުމުގެ އިންޒާރާއި ޤުރުއާނުގެ އެތައް އާޔަތްތަކާއި (ނަބިއްޔާގެ) އެތައް ޙަދީޘްތަކުން ފެންނަން ހުރިކަމެވެ.

މުސްލިމުން ﷲ ގެ މަގުގައި ޖިހާދުކުރުން ފަރުވާކުޑަކޮށް، ދުނިޔޭގެ އަރާމާއި ފައްޖަޔ ޒިހާރުކޮށްފިނަމަ، ނިކަމެތިކަން އެބައިމީހުންގެ މައްޗަށް ފާވެ ދުނިޔޭގެ ދިރިއުޅުން ލޯބިވެރި ވެގެންދާނެއެވެ. އެބައިމީހުންނަށް، އެބައިމީހުންގެ ނަފްސުތަކަށް ﷲ ތަޢާލާ އާއި ޢަޛާބުގެ މައްކަން ހުރުވާލައެވެ. އަދި މި އިސްލާމްދީން ކާފިރުންގެ އަތްދަށަށް ބީވެ، ގެއްލި ބަލިވެގެންދެއެވެ. އެހެންކަމުން، ޖިހާދު ކުރުމުން އެކަހެރިވުމަކީ ބޮޑު ފާފަތަކުގެ ތެރޭގައި ހިމެނޭކަމެވެ.

”އައްޒަވާޖިރު“ ގައި އިބްނު ހަޖަރު (ر ه ا) ވިދާޅުވިއެވެ:

390، 391 އަދި 392 ވަނަ ބޮޑު ފާފަ އަކީ ޖިހާދުކުރުން ވާޖިބުވެގެންވާ ހިނދު އެއިން އެކަހެރިވުމެވެ. އެއީ[6] ޢަދުއްވުން ތަކެއް އިސްލާމީ ބިމަށް އަރައިގަންނަ

---

[5] މި ލިޔުމުގެ އަސްލު، ނަގާފައި ވަނީ ޝައިޚް ޞާލިޙް އަލް މުނައްޖިދު ލިޔުއްވި، ބައްލަވާ:
http://www.islamqa.com/index.php?ref=46807&ln=ara

[6] މިތާގައި މިބައިތިއްބަވައި އެވަނީ ޖިހާދުކުރުން ވާޖިބުވާ ހާލަތްތަކެވެ. މިފަދަ ހާލަތްތަކުގައި ޖިހާދުން އެކަހެރިވުމަކީ ބޮޑު ފާފައެއްކަމެވެ.

ހިނދެއްގައެވެ. ނުވަތަ އެބައިމީހުންގެ އަތްދަށުގައި މުސްލިމުންނަ ގައްޑަރުވެ، އަދި އޭނާ އެބައިމީހުންގެ އަތްދަށުން ސަލާމަތް ކުރެވޭ ގޮތެއް ނެތް ހިނދެކެވެ. އަދި މުސްލިމަކުން ޖިހާދުކުރުމުން އެކި އެއްކޮށް އެކަށީގެންވާ ހިނދުއްގައެވެ. އަދި ވަކި ހިސާބެއްގެ ބަޔަކު އެބައިމީހުންގެ (އިސްލާމީ ބިމުގެ) އިސްތިޤާމު ގެނދު ހަރުކާފަތެވެ، އާދެ ސަތަބަބުން ކާފަރުން (އެބިއްރެކަން) ފެރިވޭބާރަކަށްފުރެ ބިރު ހިފާފައި ހިނދުއްގައެވެ.[7]

7 މިޒަމާނަށް ބަޔާނުކު މިޞާލުތަކެއް ޖީލުގަ ފެނިއްޖެއެވެ. އެހެނީ އަދި މުސްލިމު ބިންތަކެއް މިފަދަ ސިޔާސީ-ސަރަޙައްދީން ("ސަޔަންޓޯ ކޮލޯނީ" ޖާގާދެ ދަރުން) ކަނޑައިދީން އިންތިކާން (ރާޖީ) ކަނޑައިރި ވަކިވަކި ކުރުވިފައެވެ. ނަބީއްޔާގެ ދައުރުން ބިނާ އެޅުން އަރަރުވުންގެ ޒާތީބް ދުނިޔަވަންތާގެ ވަކިދަރުވެ، އެއްރުސްގެ ރާއްޖޭގެ ދަރުން ފުނޫފުނޫ ކުރުވުންތާ ފެރުސްމު ވަނީއެވެ. اللهُ އުޖެޒުކާގެ ގަޑިން ބާރުވައިލުއްވި ޝަރީޢަތް މުސްލިމުންގެ ބިން ޒަކާން ޚާނާލައި، އެމެރިކާ އާއި އިނގިރޭސިންގާއި ފަރަންސޭސިންގެ ކާފަރު ނިޒާމު މަތިން އަސްލުކަން ބަލައިގަން ހުރާލައިވާ "ޔުނައިޓެޑް ނޭޝަން" އަކީ އިސްލާމް ކަނޑަން ހަދައިލިއެވެ. ދުސްތޫރު، اللهُ ގެ ކަލިމަ މަތިވެރިކުރާ އިސްލާމީ ޝަރީޢަތާއި ޚިލާފަށް އަލުން އަނބުރައި ގެނައުމަށް އެންމެ މުސްލިމުންނަކީ މަޤާމަށް ފުރުސަތުގެންނަ ބާވަތް ވާޖިބުކަމެވެ. މިކަމަށް ބޭކަރި އެމީރަށް އެދި މުޖުތަމަޢުގެ ޖަވާބެވެ. މުސްލިމުންގެ ބިންކަންމަށް އަރައި އިޚުލާސް ހުރިހާ ބާރަށް، ސަރަޙައްދުން އަޚުލާޤީ ފަހިވާ މުސްލިމު "ކުރުޖީ" ފުރިން، ގަދަބާރުން އަޅުއަޅުކުރެވިފައެވެ. މިކަމުގައި ދުނިޔެ ފަހަރަ ކަމަށް ކަމަށް މުސްލިމުންނަށް ކާފަރުންގެ އަތްދަށުގައިވާ ބާރުވެއެވެ؟ ކަމަށް ކަމަށް މުސްލިމު އަންނަނިވިހާ ކުޑަކުދިން އުފައިދިޔުން ފަތްޖައްސާ ފިޔަވައިފައެވެ؟ ސަރުބަސްގެ އަތްދަށުގައި އުކާލެވިފަ ބައިލިއަން މުސްލިމުން ފަތްޖައްސާ ވަގުތުވަކަށް ވަރަކަށް ވަރުދިނެވެ. (100،000) ސަތޭކަ ހާސް ޝަހީދުންގެ މުސްލިމުން ރަށްޔާގެ އަޒާބުގައި މަރާލައިފައިވެއެވެ. އަދިއަދާއި ހަމައަށްވެސް ފަތްޖައްސާ ދަނީ ކުރިއަށެވެ. 1948 ވަން ފެށިގެން މިއަދާއި ހަމައަށް ފަސް މިލިއަން މުސްލިމުން (5،000،000) ފަލަސްތީނުގައި އުކާލެވިފަ މަރާލައިފައިވެއެވެ. 60،000 އަށް ވުރެ ގިނަ މުސްލިމު އަންހެނުންގެ ބޭއްފަތް ނަގާލެވިފައިވެއެވެ. ކާފަރުންގެ ޖިހާދީހުރުމުން އުކާލެވިފަ (1,000,000) އެއްމިލިއަނަށް ވުރެ ގިނަ ކުދިން ޢިރާޤުގައި "ތަރިކުރުވުގެ ފިހާވަޑު" އަރައި މަރާލައިފައިވެއެވެ. އަފްޣާނިސްތާނަށް ރޫސީންގެ އަތްދަށުން އުކާލެވިފަ ފަސް މިލިއަން (5،000،000)

އެހެންކަމުން ޙާދިސާތުން ޢައިނިއްޔަ ފުރުޞަތަކަށް ވެފައިވާހިނދަކު، ބަލިކަށިކަމުން އުޛުރުވެފައިވާ މީހުންނާއި މުނާފިޤުންފިޔަވާ އެހެން އެއްވެސް ބަޔަކު އެއިން އެކަހެރިވެ ނުގޮސްހުންނާކަމަށް އިތުރު އެކަލޭގެފާނުގެ ސަޙާބީންގެ ބަސްބަލައިކުރުމާއި އަމަލުތަކުގެ ބައިކޮޓުކަމުން ވަރަށް ސަޚުތުކޮށް ބަލާންޖެހުނެވެ. ކައުބު އިބްނު މާލިކް (رضي | عنه)، ގެ ކިބައިން މިފަދައިން ރިވާވެގެންވެއެވެ[8]:

(فَكُنتُ إِذَا خَرَجْتُ فِي النَّاسِ بَعْدَ خُرُوجِ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَطُفْتُ فِيهِمْ أَحْزَنَنِي أَنِّي لَا أَرَى إِلَّا رَجُلًا مَغْمُوصًا عَلَيْهِ النِّفَاقُ ، أَوْ رَجُلًا مِمَّنْ عَذَرَ اللَّهُ مِنَ الضُّعَفَاءِ)

“اللّٰهގެ ރަސޫލާ (صلى | عليه وسلم) (ތަބޫކު ހަނގުރާމައަށް) ވަޑައިގެންނެވިފަހުން އަހަރެން މީސްތަކުންގެ ތެރެއަށް ނިކުމެ، ހިނގާބިނގާވީއިރު - ހިތާމަވެރިކަން ވެރިވެގަތެވެ. އެހެނީ އާދެތެރޭގައި (އެބަހީ: ޙާދަރަށް ނުނިކުމެ) މިބާ ސަޚުތުކޮށް މުނާފިޤުންކަން އެނގޭމީހުންނާއި، اللّٰه އެއުރުންގެ ބަލިކަށިކަމުގެ ސަބަބުން އުޛުރު ދެއްވާފައިވާ މީހުން އެކަންޏެވެ.”[9]

މުސްލިމުން މަޑުޖެހިފައެވެ. އަދި ކިހިނެއްހެއްޔެވެ؟ އަންހެނެއް ކުދަކުއްޖެއް މި ފޮތުރާއްވާ ތަކުގައި ތަފާތުކަންކުރައް ނުވެއެވެ. | استعان... 10،000،000 (ދިހަ މިލިއަނަށް) ވުރެ ގިނަ މުސްލިމުން އެމެރިކާއިން އެކަނިވެސް މަޑުޖެހިފައެވެ. މިގެ އިތުރުން މިބައިމީހުން އަފްޣާނިސްތާނާއި ޢިރާޤުގައި މިހާރު ދެމުންދާ ހަމަލާތަކުން މަރުވަމުންދާ މުސްލިމުންގެ އަދަދު ހަމައެކަނި ދެނިވެރޭގެންވަނީ اللّٰهއެވެ. ولا حول ولا قوّة إلا با !

[8] ދަންނަވައި، މިއީ އެކަލޭގެފާނު ތަބޫކު ހަނގުރާމައިން ފުރުވާލެއްވި، ފަސްވަނަ ހިޖުރައިގައެވެ ފުރުއްވެވެ. މިކަމާ ވިދިގެން اللّٰه މިކަލޭގެފާނުގެ ތަރުޙީބާ ޤައުމުފިލުވުމަށް 50 ދުވަހަށް ފުރުއްވެވެ. މިވާހަކަ ތަރުޙީބާ ސޫރަތުގެ ފުރުސަތުގެ އާޔަތްތަކުގައި ބަޔާންވެގެންވެއެވެ.

[9] (ރިވާކުރެއްވީ، އަލް ބުޚާރީ 4066؛ އަދި މުސްލިމް 4973)

ދަރިފުޅުތަކުގެ ތަރުބިޔާގައި، މިކަމުގެ ސަވަބުން ވާ ބައެއް ސުންނާކަމާއި ކާފާފަސް އައިސްފައިވެއެވެ. އޭގެ ތަރުބިޔާގައި (އަންނަނިވި ކަންކަން ހިމެނެއެވެ).

1. ޖިހާދުން އެކަހެރިވެވުމުން ދުނިޔޭއާއި އާޚިރަތުގެ ހަލާކަށް މަގުފަހިވެއެވެ.

ދުނިޔެ މަތީގައި ޙިނގޭ ވެކަންނަ މީހަކު، ނިކަމެތިވެ އަޅުވެތިވާނެ މީހެކެވެ. އެއީ (އެހެން މީހުންނަށް) ތަބާ ވުމުގައި ވާ މީހެކެވެ. ކުރީ ވެރިއެއް ނުކުރެވޭނެ. ޖިހާދުން އެކަހެރިވެވުމަކީ އުޅުމެއްގެ މަރްޙަލާއެއް އާޚިރަތުގައި اللهގެ ޢަޛާބާ ކަށަވަރެވެ.

الله ވަޙީ ކުރެއްވިއެވެ:

وَأَنفِقُواْ فِي سَبِيلِ اللّهِ وَلاَ تُلْقُواْ بِأَيْدِيكُمْ إِلَى التَّهْلُكَةِ وَأَحْسِنُوَاْ إِنَّ اللّهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ

”އަދި اللهގެ މަގުގައި ޚަރަދުކުރާށެވެ. އަދި ކަލޭމެންގެ އަތްތަކުން (ކަލޭމެން) ހަލާކުގެ ތެރެއަށް ނާއްލާށެވެ. އަދި ހެޔޮ އިޙްސާނު ކުރާށެވެ، ހަމަކަށަވަރުން މުޙްސިނުންނަށް الله ލޯބިވޮޑިގެންނަވައެވެ.“[10]

”އައްތަހްލުކާ“ ތިމާ ހަލާކުވާކަމައި ވެއެވެ. އަސްލަމް އަބޫ ޢިމްރާން ވިދާޅުވިއެވެ: ބައިޒަންޓީންގެ ޤައުމުގައި އަހަރެމެން ތިބީމެވެ. އަދި އަހަރެމެންނާއި ދެކޮޅަށް ބައިޒަންޓީންގެ ވަރުގަދަ ލަޝްކަރެއް ނިކުތެވެ. މުސްލިމުންގެ ތެރެއިން މީހަކު

[10] سورة البقرة 2:195

ބައިޢަތުންޖީގެ ސަފުތަކަށް ހަމަޔާ ދެމުން ގޮސް އާދެތަކަށް ވަދެގަތީވެ. އަދި
މުސްލިމުން ހަޖަމްޖަވާންޖެހިއެވެ. އަދި ބުނެފިއެވެ، "ސުބްޙާނަﷲ! އާނއެ، އާނގެ
ނަރުސޫ ހަޖާލެގެ ތެރެއަށް އެއްޗެޖަހައިދިއެވެ" އަބޫ އަބްދުﷲ (رَضِيَ ا ُ عَنْهُ)[11]
(މުސްލިމުންގެ ތެރެއިން) ތެދުވެވަޑައިގެން ވިދާޅުވިއެވެ: "އޭ މުސްލިމުންނޭވެ!
ކަލޭމެން މި އާދަމް ތި މާނަ ކަލަސް ނުބައިކޮށްފިނޫ. ދެން ފަހެ މިހާރަކު ބާވައިލައްވާ
އަހަރެމެން، އަންނަބިއްޔާގެ ބާކީލުމާ ބާރަކަތްޖެހުނެވެ. ދެއް ﷲ އިސްލާމްދީން
މަތިވެރި ކުރައްވައި، ދެއަން ހިތްވަރުދެއްވާ މީހުން ގިނަވި ހިނދު، އަހަރެމެން
ނަބިއްޔާއާއި މަޝްވަރާ ނުކުރާ، ސިއްރުގައި އެކަކުއަށްކަށް ބުނިމުއެވެ؛
"އަހަރެމެންގެ މުދަލު ހަނދުމަތިއްޖެއެވެ. ﷲ އިސްލާމްދީން މަތިވެރި ކުރައްވާފިއެވެ.
އަދި ހިތްވަރު ދޫކޮށްމީހުން ގިނަވެއްޖެއެވެ. ދެން ފަހެ އަހަރެމެން މުދަލުތަކުގައި އިތުރުކޮށް
ހުރުކުރުމަށް (ޖާދަން ނުކޮށް) މަޖެ ކުރިއްޔާ ޔައްހާއްޓެވެ؟" ދެން ﷲ އަހަރެމެން
ބުނި ބުނުމަށް ރައްދުދެއްވައި، އެއިލާހުގެ ރަސޫލާގެ މައްޗަށް ވެރިއާން ބާއްވައި
ދެއްވިއެވެ: """އަދި ﷲގެ މަގުގައި ޚަރަދުކުރާށެވެ. އަދި ކަލޭމެންގެ އަތްތަކުން
(ކަލޭމެން) ހަލާކުގެ ތެރެއަށް އެއްލާނުލާށެވެ." މި ހަލާކަކީ އަހަރެމެންގެ މުދަލުތަކުގައި
އިތުރުކުރުމަށްޓަކައި ތިބުމެވެ. އަދި (ޖިހާދުގައި) ހަނގުރާމަކުރުން

[11] މިއީ ރަސޫލާ (صلى ا عليه وسلم) އާއި ވަރަށް ގާތް ސަޙާބީއެކެވެ. މަދީނާއަށް ރަސޫލާ (صلى ا عليه وسلم) ހިޖުރަކުރުމަށްފަހު ފުރަ އެކަލޭގެފާނުގެ ޖަމާލު މަޖެޖެއްސުވީ މި، އަބޫ އައްޔޫބުގެ ގެކޮޅުގައެވެ. ރޫމީން ކުރުން އިބަރު ބައްޕަ އެދިއެދި ދިޔަ ކުރުން (ނަބިއްޔާ صلى ا عليه وسلم އެކުއެއްގައި މަޖެކުރުމުގެ ޢުމުރު) ދިޔަ ވަގައިގެންނެވީ މިކަލޭގެފާނެވެ. މިކަލޭގެފާނު ބުނާއިދެ ބުނެވުނެވެ: "ރަސޫލާ (صلى ا عليه وسلم) ގެ ދަރުސުން ފިރިގެން، މުއާތިބާގެ ފާނގެ (ހިލާފަތާ) ހަމަޔަށް މިކަލޭގެފާން ޖިހާދުން އެކަކުވެސް ނުވަތަ އައްވައިއެވެ. ބައިވެރި ނުވެވިއްޖެނަމަ އެއީ އެއްވެސް ޖެހިއްޖެއް ނުވާ ހަނގުރާމައެއްގައި ބައިވެރިވުން ދޫކޮށްލީ ނެތެވެ". މިކަލޭގެފާން އަވަށްޓެރިވިސް ހަނގުރާމަ މަތިގައި ވަރަށް ބޮޑު އާލާސްވެގެންނެވެ. އެއިރު އުމުރުފުރާނަ 80 އަހަރާއި ގާތްކުރިއެވެ. އެހެނަސް ޖިހާދުން އެކަކުވެސް ވަޒަންބޭނުގަކަންނޭވެ.

އެކަހެރިވެގަތުމެވެ.“[12] ފަހެ އަބޫ އައްޔޫބު، ކޮންސްޓަންޓިނޯޕަލްގައި މަރުވުމަށް ދާންދެން، الله އަށްޓަކައި ހަނގުރާމަ ކުރުމުން އެކަހެރިވެ ގޮސްފައެއް ނުވެއެވެ.[13]

އަދި “ތުޙްފަތު އަލް އަޙްވަޒީ”ގައި ބަޔާންވެފައިވެއެވެ:

“މިބަރީހުން ބަޔާންވާ ގޮތުގައި؛ "އެމީހުންގެ ނަފްސު ހަލާކުގެތެރެއަށް އެއްލާލުމަކީ" އެމީހުންގެ އާއިލާ މުދަލު ބެލެހެއްޓުމަށްޓަކައި ޖިހާދު އެދުމެވެ.“

2. ޖިހާދުން އެކަހެރިވުމުން އެބަޔަކަށް ނިކަމެތިކަން ވެރިވެއެވެ.

“އަބޫ ދާއޫދު” ގައި ރިވާވެގެންވެއެވެ. އިބްނު ޢުމަރު (رَضِيَ ا ُ عَنْهُ) ވިދާޅުވިއެވެ:

سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلمَ يقُولُ : **(إِذَا تَبَايَعْتُمْ بِالْعِينَةِ ، وَأَخَذْتُمْ أَذْنَابَ الْبَقَرِ ، وَرَضِيتُمْ بِالزرْعِ ، وَتَرَكْتُمْ الْجِهَادَ ، سَلطَ اللهُ عَلَيْكُمْ ذُلا لا يَنْزِعُهُ حَتى تَرْجِعُوا إِلَى دِينِكُمْ ، سَلطَ اللهُ عَلَيْكُمْ ذُلا لا يَنْزِعُهُ حَتى تَرْجِعُوا إِلَى دِينِكُمْ ، سَلطَ اللهُ عَلَيْكُمْ ذُلا لا يَنْزِعُهُ حَتى تَرْجِعُوا إِلَى دِينِكُمْ)** أ داود (3462)- صحيح

---

[12] ފަހެ މިއީ ޖިހާދުގައި އެތެއް ރަމާނަކު ބައިވެރިވެ، ނަބިއްޔާ އާއި އެކު އުޅުއްވި އެންމެ ފިރިހަމަ ބާކޮފުންގެ މައްކަން ބޭއްވައިލެއްވުން އާރަޖަކަވެ. ދީން މުޅި އުއްމަތް ކާފަރުން ފިނޑު ކުރަމުން އަންނަ ޖިހާދުގައި އެއަށް ފަރުވާލެއް ނުބަހައްޓައި ދުވަހަކުވެސް ޖިހާދުގައި ބައިވެރި ނުވެ ދިނި މިހުންގެ މައްކަން މިއާދަތް މާ ބޮޑުވެއެވެ.

[13] އައްތިރްމިޛީ 2972 (ޞަޙީޙް)

އަހަރެން اللهގެ ރަސޫލާ (صلى ا عليه وسلم) ވިދާޅުވީ އަޑު އެހީމެވެ: "ކަލޭމެން އީނާގެ ވިޔަފާރީގެ[14] ތެރެއަށް ވަދެ، ނަޢަމްސޫރީގެ ނިގުޅުގައި ހިފައި ދަނޑުބޭވާން ކުރުމުން ފުދިގެން، އަދި ޖިހާދު ކުރުމުން އެކަހެރިވެގެންފިނަމަ، ދެން ތިޔަ الله ކަލޭމެން، ކަލޭމެންގެ ދީނަށް އެނބުރި ރުޖޫޢަވުމަށް ދާންދެން ނުއްޓިގެން ނުދާނެ ނިކަމެތިކަން، الله ކަލޭމެންގެ މައްޗަށް ފޮނުއްވާނެއެވެ.[15]"[16]

ހަމަކަށަވަރުން ނަބިއްޔާ صلى ا عليه وسلمގެ ބަސްފުޅު ތެދެވެ. އެހެނީ މުސްލިމުންގެ އަދުގެ ޙާލަތާމެދު ވިސްނައިފި މިހަކަން، އެބައިމީހުންގެ ދީނާއި ދުނިޔެ ފަރާތާ ކުޅަވެފައިވާ މިންވަރު އެނގޭނެއެވެ. ދެން އަދުގެ މުސްލިމުންނަށް މިވަނީ ރިވާގެ

[14] މިއީ ނުސީދާގޮތުގައި ރިބާ އެކުލެވޭ ވިޔަފާރިއެކެވެ.

[15] ތިޔަ ވަރުގަދަވެގެންވާ ޙަދީޘް، އިބްނު އަބްދުލްބައްރު (ر ه ا) ވިދާޅުވިއެވެ: "މިޙަދީޘްގެ މާނައީ، މިސްކީންކަން ދަނޑުބޭވާން ކުރުމާއި މިފަދަ (ދުނިޔަވީ) ކަންކަމުގެ ސަބަބުން ޖިހާދު ކުރުމުން ފަހަތަށް ކުޅަ ކެހިވެއްޖެނަމަ، الله އެބައިމީހުންގެ ޙައްޤުތަކުގެ މައްޗަށް އެބައިމީހުން ނިކަމެތިވުން ފައްސާނުލައްވާނެއެވެ. އެއީ އެބައިމީހުންނަށް އެންމެ ފުރަތަމަވެސް އެޖެހިއަޅާ ވާޖިބު އަދާއު ކުރުމަކަށް ދާންދެނެވެ؛ (އެއީ) ކާފަރުންނާއި ދެކޮޅަށް ޖިހާދު ކުރުމާއި، އެބައިމީހުންގެ މައްޗަށް ހަރުކަށިވުމާއި އަދާވާތްތެރިވުމާއި އިސްލާމް ދީނާއި މިދީނަށް ތަބާވާ މުއުމިނުން ނަސްރު ދިނުމަށްޓަކައި މިދީން ފާޅުކޮށް ކުރުމާއި އަދި اللهގެ ކަލިމަ މަތިވެރިކުރުމާއި، އަދި ކުފުރާއި އެއަށް ތަބާވާމީހުން ނިކަމެތިކުރުމެވެ."

އަދިވެސް ވިދާޅުވިއެވެ: "މިޙަދީޘްން ދައްކުވައިދެނީ؛ ޖިހާދުކުރުން ދޫކޮށްލުމަކީ ދީން ދޫކޮށްލުން ކަމެވެ. ތިޔަ އެހެނީ اللهގެ ރަސޫލާ (صلى ا عليه وسلم) ޙަދީޘްކުރައްވަނީ: "ކަލޭމެން، ކަލޭމެންގެ ދީނަށް އެނބުރި ރުޖޫޢަވުމަށް ދާންދެން" (އެބަހީ: ޖިހާދަށެވެ). ނިމުނީ: އިބްނު އަބްދުލްބައްރު އަކީ އިލްމުވެރިންތެރޭ ހަމައި ހުންނަވިބޭކަލެކެވެ. މިކަލޭގެފާނު ސަޙީޙުވެއިވެސް اللهމަގުގައި ޖިހާދުކުރުމުގައެވެ.

[16] އަބޫ ދާވޫދު 3462 (ސަޙީޙް)

ތެރެއަށް ގެނެބި، ހަނޑު ދަނޑިއެއް ކަމަށް ދުނިޔެ ޚިޔާލުކޮށް، اللهގެ މަގުގައި ޖިހާދު ކުރުމުން އެކަހެރިވެގެންފައެވެ. އަދި މިފަދަ ނަޞީޙަތަކީ ތަކުރާރުކޮށްފައެވެ؟! الله އަހަރެމެންގެ މައްޗަށް މިފަދަ ނިކަމެތިކަން ފާޅުކުރެއްވީއެވެ. އަދި ނިކަމެތިވެ އަޅުގަ ގެއްލިފައިވާ ހާލު މުސްލިމުން އިސްލާމްގައި ހުރެގެން އެކަށީގެންވެއެވެ. ދީން ފަދަ ކަށަވަރު؟ މި ނިކަމެތިކަން، އަހަރެމެންގެ ނަބިއްޔާ صلى ا عليه وسلم ހަބަރުދެއްވިފައިވާނެއެވެ؛ އަހަރެމެން އަހަރެމެންގެ ދީނަށް (އެބަހީ: ޖިހާދަށް) އެނބުރި ދިޔުމާ ހަމައަށް ދާންދެން ނުނިކުމެއްނުވާނެއެވެ.

ހަމަކަށަވަރުން الله ވަޙީ ކުރައްވާފައި ވަނީ ބުނެފައެވެ:

بَشّرِ الْمُنَافِقِ َ بِأَنّ لَهُمْ عَذَاباً أَلِيماً * الّذِينَ يَتّخِذُونَ الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ مِن دُونِ الْمُؤْمِنِ َ أَيَبْتَغُونَ عِندَهُمُ الْعِزّةَ فَإِنّ الْعِزّةَ لِلّهِ جَمِيعاً

”މުނާފިޤުންނަށް، އެބައިމީހުންގެ މައްޗަށް ވޭންދެނިވި ޢަޛާބު ވާކަމުގެ ހަބަރުދީބާ. މުއުމިނުންދޫކޮށް ކާފިރުން އައުލިޔާއިން (އެބަހީ: ގާތް އެކުވެރިން، ރައްޓެހިން ނުވަތަ ރައްކާތެރިވެރިން) ގޮތުގައި ނަގާމީހުން، އެއީ ފަހެ އެމީހުންނާކައިރި ޢިއްޒަތް ހޯދަނީހެއްޔެވެ؟ ފަހެ، ހަމަކަށަވަރުން، ހުރިހާ ޢިއްޒަތްވަނީ اللهއަށެވެ.“[17]

3. ޖިހާދުން އެކަހެރިވުމަކީ ދުނިޔެ އާއި އާޚިރަތުގައި اللهގެ ކޯފާ އާއި ޢަޛާބު ލިބޭކަމެކެވެ.

[17] سورة النساء 138-139

"އަބޫ ދާވޫދު" ގައި އަބޫ އުމާމާ (رَضِيَ ا ُ عَنْهُ) ގެ ކިބައިން ރިވާވެފައިވެއެވެ؛

قال الن صَلى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلمَ: **(مَنْ لَمْ يَغْزُ ، أَوْ يُجَهزْ غَازِيًا ، أَوْ يَخْلُفْ غَازِيًا فِي أَهْلِهِ بِخَيْرٍ ، أَصَابَهُ اللهُ بِقَارِعَةٍ قَبْلَ يَوْمِ الْقِيَامَةِ)** أ داود (2503)

ނަބީ (صلى ا عليه وسلم) ޙަދީޘްކުރެއްވިއެވެ: "ހަނގުރާމަ ނުކުރާ، ނުވަތަ ހަނގުރާމަ ވެރިއަކަށް އެހީނުވާ ނުވަތަ ހަނގުރާމަވެރިޔާ ނެތް ހިނދު، ގޭބިސީގައި އޭނާގެ އަހުލުވެރިންގެ ކަންކަން ބެލުމަކުން ހަވާލު ނުވާ މީހާ، ފަހެ ޤިޔާމަތުގެ ކުރިން، ﷲ އެފަދަ މީހާގެ މައްޗަށް ކާރިޘާ (އަލް ޤާރިޢަ) ޖައްސަވާނެއެވެ."[18]

މިތާގައި "ކާރިޘާ" އާ މިމާނަ ކުރެވިފައިވާ ބަސް "އަލްޤާރިޢަ" ގެ މުރާދަކީ: "ކުއްލިގޮތަކަށް އަންނަ ކާރިޘާއެއް ނުވަތަ ހާދިޘާއެކެވެ."

އަދި ﷲ ވަޙީ ކުރައްވާފައިވެއެވެ:

يَأَيهَا الّذِينَ آمَنُواْ مَا لَكُمْ إِذَا قِيلَ لَكُمُ انفِرُواْ فِي سَبِيلِ اللّهِ اثّاقَلْتُمْ إِلَى الأرْضِ أَرَضِيتُم بِالْحَيَاةِ الدّنْيَا مِنَ الاَخِرَةِ فَمَا مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدّنْيَا فِي الاَخِرَةِ إِلاّ قَلِيلٌ * إِلاّ تَنفِرُواْ يُعَذّبْكُمْ عَذَاباً أَلِيماً وَيَسْتَبْدِلْ قَوْماً غَيْرَكُمْ وَلاَ تَضُرّوهُ شَيْئاً وَاللّهُ عَلَىَ كُلّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

"އޭއީމާންވި މީހުންނޭވެއެވެ! ﷲގެ މަގުގައި (ޖިހާދު ކުރުމަށް) ގޮވާލެވޭ ހިނދު ބިމަށް ބަރުވެފައި ތިއިބޯނީ ކޮން ސަބަބަކާ ހުރެ ހެއްޔެވެ؟ އާޚިރަތުގެ ބަދަލުގައި މިދުނިޔޭގެ ދިރިއުޅުމަށް ކަމުދާން ހިތް ހަމަ ޖެހުނީހެއްޔެވެ؟ އެކަމަކު އާޚިރަތުގެ ބަދަލުގައި

[18] އަބޫ ދާވޫދު 2503 (ޙަސަން ސަޙީޙް)

ދުނިޔޭގެ ޙަޔާތުގެ ފައިދާ ކުޑަވެގެންވެއެވެ. ކަލޭމެން (އާޚިރަތުގެ މަތީގައި) ނުނިކުމެއްޖެ ކަމުގައި ވަނީ ނަމަ، އިލާހު ވޭންދެނިވި ޢަޛާބުން ކަލޭމެންނަށް ޢަޛާބުދެއްވާނެއެވެ. އަދި ކަލޭމެންގެ ބަދަލުގައި އެހެންބައެއް ލައްވަވާނެއެވެ. ކަލޭމެންނަށް އެކަލާނގެއަށް އެއްވެސް ގެއްލުމެއް ނުދެވޭނެއެވެ. އަދި الله ހުރިހާ ކަމަކަށްމެ ކުޅަދުންވަންތަވަންތައެވެ.”[19]

މިތަނުގައި الله އިންޒާރުކުރައްވާ ޢަޛާބަކީ ހަމައެކަނި އާޚިރަތުގެ ޢަޛާބެއްނޫނެވެ. އެހެންނަމަވެސް، އެއީ ދުނިޔެއާއި އާޚިރަތުގެ ޢަޛާބެވެ. ޖިހާދުކުރުމުގައި ބައިވެރި ނުވާ މީހުންގެ މައްޗަށްވާ ނިކަމެތިކަމެވެ. އަދި އެބައިމީހުންގެ ހާލު ބަދަލުވެގެންދާނެ ވިޔާ ފައިދާތަކުން އެބައިމީހުން (އެބަހީ: މުސްލިމުން) މަހްރޫމު ވެފައިވުމެވެ. މީގެ އިތުރުން ޖިހާދުކުރުމުގެ ސަބަބުން މަރުވާ އަދަދަށް ވުރެ، އެއިން އެކަނިވެގެންދާ ސަބަބުން މަރުވާ މީހުންގެ އަދަދު ގިނައެވެ. އަދި ފަގީރާއި އިއްޒަތް ހަމަދަށް ޖިހާދުކުރާ މީހުންނަށް ވުރެ، އެފަދަ ފިޔަ މީހުން ވަނީ ދުރުހެލިކަމެއްގެ އަހަރެމެންނަށެވެ. ދަންނާށެވެ! ޖިހާދު ނުކުރުމުގެ ސަބަބުން އެ އުއްމަތަށް الله ނިކަމެތިކަން ނުލައްވާ އެއްވެސް އުއްމަތެއްނުވެއެވެ. އެހެންކަމުން ބަދަލުވުމާއި ކުރިމަތި ލުމުގެ ސަބަބުން ލިބޭ (ދުނިޔަވީ) ގެއްލުމަކީ އެއިން އެކަނިވެގެން ލިބޭ ގެއްލުން މާބޮޑުވެގެންވެއެވެ. (އަލް ޝިހާބު 1655/3)[20]

އަލް ސަޢްދީ (ر ه ا) ވިދާޅުވިއެވެ (ބ. 532):

” “އޭއިމާންވީ މީހުންނޭވެ!” އިމާން ކަމުގެ ޝަރުތުތަކަށް ކަލޭމެންނަކީ އެގޭ ހައްޤެވެ؟ އެއީ اللهގެ އަމުރު ތަކަށް ކިޔަމަންވެގެންވުމާއި އާޚިރަތުގެ ރުއްސުވުން

---

[19] سورة التوبة 39،9:38

[20] މިއީ އުސްތާޛު، ޝަރީފު ސަޢީދު ފުރުޤާ (ر ه ا) ގެ ތަފްސީރެވެ.

ޖިބިގަތުމަށްޓަކައި ކަލޭފާނު އަވަސްވެގަތުމެވެ. އަދި ކަލޭފާނުގެ ދީނަށްޓަކައި އެއިލާހުގެ ޙަދުއްވުންނާއި ޖިހާދުކުރުމެވެ. އެހެންކަމުން "اللهގެ މަގުގައި (ޖިހާދު ކުރުމަށް) ގޮވާލެވޭ ހިނދު، ބިމަށް ބުރަވެފައި ތިބިބޭނީ ފަހެ ކޮން ސަބަބަކާ ހުރެ ހެއްޔެވެ؟" މާނައީ، ކަލޭފާނު ދިޔާ ކަންނެތްވެފައި މިދުނިޔެއަށް ލޯބިވައި ތިބިބޭނީ ފަހެ ކިހިނެއްވެގެން ހެއްޔެވެ؟

"އާޚިރަތުގެ ޙަޔާތަށްވުރެ މިދުނިޔޭގެ ދިރިއުޅުމަށް ކަލޭފާނު ރުހިވަޑައިގަންނަވަނީހެއްޔެވެ؟" ކަލޭފާނުގެ ސަބަބަކީ މިދުނިޔޭގެ ދިރި އުޅުމަށް ފުދިގެން ބިބި، ދުނިޔާވީ ކަންކަމަށްޓަކައި ގަދައަށާ މީހުންގެވަސް ފަދައެވެ. އެހެނީ އާޚިރަތުގެ އެއްވަސް އެއްޗަކަށް އެމީހުން ފަރުވާއެއްނުކުރެއެވެ. އެއަކަށް އީމާނުއާ ނުވެއެވެ.

"އެކަމަކު އާޚިރަތުގެ ޙަޔާތަށްވުރެ ދުނިޔޭގެ ޙަޔާތުގެ ފައިދާ ކުޑަވެގެންވެއެވެ." އެއީ އެއަކަށްޓަކައި ކަލޭފާނު ފުނބި އަދި ކުރިގެންދިޔަ ޙަޔާތެވެ. ފަހެ މިކަންކަން މިނާ، އެއިގެތެރެއިން އިސްކަން ދޭންޖެހޭ ކަންތައް ބާރުންކުރުއްވުމަކީ الله ކަލޭފާނުންނަށް ދަލީލުކަމެއް ދައްކަވާވަޑައިނުގަތީހެއްޔެވެ؟

ފަހެ މިދުނިޔެ، އެއީގެ ފުރުމުން ނިމުމަށް ދާންދެން ބެލިޔަސް، އާޚިރަތުގެ ޙަޔާތާއި ބަރާބަރު، އެއީ އެއްވެސް އެއްޗެއްކަމުގައި ނުވާނެހެއްޔެވެ؟

މިހެއްގެ އުޅުމާއި މިދުނިޔޭގެ އުޅުމު އަޚާލާއިރު، އާނާގެ (މި މަދު ދުވަސްކޮޅު) މިދުނިޔޭ ވަނާ ދަނދެ އަކަށް ހުދަދި، ކާގެ ވާނާއި ހިތްދަތިކަމުން ފުރިފައިވާ ބަރާތަކަށް އަދާޖެހުން ހިތްވަރު ކުރުމުގެ ފައިދާއެއްވޭބާއެވެ؟

ދަންފަހެ އާޚިރަތުގެ ބަރާބަރު އެ އާއި އަޚާލާއާއިނުވެސް ފަހެ ކިހިނަކުން ހެއްޔެވެ؟ އެހެނީ އެއީ މިކަމު އެދުރުން ހުރިހާ އެކު ތާއިމަކަށް ދުރުގެން ފޯނު ބަރާބަރެވެ.

އެމީހެއްގެ ހިތުގައި އީމާންތެރިކަން ބިންވަޅު ނެގިފައި ނުވާ މީހަކަށް މިދުނިޔޭގެ ބަހާތް އާޚިރަތުގެ ބަރަކާތްތަކުރު އިސްތިސްނާކުރެވޭ. އަދި އެފަދަ މިހާލަތު ހިލާފަށް ވަސްތަކަ ބުއްދިވެރިމީހެއް ކަމުގައިވެސް ނުބެލޭނެ ހުއްޓެވެ. ދެން މިއަދު ފަހު ޖިހާދުކުރުމަށް ހިގައިގަތުމަށް ކަމުގައި ވަނީނަމަ، ގަދަ އިންޒާރު الله ދެއްވައެވެ. ފަހެ ވަޙީ ކުރައްވައެވެ:

“ކަލޭމެން (އެއިލާހުގެ މަގުގައި) ނުނިކުމެއްޖެ ކަމުގައި ވަނީ ނަމަ އެއިލާހު ވޭންދެނިވި އަޒާބުން ކަލޭމެންނަށް އަޒާބުދެއްވާނެއެވެ.” -(އެއީ) މިދުނިޔެހި އާއި އާޚިރަތުގައެވެ. އެހެނީ ޖިހާދަށް ނުކުތުމުން ގޮވާލެވޭ ހިނދު އިސްތިސްނާކުރިމަ ގަދަވެގެންވާ އަޒާބު ލިބުން ފުދިގެންވާ ބޮޑު ފުރުޞަތެކެވެ. އެހެނީ އުނދަގޫ ސަފަރުކަން ވަރަށް ބޮޑު ހޫނު ކުރިމަތިވެއެވެ. އެހެނީ (ޖިހާދަށް) ފަސްޖެހިހިފައިވާ މިހާލު، الله އަށް ނުކިޔަމަން ތެރިވެފައިވާ މިހާލެވެ. އަދި الله ބަރާބަރު ކުރައްވާފައިވާ ކަމެއްކަމާލާ މިހާލެވެ. އަދި އެފަދަ މިހާ اللهގެ ދީނަށް ވާގިވެރިވުމަށް، ނުވަތަ اللهގެ ކަލިމައި އެއިލާހުގެ ޝަރީޢަތް ރައްކާތެރިކުރުމަށް އެހީތެރި ނުވެއްޖެއެވެ. އެފަދަ މިހާ ކާކުގެ ހަދުނަސްކަން، އެ ހަދުނަސް ނަސްރަތާއި އެހެރިކަމުގެ ދިރިއުޅުމުގެ ފަހިކަމުން ބޮޑުވެފައިވާ އަދުއްވުންތަކާއި ދުނިޔާވީ އެހީތެރި ނުވެއްޖެއެވެ. ފަހަރެއްގައި އީމާންތެރިކަން ދަށް މީހުން އާއި ސަބަބުފިލާ ވެދާނެއެވެ. އަދި ކިހިނެއްހެއްޔެވެ؟ اللهގެ އަމުރުފުޅަށް ހަނދުމަކުރާ ކުރާ މީހުންގެ ހިތްތަކުގައިވެސް އެފަދަ މިހާ ބާކީވާނެއެވެ. އެހެންކަމުން އެފަދަ މިހާ ފާސް ކަނަފިލި، الله އެބަޔަކު ދެރު ވަޢުދުގަދަވެގެންވާ އަޒާބުން އިންޒާރު ކުރައްވާފައިވާ މީހުންގެ ވާހަކައެވެ: “ކަލޭމެން (އެއިލާހުގެ މަގުގައި) ނުނިކުމެއްޖެ ކަމުގައި ވަނީ ނަމަ، އެއިލާހު ވޭންދެނިވި އަޒާބުން ކަލޭމެންނަށް އަޒާބުދެއްވާނެއެވެ.” الله ވަނީ އެއިލާހުގެ ދީނަށް ވާގިވެރިވުމަށް ވަޢުދުވެ ވޮޑިގެންވެއެވެ. އަދި ކަލޭމެން އެއިލާހުގެ އަމުރަށް ކިޔަމަން ނުވި ނަމަވެސް، އެއިލާހުގެ ބަސް މަތިވެރި ކުރިއެރުވުމަން އެއިލާހުވަނީ ނިންމަވާފައެވެ.

”އަދި الله ހުރިހާ ކަމަކަށްވުރެ ކުޅަދުންވަންތަވާނެއެވެ.“ އެއިލާހު ބޭނުންވާ ގޮތް ނިންމެވުމަށް ކުޅަދުންވަންތަ ނުވެއެއް އެއިލާހު ނުވެއެވެ. އަދި އެކަކަށްވެސް އެއިލާހަށްވުރެ (އެބަހީ: އެއިލާހުގެ ނިންމެވުމުގެ މައްޗަށް) މަތިވެރިވެގެންނެއްނުވެއެވެ.

އަހަރެމެން، މުސްލިމުން އެބައިމީހުންގެ ދީނަށް އަނބުރައި ގެންނެވުމަށް އެދި الله އަށް އެދެމެވެ. އަދި މި ވެރިވެރިޔާ ނިކަމެތިކަމުން ސަލާމަތް ކުރުއްވުން އެދިދަންނަވަމެވެ.
وا أعلم “

{ޝައިޚް ސާލިޙް އަލް މުނައްޖިދުގެ ފަތުވާ މިހިސާބުން ނިމުނީއެވެ.}

ކުރަމާނޭ ޤާނޫނީ މާތް ޚާލިސް ޖިހާދު
ކުރަމާނޭ ބާރަނބަ ދީގެން ޝިޢާރަށް މުޖާހަދާތް

ކުރަމާނޭ ފާޑުގައި ފަހުރާއި ދުނިޔާން ޖިހާދު
މިޔުމަން الله އެންގެވި ދަރުސާ އަޅު ހުރި އެހާ

އިންޤިލާބު ކުރަނީ ކުޅަދިންނާ މައިން ބިކަ ހާލުގައި
އަހުމަދޭ الله މަގުގައި އެދި ހިނާ ދިރުމަށް ހަދާތް

ބަދަލުގައިވާ ހިތްއަޑު ފުރިގެން ޝަހީދާ
ދުލުގާ ހިނދުގައި ފުރާނަ ދިރިގެންދާ ޢަހަދާތް

*(ބައިތުތަކުގެ އަސްލު ނަގާފައިވަނީ އަށް ”އައްސަލިމު“ ގެ މަދަހަ ”ކުރަމާ“ އިން)

މިޒަމާނުގައި ޖިހާދުކުރުމަކީ ވާޖިބެއްތޯ؟[21]

ޝައިޚް ސާލިހް އަލް މުނައްޖިދު އާއި ސުވާލުކުރެވުނެވެ:

ކޮންމެ މުސްލިމު ފަރުދެއްގެ މައްޗަށް ޖިހާދު ކުރުން ފަރުޟު ވެގެންވޭތޯއެވެ؟ ނޫނީ އެއީ ހަމަ އެކަނި މުސްލިމު ވެރިޔާއަށް (އެބަހީ: ކުރުމުން ހަވާލު ދިޔަ ނުކުރާ ދުނިޔެވިޔަސް ހާފައެއް ނުވާކަމެއް) އަދި ވާޖިބު ނޫން ކަމެއްތޯއެވެ؟

ޖަވާބު:

ا مدَ ، ފަހު އަޅުގަނޑުގެ ކުރެވޭ ޖިހާދަކީ އިސްލާމް ކަމުގެ ކުރިބަތްއެވެ.[22] އަދި އިސްލާމީ ބައެއް އިލްމުވެރިން އެއީ އިސްލާމްގެ ކަމުގެ 6 ވަނަ ރުކުން ކަމުގައި ވެސް ވިދާޅުވެފައިވެއެވެ.

---

[21] މި ލިޔުމުގެ އަސްލު، ނަގާފައި ވަނީ ޝައިޚް ސާލިހް އަލް މުނައްޖިދު ކިބައިން، ބައްލަވާ:
http://www.islamqa.com/index.php?ref=34830&ln=ara

[22] __އެންމެ މަތިވެރިވެގެންވާ ޖިހާދަކީ ކޮބާ؟__

ބައެއް މީހުން އަތް ފައިން ކާފަރުންނާއި ދެކޮޅަށް ކުރާ ޖިހާދު ދެކެނީ "ނަފްސާގެ ޖިހާދު" ކުޑަނީ އާ ހިލާފު ދަރަޖާ ކުރަތެވެ. އަދި މިބައިމީހުން "ނަފްސާގެ ޖިހާދު" ކުރުމަކީ އިބަދުން ކުރާ ޖިހާދަށް ވުރެ މަތިވެރި ޖިހާދެއް ކަމަށް اللهގެ ރަސޫލާ (صلى ا عليه وسلم) ވިދާޅުވިކަމާ ހިލާފު ދަރަޖާ ކުރަތެވެ.

އެބައިމީހުން ބުނެއެވެ: اللهގެ ރަސޫލާ (ޞައްލަލް) ހަނގުރާމައިން އެނބުރި ވަޑައިގެން "ކުޑަ ޖިހާދުން ބޮޑު ޖިހާދަށް އަހަރެމެން މި އައީ" ވިދާޅުވިއެވެ. ދެން ބައެއް ސަހާބީން "(ތިޔަ ވިދާޅުވި) ޖިހާދު އަކީބަދު (އެބަހީ: ބޮޑު ޖިހާދު) އަކީ ކޮބައިތޯއޭ؟" ސުވާލު ކުރެއްވުމުން، "(އެއީ ހަވާ) ނަފްސާ (ގެ އެދުންތަކާއި) ދެކޮޅަށް ކުރާ ޖިހާދު" އެކަލޭގެފާނު ވިދާޅުވި ކަމަށް ދަޢުވާކުރެއެވެ.

ދުންފަހަރު މިއީ، ނަބިއްޔާ އަށް ރަސޫލުކަމުގެ އަސްލެއް ނުވެ ބާޠިލް ރިވާއެކެވެ. އަލް ޢިރާޤީ (ر ه ا) "ތަޚްރީޖު އަޙާދީޘިލް އިޙްޔާ" ގައި ވިދާޅުވިއެވެ: "(މިއީ) އިމާމް ބައިހަޤީ، ޖާބިރުގެ ރިވާއިން ޟަޢީފު ސަނަދަކުން (މާނައީ: ބަލިކަށި، ޞައްޙަ ނޫން ބައިގަނޑެއްކަމުން) ގެނެސްފައިވާ ރިވާއެކެވެ"

އަދި "ތާރީޚް އަލް ބަޣްދާދީ" (493/13) ގައިވެސް މި އިރު ބުނުއްވުން ބަޔާންކުރައްވައިން ރިވާ ވެފައިވެއެވެ. އެހެނަސް އެ ރިވާ އަދިވެސް ޟަޢީފު (ޝާއްޛުން، ބަލިކަށި) އެއްޗެކެވެ. އެހެނީ އެ ރިވާކުރި ސަނަދު (ބައިގަނޑު) ޢުލަމާއި "މުޙައްމަދު ބިން އިސްމާޢީލް އަށް ޒިޔާރަތް" އާ ދިޔާ މީހާއަށް ވުމެވެ. ފަހެ އަދި ޖާބިރު (ر ه ا) އާއި އަބޫ ހުރައިރާ (ر ه ا)، މިބުނުއްވުން އަށް ރިޔާމް ރިވާއިން ބަރިޔޯ ގޮތުން ނުކުތަކާ ކަމަށް ވިދާޅުވެފައިވެއެވެ. (ބައްލަވާ: އިބްނު އައްނައްޙާސްގެ "މަޝާރިޢުލް އަޝްވާޤު" 31/1) އަދި "މުޢްޖަމް އިބްނުލްއަޢްރާބީ" 662/1 ގައި އިބްނު އަބީ ޝައިބާ (ر ه ا) ރިވާއިންވެސް މިފަދަ ރިވާ ވެފައިވެއެވެ.

މީގެ އިތުރުން ޝާވިންގެ (މާނައީ: ރިވާ ކުރެއްވި ސަނަދުގެ) ތެރޭގައި ބޮޑު ދޮގުވެރިއެއްކަމަށް ޢިލްމުވެރިން ބަޔާން ކުރައްވާފައިވާ "ޢަމްރާ ބިން އަބޫ ބަޙީރު" ވެއެވެ. މީނާ އަޔި ބަރިޔޯ ވަރު އަމިއްލައަށް ހަދައިގެން ޙަދީޘް ބުނޭ ކަމާ ބެހޭ (ދޮގުވެރިއެއް) ކަމަށް އިމާމް އަޙްމަދު (ر ه ا) ވިދާޅުވިއެވެ. އަދި ޔަޙްޔާ ބިން މަޢީން (ر ه ا)، އައްނަސާއީ (ر ه ا)، އަދި ދާރަޤުޠްނީ (ر ه ا) ވެސް އެއާ ރިވާއިން (ރިވާ) ޤަބޫލު ނުކުރައްވާ ކަމަށް ވިދާޅުވެފައިވެއެވެ. އަދި އިބްނު ޙިބްބާން (ر ه ا) ވެސް މިބުނުއްވުން ދަރަޖާގެ ރިވާއިން (ރިވާކުރާ ބަރިޔޯ) ބާޠިލްވެގެންވާކަމަށް ވިދާޅުވެފައިވެއެވެ. (ބައްލަވާ: ތަހްޛީބުއް ތަހްޛީބް 262-261/11)

މިބުނުއްވުން ޞައްޙަ ނޫން ބަރިޔޯ ތަކުގެ އިތުރުން ޝާމިލު އެއް ކަމަށް ވާ "އިބްރާހީމް ބިން އަބީ ޢަބްލާ" (ر ه ا) އަށް މިފަދަ ބަސްފުޅެއް ނިސްބަތްކުރެވެއެވެ. (ބައްލަވާ: ސިޔަރު އަޢްލާމިއްނުބަލާ 325/6) އެހެނަސް މިރިވާ އަޞްލުގައިވަނީ ކުރެގެންނެވެ. (އެބަހީ: ބަސް ގެނައި ބައިގަނޑުގެ ތެރެއިން އެކަކު އަސްކަރިއާ ދިމާވެފައި ނުވެސް) އެހެންކަމުން މި ރިވާ ވެސް މިބުނުމަކީ ނަބިއްޔާ ކަލޭގެފާނުގެ މުބާރަކު ދުލުން ނުކުތް ބަހަކަށް ނުވެއެވެ.

ޖިހާދު ކުރުމަށް ހިތްވާ ކޮންފަދައިވާ އަހަރެމެވެ. ޝައިޚުލް އިސްލާމް، އިބްނު ތައިމިއްޔާ (ر ه ا) ވަރަށް ފުރިހަމަ ކޮށް މިބުނެވުނު ޙަދީޘް އާއި ބެހޭ ގޮތުން ވިދާޅުވިއެވެ: “ބައިގަނޑެއްގެ ފަރާތުން ރިވާވެފައިވާ ބަޔާނެއް ވެއެވެ. ތަބޫކު (ހަނގުރާމައިން) ރަސޫލާ (صلى ا عليه وسلم) ވަޑައިގަންނަވައިގެން ބަޔަކަށް ކުރައްވައި “އަހަރެމެން މި އުޅެނީ ކުޑަ ޖިހާދުން ބޮޑު ޖިހާދަށް”. ފަހެ މިބަޔާ (އައިސްފައިވާ) އެއްވެސް އަސްލެއް ނެތެވެ. އިސްލާމީ ޢިލްމުވެރިންގެ އުޅޭ އެއްވެސް ބޭކަލެއް މި ރިވާ ގެނެސްފައެއް ނުވެއެވެ. ދީންފަހެ ކާފަރުންނާއި ދެކޮޅަށް ކުރާ ޖިހާދަކީ އެންމެ މަތިވެރިވެގެންވާ (މާތްވެގެންވާ) ޢަމަލެވެ. އަދިޔާއްމާ، އިންސާނިއްޔަތަށްޓަކައި ކުރާ އެންމެ މުހިއްމު ޚިދުމަތަކީ އެ އެވެ.“ (ބައްލަވާ: “އަލް ފުރުޤާން ބައިނަ އައުލިޔާއިއްރަޙްމާން ވަ އައުލިޔާއިއްޝައިޠާން“ މަޖްމޫޢަ 45-44)

ފަހެ އިލްމާއި ފިކުރުގެ ހިއްސާ ލިބިގެންވާ ބައެއްނަމަ ދަންނާނެއެވެ! ރަސޫލާ (صلى ا عليه وسلم) ގެ ކިބައިން ސުވާލަ ގޮތުގައި އައިސްފައި ވެއެވެ: މިހެނީ اللهގެ ރަސޫލާ އާއި ސުވާލުކުރިއެވެ: “...އަދި ޖިހާދު އަކީ ކޮބައިތޯއެވެ؟“ އެކަލޭގެފާނު ބަޔާން ކުރެއްވިއެވެ: “ކާފަރުންނާއި ބައްދަލުވާ ހިނދު އެބައިމީހުންނާއި ހަނގުރާމަ ކުރުމެވެ.“ ޢަމްރު އަނެއްކާވެސް ސުވާލުކުރިއެވެ: “އެންމެ މަތިވެރިވެގެންވާ ވަނީ ކޮންކަހަލަ ޖިހާދެއް ހެއްޔެވެ؟ އެކަލޭގެފާނު ބަޔާން ކުރެއްވިއެވެ: “އެމީހެއްގެ އަސްދު ފަހު ލޭ ބިލިން ފޮޅުވުވިލާ މިހާ އެވެ.“ (ބައްލަވާ: އިމާމް އަޙްމަދު (ر ه ا) ގެ މުސްނަދު 114/4، އަދި “މަޖްމަޢުއްޒަވާއިދު“ 59/1 ވަނަ ބައްލަވާ.)

އަދިވެސް ޖިހާދު ކުރާ މީހާ ވަނީ ޖިހާދުގައި ވާހާ ހިނދެއްގައި ނަފްސާނީ ޗުތަ ކަނޑުމެއްނެތި ބަދަލު ކުރުން މަތީ ހުރުމަ މީހާ އާއި އެއްފަދަ ވެގެން ކަމަށް އެކަލޭގެފާނު (صلى ا عليه وسلم) ކިބައިން ސާބިތު އަދި ބުޚާރީ 4:44 ގައި ރިވާ ވެފައި ވެއެވެ. އަދިޔާއްހާއްދުވެ، އޮތްފަދައިން ޖިހާދު ކުރާ މުޖާހިދު އަބަދުވެސް ހުންނާނީ ނަފްސު اللهގެ ކުރުއްސެވުމަށް ފަރުމާންބަރުވުމަށް މަސައްކަތްކޮށް ކުރާ ހަރަކާތެވެ. ރަސޫލާގެ މައިދާނުގައި، ޢާދަ ޒުލުމާއި ފިރުޔާވި، ކާއިން ބައިރުގެ ދަތިތަކާއި ކާފަރުންގެ ފަރާތުން އަނިޔާވެރިކަން އަބަދު ކުރިމަތިވާ ހާލު، އަނބިދަރިންނާއި ދުރުގައި ވާ ހާލު ނަފްސުގެ ޝަހުވަތްތަކުން، އަދި އަހަރުގެ ދިރިއުޅުމުން އުޅެނީ އަމުރަކަށް ޝައިޠާނާ ކުރާ ވަސްވާސްތަކާއި ދެކޮޅަށް ކުރާ “ނަފްސާނީގެ“ ޖިހާދު،

މުސްލިމުންނަށް ޒިއްލަތު ހަނދުވަ ނައްތާލެވިދާނީ އެބައި ޖިހާދުކުރުމުންނެވެ. އެހެންކަމުން الله ގެ ރަޙުމަތް އެލިބުނުގެ މައްޗަށް އިންސާފުވެވޭނެއެވެ. (އެއީ ތަދުވެރިކަމާއި ދުރަށް ނިކަމެތިކަމާއި އަދި (ގާތިލްބުރުއް ނުވެ) ބަލިވެގެންވެއެވެ. މި ނިކަމެތިކަމެއް އެބައިމީހުންގެ މަތިން ދުރުކޮށްލެވޭނީ އެބައިމީހުން އެބައިމީހުންގެ ދީނަށް (އެބަހީ: ޖިހާދަށް) އެނބުރި ރުޖޫޢަވުމުން ދާންދެން ނުއެއްގެން ނުދާނެއެވެ. އެއީ ރަސޫލާ (صلى ا عليه وسلم) ޙަދީޘް ކުރައްވާފައިވާ ގޮތަކަށެވެ:

(إِذَا تَبَايَعْتُمْ بِالْعِينَةِ ، وَأَخَذْتُمْ أَذْنَابَ الْبَقَرِ ، وَرَضِيتُمْ بِالزَّرْعِ ، وَتَرَكْتُمْ الْجِهَادَ ، سَلَّطَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ ذُلًّا لَا يَنْزِعُهُ حَتَّى تَرْجِعُوا إِلَى دِينِكُمْ) رواه أبو داود (2956) - صحيح

“ކަށްޓަން އީނާގެ ވިޔަފާރިގެ[23] ބޭރުއަރަން ވަތް، ނަފްސުގެ ނުގުޅުމަށް ހިތުގައި ދަނޑުވެރިކަމުން ކުރުމުން ފެށިގެން، އަދި ޖިހާދު ކުރުމުން އެކަހެރިވެގެންދިޔަ، ދުން

ޢާއްމު ގޮތެއްގައި ނަގެއްޓު ސޮފީ، ދަނޑުވެރި ތިމާ އަށް ނުހަމަ ކުރުމާ ޖިހާދަށް ފުރި މާ ބޭރުވެސް ވާނީ ކަމަށް ސިފަކުރެވުނު ގާނޫނީ ކަންތައްތަކެވެ.

މިތަނުގައި ފިނިގެ ފިލުވުމެއް، އަހަރެމެން ބޭރުގައި، ވެރިކަމާއި އަދި ދަނޑުވެރިކަމާ މިހާތަނަށް މާ ދިހަ ބަޔަކު ހިންގުން ޢުމުރު “ގުޅުމާ” އިންޓް ލާރި ބައިގަނޑުއެވެ. ވަނީ މި ޙަދީޘާ ސަލާމް ނުރުން ޙަދީޘުން ކަމަށް އެބައިމީހުންނަށް ހަމަ ދަރަނިވެރި ފިޔަ އެކި ގޮތް، އިޖުމާ ކަނޑައަޅާފައިވާ މަސައްކަތް ތަކުރާރުކުރުން، އެފުރުރަހުން މިރަހި ފިރިހެނުންނާއި ފިހާރަތަކުން ކަނޑައަޅާ ސަރަޙައްދަށެވެ. ސަލަފުން ބާވަތްތަކުން ވިޔަފާރިވެސް ވެރިކަމެވެ. ގުޅުމާ އިންސާނީ ހަމަ ޙައްޤުތަކެވެ.

[23] މިއީ ނުސީދާގޮތުގައި ރިބާ އެކުލެވޭ ވިޔަފާރިއެކެވެ.

ފަހެ اللہ ކަލޭފުޅެން، ކަލޭފުޅުންގެ ދީނަށް އުނގެނި ތަޢުލީމުދެއްވުމަށް ގެންދެން ހެއްޖިގެން ނުދާނެ ނިކަމެތިކަން، اللہ ކަލޭފުޅުންގެ މައްޗަށް ޤާދިރުވަންތަވާނޭތީވެ.”[24][25]

ފާހަގަކޮށްލަން ޖެހޭ ވަރަށް ބައިގާން ކުރެވުނު އެއްކަމަކީ، އަހަރެމެން މިދިރި އުޅޭ ޒަމާނުގައި ބަލައި މުސްލިމުންނަށް ޖާގައި ބޮޑު އާދަކާދަތަކާއި ބިދުޢަތް، އެފަރިންގެ ކާފިރު "ދަރުމަޖިސް" ގެ ކުރިމަތީ ބަޔާން ކުރަން ފަރިތަވެލުމެވެ! ޖިހާދު އާއި އަޅުގަނޑުމެންނާ އަދި ހަނގުރާމައިގެ ގަޑިތަށް ފުރުޞަތު ބުނުމާއި ބަލާނެ ކުރަން ފަރުވާތެރިވެލުމަށް ފެނޭ އެފަރިންގެ މުސްލިމުން ބަލާފައެވެ. މި އާއަދޭ ދެކާއި ބިދުޢަތުގެ ފެއިލަ ދިރުމަށް އެފަރިން އުއްމީދުކުރާއެވެ. އެއީ މި ދައުލަތުގެ ދަތުރާ ކުރާ އެމެރިކާ ޖަހާފާގެ ދުނިޔޭގެ މަޤާމުތަކުން އެބައިމީހުން ބުނާމަކަށް. އެބައިމީހުންނަށް އެ ފެލާފުމަކަން ނުކުތާތަކަށް ވާނީ، އެފަރިންގެ ސިޔާސަތު (އެބަހީ: ކާފިރުން) ގެ ބުރުމާއި ހަމަޖެހުން އެދޭތެރެ، (އާދަކާދަތަކާއި ބިދުޢަތާ ދަކުގެ) އަސާސީ ގެއްލިފައިން އެކުވެރި އަދި އޭގެން ނުބައި މާނަ ދެރަހާލަތެއް މާނަ ކުރުމަކަށް މަސައްކަތް ކުރެވޭ. “އަހަރެމެންނަށް އެއީ "އެފަރިންގެ (އަމިއްލަ) ބުރުމާއި ހަމަޖެހުން އެދޭތެރެ ބަދަލުކުރި" އެކަމާ ބާރުކަން ނެތިފައެވެ. އެހެން އެބައިމީހުން، އެބައިމީހުންގެ އަމިއްލަ ބުރުމާއި ހަމަޖެހުމެއް އެދުން (ބަޔާން ކުރުމަށް) ވެސް މާ ނިކަމެތިވެގެންވެއެވެ. އަދި މާ ޖެހިލުވެގެންވެސް ވެއެވެ. އެހެންކަމަކު އެއީ މިސަލާމަތުގެ ބަލާއަސް އަޅުވެތިކަމާ ކުރިމަތިލުމުގެ ބަހާގައި، އަދިވެސް

---

[24] “އަލް މަޝާރިޢުލް އަސްވާޤު” ގައި އިމާމް އިބްނު އަބްދުލްބައްރު (ހ ٥١) ވިދާޅުވިއެވެ: “މި ޙަދީޘުން ދަލީލުކުރައްވަނީ؛ ޖިހާދުކުރުން ދީނުގެ ބައެއް ކަމެވެ. ފަހެ އެހެނީ اللہގެ ރަސޫލާ ބަދުރުގައި ކުރައްވަނީ: “ކަލޭފުޅެން، ކަލޭފުޅުންގެ ދީނަށް އުނގެނި ތަޢުލީމުދެއްވުމަށް ގެންދެން” (އެބަހީ ޖިހާދެވެ.)

[25] އަބޫ ދާވޫދު 2956 (ޞަޙީޙް)

އިސްލާމްދީނުގެ ޢަދާލަތްތެރިން ކުރެ ހިމެނޭ އެފިރިންގެ ޝާހިދުންގެ ތުހުމަތާއި ނަފްސުގެ އެދުރުވެ."[26]

މީގެ ނަމޫނާއަކީ މި އަންނަނިވި ބަސްތައް ފިޔަވައި އެހެން އެއްވެސް އެއްޗެއް މި ޢާލަމުގައި އަހަރެމެންނަކަށް އިވުން ނުދިރުވޭނެވެ: ދުނިޔޭގެ ސުލްޠާނާ... ސުލްޠާނުވެރި އެއްބައިވަންތަވުން... ރައްކާތެރި (ޤައުމުގެ) އިންތިޒާމް... އަދު ދުނިޔޭގެ (އަދުލު އިންސާފު) އޮނިގަނޑު... ހަނގުރާމައިގެ ގެއްލުންތައް...

އަދި ކިތައްހެއްޔެވެ! ޖިހާދާއި ބޭރުގޮތުންވާ ޢާދަތްތަކާއި ބަދިގޮތަށް ކިޔާއުޅޭ ބޮޑުވެއްޖެއްޔާ، އެބަހައިގެ ބޮޑުކަމި ތަފާތު ވައްތަރުގެ އިޖްތިމާޢީ ޢަދާވަތެވެ. އެބައިމީހުންނަކީ ޖަރީމާތަކުން، ހައްދުފަހަނަ އެޅި މީހުން، ސުލްޠާނަކަސްވެސް ކަމާއި ދެކޮޅު ޙައްޤުވެރިންނާ، ބަދުއަޚްލާޤީ މީހުންނާއި ފާސިޤުންނާއި (މީހުން)... އަދި 20 ވަނަ ޤަރުނުގެ ތަހުޒީބު ނަސްރާނީކުރަން މަސައްކަތްކުރާ މީހުންނާއި (މިފަދަ ފަރާ) އިޖްތިމާޢީ ޢަދާވަތެވެ.

މިއީ މިހާރު އިސްލާމީ ދުޝްމަނު ދިރިއުޅުމުގެ މިދާ ހިތި ބަދިޔާތެވެ. މިހެން މިވެފައިވަނީ އަހަރެމެން އަހަރެމެންގެ ދީނާ ނަސޭހަތްތެރިނުވުމުން އެކަހެރިވެގެން، އަދި الله އެންގެވި ވާޖިބުތަކާ ދުރުކޮށްލައިވާތީއެވެ.

الله تَعَالَى ވަޙީ އެއިލާހުގެ ދީނަށް ނަސްރުދެއްވުމަށާއި، އަދި އެއިލާހުގެ ރަސޫލުންނާއި ދެކޮޅަށް ޖިހާދު ކުރުމަށް އަމުރުކުރެއްވިއެވެ. މުޝްރިކުންނާއި ދެކޮޅަށް ޖިހާދު ކުރުމަށާއި، އަދި الله އަށް އެކަނި ކިޔަމަން ވުމަށް ދަޢުވަތުދިން

---

[26] ޝައިޚް އަލީ ދުނައްޖީދު މިގެންނުވި ބަސްޓާގަޅި ޝައިޚް އަބްދުލް ޝާފިޢީ، "އުމްމާތު އަކަތުލާ" 46/1ގެ ނަކަލް އެކެވެ.

ހަނގުރާމަ ކުރުމަށް އެތައް އެތައް އާޔަތްތައް އައިސްފައިވެއެވެ. އެއިން (އެބަހީ: އާޔަތް ތަކުން) ޖިހާދު ކުރުމަކީ ފަރުޟެއްކަމާއި، ޝަރުޢުވެގެންވާ ކަމެއްކަމާއި، އަދި ކޮންމެހެން ކުރުން ވާޖިބުކަމެއް ކަމަށް ސާފުކޮށް ބަޔާންވެގެންވެއެވެ. الله تَعَالَى ވަޙީ ކުރައްވައެވެ:

كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِتَالُ وَهُوَ كُرْهٌ لَّكُمْ وَعَسَى أَن تَكْرَهُواْ شَيْئاً وَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ وَعَسَى أَن تُحِبُّواْ شَيْئاً وَهُوَ شَرٌّ لَّكُمْ وَاللّهُ يَعْلَمُ وَأَنتُمْ لاَ تَعْلَمُونَ

"ހަނގުރާމަ ކުރުން ތިޔަބައިމީހުން (މުސްލިމުން) ގެ މައްޗަށް އަމުރުކުރެވިފައިވެއެވެ. އެއީ އެއަށް ތިޔަބައިމީހުން ނަފްރަތުކޮށް ކުރިއަސް ކަމަކުއެވެ. އަދި ފަހަރެއްގައި ތިޔަބައިމީހުންނަށް ހެޔޮވެގެންވާ އެއްޗަކަށް ތިޔަބައިމީހުން ނަފްރަތުކޮށްފާނެއެވެ. އަދި ތިޔަބައިމީހުންނަށް ނުބައިވެގެންވާ އެއްޗަކަށް ތިޔަބައިމީހުން ލޯބިވެސް ކޮށްފާނެއެވެ. އަދި الله ދަނެވޮޑިގެންވެއެވެ. އަދި ކަލޭމެންނަކަށް ނޭނގޭނެއެވެ."[27]

ޖިހާދު ކުރުމުގެ ބާވަތް

އިލްމުވެރިން (ر هم ا) ޖިހާދު ކުރުމުގެ ބާވަތްތައް ބަޔާން ކުރައްވައި، އެ 2 ބަޔަކަށް ބަހައްސަވާފައިވެއެވެ:

1. އިސްވެ ހަނގުރާމަ ކުރުން (جهاد الطلب والابتداء)

[27] سورة البقرة 2:216

މިގެ މާނައީ ކާފަރުންނާއި އެބައިމީހުންގެ ބިރުގައި ކުރިމަތިވުމެވެ. އަދި އެވެރިންނަށް އިސްތިޣްފާރު ދީނަށް ގޮވާލައި އަދި އިސްތިޣްފާރުދީނުގެ ޙުކުމަށް ތަބާވެ ނުވެއްޖެ ނަމަ އެބައިމީހުންނާއި ހަނގުރާމަކުރުމެވެ.

މިފަދަ ޖިހާދަކީ މުސްލިމުންގެ މައްޗަށް ޖިހާދުގެ ފަރުޟުވެއެވެ[28]. الله ވަޙީ ކުރެއްވިއެވެ:

---

[28] ޢިލްމުވެރިން ބަޔާން ކުރައްވާފައިވާ ގޮތުގައި، ފަތުޙުލް ބާރީގެ ޝަރަޙުގައި މާނައީ: „އެންމެންގެ މައްޗަށް ވާޖިބު، އެހެނަސް އެއްބަޔަކު ކުރުމުން އެހެން ހުރިހާ އެންމެންގެ މަތިން ވާޖިބުއްޔަތު ކެނޑިގެން ދަކަށްކަމެވެ.“

އިބްނު ޤުދާމާ (ރ ه ا) ވިދާޅުވިއެވެ: „ޖިހާދު ވާޖިބުވާ ބުނުވުމުގެ ޙާލަތަކީ ތިނެއް ހާލަތްތަކުގައި ވަކި މިންވަރެއްގެ ބަޔަކު ނުކުތުމަށް އެދިއްޖެނަމަ، އެންމެހާ މުސްލިމުން އެކަމުގައި ގޮވާލެވުމެވެ. އަދި އެއަށް ފުރަ ބަޔަކު އެކަށީގެންނުވާނަމަ، ދުޝްމަނުން އެންމެންގެ ބައިން އެވާޖިބުއްޔަތު އުނިގެންދެއެވެ. އެހެންކަމުން އޭގެ އަސްކަރީގައި އެ މުޤާބަލާކުރުމުގައި އެންމެންގެމައްޗަށްވެއެވެ. އެއީ ފަރުޟު ޢައިނުފަރުޟެއްކަމަށްވެއެވެ. ތިންވަނަ ޙާލަތަކީ، ޖިހާދަށް އެއްބާރުލުމުގެ ވާޖިބު ތިން ހާލަތުގައެވެ. އެ (ވާޖިބުއްޔަތު) އުނިގެން ދިޔުމެވެ. އެހެންކަމުން ޖިހާދު ބޭނުން، ހަމަ ކަމަކު ކުރުމުން އެންމެން އެއްވެސް ބަޔަކަށް މަތިން (އޭގެ ވާޖިބުއްޔަތު) އުނިގެންނުދާނެއެވެ.“ („އަލް މުޣްނީ ވައް ޝަރަޙް އަލް ކަބީރު“ 10/364-365)

އޭ އަޚުންނޭވެ! މިއީވެސް މިޒަމާނުގައި ޖިހާދު އެންމެންގެ މައްޗަށް ފަރުޟުވެގެން ވާކަމަށް ހެކި ޝަރީޢަތް ކަމެކެވެ. އެހެނީ އިސްލާމް ކުރާ ޖިހާދު ހިފެހެއްޓުމުގެ ފަރުޟުވެ ކަމަށް ވާ ދިނުމަށް، އެ ރަށް ކުރުމަށް އަޅުއަޅުވާ މިކަނީ ނުކުތުމަށް ނޫނީވެސް. އަދި އަޅުއަޅުވާން، އަޅުއަޅުވާންގެ ބިލާދަށް ދިޔައީ ކުރަން ޖަހަމުން ވަނީވެ. އެހެންނަމަވެސް ވާޖިބު އަދާކުރުމަށް ކުރަން ޖަމާ ހިފާ ކަމަށް ވާޖިބު ވާފަދައިން، ހިފެހެއްޓުމުގެ ފަރުޟު އަދާކުރުމުގެ ބާރު، ދިފާޢު ޖިހާދަކީ މުސްލިމުންގެ މައްޗަށް ޒިންމާތަކާ އަޅުއަޅުވާ އެކަމެއް ވާޖިބުވެފައިވެއެވެ.

وَقَاتِلُوهُمْ حَتَّى لاَ تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ الدِّينُ كُلُّهُ   فَإِنِ انتَهَوْاْ فَإِنَّ اللّهَ بِمَا يَعْمَلُونَ بَصِيرٌ

”އަދި ފިތުނަވެރިކަން[29] ނައްތާލައި، ދީން (އެބަހީ: ދުނިޔަވީ ހުރިހާ ނިޒާމެއް) اللهُ އަށް އެކަނި ކިޔަމަންތެރި ވުމަށްދާން ދެން އެބައިމީހުންނާއި ހަނގުރާމަ ކުރާށެވެ. އެކަމަކު އެބައިމީހުން (اللهُ ފިޔަވައި އެހެން ފަރާތްތަކަށް އަޅުކަން ކުރުމުން) ރުޖޫޢަވެއްޖެނަމަ، ދެން ހަމަކަށަވަރުންވެސް اللهُ އެބައިމީހުން ކުރާ ކަންތައްތައް ތޫނެގަން ދެނެވޮޑިގެންވެއެވެ.“[30]

فَإِذَا انسَلَخَ الأَشْهُرُ الْحُرُمُ فَاقْتُلُواْ الْمُشْرِكِ حَيْثُ وَجَدتُّمُوهُمْ وَخُذُوهُمْ وَاحْصُرُوهُمْ وَاقْعُدُواْ لَهُمْ كُلَّ مَرْصَدٍ فَإِن تَابُواْ وَأَقَامُواْ الصَّلاَةَ وَآتَوُاْ الزَّكَاةَ فَخَلُّواْ سَبِيلَهُمْ إِنَّ اللّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ

”ދެންފަހެ ހުރުމަތްތެރިވެގެންވާ މަސްތައް ނިމުމުން، މުޝްރިކުންތައް ފެނުނު ކޮންމެތަނަކުން ޤަތުލުކުރާށެވެ. އަދި (އެބައިމީހުން) ހައްޔަރުކުރާށެވެ. އަދި (އެބައިމީހުން) ވަށާލާށެވެ. އަދި (ކަނޑުވެރިން) ފާރަލަމުން ކޮންމެތަނަކު (އެބައިމީހުންނަށް) ފާރަލަންތިބޭށެވެ. އެހެންނަމަވެސް، އެބައިމީހުން ތައުބާވެ، އަދި ނަމާދު ޤާއިމުކޮށް، އަދި ޒަކާތް ދެއްފިނަމަ؛ އެބައިމީހުންގެ މަގަށް (އަމާންކަން) ދޭށެވެ. ހަމަކަށަވަރުން اللهُ ގިނަގިނައިން ފާފަ ފުއްސަވާ ރަޙްމަތްތެރި އިލާހެވެ.“[31]

---

29 އެބަހީ: އަނިޔާވެރިކަން އަދި الله ފިޔަ އިންސާނިއްޔަތަށް ބާއްވައިދެއްވާ ޝަރީޢަތަށް އުޅުމުން

30 سورة الأنفال 8:39

31 سورة التوبة 9:5

وَقَاتِلُوا الْمُشْرِكِينَ كَافَّةً كَمَا يُقَاتِلُونَكُمْ كَافَّةً وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ

"އަދި އެންމެހައި މުޝްރިކުންނާ ތިޔަބައިމީހުން ހަނގުރާމަކުރާށެވެ! އެބައިމީހުން ވެސް އެންމެން އެކުގައި ތިޔަބައިމީހުންނާ ހަނގުރާމަކުރާ ފަދައިންނެވެ. އަދި ހަމަކަށަވަރުން الله ވަޑައިގެންވަނީ ތަޤުވާވެރިންނާ އެކުގައިކަން ތިޔަބައިމީހުން ދަންނާށެވެ."[32]

انْفِرُوا خِفَافًا وَثِقَالًا وَجَاهِدُوا بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ

"ލުއިވިއަސް[33] ނުވަތަ ބުރަވިއަސް[34] (اللهގެ މަގުގައި) ކުރިއަށް ހިނގާށެވެ. އަދި اللهގެ މަގުގައި ތިޔަބައިމީހުންގެ މުދަލުންނާއި ނަފްސުތަކުން ޖިހާދުކުރާށެވެ. މިކަން ތިޔަބައިމީހުންނަށް ހެޔޮވެގެންވެއެވެ. (ތިޔަބައިމީހުންނަށް) އެކަން އެނގޭނަމައެވެ."[35]، [36]

---

[32] سورة التوبة 9:36

[33] އެބަހީ: ސިފައިންގެ ތަނަވަސްކަމު ނުވަތަ ޒުވާން ނުވަތަ މުއްސަނދި ވިއަސް...

[34] އެބަހީ: ސިފައިންގެ ދަތް، ނުވަތަ މުސްކުޅި ނުވަތަ ފަގީރު ވިއަސް...

[35] سورة التوبة 9:41

[36] **މުހިއްމު ނޯޓު:**

ފުރުޤާން (ر ه ا) މިއަކުރުގައި މިވާ "ލުއި" އަދި "ބުރަ" ގެ ޝަރަހައިގާ 10 ރައުޔުއެއް ގެންނަވާފައިވެއެވެ:

1. އިބްނުލް ޢައްބާސް ރިވާއިން: ޒުވާން އަދި ހަރު
2. އިބްނު ޢައްބާސް އަދި ޤަތާދާ ރިވާއިން: ޝައުޤު އަދި ކަންނެތް

3. މުޖާހިދު ގެ ރިވާއިން- ޚުދި: މުއްސަނދި އަދި ބުނަ: ޔަޒީދު
4. ހަސަން އަލް ބަސްރީ ރިވާއިން- ޚުދި: ޢުލާން، އަދި ބުނަ: މުސްލިމް
5. ޢައިދު އިބްނު އަލީ އަދި އަލް ބަރަކާތް އިބްނު އުމައިބާ ރިވާއިން: ބުނަ (މަސައްލަތުލްއިރު) އަދި ހުސް (ކަލްއޮންޓް)
6. ޢައިދު އިބްނު އަސްލަމް ރިވާއިން: ބުނަ – (ބައްސަޤާ) އާއިލާއަށް ވާ މިހާ، އަދި ޚުދި – އާއިލާއަށް ނުލާ މިހާ
7. އިބްނު ޢައިދު ރިވާއިން: ބުނަ އަޔަ ދުކާނުތަން ނާދިރު (އާލުދަނީ ހާދާ) މަސައްލަތުއްލާ މިހާ، އަދި ޚުދި އަޔަ އެއްވެސް (އެޚަދު) މަސައްލަތުއް ނެތް މިހާ
8. އަލް އައުޢާޒީ ރިވާއިން: ޚުދި: ހިނގާޚަދި އުޖޫ މީހުން، އަދި ބުނަ: ސަވާރީއެއްގައި އުޖޫމީހުން
9. ޚުދި: ހަނގުރާމައަށް ދާގެ އެންމެ ކުރީސަފުގައިވާ މީހުން ޚަދައިން އަވަސް ވެގެންނަ މީހުން
10. އައްނަސްއާޝް ރިވާއިން: ޚުދި: ހިތްވަރު ގަދަ ، އަދި ބުނަ: ޔަނޫޖު

އަދި މިގޮތަށް ޖުމްލަ މާނައީ މިގޮތުން ފުރަތަމަ އެންމެ ދިގު މުސްލިމުންގެ މައްޗަށް އެއީ ފަށައިގެން ވަނީ އެވެ. އެއީ އެކަމަކީ އެބަހިމެނުން ބުނަނީ ވިޔަސް ނުވާތީ ޚުދިވިޔަސް މެއެވެ. އަދި މިއާދަޔާ އެއްވެސް ހާލެއްގައި މަސްލަހަތު ވެފައިވާ އާދައެއްކަމުންނެވެ. ބައެއް ފުޤަހާއުން ތަރުތީބު ސޫރަތުގެ 122 ވަނަ އާޔަތުގެ ދަލީލު ބަޔާން ސަރީޚުކޮށް ސާބިތުކުރުން އެހެން ވިދާޅުވިކަމަށް އެބުނާ ބުނުން އެއީ ވަރަށް ބޮޑު އިޖުމާޢުލާއެވެ. އަދި މަގުފުރުގެން ވާ ބޮޑު ބިދުއައެއެވެ. މަދު ބޭކަލުން އެހެން ވިދާޅުވެފައިވޭ ޢިބާދުގެ ޙާލަތު ޝަރުޢީ ހުކުމެއް ދަނެވެ. އަދިއެހެން ހާލަތެއް؟ ގުދު އެބޭކަލުންވެސް ވިދާޅުވި މި އާދަޔާ ދިމާވި ޢިބާދުގެ (ތަފުސީ ޝަރަން) ޝަރުޢީ މައްސަލަ ވާ އާދައެއްކަމުގައެވެ. އިތުރު މަޢުލޫމާތު ބެއްލަވާ: ސ. 56 ވާ ގޮތް ބަލާ މަޢުލޫ ބެއްލަވާށެވެ.

އަދި އައްޖުރީ (ر ه ا) ވިދާޅުވިއެވެ: "ސައީދު ބިން މުސައްޔިބު ޢިބާދުގެ އެޖާވާ އަހަރު ނިކުމެވަޑައިގެން އަހަރުމާރީގެ އަށް ދާ (އަނިޔާވެ) ގެއްލުނެވެ. އަހަރުމާރީގެ ބުނެވުނެވެ: "ކަރުމާރީ ޖިލުކަ އާސާސްވެ ފައެވެ. (އެބަސް: އުޖޫރަވެރިވެ ވެއްޖެ.)" އަހަރުމާރީގެ ޢަވާބުދެއްވިއެވެ: "اللهވަސް ޚުދި އަދި ބުނަ މީހުންނަށްވެސް (ޢިބާދަތަށް) ނިކުމެގަން

އިބްނު ޢުމަރު (رَضِيَ ا ُ عَنْهُ) ގެ ރިވާޔަތުން ރިވާވެފައިވެއެވެ:

قال الن صَلى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلمَ: (**أُمِرْتُ أنْ أُقَاتِلَ الناسَ حَتى يَشْهَدُوا أنْ لا إِلَهَ إلا اللهُ ، وَأن مُحَمدًا رَسُولُ اللهِ ، وَيُقِيمُوا الصلاةَ ، وَيُؤْتُوا الزكَاةَ ، فَإِذَا فَعَلُوا ذَلِكَ عَصَمُوا مِني دِمَاءَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ إلا بِحَق الإِسْلامِ وَحِسَابُهُمْ عَلَى اللهِ**). رواه البخاري (24) ومسلم (29)

اللّٰهގެ ރަސޫލާ (صلى ا عليه وسلم) ޙަދީޘް ކުރެއްވިއެވެ: "މީހުންނާ ކަތިލުމަށް ތިމަން ކަލޭގެފާނަށް އަމުރުވެގެންވަނީ މީސްތަކުންނާއި ހަނގުރާމަކުރުމަށެވެ. އެއީ އެބައިމީހުން 'اللّٰه ފިޔަވައި އެހެން އިލާހަކު ނުވާ ކަމަށާއި، އަދި މުޙައްމަދު އަކީ اللّٰهގެ ރަސޫލާ' ކަމަށް ހެކިވެދެންނެވުން ދެންނެވެ. އެބައިމީހުން އެގޮތަށް ކަން ކޮށްފި ނަމަ، އެބައިމީހުންގެ ލޭ އަދި މުދާ ތިމަން ކަލޭގެފާނުގެ ރިޔައިން ވަނީ ރައްކާތެރިވެފައެވެ. އެއީ އިސްލާމްދީނުގެ ހައްޤަކަށްޓަކައި ފިޔަވައެވެ. އަދި އެބައިމީހުންގެ ހިސާބުބެއްލެވުން ވަނީ اللّٰه ހަޟްރަތުގައެވެ."[37]

އަމުރުކުރައްވާފައިވެއެވެ. އެހެންކަމުން އަހަރެންނަށް ހަނގުރާމަ ނުކުރެވޭނެ ކަމުގައިވީ ނަމަ، (ޒަކާތުގެ ފަރާތުން އުޅެ ނިކުތުމުން) ކަލޭގެފާނުގެ މިހެން ވިދާޅުވިޔަސް (އަހަރެންގެ ސަލާމަތުން) ދުރުކުރައްވާނެއެވެ. އަދި (ހަނގުރާމަ ޖެހުމަށް ދާއިރުގައި) ކަލޭގެފާނުގެ ތިޔައީ ބަލާލައްވާށެވެ ހަދައިދޭނެ އަހަރެންނަށް ހެކިވެދެއްވާށެވެ." (ބައްލަވާ: "އަލްބާރީ ފިޤްހުލް އަޙް ޝަރުޙާން" 150/8) އަދި މާތް ސަޙާބީ އަބޫ ބަކުރު (رَضِيَ ا ُ عَنْهُ) އާއި، އަދި މުއުމިނުން އެންމެ ސަލަފުންގެ ރިވާއިން މިފަދައިން ރިވާވެފައިވެއެވެ.

[37] އަލް ބުހާރީ 24 އަދި މުސްލިމް 29

އަދިވެސް ބުޚާރީ މުސްލިމް (3533) ގައި އަބޫ ހުރައިރާ (رَضِيَ ا عَنْهُ) ފުރުން ރިވާވެފައިވެއެވެ:

قال الن صَلى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَمَ: (**مَنْ مَاتَ وَلَمْ يَغْزُ وَلَمْ يُحَدثْ نَفْسَهُ بِالْغَزْوِ مَاتَ عَلَى شُعْبَةٍ مِنْ نِفَاقٍ**). ومسلم (3553)

ނަބިއްޔާ (صلى ا عليه وسلم) ޙަދީޘްކުރެއްވިއެވެ: "ޖިހާދުގެ ހަރަކާތެއްގައި (ނުވަތަ ޣަޒްވާއެއްގައި) ބައިވެރި ނުވެ އަދި ބައިވެރިވުމުގެ ނިޔަތެއް ވެސް ނެތި މަރުވާ މީހާ، މަރުވަނީ މުނާފިޤުކަމުގެ ދަރަޖައެއްގައެވެ."

މިހުރާ ނަޞްޞުތަކަކުންވެސް –އަދި ޤުރުއާންވެސް ޤުރުއާން އާއި ސުންނަތުގެ އެތައް އެތައް (ދަލީލުތަކަކުން) –ކާފިރުންނާއި ދެކޮޅަށް ޖިހާދުކުރުމަކީ ވާޖިބެއްކަމާއި އަދި އެކަމުގައި އިސްވެވުން (އެބަހީ: އިސްވެ ހަނގުރާމަކުރުން) ދަލީލުކޮށްދެއެވެ. ދެންފަހެ ކާފިރުންނާއި ދެކޮޅަށް ޖިހާދުކުރުމާއި، އަދި އެބައިމީހުންގެ ބިމުގައި އެވެރިންނާއި (ހަނގުރާމައަށް އިސްވެ) ބައްދަލުކުރުން، އަދި އިސްލާމް ދީނަށް ގޮވާލުމާއި، އަދި އިސްލާމްކަން ނުވަތަ ޖިޒިޔަދިނުން ޤަބޫލު ނުކުރަނީ ކަމުގައި ވަނީ ނަމަ އެބައިމީހުންނާއި ދެކޮޅަށް ޖިހާދުކުރުމަކީ ވާޖިބުއްކިފާޔާއި އަދި އެކަމުގެ (ބުރުދު) މަސްއޫލިއްޔަތު ނުވާ ކަމަށް އިމާމުވެރިން ވަނީ (އެއްވެސް އިޚްތިލާފެއްނެތި) އިޖްމާޢު ވެފައެވެ.

ޝައިޚުލް އިސްލާމް (އިބްނު ތައިމިއްޔާ ر ه ا) ވިދާޅުވިއެވެ: "اللّٰهُ ގެ ރަސޫލާ (صلى ا عليه وسلم)، އެއަރާއިގެން އެކަށަގެޒާފު ފޮނުއްވެވުން اللّٰهُ ދީނަށް ގޮވާލެއްވި ގޮވާލެއްވުން އަޑުއިވި، ދެން އެއަށް އިޖާބަ ނުދިނީ ކޮންމެ ބަޔަކާއިވެސް ހަނގުރާމަ

ކުރެވޭ ހުއްޓެވެ. އެއީ ފިތުނަވެރިކަން ނައްތާލައި އަދި ދިހަމަންވެރިކަން ﷲ އަށް އެކަނި ވުމަށްޓަކައެވެ."[38]

އަދި އިބްނު ޙަޖަރު - ر ه | (43/2) ވިދާޅުވެއެވެ: "ޖިހާދަކީ، މުޙައްމަދު (صلى | عليه وسلم)ގެ އުއްމަތުގެ މައްޗަށް ކިފާޔަތުގެ ފަރުޟެއްކަން އިލްމުވެރިން ވަނީ އިޖްމާޢުވެފައެވެ. އަދި މުސްލިމުންގެ ތެރެއިން ބަޔަކު މި ވާޖިބު އަދާ ކުރިޔަސް ނަމަ، އެހެން މީހުންގެ މަތިން އޭގެ ވާޖިބުކަން ކަނޑިގެންދެއެވެ."

2. ދިފާޢީ ޖިހާދު (جهاد الدفاع)

ކާފަރުން މުސްލިމުންގެ ބިމަކަށް ހަމަލާދީ އަދި އެއަށް ވެރިވެ، ނުވަތަ މުސްލިމުންނަށް ހަމަލާދިނުމަށް ތައްޔާރުވެއްޖެ ކަމުގައި ވަނީނަމަ، އެމީހުންނާއި ހަނގުރާމަ ކުރުމަކީ ކޮންމެ މުސްލިމެއްގެ މައްޗަށް ވާޖިބުވެގެންވާ ކަމެކެވެ. އެއީ އޭގެ ސަބަބުން (އަދުއްވުންގެ) ނުބައިން (މުސްލިމުން) ސަލާމަތްކޮށް އަދި އެބައިމީހުންގެ ޙުރުމަތްޓަކައި ނައްތާލުމަށްޓަކައެވެ. ނަފްސުގެ ދިފާޢުގައި ކުރެވޭ ޖިހާދަކީ މުސްލިމުންގެ މައްޗަށް ވާ ފަރުޟު ޢައިނުކަމަށް އިލްމުވެރިން އިޖްމާޢުން ބަޔާން ވެފައިވެއެވެ.

އަލް ޤުރުޠުބީ ر ه | ، އެކަލޭގެފާނުގެ ތަފްސީރުގައި ވިދާޅުވެއެވެ:

"(މުސްލިމުންގެ) ސަރަޙައްދަކަށް އަދުއްވުން އަރައިގަތުމުގެ ސަބަބުން ޖިހާދުކުރުމަށް ނުކުމެއްޖެ ހިނދެއްގައި، އެސަރަޙައްދުގެ ހުރިހާ މީސްތަކުންގެ މައްޗަށް އެއަށް ތައްޔާރުވުމާއި އަދި ހަނގުރާމައަށް ނިކުތުން ވާޖިބުވެގެން ވެއެވެ. އެއީ އެބައިމީހުން

[38] ބައްލަވާ: 249/28

ފުއިވިޔަސް (ސިޔާސީ ރަނގަޅު ނުވަތަ ޖެހޭން ނުވަތަ މުއްސަނދި ވިޔަސް) ނުވަތަ ބޮޑުވިޔަސް (ސިޔާސީ ދަރިން، ނުވަތަ މުސްކުޅި ނުވަތަ ފަޤީރު ވިޔަސް) ފަދައެވެ. ކޮންމެ މީހަކުވެސް އުފީހަކަށް ވެވުނު މިންވަރަކުންނެވެ. މައިންބަފައިންގެ ހުއްދައާއި ލައިގެން ނުވަތަ ނުފާވެސް ވެއެވެ. (ހަނގުރާމައަށް) ހަނގުރާމަވެރިއެއްގެ ގޮތުގައި، ނޫނީ އެހެރިއެއްގެ ގޮތުންވިޔަސް ނުކުތުމަށް ކުރަމުންދާގޮތާ އެއްވެސް ދީފައި މަޖުބޫރުގެން ނުވާނެއެވެ. އެ ބިމުގެ އަހުލުވެރިން އެބައިމީހުންގެ ޙައްޤުތަކާއި ހަނގުރާމަކުރުމަށް ނުކުތުމުގެ ހިނދުއްގައި، އޭގެ ކައިރީގައިވާ، އަދި އަވަށްޓެރި ބިންތަކުގެ އަހުލުވެރިން ހަނގުރާމައަށް ނިކުންނަން ޖެހޭނެއެވެ. އެއަށް ސަޤާފީ ދިނުމަށް ބޮޑުންވެއްޖެ ކޮންމެ އަދާދަކާއެވެ. އެއީ (އޭގެ ސަބަބުން) އެބައިމީހުންނަށް ޙައްޤުތަކާއި ކުރިމަތީ ފުރަތަމައި އެބައިމީހުން ފަހަރަށް ޖެއްސޭނޭ ބާރުވާކަމަށް އެނގޭމަށެވެ.

ހަމަ ފަދައިން، ޙައްޤުތަކުގެ ކުރިމަތީގައި އެބައިމީހުންގެ (އެބަހީ: މުސްލިމުންގެ) ނުކުތުންތެރިކަން އެނގި، އަދި ތިމާއަށް ނިކުމެ އެބައިމީހުންނަށް އެހީ ވެވިދާނެކަން އެނގޭ ކޮންމެ މިހެއްވިޔަސް، (ޖިހާދަށް) ނިކުމެ ހަނގުރާމަ ކުރަން ޖެހޭނެއެވެ. ފަހެ ހުރިހާ މުސްލިމުންވެސް އެބައިމީހުންގެ ޙައްޤުތަކުގައި ދަށްކޮށް އެކަމެ ގަނޑުކަށް ވާންޖެހޭނެއެވެ. (މުސްލިމުންގެ ސަރަޙައްދަކަށް) އަރައިގަތް ފިރިވެގެން ޙައްޤުތަކުން އެސަރަޙައްދުގެ އަހުލުވެރިންނަށް އެބައިމީހުން އަމިއްލައަށް ހަނގުރާމަކޮށް ފަހަރަށް ޖެއްސަލިނަމަ —އެހެން މުސްލިމުންގެ މައްޗަށް އެވާޖިބު ކަނޑައެޅެން ނުޖެހެއެވެ. ޙައްޤުތަކުން މުސްލިމުންގެ ބިމުގެ ސަރަޙައްދާއި ގޮތެވެ، އެހެންނަމަވެސް އެބިމަކީ އަރައިނުގަތުމަށް އެބައިމީހުންނަށް ކުރިމަތީފަހުން ނިކުންނަން ޖެހޭނެއެވެ.[39] އެއީ اللهގެ

[39] އަދި މިކަމާއި ބެހޭގޮތުން އައްރަޙްމާނީ ރ ޙ | ވިދާޅުވިއެވެ: "އެބައިމީހުން (އެބަހީ: ޙައްޤުތަކުން) ނާއި އަރައިގަތުންނާއި ދުރުކުރުމަށް ދަތިކުރުން، ނަފާދު ކުރިއަރުވަން ހުއްދަ ވެގެންވާ ބިސާބަކޮށްލުމަށް ގޮތެއްވެއްޖެ ކަމުގެ އިތުބާރުކުރަނީ، އެ ބިސާބުއްގައި އެންމެން އެ (އިސްލާމީ ބިން) ދިފާޢުކުރަން ޖެހޭނެއެވެ. އަދި އެ (ދިފާޢު ޖިހާދަށް ނިކުމެން އެއްބަސްވުމުގެ މައްޗަށް) ފަތުވާ ޙައިނަކަން ވެގެންދެއެވެ —އެއީ ޙަނބަލީކަން ޖިހާދުކުރުން ފުޤަހާއުން މިންގެ

ދީން މަތިވެރިކަން، މުސްލިމުންގެ ވަޒަންވެރި ބިން ހިމާޔަތްކޮށް އަދި ޤައުމުވެސް ނިކަމެތި ކޮށްދިނުމަށްޓަކައެވެ."[40,41]

އަދި އިބްނު ޢާބިދީން (ر ه ا) ވިދާޅުވިއެވެ: "އަދި އިސްތިޢުމާރުންގެ (ބިރުގެ) އިސްލާމީ ބިމަކުން އިމާމަކަށް ޢަދުއްވެސް ހަމަލާ ދިނީ ކަމުގައިވަނީ ނަމަ (ދިފާޢު ކުރުމަކީ) ފަރުޟު ޢައިން އެވެ. އެހެންކަމުން އެއާއި އެންމެ ގާތުގައިވާ މީސްތަކުންގެ މައްޗަށް އެކަން ފަރުޟު ޢައިންކަން ވެއެވެ. އެއަށް ވުރެ ދުރު (ސަރަޙައްދުތަކުގައި)، ޢަދުއްވުންނާއި ދުރުގައި ތިބޭ މީހުންނަށް، (މުޖާހިދުން) ބޭނުން ނުވާ ކަމުގައިވިޔަސް، (ޖިހާދުގައި) ބައިވެރި ވުމަކީ ފަރުޟު ޢައިނެއްކަމެވެ. އެހެންނަމަވެސް އެބައިމީހުން (އެބަހީ: މުޖާހިދުން) އެއުރެންނަށް (އެބަހީ: ދުރުގައި ތިބި މުސްލިމުންނަށް) ބޭނުންވެއްޖެނަމަ، ނުވަތަ (ޢަދުއްވުން އަރައިގަތް ސަރަޙައްދުގައި ތިބި މީހުން) ކަސްލަވެ އަދި ޖިހާދުކުރުމަށް ނުކުތުމަށްވެސް ކަމުގައިވާނަމަ، ދުރުން އެބައިމީހުންނަށް ވުރެ ދުރު (ސަރަޙައްދުތަކު) ގައި ތިބި މީސްތަކުންގެ މައްޗަށް އެ (ޖިހާދުގައި ބައިވެރިވުން) ފަރުޟުވެގެންދެއެވެ. އެއީ ނަމާދުކުރުމާއި ރޯދަ ހިފުމާ (ވާޖިބު) ފަދައިންނެވެ. އަދި މިކަން ދުރާލުމުގައި އެއުރެންގެ މައްޗަށް އިސްތިޢާރާތު ކުރެވޭން ވާ ކަމުގައި ވާނެއެވެ. އަދި މިގޮތަށް (ޖިހާދުގެ ވާޖިބުކަން) ފުޅާވެގެން ގޮސް (އެބަހީ: ޖިހާދުގެ ސަރަޙައްދަށް މީހުން ބޭނުންވާކަމަށް ގޮވާލައިފިނަމަ، ނުވަތަ އެއުރެންނަށް ޢަދުއްވުން ނުކުމެއްޖެނަމަ، ނުވަތަ ކަސްލާއި މުސްލިމުން އެ ވާޖިބު އެ ސަރަޙައްދުގައިވާ މީހުން އަދާ ނުކުރަނީނަމަ ދުރުން އެއާއި ޖިހާދުން ތިބި

މައްސަލަވެސްދެއެވެ – ފުޤަހާއުންނާއި ކުރީގެޢިލްމުވެރިންނާއި އައިއްމަތުންނާއި ދަރަނިވެރިންނާއި އަދި އަންހެންވެރިންގެ މައްސަލަވެސްދެއެވެ." (ބައްލަވާ: "ރައްދު އަލްމުޙްތާރު" 58/8)

[40] ބައްލަވާ: 15/8

[41] ޝައިޚް ނާޞިރު އަލް ފަހްދު (حفظه ا) ގެ ބައްލަވާލެއްވުމުގެ ދަށުން ޖިހާދުގައިވާ ޖަވާބު މިހިސާބުން ކުރެއްވިކަމުގައި ދިރާސާ ޖިހާދުގެ ބޮޑުސިފަ ފަރުޟުވެ.

މީހުންނަށް ވާޖިބުވެ، އެވެރިންނަށް ވެސް ނުވަނީނަމަ ދެން އެއާއި ޖެހިގެން ތިބި މީހުންނަށް ވާޖިބުވޭ ވަގުތު ވަގުތު ގޮސް) މުޅި ހުރިހާ، ހުވަނަގާއި އިރުމަތީގައިވާ މުސްލިމުންގެ މައްޗަށް އެ (ޖަނާޒާގައި ބައިވެރިވުން) ފަރުޟުކިފާޔަތެކެވެ.“[42] އަދި ފުޤަހާ އިމާމުވެރިންނާއި މަޒްހަބުތައް ވަނީ މި އުސޫލުގެ މައްޗަށް އެއްބަސް ވެފައެވެ.

އަދި މިކަމުގެ މައްޗަށް އިޖްމާޢު، ޝައިޚުލް އިސްލާމް އިބްނު ތައިމިއްޔާ (ر ه ا) ވެސް ބަޔާންކުރައްވައި ވިދާޅުވިއެވެ:

”ދެންފަހެ ދިފާޢުގައި ހަނގުރާމަކުރުމަކީ، ހުރުމަތްތެރިވެގެންވާ ތަކެތީންނާއި[43] އަދި ދީނުގެ މައްޗަށް (ގަދަވެގަތުނު) އަދުއްވުން ފަހަތަށް ޖެއްސުމުގެ އެންމެ މުހިއްމުކަން ބޮޑުވެގެންވާ ވައްތަރެވެ. އެހެންކަމުން އިޖުމާޢުގެ މަތީން އެކަން (ދިފާޢީ ޖިހާދުކުރުން) ވާޖިބުވެގެން ވެއެވެ. ފަހެ ދަންނައެ! ދީނާއި ދުނިޔެއަށް ފަސާދުވެރިކޮށް، (އޭގެ މައްޗަށް) ގަދަވެގަތުނު އަދުއްވު، ފަހަތަށް ޖެއްސުމަށް ވުރެ ބޮޑުވެގެންވާ ވާޖިބެއް އީމާން ކަމަށް ފަހު ނުވެއެވެ. އެހެން ކަމަށް އެއްވެސް ކަމެއްގެ އެއްވެސް ޝަރުޠުތަކެއް ނުވެއެވެ. އަދި ކިހިނެއްހެއްވެ؟ އެ އަދުއްވުން ވީވަރަކަށް ބާރުގެ ގޮތުން ފަހަތަށް ޖެއްސުން ޖެހޭނެއެވެ.“[44]، [45]

---

[42] ”ޙާޝިޔަތު އިބްނު ޢާބިދީން“ 238/3، މިގެ އިތުރުން އަލް ކާސާނީ ر ه ا ގެ ”ބަދާއިޢު އައްޞަނާއިޢު“ 72/7 އާއި އިބްނު ނަޖީމް ر ه ا ގެ ”އަލް ބަޙްރު އައްރާއިޤު“ 191/5 އާއި އިބްނު ހުމާމް ر ه ا ގެ ”ފަތުޙު އަލްޤަދީރު“ 191/5 ގައިވެސް މިފަދައިން ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.

[43] (އެބަހީ: ލޭއާއި، މުދަލާއި، އިއްޒަތް)

[44] އިބްނު ތައިމިއްޔާ (ر ه ا) ގެ ”އަލް އިޚްތިޔާރާތު އަލް ފިޤްހިއްޔާ“ ސފ. 309

[45] އަދި ޝައިޚް އުސާމާ ބިން ލާދިން (حفظه ا) ގެ ”ތައުޖީހާތު މަންހަޖިއްޔާ“ ގައި، ޖިހާދު ފަރުޟު ޢައިނަކަށް ވުމުގެ މިފަދަ ދެބަސްވުމެއްނެތް ސަބަބަކީ ދަލީލު ގެންނަފަދަކަމަށް

އަދި ޝައިޚް، އަލް މުޢައްދިލީ، ސުލައިމާން ބިން ނާޞިރު އަލް އުލްވާން (فك ا
أسره) ވިދާޅުވިއެވެ: "އަދި އިލްމުގެ އަހުލުވެރިންވަނީ މުސްލިމުންގެ ބިންތަކުގެ މައްޗަށް ގަދަވެގަންނަ ކާފަރުންނާއި ހަނގުރާމަކުރުމުގެ ވާޖިބު ކަމާއިމެދު އިއްތިފާޤުވެވަޑައިގެންފައެވެ.... (ދީން ކުރިން މިޞްރުވިދިޔަ ވާޖިބުވުމުގެ އުސޫލުތަކަށް ބަޔާން ކުރެއްވުމަށް ފަހު ވިދާޅުވިއެވެ)... އަދި މިއީ އެއްވެސް މުސްލިމެއް މިއާއި ގުޅޭ އިޚްތިލާފުވާނޭ ކަމެއްނޫނެވެ."[46]

އިހު، ބަޔާންވެވުނު ފަދައިން، ދިފާޢީ ޖިހާދު ކުރުމަށް އެއްވެސް ޝަރުޠެއް ކަނޑައެޅުވައެއްނުވެއެވެ.

ވިދާޅުވިއެވެ: "އެހެންކަމުން މިއީން މިދައުރުގެ މަގުފުރުދުން ސާފުކޮށް ބަޔާންވެއެވެ. އެއީ ވިސްނައިފިކަމު ކުރުމުގެ މަގުފުރުދުމެވެ. އެހެނީ މިހިރީ އުއްމަތުގެ ސަލަފުންގެ ފިޤުހު އިލްމުވެރިން، الله އެބައިމީހުންނަށް ރަޙްމަތް ލައްވާށި، އިޖްމާޢުވެވައިވާ ޙުކުމްތަކެވެ. އެހެންއްކަމުކަ މިއަދު އަހަރެމެންގެ ތެރޭގައި މުޅި އުއްމަތުގެ އިޖްމާޢު އާއި ޚިލާފުވާ މަދު ފިރުޤާއިން އުޅޭހެން އެބަހިފެއެވެ! (ދަންނަށް!) ޖިހާދު ފަރުޟު ޢައިނަކަންވާހިނދު އެއީ އެއްވެސް ޝަރުޠެއް ނެތް ގޮތެއްގައި މުޅިއުއްމަތަށްވާ ސަމާލުކަމެކެވެ. ޝައިޚުލް އިސްލާމް (އިބްނު ތައިމިއްޔާ) ވިދާޅުވިފަދައިންނެވެ: "ދީނާއި މިދުނިޔެއުގެން ފާސިދުކުރާ ގަދަވެގަންނަ ޢަދުއްވު، ފަހަރު ޖެހުއްސުމަށް ވުރެ ބޮޑުވެގެންވާ ވާޖިބެއް އީމާން ކަމަށް ފަހު ނުވެއެވެ." ("ތައުޖީހާތުލް މަންހަޖިއްޔާ" http://tawhed·ws/r?i=1509)

46 ޝައިޚުގެ ލިޔުން، "އައްދާ އިންނަ ނަބިއްޔުﷲ ފީހީ" އިން ނަގާފައި. (ބައްލަވާ: http://tawhed·ws/r?i=1491) މިގޮއިމުކުން މިކަމާއި ބެހޭގޮތުން، އަލް ބަޣަވީގެ "ޝަރަޙް އައްސުންނަ" 374/10، އަލް ޤުރުޠުބީގެ ތަފްސީރު 279/5، "އަލް މުޣްނީ" 366/10، އިމާމް އިބްނު ޙަޒަމްގެ "އަލް މުޙައްލާ" 341/5، "ހާޝިޔަތު އިބްނު ޢާބިދީން" 124/4، އައްޝައުކާނީގެ "އައްސައިލް އައްޖައްރާރު" 520/4 އަދި "އަލް ޖިހާދު ވަލް ޤިތާލް ފީ ސިޔާސަ އައްޝަރުޢިއްޔާ" 638-636/1 ބައްލަވާށެވެ.

އެހެންކަމުން، އައްދުސޫޤީ (ر ه ا)، ޢަދުއްވުންގެ ކުއްލި ހަމަލާއެއްގެ ސަބަބުން، ޖިހާދު ފަރުޟު ޢައިނަކަށް ވެގެންދާކަމަށް ބަޔާންކުރައްވަމުން ވިދާޅުވިއެވެ: "މިހެންވެއްޖެ ކޮންމެ ތަނެއްގައި، ޖިހާދުކުރުން ވަގުތުން ފަރުޟު ޢައިނަކަށް ވެއެވެ. އަންހެނުންނާއި އަޅުންނާއި ކުޑަކުދިންނަށްވެސް ވާޖިބުވެއެވެ. ދަރިފުޅާ (ދަރިކަލާ!) އެބަފައިގެ ބެލެނިވެރިންނާއި، ފިރިންނާއި އަދި (ދަރަނިވެރިޔާ) ދަރަނިދޭފަރާތް ދުރުކޮށްލިޔަސްކަމަށް (ޖިހާދުކުރުމަށް) ކުރިއަށް ނިކުންނަންޖެހޭނެއެވެ."[47]

އަދިވެސް ޝައިޚުލް އިސްލާމް، އިބްނު ތައިމިއްޔާ (ر ه ا) ވިދާޅުވިއެވެ: "...އަދި (ޖައިނެއްޓަ ފަރުޟުވެރިކަން ވެފައިވާ ހިނދުކޮޅު) އެފަދަ (ޖާހިލުގެ) ބިމަށް، (ދަރިން) މައިންބަފައިންގެ ނުވަތަ (ދަރަނިވެރިޔާ) ދަރަނި ދޫކޮށްފައިވާ މީހެއްގެ ހުއްދައާ ނުލައިވެސް ދިއުން ވާޖިބުވެގެންވެއެވެ."[48], [49]

---

[47] ބައްލަވާ: "ޙާޝިޔަތު އައްދުސޫޤީ" (174/2)

[48] "އަލް ފަތާވާ އަލް ކުބްރާ" 608/4

[49] **ޖިހާދުކުރުން ފަރުޟު ޢައިނުވާތީގައި ވެއްޖެ ހާލަތްތަކުގައި މައިންބަފައިންގެ ހުއްދަ ހޯދުން:**

މައިންބަފައިންގެ ހުއްދަ ފަރުޟު-ކިފާޔަތަކަށް ޖިހާދު ވާ ހާލު ބޭނުންވެފައި އަދި ފަރުޟު-ޢައިނަކަށް ވާ ހާލު ބޭނުން ނުވާކަމަށް އިރު ބުނެވުނު ފަދައިން ޢިލްމުވެރިން އިޖްމާޢުވެފައިވެއެވެ. މިއީ ޤުރުއާނާއި ސުންނަތުން ވަރަށް ސާފުކޮށް ބަޔާންވެފައިވާ މައްސަލައެކެވެ. އެހެނަސް ފިތުނަވެރި މުނާފިޤުކަމުގެ ސަބަބުން؛ ފިރިހެންވަންތަކަން ގެއްލިފައިވާ ބައެއް ޢާލިމުން ދީނުގެ އަސްލުތަކަށް އޮޅުވާލައި، ކިފާޔަތުގެ ފަރުޟުގެ ޤާނޫނުގައި ނަބީ (صلى ا عليه وسلم) ފާޅުކުރެއްވި އަނިޔާވެރިކަމާ ބަދަލުހިފުމާއި ބޭނުންކުރާނެގޮތުން ﷲގެ ދީނަށް ނަސޭހަތްދިނުމަށް ފިޔަވަޅު އެޅުމަށް ސިފަކުރުމަށް ނަހަރާއިގެ އަރިހުނަށް ދިއުމަށް ފުރުޞަތު އެބަ މަސައްކަތްކުރެއެވެ.

ދުނިޔެއާއި ދަރިންނަށް! އަޙްމަދު. މައިންބަފައިންނަށް ހެޔޮކޮށް ހިތުމާއި، اللهގެ މަގުގައި ޖިހާދު ކުރުމަށް ވުރެ އެހެން އިސްކަން ދިނުމަށް އަހުސަނު ބުޚާރީ ތަކުގެ ތެރޭގައި: އަލް ބުޚާރީ 134/1 އަދި 18/4، މުސްލިމް 89/1-90، މުސްނަދު އަޙްމަދު 160/2 އަދި 429/3، އަބޫ ދާވޫދު 38/3 އާއި އަދި މިނޫންވެސް އެތައް ރިވާޔަތް ތަކެއްގައި އައިސްފައިވެއެވެ.

އަދި ބުޚާރީގެ ރިވާޔަތުގައި ވަނީ އަންނަނިވި ގޮތަށެވެ:

ޢަބްދުﷲ އިބްނު ޢަމްރު އަލް ޢާސް (رَضِيَ ا ُ عَنْهُ) ވިދާޅުވިއެވެ: "މީހަކު ނަބިއްޔާ އަރިހުން ޤިޔާމަތް ދުވަހުގެ ޚަބަރު ސުވާލުކުރި އެވެ. އެކަލޭގެފާނު ބަޔާންކުރެއްވިއެވެ: "އިންސާނާ މައިންބަފައިން ދިރިހުރި އެބަ ތިބިހެއްޔެވެ؟" އޭނާ އާއެކޭ ޖަވާބުދިނެވެ. އެކަލޭގެފާނު ބަޔާންކުރެއްވިއެވެ: "އިންސާނާ ޤިޔާމަތުގެ އެބައިމީހުންގެ ޚިދުމަތެވެ. (އެބަހީ: އެބައިމީހުންނަށް ހެޔޮ ހިތުން ޚިދުމަތްކުރާށެވެ)."

ދުނިޔެ މިހާރުގެ ޙައިސިއްޔަތު ފަހުކޮށްލާން ލޮބުވެތި ގޮތުގައި އިސްކޮށްލުމަށް މަސައްކަތް ކުރާ ފަރާތްތަކުން ބުނެލަށް މިދެންނެވި ގޮތަށް ޢަމަލުކުރަމުންދަނީއެވެ:

1. އަލް ޙާފިޡު އިބްނު ޙަޖަރު (ر ه ا)، އިރު ބުޚާރީގެ ޝަރަޙައިގައި އިތުރު ބަޔާންކޮށްދެއްވައެވެ:

އިބްނު ހިއްބާން ޢަބްދުﷲ އިބްނު ޢަމްރު (رَضِيَ ا ُ عَنْهُ) ރިވާކުރެއްވި ޙަދީޘް ނަގާ ކުރެއްވިއެވެ: "ރަސޫލު اللهގެ ޙަޟްރަތަށް އަރިހަށް އައެވެ. އަދި އޭނާގެ މާލު އިތުރުވުމަށް ޙަރަކާތް ކުރުމަށް އެދުނީއެވެ. އެކަލޭގެފާނު ސުވާލުކުރެއްވިއެވެ: "ނަފްސު ދެނެވެ." އޭނާ ޖަވާބުދިނީއެވެ: "ކޮން ކަމެއްކަމާއޮތީ؟" އެކަލޭގެފާނު ސުވާލު ކުރެއްވިއެވެ: "ޤިޔާމަތް." އޭނާ ޖަވާބުދިނީއެވެ: "މިތަނުގެ މައިންބަފައިން އެބަތިއްބެވެ." އެކަލޭގެފާނު ބަޔާންކުރެއްވިއެވެ: "އެބައިމީހުންނަށް ޚިދުމަތް ހިތްވަރާއި މިހާރުކަށްވުރެ އިސްކޮށް އަދާކުރާށެވެ." އޭނާ ޖަވާބުދިނީއެވެ: "ކަމަށްވުރެ ބޮޑުކަން ދެއްކުމާއި ޙަޤީޤަތް ފަހަރެއް ބަލާށެވެ. އެބައިމީހުން ދުނިޔޭގެ އަރަބިން ޤިޔާމަތް ކުރާނަމެވެ." އެކަލޭގެފާނު ބަޔާންކުރެއްވިއެވެ: "އިންސާނާ މީގައި އެނގޭނެއެވެ." { ފަތުޙުލް ބާރީ 106/6، އިބްނު ހިއްބާން (ر ه ا) ގެ ބަރީދު ބަޔާނާ ކަމަށް ވިދާޅުވިއެވެ. އަދި އަލް ޙާފިޡު (ر ه

ا)، "އަލްފަތުޙު" ގައި (އެ ޙަދީޘްގެ ތަރުޖަމާ) "ރަސޫލާ" އޮތީ "ސަވާރީ" ކަމަށްވެސް ވިދާޅުވިއެވެ.}

ދެން (އަލް ހާފިޡް ހ ١٥) ވިދާޅުވިއެވެ: "އެހެންކަމުން މިތާގައި (ފަހުން މި ގެންގުޅުނު ޙަދީޘްގައި) ޖިހާދު ފަރުޟު ޢައިނަކަށް ވެގެންވާކަން އެގެއެވެ. މިގޮތުން މި ދެ ޙަދީޘް ފުށުނާރާހެން ހަމަޖެހެއެވެ." { ބައްލަވާ: ފަތުޙުލް ބާރީ 106/6}

2. ފަރުޟު ޢައިނަކަށް ވެފައިވާ ޖިހާދުގައި އެއްވެސް މީހެއްގެ ހުއްދައަކަށް ނުވަތަ އިޛުނައަކަށް އެދެން ނުޖެހޭނޭ ކަން ޤުރުއާނުގެ ޞަރީޙަ އާޔަތުން الله (سبحانه وتعا) ވަޙީ ކުރައްވާފައިވެއެވެ.

އެއިތުރު ވަޙީ ކުރެއްވިއެވެ:

قُلْ إِن كَانَ آبَاؤُكُمْ وَأَبْنَاؤُكُمْ وَإِخْوَانُكُمْ وَأَزْوَاجُكُمْ وَعَشِـ ـُتكُمْ وَأَمْوَالٌ اقْتَرَفْتُمُوهَا وَتِجَارَةٌ تَخْشَوْنَ كَسَادَهَا وَمَسَاكِنُ تَرْضَوْنَهَا أَحَبَّ إِلَيْكُم مِّنَ اللّهِ وَرَسُولِهِ وَجِهَادٍ فِي سَبِيلِهِ فَتَرَبَّصُواْ حَتَّى يَأْتِيَ اللّهُ بِأَمْرِهِ وَاللّهُ لاَ يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِ ـَ

"ވިދާޅުވާށެވެ: ކަލޭމެންގެ ބައްޕައިންނާއި، ދަރިންނާއި، ބޭބޭއިންނާއި، އަނބިންނާއި، އާއިލާބެހޭއި، ކަލޭމެން އެއްކޮށްހަދައިފާ މުދާތަކާއި، އަދި ގެއްލުންވެދާނެކަމަށް ބިރުގަންނަ ވިޔަފާރިއާއި އަދި ކަލޭމެން އުފާވާގޮތަށް ތިބިތިބޭ ގެތައް... (މިހުރިހާ އެއްޗެއް) اللهއާއި އޭނާގެ ރަސޫލާއާއި އަދި اللهގެ މަގުގައި ޖިހާދުކުރުމަށްވުރެ ބޮޑުކަމުގެ ލޯބިވެއްޖެއްޔާ؟ (އެފަދައިންވާނަމަ) ދެން اللهގެ އަމުރު (ޢަޛާބު) އަންނަންދެން ކަލޭމެން މަޑުކުރާށެވެ. އަދި (ދަންނާށެ!) ފާސިޤުންނަށް الله ހިދާޔަތް ނުދައްކަވައެވެ." (سورة التوبة 9:24)

އެހެންކަމުން މައިންބަފައިން ނުވަތަ ލޭގެ އެއްވެސް ގުޅުމެއް ފަރުޟު ވެފައިވާ ޖިހާދުން އެކަހެރިވުމުގެ ހުއްދަކަން ނުދެއްވައެވެ. އަދި ކިޔެއްހެއްޔެވެ؟ އެފަދަ ހުއްދަގެ އަރުވާލެވިއްޖެނަމަ ފާސިޤުންކަމާއި، اللهގެ ހިދާޔަތުން އެކަހެރިކުރެވޭނެ ބަޔަކުކަމާއި އަދި ވަރުގަދަވެގެންވާ ކާފަރު ވާނެ ބަޔަކުކަމުން މިވަނީ ބަޔާންވެފައެވެ.

3. ފަރުޟު ޢިބާދަތްތަކުގައިވާ ޤާނޫނު އުނިއިތުރުކުރުން އެއްވެސް މީހެއްގެ ޙައްޤެއްނޫނެވެ. އެހެނީ އެއީ ޝަރީޢަތް ފަރުޟުކުރެއްވުމުގެ އިޚްތިޔާރާއި ޙައްޤު ލިބިގެންވަނީ ﷲ އަށެވެ.

ރަސޫލުﷲ (صلى ا عليه وسلم) ވަޙީ ކުރެއްވިއެވެ:

"ﷲ އަކީ ޙުކުމްކުރައްވާ ފަރާތެވެ. ހުކުމް ހަވާލުވެގެންވަނީ ހުކުމްކުރެއްވުމުގެ ޙައްޤު ލިބިވޮޑިގެންވާ ފަރާތަށެވެ. (އަބޫ ދާއޫދު، ނަސާއީ، ޞަޙީޙް އަލްއަލްބާނީ ޢިލްމީ ތަޙްޤީޤްތަކުގެ ޙާލަތު ކަށަވަރު ކުރައްވާފައެވެ.)" (ބައްލަވާ: އަބޫ ދާއޫދު 7257 އަދި މުސްލިމް 1840)

އަދިވެސް ވަޙީ ކުރެއްވިއެވެ:

"ހުކުމް (ﷲ) އަކީ ޙުކުމްކުރައްވާނެ ފަރާތެއް (އެއްވެސް) މަޚްލޫޤަކަށް ހުކުމްކުރުމުގެ ޙައްޤު ނުލިބޭނެއެވެ." (ސަޙީޙް، ބައްލަވާ: މުސްނަދު އަޙްމަދު 1041)

އަދިވެސް ވަޙީ ކުރެއްވިއެވެ:

"ﷲ އަކީ ޙުކުމްކުރައްވާ ފަރާތެވެ. ހުކުމް ވެސް އެކަލާނގެ ނިސްބަތުންނެވެ." (ސަހީހް، ރިވާ ކުރެއްވީ އިމާމް އަޙްމަދު "މުސްނަދު" ގައި.)

އަލްޙާފިޡް ޝައިޚުލް އިސްލާމް، (ر ه ا)، އިބްނު ތައިމިއްޔާ ވިދާޅުވިއެވެ:
"...އަދި (ޝަރީޢަތް ފަރުޟުކުރުމަކީ ވެރިކަމުގެ ހިސާބުގައި) ފަރުޟު (ޤާނޫނު) ތަރައްޤީ (ކުރުން) ވަނީ ބައިވެރިކަމުގެ ސިފަތައް (ދަރަޖައެއް ލިބިގެން) ދަރަޖަ ބަދަލުކުރުމުގައިވާ މީހެއްގެ؛ ހުކުމް ދެއްކުމާއި ބެހޭ އަދިވެސް ދީނުން ވާޖިބުވެގެންވެއެވެ."

އަދި އަލްޢަލްލާމާ (ر ه ا) ވިދާޅުވިއެވެ: "މިހެން ވެއްޖެ ކަމަށް ޝަރީޢަތުގައި، ޤާނޫނު ހުކުމުގެ ފަރުޟު ޢިބާދަތް ވެރިވެ. ހަރަކާތް ކުރުމަށް ޙަޤީޤަތުގައި ބަޔަކު ބާރުލެއްވުމަށެވެ. ފަހަރު (ޚިލާފު!) އިސްލާމީ ބަލާނަމަ ފަރުޟެއް ނުވެއެވެ އަދި (ދަރަޖައެއް ރަނގަޅު) ޤާނޫނާއި ހުކުމްތަކަށް (ޤާނޫނުގައި) ބަދަލު ނުކުރެވޭނެއެވެ." (ބައްލަވާ: "ފަތާވާ އަލްޢަލްލާމާ" 174/2)

އަދުގެ ޖިހާދު އުންމަތާ ނަފްސުތަކުންގެ މައްޗަށް ފަރުޟު ވެގެންވުން:

ދަންނަވާ! އަޅުގަނޑު. މިޒަމާނުގައި ޖިހާދު މިވަނީ ތަފާތު އުސޫލުތަކަކުން ސަލަފުއްޞާލިޙީންގެ ފުރުޞަތު ހޯދިނަކަން ވެވެއެވެ.[50] ބަލާލިބެންހާއި ދަލީލުންނާއި އަދި މުޖްތަހިދުންގެ އަތުދަދަން ބޭވެ ގޮސްފައިވާ އުންމަތާ ދިސާލީ ބިންތަކެއް، އަދިން އަނބިތާ މުސްލިމުންގެ ބޮޑުދަދަން ގެންވެންދެންވެ. އުޅައިގިނުންގެ ބަޔާކަމުގައި، ވާދައި އަންގާދޭގޮތަ ކަކުދެވުންދާ ކަންތަ މުސްލިމު ކުޑަކުއްޖަކާއި، އަންހެނަކާއި އަދި ޒިޔާރަތް ސަލާމަތްކުރެވެންދެންވެ. ހަރާމާންފަންތަ އިލާހުގެ ޝަރީޢަތާއި، އުއިލާހު ޒާލިމުގެ ދިދަ މިބިންމަތީ ޤާއިމުވެމަންދާންދެންވެ.

މިގެ އިތުރުން ވިސްނާފަންޖެހޭ ނުކުތާއަކީ، ފުރުޞަތުވެގެންވާ ޖިހާދުކުން އުކަޅިބެލުމަށް، ނަބިއްޔާ (صلى ا عليه وسلم) ފުރުޞަ ޖަމާޢަތުގެ އިޖުނަ ހުކުމަކީ ކަނޑައެޅިގެން މުނާފިޤުކަމުގެ ސިފައެއްކަމެވެ. ނިކަން ވިސްނާލާށެވެ؛ الله އުޅައިމީހުންނާއިމެދު ބަސް ވަނީ ކުރެއްވިއެވެ:

لا يَسْتَأْذِنُكَ ٱلَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الآخِرِ أَنْ يُجَاهِدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالْمُتَّقِينَ * إِنَّمَا يَسْتَأْذِنُكَ ٱلَّذِينَ لا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الآخِرِ وَارْتَابَتْ قُلُوبُهُمْ فَهُمْ فِي رَيْبِهِمْ يَتَرَدَّدُونَ

"الله އަށާއި، އާޚިރަތް ދުވަހަށް އީމާންވާ މީހުން، އުޅައިމީހުންގެ މުދާތަކާއި، ނަފްސުތަކުން ޖިހާދު ކުރުމުން އެއްކިބާވުމަށް ކަލޭގެފާނުގެ އަރިހުން އިޒުނައަކަށް ނުއެދޭނެއެވެ. الله އީ، ތަޤުވާވެރިން ދެނެވޮޑިގެންވާ އިލާހެވެ. * (ހަމަކަށަވަރުން ނުކުތުމަށް މިހުރިހާ) ކަލޭގެފާނުގެ އަރިހުން އިޒުނައަކަން އެދޭނީ الله އަށާއި، އާޚިރަތް ދުވަހަށް އީމާންނުވާ މީހުންކަން ކަށަވަރެވެ. އަދި އެ މީހުންގެ ހިތްތަކުގައި ޝައްކު ހިނގާ މީހުންނެވެ. ފަހެ، އެއުޅައިމީހުންގެ ޝައްކުތަކުގެ ތެރޭގައި އުޅައިމީހުން ހިރަހިރަ ލާފައެވެ." (سورة التوبة 45،44)

[50] މިކަމުގެ ތަފްސީލަކަން މިފޮތުގެ ބަސްފުޅާ 8 ގައިވާ ތަފްސީލް ނަންބަރު 7 ބައްލަވާ.

ޖިހާދުންބަލާއި ކާފަރުން ތަރުތީބުވުމުގެ މި އިލާހީ ބުރުހާނުގައި އިދިކޮޅުވުމަކީ ނުކުމެވެސް
މަސްލަހަތަކީ އިޖްތިހާދު ލިބިގެންނުވާނެއެވެ.

ޝައިހުލް އިސްލާމް، އިބްނު ތައިމިއްޔާ (ر ه) ވިދާޅުވިއެވެ:

”ހަދުއްވުން މުސްލިމުންނަށް ހަމަލާދީއެއް ދިނުމަށް އުޅޭކަމުގައިވާނަމަ، ދީނުގައި އަ
ހަދުއްވުން ފަހަރަށްޖެއްސުން؛ ހަމަލާދޫވޫ (ސަބަބަށްދުމަލާ) މުސްލިމުންނާއި އަދި
ހަމައެކަނިވެރިން އެސަބަބުއްދުން ދިފާޢުގައިވާ މީހުންގެ މައްޗަށްވެސް ވާޖިބުވެގެންވެއެވެ.
އެހެނީ الله ވަހީ ކުރެއްވިއެވެ:

{وإن استنصروكم الدين فعليكم النصر}

”...އެހެންޏާކަމަށްވެއްޖެނަމަ ދީނުގައި އެހީއަށް އެދޭމީހުން އެދިއްޖެކަމުގައި ވާނަމަ، ފަހެ
ކަލޭމެންގެ މައްޗަށް (އެދޭމީހުންނަށް) ނަސްރުދޭނުން (އެބަހީ: އެހީތެރިވުން)
ކަނޑައެޅިފައިވެއެވެ...“

ހަމަ މިފަދައިން ނަބީ (صلى ا عليه وسلم) މުސްލިމުންގެ ނަސްރުދޭނުމަށް
އަމުރު ކުރައްވާފައިވެއެވެ. މުސްލިމުންނަށް ފައިދާހުރި ހަނދާންކުރުމަށް (އެބަހީ: އިސްލާމީ
ދައުލަތުގެ ސިފައިންގެ މީހުނަށް) ވިޔަސް، ނުވަތަ ނުވިޔަސް، އަދި އެމީހުންގެ
ޒަމާނާއި ކަންތައް މިންވަރުކަން ހުރިއެއްކަމަކު، އެބައިމީހުންގެ ނަސްރުދޭނުމަށްކުރިއަށް
(އެބަހީ: އަންހެނުން ހަމަޖެހިގެންނާއި) އަދި މުދަލުން - (އެއީ މިންވަރުގެ ގޮތުން)
މަދުންވިޔަސް ނުވަތަ ގިނަކޮށްވިޔަސް، އަދި ސަވާރީވެރިންނާއި (އެބަހީ: ހަނގުރާމައަށް
ބޭނުންކުރާވަސް އަސް ނުވަތަ އެހެނަ ދުއްވާ އެއްޗެހިވާ މީހުންނާއި) އަދި ފައިމަގުގައި
އުޅޭމީހުންނާއި، މިއެންމެންގެ މައްޗަށްވެސް (ޖިހާދު ނިކުތުން) ވާޖިބުވެގެންވެއެވެ.

އެއީ ޚަންދަގުގެ ހަނގުރާމައިގާ ބަދުއްވުން މަދީނާއަށް ހަމަލާދިނުމުން ވަދައިނުގެން – اللّٰه އެ (ހަނގުރާމައިން) އެއްވެސް ހީނެއް އެއްލަވާފުމަކަށް ދިޔަހަށް ނުދެއްވައެވެ.“[51]

ނިކަން ވިސްނާލާށެވެ! ޝައިޚުލް އިސްލާމް (ر ه ا) މިބަޔާން ކުރައްވައި އިސްލާމީ ބިމަކަށް، ޖިހާދުވުން ޙަމަލާ ދިނުމަން ހަމައެކަނި ތަޢާރުފުވުން، އެބައިމީހުންނާއި ދިފާޢަށް ޖިހާދުކުރުމުން އެއްވެސް މީހެއް އުޛުރުވެރިވެފައި ނުވާނޭކަމަށެވެ. އެހެންކަމުން ގައިގެ ދިފާޢަކީ، އެބިމެއްކަށް އަރައި، ފިޔައި އަހަރާ ތަކެތި ކުރުމާ ޖިހާދުވުންނާއި ދިފާޢަށް ތަދުވުމުގެ ވާޖިބުކަމާއި ފުދިއްޔުކަން ބޮޑުވެގެންނެވެ. އަދި ކިއްޔާއްތޯ؟ އެއިން އެކަކީ ވުޅުގެ ހާލަތާއި ނުބައިކަންވެސް އިންތިހާއެވެ.

އެހެންކަމުން އިބްނު ކަޘީރު (ر ه ا) ވިދާޅުވިއެވެ:

“އެންމެން އެކީއެކުގާ اللّٰه ރަސޫލާ (صلى ا عليه وسلم) އާއިއެކު (ޖިހާދަށް) ނިކުމެވުން، ތަބޫކު ހަނގުރާމައި، اللّٰه ވަޙީ ކޮށްދެއްވާ ލާޒިމްކުރައްވާތަކެވެ. (އެއީ) اللّٰه ގެ ޖިހާދުކުރުމަށް ގޮވާލެއްވި – ރޫމީގެ ރަސްކަލާ (އެބަހީ: ނަޞާރާ) – ކާފަރުންނާއި ހަނގުރާމަކުރުމަށެވެ. އަދި ބުޚާރީ (ر ه ا) ގެ (ޞަޙީޙުގެ) ބާބު (ގެ ސުރުޚީއަކަށް) {ލުއިވިޔަސް (ޖިހާދަށް ނިކުމެ) ހިނގައިގަތުމާއި، އަދި ޖިހާދައި ނިކުތުން (ލުއިކަމާ ބަރުކަން) ބޮޑުކަމާއި ކެތްތެރިވުމާއި ބާބު ބާބު} (މިހެން ބަޔާން ކުރައްވައި) މިއާޔަތް[52] ގެންނެވިއެވެ.[53] މި އާޔަތުގައި އެންމެންގެ މައްސަލަ (ޖިހާދަށް ނިކުމެވުން)

---

[51] ބައްލަވާ: “މަޖްމޫޢު އަލް ފަތާވާ“ (358/28)

[52] “ލުއިވިޔަސް ނުވަތަ ބަރުވިޔަސް (اللّٰه ގެ މަގުގައި) ކުރިޔަށް ހިނގާށެވެ. އަދި اللّٰه ގެ މަގުގައި ތިޔަބައިމީހުންގެ މުދަލާއި ނަފްސުތަކުން ޖިހާދުކުރާށެވެ...“ (سورة التوبة 9:41)

[53] އިމާމް ބުޚާރީ (ر ه ا) ގެ “ޞަޙީޙު“ ގައި ކަނޑައަޅުއްވާ “ސުރުޚީ“ ތަކަކީ ވަރަށް ބޮޑު ފިޤުހީ ފަހުމެއް ދެއްކުމުގެ ބާރެވެ. އަދި އާލިމުން ހަމަ ދަރުސްކުރައްވައެވެ. އެހެންކަމުން އިބްނު ކަޘީރު (ر ه ا) މިތަނުގައި، މި އިސްތިދުލާލު ކުރައްވައި، އިމާމް ބުޚާރީ

ޤާފިލާއްތި ޤާފިލާއްތުން، ސަޙަބާބީ، ޢުމަރުންނަށް ހަރަބިކަރައިގެ އިންތަށް ކައިރީ އައްޔާ، އަދި މަދީނާ (އަށް ޢަރަބިގަނޑު) ހިޖުރަތް ކުރައްވާހުމަކުންދާކަން މުސްލިމުންނަށް އެނގިގެންނުދާނެތޯ. އެހެންވެއްޖެނަމަ، ކާފިރުންނަށް މުސްލިމުންގެ ބަލަކަން ޢަރަބިގަނޑިޔަމަ އަދިފަހު ކަބައިހެއްޓުމެއްތޯ؟ (އުފަލު ހިނދުއްގަޔާ) އިސްތިވ (ޢުމަރު އެއްކަލަ) ނަބިއްޔަމަ (ނަބަވީ: ހިނގައިގަތުމަ) އެންމެ މުހިންމުކަން ބޮޑުވެގެންވާކަންތައްކަމަށް ފަހު ނިކަންހެއްޓެވޭތޯ؟ ޢަލީ ޖަލާލާ (رَضِيَ اللهُ عَنْهُ)، اللهُ ގެ ބަސްފުޅީ {...ލާއިވިދާސް އަދި ބަރަވިދާސް...} ގެ މާނައިގާ ވިދާޅުވިއެވެ:

"މުސްލިމުންނާއި ޖާހިލުންނެވެ -ހަރެ الله އެއިން އެކަކައްލާސް ދުޖާރާތި ނުކުރައްވައްޗެވެ."[54]

އިބްނު ޙަރަބީ (ر ه ا) ވިދާޅުވިއެވެ:

"ކަންތަ ފަހު ހަރާދައްގެ މައްސަރަ، ޢުމަރު އިސްނަގައި ނިކަމެތިކަން (ނަބަވީ: ހިނގައިގަތުމަކުން) ވާޖިބުވެދާނެ ބަރަހައް އަހިސްތާނުއެވެ. -އެއީ ޢުމަރު ހަރާސް ބައިނަކަންވާހިނދުއެވެ. ބަދަލުވުން އަހަރުވެސް ބޭނުމަކާގެ ބޮޑުއިން ބިމަކަން ޢަރަބިގަށް، ނަބަވީ އެއިން ސަރަބަރުދައް ވަރަށްލަކައިވެސްދަތެވެ. ދެން (އުފަލު ހިނދުއްގަޔާ) ހިބާ ހަލާފުބަކަންގެ މައްސަކަން ޢުމަރު ނިކަމެން (ނަބަވީ އެއަކަށްޖަހާ ހިނގައިގަތުން) ވާޖިބުވެގެންވެއެވެ. އަދި އެއަކު އެބަހިމާން ނިކަމެތިކަމްޖެ ހަމަގައި ވަހިނދަ، ވަހީ ގަވައިގަތެވެ. ހަރެ ޢުމަރު ހިނގައިގަތުމަކާ ބާއްމު (އެންމެންގެ މައްސަރާ) ނިކަމެތިކަން ވަހިނދަ، އެއީ (މުސާވާކަން) ބަދަލުވުން (މުސްލިމުންގެ) ސަރަބަރުދަކަން ޢަރަބިގަތުމުގެ ސަހަބަބުން، ނަބަވީ (މުސްލިމުންބަކާއް) ހައްޤަށް

(ر ه ا) މިޢާރަޖުން ޤަރަވާ ދުލުމް ކަމުގައި، ނަބަވީ އާގެ ބަލިސީދުގެ ޖަމުގައި ބައިން ކަރައްވަހި މިހެންކަމުގައެވެ.

[54] ބައްލަވާ: "މުޢުޖަމުސީރު އިބްނު ކަޘީރު" (144/2)

ކުރުމުގެ ސަބަބުންނަމަ، ދުނިޔެ (އޭނާއަށްޓަކައި) ނިކުމެން އުޅުމުންގެ މައްކަން ވާޖިބުވެގެންވެއެވެ: ދުއިވެގެންވާ ދިރުންނާއި ބުރުވެފައިވާ ދިރުންނާއި، ސަވާރީގައިވާ ދިރުންނާއި ހިނގާފައި އުދުހުރުންނާއި، އަޑުންނާއި މިނިވަންނުންނާއި —މިއުންމުންވެސް ނިކުންނަންޖެހޭނެއެވެ. ބަޔަކުއާ މިހާ ޙާލުގެ ހުރިބަޔަށް ނުތިބިދޭސްވެއެވެ. އަދި ބަޔަކުއާމެ (އާއި މިއުންމުންގެ މައްކަން)، اللهގެ ދީން މަތިވެރިވެ، (މުސްލިމުންގެ) ސަރަޙައްދާއި މުދަލް ދިފާޢުވެ، ޙަދުއްލުން ނިކަމެތިކަންތައް، އަދި ހައްޤަށްޓަކައިވާ (މުސްލިމުން) މިނިވަންވުމަށްޓަކައިން (ޖިހާދުކުރުން ވާޖިބުވެގެންވެއެވެ.) އަދި މީގެ މައްކަން (އެބަހީ: މި ބުނުމުގެ މައްކަން) އެއްވެސް އިޚްތިލާފެއްނުވެއެވެ.“[55]

އަދި މިކަމުގެ ޙުކުމަކީ ޢިލްމުވެރިންގެ އިޖްމާޢުއެވެ. އަދި މިއިޖްމާޢު ބަޔާންކުރައްވާފައިވާ ޝައިޚުލް އިސްލާމް، އިބްނު ތައިމިއްޔާ (ر ه ا) ގެ ބަސް ވަރަށް ސާފެވެ. އީމާންކަމަށްފަހު ވާ އެންމެ ބޮޑުވާޖިބުއްދީނަކީ ދިފާޢީ ޖިހާދު ކުރުންކަމާއި، މިކަންކުރުމަށްޓަކައި އެއްވެސް ޝަރުޠެއް ނުވާކަމަށް ޢުލަމާއުން ހާމައި ބަޔާންކުރައްވައިފައެވެ.[56] މީގެ އިޖުތިނާވެސް ބަޔާންކުރައްވާފައިވެއެވެ:

---

[55] ބައްލަވާ: "އަޙްކާމު އަލް ޤުރުއާން" (954/2)

[56] އިބްނު ތައިމިއްޔާ (ر ه ا) ގެ "އަލް އިޚްތިޔާރާތު އަލް ފިޤްހިއްޔާ" ސ. 309 ވިދާޅުވިއެވެ:

"ދުނިޔެ ދިފާޢުގައި ހަނގުރާމަކުރުމަކީ، ހުރުމަތްތެރިވެގެންވާ ތަކެތިންނާއި، އަދި ދީނުގެ މައްކަން (ގަދަވެގަންނަ) ދުޝްމަނުން ދުރުކުރުން ޖެއްސުމުގެ އެންމެ މުހިއްމުކަން ބޮޑުވެގެންވާ ވާޖިބެކެވެ. އެހެންކަމުން އީމާންކަމުގެ މަތީން އެކަން (ދިފާޢީ ޖިހާދުކުރުން) ވާޖިބުވެގެން ވެއެވެ. ފަހެ ދަރިންނޭ! ދީނާއި މުދުރިއްޔުން ފުރިހަމަވެރިކަން، (އޭގެ މައްކަން) ގަދަވެގަންނަ ބަޔަކު، ފަހަތަށް ޖެއްސުމަށް ވުރެ ބޮޑު ވާޖިބެއް އިމާން ކަމަށް ފަހު ނުވެއެވެ. އެހެން ކަމުން އޭނާއަށްޓަކައި އެއްވެސް ޝަރުޠެއް ނުވެއެވެ، އަދި ހުރިހާކަމަކުން ވެސް ކޮންމެ ގޮތަކުން ފަހަތަށް ޖެއްސުން ޖެހޭނެއެވެ."

"ޢަދުއްވުން (މުސްލިމުންގެ ތެރެއަށް) ހަމަލާދީފިނަމަ، އިޙްތިމާލު ވުމަކަށް އެއްވެސް ޝަކެއްނެތެވެ. އަދި ކިއެއްހެއްޔެވެ؟ އިޖުމާޢުވެގެންވާފަދައިން؛ ދީނާއި، ނަފްސުތަކާއި، އަދި ދުނިޔަވީކަންތަކާ ހިމާޔަތްކުރުމަށް ދިފާޢުކުރުމަކީ ވާޖިބެކެވެ."[57]

އަދި މި ޒަމާނުގެ މުޖާހިދުންގެ ޝައިޚު، އިމާމް ޢަބްދުﷲ ޢައްޒާމް (ر ه ا)، އަފްޣާނިސްތާނުގެ މުސްލިމުންގެ ބިންތަކުގެ ދިފާޢު ކުރުމާބެހޭ ފަތުވާގައި ފަތުވާ[58] ގެ ފެށުމުގައި ވިދާޅުވިއެވެ:

"އަހަރެން މި ލިޔުނު އާއި ބެހޭގޮތުން ފަތުވާތަކެއް، މިނާގެ ދަލީލާ އާއި ބަހާ މަތުކަޢުގައި، ބަރުޖިތުމަސް ތެރެގައި ދިނީމެވެ. މުޅި އިސްލާމީ ދުނިޔެއިން 100އަށް ވުރެ ގިނަ ޢިލްމުވެރިން އެތާގައި ސޮއިކުރެވެ. އަހަރެން އެބައިމީހުންނާއި މުޖާހިދުބަތަލުން ބުނީމެވެ: "މުސްލިމުންގެ ބިމަކުން ކާފިރުންގެ މިންވަރަކަށް ވިޔަސް، އަރައިގަތުމުންނަމަ ކޮންމެ މުސްލިމަކު ފިރިހެނުންނާއި އަންހެނުންގެ މައްޗަށް ޖިހާދު ކުރުން ފަރުޟު ޢައިން އަކަށް ވެއެވެ. އަނިހުމުރަށް ދަރިފު މައިންބަފައިންގެ ހުއްދަކުރުމަކީ (ޖިހާދަށް) ނިކުމުމަށް ނުވެއެވެ. އަދި އަނބިމީހާ ފިރިމީހާގެ ހުއްދައާއި ނުލައިވެސް ނިކުމެވޭނެއެވެ. ސަލަފުންގެ ފިޤުހުންނާއި، އިސްލާމީ (ތަރިކުގެ) ހުރިހާ ޢާލިމުންގެ އިލްމުގެ

---

[57] "އަލްފަތާވާ އަލްކުބްރާ" (607/4)

[58] މި ފަތުވާ އަކީ އެތައް ޢިލްމުވެރިންނެއްގެ އެއްބަސް ވުމުގެ މައްޗަށް ދިޔައީވާ މަޝްހޫރު ފަތުވާއެކެވެ. (އަސްލު ހޯއްދަވާލެން ބަލައްވާ: http://tawhed·ws/r?i=1594)

ޖިހާދަށް އިންސާނު ކުރަމުން މިދާ ޢަމަލުތަކާއި "މުތަޖިހާއިން" ލާބިކުރާ، ޢިލްމުވެރިންގެ ތެރެއިން، "އިބްނު ބާޒް" މިފަދަ އެކިބަޔާކުރުމުގައި އެއްވާ މަޝްވަރާ ދިނުމައްވިއެވެ. އަދި "އިބްނު އުޘައިމީން" ވެސް މިފަދަވާއި އެއްބަސްވީ ސޯއި ކޮންފަރެވިއެވެ. ދުންފަށް މިގެންވެސް އެނގެނީ މި ސަލަފީންނޭ ކިޔާ މުޖާހިދާ ބައިގަނޑަކީ ތިމާމެންގެ ހާސިރުފަސް އެދޭގެތަކަން މިދިންގައި ހިފާ ބައެއްކަމެވެ. ސަލަފުން ވިދާޅުވާފައިވާ ތެދުކަން. އެއީ ހަމަ ރުހޭދިނުންނެވެ.

އަހުލުވެރިންނާއި އަދި ޙަދީޘް އިލްމުވެރިން ވަނީ މިގޮތަށް އިޖްމާޢު (އެއްބަސް) ވެފައެވެ. (އަފްޣާނިސްތާނުގެ) މުޖާހިދުންގެ އަމީރުގެ ބާސްވިރުގައި އާއި، އަހަރެން އަފްޣާނިސްތާނުގެ ޖިހާދުގައި ބައިވެރިވެފައިވާ 3 އަހަރުގެ މައްޗަށް ބަލައި (ބޮނަމުވެ): ފަހު އަފްޣާނިސްތާނުގައި ކުރާ ޖިހާދަށް މީހުން ބޭނުންވެއެވެ. އެހެންކަމުން، އޭ (މިލީބަ) އިޚުލާސްތެރިންނޭވެ! (މުބާރަކް ވާހަކަތަކަށް) އިސްލާމް ކަމާ ކަމުގައިވާނީ ހަމަ އެކަމެއް ގެންނާނެވެ." ދެންވެސް އެއަށް އެއްވެސް އިސްލާމް ނާދެއެވެ. އަދިއެހެއްނަ! (އެއިގެތެރިން) ޝައިޚް، ޝައިޚް އިބްރާހީމް ވިދާޅުވިއެވެ: "އޭ އަހަރެންގެ އަޚުންނެވެ! މި މައްސަލާގައި އެއްވެސް އިޚްތިލާފެއް ނެތެވެ.""[59]

[59] ޝައިޚް ޢަބްދުﷲ ޢައްޒާމް (ر ه)ގެ ބަސް ނިމުނީއެވެ. މިގޮތަށް އިޖުމާޢުން، މިޒަމާނުގައި ވަރަށް ގާތްކޮށް މިފަދަ ޖިހާދު ކުރުމުގައި ކާފިރު މުސްލިމު އަސްކަރިއްޔާއި ޤިރުފަތުގެ މައްޗަށް ބޮޑުވެގެންވާ ފަރުދީ ވާޖިބެއްކަމަށް ބަލާނެ ކުރައްވައި، ޤުރުއާނާއި ސުންނަތް، އަދި ހަމަ އިލާމުގެ ދަރުމަތަކާއި އިޚުލާސްތެރިންގެ ބަސްތައް ގެންނަވާފައިވެއެވެ. އަދި ޝައިޚް ޢައްޒާމް(ر ه ا)، ޝައިޚު ވިއެވެ، މުޅި އުއްމަތަށް ކުރެއްވި ވަސިއްޔަތުގައި ބާރުކުރެއްވިއެވެ:

"ވީމާ ޢަދާވާތްތެރި ޢަދުއްވުން މުސްލިމު އަންހެނުންނާއި ހައްޤުތަކަށް ގެއްލުން ދެމުން، މުސްލިމުން ހަމަޖެހި، އަދި މަޖުމައިޝިރީވެ ހުންނަނީ ކޮންވަރަކަށް ހެއްޔެވެ؟

އަހަރެންގެ ޤޯމުގައި (އެބަހީ: މުސްލިމުންގެ ބިންތައް ދިފާޢުކުރުމާއި ބެހޭގޮތުން ފިޤުހުގައި ޤޯމުގައި) ލިޔުއްވި ފަތުވާއިން، އަދި އައްޝައިޚު އިސްލާމް އިބްނު ތައިމިއްޔާ ވިދާޅުވިފަދައިން، މުސްލިމުންގެ ދީނާއި ދުނިޔެ ހަލާކުކުރާ، އަދި ދީން ފުރޮޅާލަން ގެންގުޅޭ ޢަދުއްވުން ދުރުކުރުމަށް ޖިހާދުކުރުން ފަރުދީ ވާޖިބެއްކަމަށް އިޖުމާޢުވެވަޑައިގަތީ ފުރަތަމަ ނުވާކަމަށް އަހަރެން ފެނިލަފައި ތަބާވުމަށް ލިޔުއްވާފައި އެވެ.

ޖިހާދު ނުކުރާމީހާ އާއި، އަދި ނަމާދު ނުކުރާ، ރޯދަ ހިފަ (ނުހިފާ) ރޯދަ ޒަކާތް ނުދޭ މީހާއި އެއްވެސް ތަފާތެއް ނެތްކަމަށް އަހަރެން ފެނިލަފައި ތަބާވުމަށް ލިޔުއްވާފައި އެވެ.

ކުރިއަށް އޮތް ޒަމާނުތަކަށް ވެސް، މުސްލިމް އުއްމަތަށް މުހިއްމު ވާޖިބު، اللّٰه ރަސޫލުންގެއި ވާކަމަކަށް އަހަރެން ޒަވާބުދާރުވާނެ. (އެބަހީ: ދުނިޔޭގެ ދިރިއުޅުމުގެ އެހެން ހުރިހާކަމަކަށް ވުރެ ޒާތުކުރުމުގެ މުހިއްމުކަން މިޒަމާނުގައި މުހިއްމުވެގެން ވާކަމެވެ.)

އެއްވެސް މުސްލިމެއްގެ ވަރަށްބޮޑު ޒިޔާރަތް ކުރުމުން އުޖޫރަފުޅުވެސް ވާކަމަކަށް އަހަރެން ޒަވާބުދާރު ނުކުރަމެވެ. އެ އުޖޫރައަ (އިސްލާމީ) ދަރުމާ ދިނުމަށް، (ނަމާދު ދީނީ) ޒަކާތް ދިނުމަށް ނަމާދު ތަރުބިއްޔަތު (އެބަހީ: ތަރި ޒަކާތް އިސްލާމް ކުރުމަށް) ވިދާޅުވެ ފެއެވެ.

މުޅި ދުނިޔޭގައިވާ ހުރިހާ މުސްލިމުން ވެސް، ޒިޔާރަތް ކުރުމުގެ ވާޖިބުއްދަތު ދުރާކޮޅުގެ (ފޮރުވިގައި) ސާބިތުވާކަން އަހަރެން ޒަވާބުދާރުވާނެ. އަދި ބަޔަ ދުރާކޮށް ޖުމުގެ ފަރުވިގައިވެސް ވެއެވެ. ބަޔައް އުޅުއްގެ އަމަލެއް ނަބީ މަތިވާ ކާންމު މުސްލިމުއްވެސް اللّٰه އާއި ބައްދަލުވާނީ ހަނގުރާމަތުކުރުމަށް އުނގުރިވި ފޮރުވިގައެވެ. ފަހެ މިއަދު، ޒިޔާރަތްކުރުން ވަނީ ދުނިޔޭގައިވާ ކާންމު މުސްލިމު ފުރުދެއްގެ ވައްކަން، އުޖޫރަފުޅުވާ މިހާރު ފިޔަވައި، ވާޖިބު ބަހަތަކި، އެގޭ ތަބާރީފުގައި (ކުރުމުގެ ސަވަބުން) ތަވާބު ލިބޭނެ ނަމާދަ (ދުރާކޮށް ފުރުގެ ސަވަބުން) އުޖޫރު މިންވަރުވާނެ ކަމެކެވެ.

އަހަރެން ޒަވާބުދާރު ގޮތުގައި، (اللّٰه މާލިކު ދުނި ވާޖިބެއް ނަންނަވާއެވެ)، ޒިޔާރަތް ކުރުމުން ސަލާމް ގޮތުން އުޖޫރުވެފައިވަނީ: ރޯ ކަން މިހާ، މަޤާމު އެންމުރުގައިވާ މިހާ، (ވިސްނުމުގެ ނަމާދަ އެނގުން ބޭވެގެންވާ) ނުކުރެވިދާނެ ހުރިހާ، އަދި އަނިޔާވެރިކަމުގެ ދަރުގައި، ހަނގުރާމައިގެ ބިމަށް ދިއުމަށް (ނުކުރެވިދާނެ) ނަމާދަ މަގުގެ އެންމެ ފަރުވާ ފުރިހަމަކުރުން ސާފުކުރުމަށް އަދި ކުޑަކުދިންނަށެވެ.

އަހަރެން ޒަވާބުދާރު ގޮތުގައި، اللّٰهގެ މަގުގައި (މިޒާރާތުގައި) ޒިޔާރަތް ކުރުމަށް އެއްވެސް (އެހެން) އިޖުތިހާދު ބޭނުމެއްނުވެއެވެ. އެއީ މަސައްކަތެއްނޫން، ފުރުސަތު، މުދަލު ނަމާދަ އަމިއްލައީ ތިޖާރަތުވިހާސް ވެއެވެ. ޒިޔާރަތް ފުރުސަތުގެ ވެރިޔާ ހިތްވަރުގައި، ދަރަނި މަސް ބަޔަޖެހުމުގައި ހުރިކަމާއި ނަމާދުވާސް ޒިޔާރަތް ކުރަން ޖެހޭނެއެވެ. އަދި އަނބިމީހާ ފުރިހަމާގެ ހުރިހަ އާއި ނަމާދުވާސް ވެއެވެ. އަދި މި، ސަލާމްވެގެން ވާ ބޮޑުކަން އިސްލާމު ކުރުމަށް މަސައްކަތް ކާޑަށް މިހާރު، ދުނިޔެއަށް އެއްގަރި މިހާ އުމުރުގެ ބަރަދުން ނަގައިގަތުމެވެ. އަދި ހަވާނަފްސާއި އަމިއްލަ އެދުމަކުން ވީނަމަ، اللّٰهގެ ހިތްހަމަޖެހުން އެއްކިބާވެއްޖައެވެ. ...

އަދިވެސް ޝައިޚް ޢަބްދުﷲ ޢައްބާދު (ر ه ا) ވިދާޅުވިއެވެ:

”(ފަހެ ޖާހިލިއްޔާ) މުޅި އުއްމަތަށް ވާ ފަދައިން ބައިކޮށެވެ: (އިސްލާމީ) ޚިލާފަތް ނެތްތޭފައިވުން ދުވަހުންފެށިގެން ވާ ފަދައިން ބައިކޮށެވެ. ފަރާތްތަކުން އަތުވެއްޖެއްޔާ ނުވާވެސް ނިއްސިބަތުން ވާ ފަދައިން ބައިކޮށެވެ. އަދި ކިއްސަކުވެސް ވެއްޖެ! ބަލާށެ ޖިހާދުގައިވެސް އަދި އަޤީދާގައިވެސް ގެއްލުނުވެސްވެއެވެ.

އެކަންކަމުން މިއީ އަލްޖާހިލިއްޔާގައި އެކަސި ވާ ފަދައިން ބައިކޮށް ނުވާނެއެވެ! ދީނުގެ އެކަންތައްތަ މިހެން އަހަރުމެން ބަލާނީ ކަލޭމެން އަޤީދާ ފަސްސިވެ ފަހެ ކިއްފެށެއްވީ؟[60]

... އަހަރެން ދެކޭގޮތުގައި ކުރާ ގޮތްގައި، (ﷲ މާތްވަނ ދެނިވިޖެހުނެވެއެވެ)، އަލްޖާހިލިއްޔާގައި ޚުދުމަތް ތަރިކަނ ނަހާމާމު ކަންމު މުސްލިމު އަންހެނުންގެ ވަހަކަން މުޅި މުސްލިމު އުއްމަތް އިސްލާމުވާށްއެވެ. އަދި އެއްވެސް ބައެއްގޮތީ ނުލައި ހުރިހެއްގެއާ މުސްލިމުންގެ ކަންތަ ތާނޫއިކަކަން ވެސް އެބައިމީހުން ފިރިހަމައެއްނ އިސްލާމުވާސްތެވެ. އެކަންކަމުން އެބައިމީހުންނަށް މި ޖެހިލާތަކުގައި ޝާމިލުވާފަވާ ބައެކެވެ. އަދި އެއީ، އެބައިމީހުންނަށް (އެބަހީ: އަނިޔާ ތަކުގައި ތިބި މުސްލިމުންނަން) ޙަޤީގަތުގައިކަމުގެ ގޮތުގައި ރަނގަޅު ގޮތަކީ ދަރުދޮޅު (ފުރުޞަތު ކިޔާމަން ކަކުލެވެ ގިބައިގައި ވާ) ކަމަށްޖެހެއެވެ. އަދި އެބައިމީހުންނަށް ބަލާނުވާ ބަރަކައި (ޚިލާފަތު ފަރާވާ ނަފްސާނިޔާއި ކަމަށްޖެހެއެވެ. ނަމަވެސް ބަސްޖެހިގެން މުސްލިމުންނަށް، މާލިގަދަވެ އެހީވެދޭ ކަމަށްޖެހެއެވެ. ނަމަވެސް އެވެރިން، ހިފާވިހެން ހިމާޔަތް ކޮށްދޭ ބަލާކޮށް ކަންމަތި ބޭނުންވާ ސަލާމަތް ހިމާޔަތް ނުދިނުމަށްޖެހެއެވެ.“

(މިވަކިއްޔާތްގެ އަސްލު، ޝައިޚް އަބޫ މުޙައްމަދު فك ا أسره ގެ ”މިންބަރުއް ތައުޙީދު ވަ ޖިހާދު“ އިން ލިބިވަޑައިގަންނަވާނެއެވެ. ބައްލަވާ: http://tawhed·ws/r?i=1636)

[60] މިތާގައި ޝައިޚް ޢައްބާދު (ر ه ا) މި އިޝާރާތް ކުރައްވަނީ ޖާހިލީ އެފެރިކާއަށް އަނބުރާ ފަނޑުވެ ވާ ސަރުކާރުތަކުގެ އިދާރުގެ ދަށުގައި ދެމިއޮންނަ ސަރުކާރުތަކުގެ ރަސްމީ ޤާނޫނުތަކަށެވެ. އެއީ ޤަވާނީން

އަދި އަޖައިބުތަކުގެ ތެރޭން ވާ (ބޮޑު) އަޖައިބަކީ... އަދި ބަޢީމާންކުރުވަނިވި ކަންތަކުގެތެރޭން އެންމެ ބަޢީމާން ކުރުވަނިވި ކަމަކީ... (އެއީ) އަދިވެސް މި (ކަމާއި ބެހޭގޮތުން) ބަޔަކު ކުރަމުން މިދާ އިސްލާހުވެރިންނެވެ! އެއީ މިޒާރާ ފަރުޟު ޒިންމާއެއް ނުވަތަ ފަރުޟު ވާޖިބެއްކަމެވެ!

ފަހެ މިބައިމީހުން އިތުރު މިހާރަކީ ކޮންތާކުންކަމެއް އަހަންނަކަށް ނޭގެއެވެ! (އަދި މިބައިމީހުން މި ފަތުވާތައް ނެރެނީ ކޮންތާކުން ކަމެއް އަހަންނަކަށް ނޭގެއެވެ!

ހުރިހާ މުސްލިމުން ބިލެއް ހިމެއްޖެއެވެ. އަދި އަނިޔާވެރިންތައް އުވަނީ އަންހެނުންނާއި، ހުރިހާ ތަންތަނެއްގައިވާ މުސްލިމުންގެ ކުރުތައްމަތީގައެވެ. އެހެންކަމުކު އަދިވެސް މިބައިމީހުން މި ބަދުޅުކުރަނީއެވެ. ހާއެކެވެ. މިބައިމީހުން މި ބަދުޅުކުރަނީ (މިޒާރުގައި ވެސް) ޒިޔާރަތް ފަރުޟު ޒިންމާއެއް ނުވަތަ ފަރުޟު ވާޖިބެއްކަމެއް އެވެ؟!

ގައިމުވެ! (ނިކަން ވިސްނާލާށެވެ...)

(އިހުގެ) ކޮންސްޓެންޓިން އަކީ އިބްރާހީމް (ނަބިއްޔާ) ފަހުގެ މަޖިލިސް ކުރާ މައި މަރުކަޒު އިސްނަ ބިލެވެ. (އޮޓަން ހިފުމަން) މުބަރައްމަދު އަލްޖާމިޢު، ރަށުގެ ވަނާ ފާރު (ވައްބާރުމަން) ބަރު ހިފައިން ތަޔަމުން ދިޔައިރު، މަޖިލިސް ކުރާ ފަހުގެ މީހުން

އަލްފާނިސްތާނަށް އަރައިގަތުމުން، އެތާގައި ޖާހިލު ކުރުން ވާޖިބުވެގެންވާނޭ ކަމަށް އެބައިމީހުން އެތަން ފަތުވާއެއް ނެރުނެވެ. އެހެނަސް އެމެރިކާންނާއި އެބައިމީހުންގެ ރައްޓެހިން އަރައިގަންފައިވާ މުސްލިމް ބިންތަކުގެ ދިފާޢުކުރުމަށް ފަތުވާ ނުދޭތޯގައި އެ މަންކުރެއެވެ. ތަފާތަކީ ޓެރަރިސްޓުން ކުރެވުނު ޖާހިލަށް އެމެރިކާގެ "ޓެރަރިޒަމް" ކިޔުމެވެ. އެހެނަސް ވައިޓްހައުސް ކުރުގެ އެމެރިކާއާއި ދަރާގަނޑު ޖެހުން ފުރުމުން ދިނީ މުނާފިޤުކަން ފާޅުވިއެވެ.

ދިޔައީ އަދުނާސްސަކަންޖެއްގެ ބޮ ވައްޓަން އުޅުނީ ހިތައް ޝައިތާނުންނަކާއި ދުރު
މަޖްލިސްކޮން ބަރުމާ ކުރަމުންނަވެ!

އަހަރުމެންވެސް ހަމަ އުފަލުވެއްޖެ! ތަޤްރީބަންނާއި، ޙަރަމްފުޅުތަކާއި، ޙާޖީންނާއި އަދި
އެމިރާކާތުން އަހަރުމެންގެ މައްކަން ހުރިހާ ކާޑުކުން އަރައިގަންނަނީއެވެ.
އެހެންނުންހެއްޔެވެ؟ އެހެންއޮތުމަކު އަހަރުމެންގެ ބުރުއިން ބައެއް މިހެން އަދިވެސް މި
އަހަނީ: "ޙާޖީއަށް ފެނުނު ބައިތުލް ހަމަ ފެނުނު ކަޢުބަތުލް ގެއްލެވެ؟!"

ޙާޖީން ކުރިމަތީ (މީޤާތު) ފެނުނު ބައިތުލް ކަމަށް ކަޢުބާމެންނަށް ނަފްސަނީ ކަލޭގައި
ފަނި ހަމަ، الله ކަޢުބާމެންގެ ހީވަނީ ފެނުމަކާއި ފާއިސާއިނީއެވެ!

ދުނިޔެ މި މަސައްކަތާއި ބޮޑު ކުރުމުގެ ކަމަކީ ފެންބޯހިއްޖެ ފަސް
ޔައުމުލްހުދާ؟ އަރައިގަންނަ ބިރުބަލުން ފަހަތަށް ބަރަކާތް ޖާއިޒާކަން އެނގެ ފިލިތި
ފާރުގެ އެއްގެބިއިރުސް އެއްގަނޑެވެ. މީހުން ފެނުމުގެ މައްކަތް އަރައިގަތް، އަދި
އެބައިމީހުންގެ ދަރަޔާ ނުލާމަސް އެދި ބަލިއެވެ، ނަމަވެސް އެބައިމީހުންގެ ނަމަވެސް
(އިސްތިކާމް) ދީނަށް ނަމަވެސް (ދުސްތޫރުގެ) ބޭނުން ގެނައުމަށް ބަލިއެގެ ފުރުން ދިޔައީ
ކުރުމަކީ ފެނުމުގެ ބައިތުލްކަމި ސާފުކަން އެނގޭ ކަމުކަވެ."[61]

61 ބަސްކޮޅު ނަގާފައިވަނީ ޝައިޚް ބައްޖާރުގެ މަޝްހޫރު (ފިޔަވަޅު ކުރެވިފައިވާ)
ފޮތްކޮޅުކަމުންނެވެ. "އައްސަލާމާ މިޔާ" އިން ނުކުތް ޝައިޚް އައިމަން އައްސުވައިދީގެ
"ނަސީޙަތް މުރުޝިދު" ބައްލަވާ.

އޭ އެއްކަލައުވަންތަ ޙިލާފުގެ ތަދުއްޕީދަން ލޯބި ކޮންދި އަހާއެވެ! "އަލް މިއްލަތު އަލް އަލްމު
އަލް އިސްލާމް"[62]، މިފޮތުގައި، ތޯލާބަރު ނާޖިރް އިބްރާހިމް އާއި، ޝަރީފް އާބިދް
ޢަބްދުލް މަޖީދު އަލީ ޝަރީފް އިސްމާޢީލްދީދީބާރާ، މި ތިން އިލްމުވެރިން، މި
މައްސަލަ ވަރަށް ފުރިހަމަކޮށް ހުށަހަޅާ ކޮށްދެއްވައެވެ:

"ޖިހާދަކީ (މިއަދު އަހަރެމެންގެ މައްސަލަ ގާ) ސަރުކާރަށްވުމެވެ. އެހެނީ އެޔާއި ނުލަދި،
ފާޅުބޮޑުގެންވާ އެކަށް ކަލެއް ކުރުމަށް ނުކުޅެދިފައިވާމީހެއެވެ. އެ އަހަރެމެންގެ
މުސްލިމުން ސަލާމަތް ވެގެންވަނީ:

1. މުރުތައްދު ވެގެންވާ ވެރިން ޤަބޫލު ކުރުމުގެ މުސްލިމުން އިލްމުވެރިން ވެފައިވާ
އިޖުމާޢުންނެވެ. ފަހެ އަހަރެމެންގެ މުސްލިމުން މިވާ ވެރިން، (اللهُ) ޝަރީޢަތް
އިންސާނީ ގާނޫނުތަކެއްގެ މުސްލިމުން ބަދަލުކޮށް އަދި (ޤާނޫނީ އިޖުރާން) މިސްރުތަކުގެ
ދުސްތޫރު ޤާނޫނު ބާކީކުރުމާއި މުސްލިމުން ކާފިރުކުރުމުގެ ސަރަޙައްދު ކުރުވާލައި
ނުވާނެތޯއެވެ؟ އެހެން ވެރިން ބަޔަކު ކުރުމަށް ބަދަލު ޖާބިރު ކުރުމަކީ އަހަރެމެންގެ
މުސްލިމުން ވާޖިބު ނުވާނެތޯއެވެ؟
2. އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގެ ޙުކުމުން އެކަހި ނުވަތަ އެއަށް ވުރެ އިޙުރު ޝަރީޢަތުގެ ކަނޑައެޅުން
ޝަރީޢަތް ކުރުމަށް އިންކާރު ކުރުވީ ބައިގަނޑެއްގައި ދުރާލާ، އެބައިމީހުން އެއަށް
ރުޖޫޢަވުމަށް ދަންދެން ހަނގުރާމަކުރުމުގެ މުސްލިމުން އިލްމުވެރިން ވެފައިވާ
އިޖުމާޢުންނެވެ. ފަހެ އަހަރެމެންގެ ބިންތަކުގެ މުސްލިމުން ގަދަފަދަކަން ހުރިއިރު
ބައިގަނޑެއްގައި އިސްލާމީ ޑިނަ ޝަރީޢަތުގެ މުސްލިމުން އިންކާރު
ކޮށްހުރިނުވާނެތޯއެވެ؟ އެބައިމީހުން އެ އިންކާރު ކޮށްހުރީ الله ޝަރީޢަތަށް

---

[62] މިފޮތް ލިޔުއްވި 3 އިލްމުވެރިން، މިފޮތް ލިޔުއްވާފައި ވަނީ ޢާއިޝާ މިސްކީނުގެ "ލިބަސް
ތުއްތާ" ގައި ތިބޭގައެވެ. الله މިއީންދާ ބާކީކުރުންނަށް ހެއް ގަނާ ދެއްވާނިއެވެ.

ކިޔަމަން ވުމަށް ދާންދެން އެބައިމީހުންނާއި ޒިޔާދަ ކުރިން އަހަރެމެންގެ މަސްލަހަތު ވާޖިބު ނުވާނެހެއްތޯ؟

3. ޚަލީފާއަށް (އުއްމަތުގެ މަސްލަހަތު) ބެލެހެއްޓުމަށް އިލްމުވެރިން ވެފައިވާ އިޖްމާއުންނެވެ. ދެންފަހެ ޚަލީފާއަށް މިއަދު (އުއްމަތުގެ މަސްލަހަތު) ނުބެލޭ ނޫން ހެއްތޯ؟ އަހަރެމެންގެ ޚުލަފާއުއްރާޝިދީން ފަ (ނިޒާމް) ނަހްޖާއީ ގަދަބާރާއި އަދި ކަނޑައެޅުން ކޮންގޮތެއް ނޫނީހެއްތޯ؟ ދެން އުޅެނީވެސް ނޫނީމަ ޑ އަނބުރާ ގެންގޮސް ހަމަޖެހޭ ބަޔަކު ކޮންގޮތެއް ނޫނީހެއްތޯ؟

4. މުސްލިމުންގެ ބިންމަށް ދިފާޢު ކުރުން، އަދި ކާފަރުންނަށް އަތުލައިގަނެފައިވާ ބިންމަށް އަޑުން އަނބުރައިހޯދުމުގެ ވާޖިބުކަމަށް އިލްމުވެރިން ވެފައިވާ އިޖްމާއުންނެވެ. ފަހެ ފަލަސްތީނާއި، އަންދަލުސް، ބަލްކާންސް އާއި ކަޝްމީރާގެ މައި ސަރަހައްދާއި އަދި އެހެންވެސް މުސްލިމުންގެ އަތްދަށުގައި އޮތް އެއްޖާގަތަކުގައި މިހެ ބިންމަށް އަޑުން އަނބުރާ ހޯދުމަށް ޖިހާދުކުރުން ވާޖިބުވެގެން ނުވާނެހެއްތޯ؟

5. މުސްލިމް އަސްކަރުންނަށް (ޚުލަފާއުންގެ އަމީރުލްމުއުމިނުން) ސަލާމަތްކުރުމުގެ މަސްލަހަތު ބެލެހެއްޓުމަށް އިލްމުވެރިން ވެފައިވާ އިޖްމާއުންނެވެ. ފަހެ ޖަމާއަތާއި މުޅި ދުނިޔޭގެ ހުރި ސަރަހައްދު ތަކެއްގައި ހަރަކާތް ކާމިޔާބުވުމަށް، އެބައި ހާލު އިސްލާމީ ބެލެހެއްޓުމަށް ތަކެން ފުރިހަމައިން ނުވާނެހެއްތޯ؟ އެބައިމީހުން ސަލާމަތް ކުރުމަށް ޖިހާދުކުރުން ވާޖިބުވެގެން ނުވާނެހެއްތޯ؟

ހަމަކަށަވަރުން، އަހަރެމެންގެ ބިންތަކުގައި ގަދަވެރިވެއިވާ ކާފަރު ވެރިންތައް ބަދު ކުރުމަށްޓަކައި، އަދި މި ވެރިން ތަކުގެ ދަރުމަގައިވާ، އެބައިމީހުންނަށް އެހީވާ، އެބައިމީހުންގެ އިންސާނީ ޢާއްމުންނަށް ދިފާޢު ކުރާ ބައިގަނޑެއް މަތަކުރުމަށްޓަކައި، އަދި އެންމެހައި މުސްލިމުންގެ މަސްލަހަތު ހަލީފާއަށް އިސްކުރުމަށާއި، އަހަރެމެންގެ އަޑުން ބޭރުކުރެވިފައިވާ ބިންމަށް އަނބުރާ ހޯދުމަށާއި އަދި މުސްލިމް އަސްކަރިން

ސަލާމަތްކުރުމަށް އެހީވުމަށްޓަކައި އަހަރުމެންގެ މައްޗަށް ހަނދުރާމަކުރުން ވާޖިބުވެފައިވެއެވެ.

ދެން އަހަރުމެންގެ ތަސްކަރުމައް މުޙިއްޤީނާގައި ތަމްރީނުކުރެއްވެއެވެ. ބަސްތާރުކާރީ ވަރުގަދަ ވެރިކަންތައް اللهގެ ހިތާރަމަށް ބޮޑުނބެމަށް ގަވަމުންނެވެ. އެއީ ދުރުއާނާއި، އަދި ކަނޑެންނެވެ. މިއަހަމަވުގެ ކުރަމަދަ ޖީހު (ރަސޫލާ صلى ا عليه وسلم އާއި ސަހާބީން) ވެސް، ހާރިސްކަރާއި، ރުވާއި އަދި އެހެނިހެން ބިންމަތުގެ މައްސަލަ ވަރުވަޖެއިގެންނެވި ހަދައިންނެވެ.“

އިލްމު އުނގެނުމަށްބާރުދޭކައި ދީނުން އެކަށަވަރުވިދާނުދޭތަ؟

ﷲ سبحانه وتعا ވަޙީކުރައްވިއެވެ:

فَاعْلَمْ أَنَّهُ لاَ إِلَــهَ إِلا اللَّهُ

”ފަހެ ﷲ ފިޔަވައި (ޙައްޤު ވެގެން އަޅުކަންވާ) އެހެން އެއްވެސް އިލާހަކު ނުވާކަން ތިބާ ދެނެގަންނާށެވެ.“[63]

އަދިވެސް ވަޙީ ކުރައްވިއެވެ:

قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لاَ يَعْلَمُونَ

”ވިދާޅުވާށެވެ: 'އެނގޭމީހުން ނޭނގޭމީހުންނާއި އެއްފަދަވެގެންވާނެތޯ؟'“[64]

ދުނިޔަވީ ހާލަތުވަންތަ އިލާހީ އެއްކަލަވަރުތަކުން އެކުލެވޭ ސުލޫކީ ކުރުމުން ސަލާމަތްތެރިވުމަށްވާކަމަށް އިލްމު އުނގެނުމަކީ މުސްލިމު ކޮންމެ ފަރުދަކަށްވެސް ވާޖިބުވެގެންވާކަމެކެވެ. މިކަމަށް ޤުރުއާނާއި ސުންނަތުގައި އެތައް ގޮތަކުން ބާރުއަޅުއްވާފައިވެއެވެ.

ﷲގެ ވަޙީގައި ބާރުދީ ކުރުމާއި އަދި އިލްމު އުނގެނުމާއި ދެމުދުގައިވާ މުހިއްމުކަން ބަޔާން ކުރައްވައި ﷲ سبحانه وتعا ވަޙީ ކުރައްވިއެވެ:

63 سورة محمد 19

64 سورة الزمر 9

وَمَا كَانَ الْمُؤْمِنُونَ لِيَنفِرُوا كَافَّةً فَلَوْلَا نَفَرَ مِن كُلِّ فِرْقَةٍ مِّنْهُمْ طَائِفَةٌ لِّيَتَفَقَّهُوا فِي الدِّينِ

"އަދި މުއުމިނުން އެކީއެއްކޮށް ނުނިކުންނަހުއްޓެވެ. އެބައިމީހުންގެ ތެރެއިން، ނިކުންނަ ހުރި ބައިގަނޑެކެވެ. އެއީ އެބައިމީހުން ދީން އުނގެނުމަށްޓަކައެވެ."[65]

އަދި ޝައިޚް ޢަބްދުﷲ ޢައްބާދް (ރ ހ) އެކަށޭގޭ ފޮތުގެ، ދަރުސް "ތައުޟީހުލް ޢަމަލީ" ގައި މި މަތިވެރިވެގެންވާ އާޔަތާއި ބެހޭގޮތުން ވިދާޅުވިއެވެ:

"އަދި އެންމެ އާންމު ޤަވާއިދަކީ، ޖާހިލު ނުލަފާއެއް ދީނުގެ ގިނަ އިލްމުތަކެއް ފަހުމް ނުވާނޭކަމެވެ. އެހެންކަމުން ﷲ ވަޙީ ކުރެއްވިއެވެ:

"އެބައިމީހުންގެ ތެރެއިން، އެއްބައިގަނޑެކު (ޖިހާދަށް) ނިކުންނަހުއްޓެވެ. އެއީ އެބައިމީހުން ދީން އުނގެނުމަށްޓަކައެވެ."[66]

"އެބައިމީހުން ދީން އުނގެނުމަށް" މިބައިގާ މިވާ "އެބައިމީހުންނާ" މި ބުނެވުނީ ދީން ފަހުމްވުމަށް ކުރިއަށް ނިކުންނަ (ނުވަތަ ޢަރަބިން ބަހުންނަމަ: އައްނަފީރު) ބައިގަނޑެވެ. (ނަމަވެސް) ބައެއް އިލްމުވެރިން މިއާއި ޚިލާފަށް ބަޔާން ކުރައްވައި ވިދާޅުވިއެވެ: "ނުނިކުމެ. ފަހަތަށް މަޑުކުރާބައިގަނޑަކީ (އަސްލުގައި) ދީނުގެ އިލްމު ފަހުމްކުރާ ބައިގަނޑެވެ."

އެހެންނަމަވެސް އިބްނު ޢައްބާސް رَضِيَ اُ عَنْهُ ، އަދި އައްޠަބަރީ (ރ ހ) އަދި ސައްޔިދު ޤުޠުބު (ރ ހ) ގެ ނަޞޭޙަތުގައި ބޭނުން ޝަރަފުވެގެންވާ ޤައުލަކީ - ﷲގެމަގުގައި ކުރިއަށް (ޖިހާދަށް) ނިކުންނަބައިގަނޑަކީ (އެއިގެ ސަބަބުން) ދީން

---

[65] سورة التوبة 122

[66] سورة التوبة 122

ފަހުންވާ ބައިގަނޑުކަމުގެވެ... އަދި އެބައިގަނޑުތަކީ ޖާހިލިއްޔާ (ނޯޓު: ތިރީގައިވާ)
ޤަބީލާތަކާއި ރިވާޔަތްތަކުން (ޚިޔާލު) އަދި ދީން ޖާހިލީ (އަޚްލާޤުތައް) މުޖުތަމަޢު
(އިބަރާބަރުކަން) ޤާނޫނުތައް (ބަރާބަރުވެ.)

ސައްޔިދު ޤުތުބު (ރ ه ا) ވިދާޅުވިއެވެ:

"ހަމަކަށަވަރުން މިދީން، ހިތްހަމަ އިނގިރޭސިން، ދުނިޔޭގެ ދީން ޤާއިމް ކުރުމަށް
މަސައްކަތްކުރުމަކީ "ޖިހާދު" އަކީ[67] މިދީނުގެ ޖަޒްބާތީ ފުރުޞަތަށް ފުރިހަމަކޮށްދޭ ޢަމަލެވެ.
ފަހު މިދީނަކީ އިބަރު ސިޔާސީ ޙުކޫމާތުގެ ބައިންޔާނާ ދުނިޔޭގެ ހަރަކާތްތަކެވެ.
އެހެންކަމުން (ދަންނަވާ!) މިދީން ހަމައެކަނި ފަރުދުތަކާއި ހާލަތުގެ ބަދަލުތަކަށް
އުނބަލާ އަމަލަން މަސައްކަތްތަކަށް (ޖިހާދަށް) އަދި އެ (އިޖުތިހާދު) މުޖްތަމަޢު އަރުވަން
ޖާގަދެވިފައިވާ ދީނެކެވެ."[68]

އެހެންކަމުން ﷲގެ ބަސްފުޅު:

وَمَا كَانَ الْمُؤْمِنُونَ لِيَنفِرُوا كَافَّةً فَلَوْلَا نَفَرَ مِن كُلِّ فِرْقَةٍ مِّنْهُمْ طَائِفَةٌ لِّيَتَفَقَّهُوا فِي الدِّينِ

"އަދި މުއުމިނުން އެކީއެއްކޮށް ނުނިކުންނަހުރެވެ. އެބައިމީހުންގެ ކޮންމެބައިން، ނިކުންނަ
ހުރި ބައިގަނޑެކެވެ. އެއީ އެބައިމީހުން ދީން އުނގެނުމަށްޓަކައެވެ."[69]

---

[67] ނޯޓު: ތިރީ ޚިޔާލުގެ އިޖުތިމާޢީ އަސާސް

[68] ޝައިޚް ޢަބްދުﷲ ޢައްޒާމް ގެ ދަރުސް، "ތަފްސީރު ސޫރަތު"

[69] سورة التوبة 122

މި އާޔަތުގެ ތަފްސީރުގައި ބައެއް ސަލަފުން "ދީން ފަހުމްކުރާ ބައިގަނޑެއް" ޖިހާދަށް ނުނިކުމެ އުނގެނުމުގަ ތިބޭ ބައިގަނޑެކަމަށް ވިދާޅުވެފައިވާ ބަސްތަކަށްވުރެ ޞައްޙަ ވެގެންވަނީ އިބްނު ޢައްބާސް (رَضِيَ اللهُ عَنْهُ) ގެ ރިވާއިން ނަޤުލުވެފައިވާ ތަފްސީރެވެ. "ދީން އުނގެނޭ" ބައިގަނޑެއް ޖިހާދަށް ނިކުންނަ މުޖާހިދުންނަކަށެވެ. މިއީ ސަލަފުއްޞާލިޙުންގެ އިމާމް ޙަސަން އަލް ބަޞްރީ (رحمه الله) ގެ ރިވާއިންވެސް ރިވާވެފައިވާގޮތެވެ. މިވާހަކަ ތަފްސީރު ޠަބަރީގައި ބަޔާންވެފައިވެއެވެ. އަދި އިބްނު ކަޘީރުވެސް، އިބްނު ޢައްބާސް (رَضِيَ اللهُ عَنْهُ) ރިވާއިން މިގޮތަށް އެކަލޭގެފާނުގެ ތަފްޞީލުގައި ބަޔާން ކުރައްވާފައިވެއެވެ. އެހެނީ اللهُ ގެ މަގުގައި ޖިހާދުކުރާމީހުންނަށް އެއިރު މަގުދައްކަވާނެކަމަށް ވަޢުދުކުރައްވާފައިވާތީއެވެ.[70]

70 އިރުޝާދުވެވުނު ތައުބާ ސޫރަތުގެ 122 ވަނަ އާޔަތަށް އަލުން ވިސްނާލަމާ ހިނގާށެވެ:

وَمَا كَانَ الْمُؤْمِنُونَ لِيَنفِرُوا كَافَّةً فَلَوْلَا نَفَرَ مِن كُلِّ فِرْقَةٍ مِّنْهُمْ طَائِفَةٌ لِّيَتَفَقَّهُوا فِي الدِّينِ

"އަދި މުއުމިނުން އެކީއެއްކޮށް ނުނިކުންނަމުންނެވެ. އެބައިމީހުންގެ ތެރެއިން، ނިކުންނަހުރި ބައިގަނޑެކެވެ. އެއީ އެބައިމީހުން ދީން އުނގެނުމަށްޓަކައެވެ." (سورة التوبة 122)

އިންސާފުވެރިވުމަށްޓަކައި މިސާލަކަށް، އިބްނު ޢައްބާސްގެ ތަފްސީރު ދޫކޮށް، އެއާއި ޚިލާފަށް ވިދާޅުވެފައިވާ ރައުޔު ރަނގަޅުކަމަށް ބަލައިގަތުމަކީ ބުނަމާހުރެއެވެ. މިފަދައިން ތަފްޞީލުކޮށް ޖިހާދުން އެކަހެރިވެގެންނަ މީހުންނަށް ތަފާތު އެތައްގޮތަކުން ރައްދުދީފައިވާނެއެވެ:

ފުރަތަމަ ރައްދު: އެފަދައިން ވިދާޅުވާ އިލްމުވެރިންވެސް ބަޔާންކުރައްވާފައިވާގޮތުގައި "އެއްބައިގަނޑަކު މަދު ކުރުމުގެ" ބުނުމަކީ ޖިހާދު ފަރުޟު ކިފާޔަތެއްކަން ވާހަކަދައްކައި އެކަނިޖެވެ. އެހެނަސް ފަރުޟު ޢައިނަކަށް ވުމުން އެންމެންގެ މައްޗަށްވާނީ ޖިހާދަށް ނިކުމެ މުސްލިމުންގެ ބިމާއި ޤައުމާއި ދީން ދިފާޢުކުރުމަކަށެވެ. މިކަން ވަރަށް ތަފްސީލުކޮށް އިބްނު ޤުދާމާ އެކަލޭގެފާނުގެ "އަލް މުޣްނީ ވައްޝަރްޙު އަލް ކަބީރު" ގައި ބަޔާންކުރައްވާފައިވެއެވެ.
("އަލް މުޣްނީ ވައްޝަރްޙު އަލް ކަބީރު" 10/364-365)

ސަލަފުއްސާލިހުންގެ އިމާމް ޢަބްދުﷲ އިބްނު އަލް މުބާރަކް، އަދި ސަވްރީ އިސްޙާޤު އިބްނު ރާހަވައިހީ، އަދި އިމާމް އަޙްމަދު އިބްނު ޙަންބަލް؛ މިއީން ބޭކަލުންގެ ކިބައިން ރިވާވެގެންވެއެވެ:

ދެވަނަ ރައްދު: އެއްބައިގަނޑު މަޢުލޫމާތު ހުރުމުގައި ބައިގަނޑެއްގެ މިންވަރު އެނގުމު މިހާރު މަޢުލޫމާތުންވެސް ހަމަވާނުކަމަށް އިމާމް ޝާފިޢީ އެކަށައަޅުއްވާފައިވާ ސަރީޙަގައި ބަޔާން ކުރައްވާފައިވެއެވެ. އަދި ބައިގަނޑެއްގެ މިންވަރު އެނގޭ މިހުރިހާވެސް ހަމަވާނޭ ކަން ބަޔާންވެސް އަލްބުޚާރީ ޙަދީޘް ސޫރަތުގެ 9ވަނަ އާޔަތުންނަކަށް ވިދާޅުވެއެވެ. {ބައްލަވާ: ސަޙީޙް އަލްބުޚާރީ 231/13}

ތިންވަނަ ރައްދު: އެތަކަ ޒަކާތުން އެކަކަށްވެގެން އުޅޭމީހުން ބޭނުންތަކުގައި އެބައިމީހުން ޒަކާތުދިނުމަކީ މިޒަމާނުގައި ފަރުޟު އަޅުކަމެއް ދެކެވުމެވެ. އެހެނަސް އެބައިމީހުން ބޭނުންގަޑިގައި އިތުރު އުނދަގުލުން ވެސް މިޒަމާނުގައި ވާޖިބުވާއެވެ. އެހެނަސް ޒަކާތުދިނުން މިބައިމީހުން ޢަދަދުގައިވެސް ވާޖިބުވެގެން ނޫންކަން ދެނެގަނެވެއެވެ. މި އުޞޫލަށް ނަޞޫޞު ހިންގާލައިފިނަމަ، މިއީ އެއްވެސް ބަދަލުއްނުލާ ބަޔަކާއެއްކަން އެނގޭނެއެވެ. އެހެން އެންމެ ކުދިކުއްޖާއެއްވެސް އެނގޭނެކަމުގައި ވާޖިބުވެފައިވާ ކުރިމަތިވެވޭ އެ އަދާ ކުރަނީޖެހޭ އެކަށީ އަނގައިކަށާއި ފުދުނާކަން އެކަށީގެންވާނެއެވެ. އެހެން އާދެއް އެކަށިވެސް ދުލުން ފުރިހަމަ ކުރާނެކަމެއް ވީނަމަ. އެހެންވެސްނަމަ ހަމައެކު ބައްޔަކީ ކުރިމަތިވާ ބައިތައް، ނަމާދުދުކަން ކުރިމަތިވާ ކުދިކުދިކަން، ކުދިވީ ފުދުމަތިވާ އެހެންގޮތަކީ ވާޖިބުވެފައިވާ ޖާއިޒުވެއެވެ. މިހެކާތެރިކަމުގެ ކަމުގައިވެސް ނަމަ، މިފަދަމީހުން ޒަކާތުގެ ވާޖިބުކަން ޤަބޫލުކުރާ ކަމުގައި ދަޢުވާކުރުމަށް ބަދަލުވެގެން އެއަކު އިންސާނުކުރާކަން އެނގޭނެއެވެ. ދެންފަހު ﷲއަށް ޓަކައިވާ މިޚާއެއްވެސް، ޒަކާތުދައްކާގެ މައްޗަށްޓަކައިގެ ފުރިހަދު އިޚްލާޞްތެރިކަމާއި އެކު އިސްލާމީ ޝަރީޢަތަށް ތަބާވުން އެނގެއެވެ.

"ފަހެ މިސްތަކުން (ރިޔާގެ) އެއްވެސް ކަމަކާއި ބެހޭގޮތުން އިހުތިޔާތުވެއްޖެ ކަމުގައިވިޔަސް ނަމަ، ދެން މުޖާހިދުން (އަކަމަކާއި ބެހޭގޮތުން) ބުނަސް ހިޔާލު ބަލާނެވެ. އެހެނީ ތެދު ވަނީ އެބައިމީހުންނާއި އެކުގައެވެ. ފަހެ الله ވަޙީ ކުރެއްވިއެވެ:

وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا

"އަދި ތިމަން އިލާހުގެ މަގުގައި ޖިހާދުކުރާ މީހުންނަށް، ހަމަކަށަވަރުންވެސް ތިމަން އިލާހު، ތިމަން އިލާހުގެ މަގުތަކަށް އެބައިމީހުންނަށް މަގުދައްކަވާހުށީމުއެވެ." (سورة العنكبوت 69)"[71]

اللهގެ ރުއްސެވުމަށް ދަރިވެރިވެވަޑައިވާ އަޅާއެވެ. اللهގެ ބަސްވަރީ ވަރަށް ބިރުވެރިކަން ބާރުތެރިވެވަޑައިގަތުމަށް މުޖާހިދުން އެކުލަވާލަން މަސައްކަތްކުރާނަމެވެ. الله އެބައިމީހުންނާއި ދެކޮ ވަޙީކުރެއްވިއެވެ:

قَدْ يَعْلَمُ اللَّهُ الْمُعَوِّقِينَ مِنكُمْ وَالْقَائِلِينَ لِإِخْوَانِهِمْ هَلُمَّ إِلَيْنَا وَلَا يَأْتُونَ الْبَأْسَ إِلَّا قَلِيلًا * أَشِحَّةً عَلَيْكُمْ فَإِذَا جَاءَ الْخَوْفُ رَأَيْتَهُمْ يَنظُرُونَ إِلَيْكَ تَدُورُ أَعْيُنُهُمْ كَالَّذِي يُغْشَىٰ عَلَيْهِ مِنَ الْمَوْتِ فَإِذَا ذَهَبَ الْخَوْفُ سَلَقُوكُم بِأَلْسِنَةٍ حِدَادٍ أَشِحَّةً عَلَى الْخَيْرِ أُولَٰئِكَ لَمْ يُؤْمِنُوا فَأَحْبَطَ اللَّهُ أَعْمَالَهُمْ وَكَانَ ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا

"ހަމަކަށަވަރުން ކަލޭމެންގެތެރެއިން މީހުން ފަހަތަށް ޖެއްސުމައި، އަދި (އެބައިމީހުން) ޖިހާދަށް މަދުންނޫނީ ނުނިކުންނަ ހާލު އެބައިމީހުންގެ އަޚުންނަށް "އަހަރެމެންގާތަށް އަންނާށޭ" ބުނާމީހުން الله ދަނެވޮޑިގެންވެއެވެ. (އެހެންނަމަވެސް އަދި اللهގެ މަގުގައި

[71] ބައްލަވާ: "މަޖުމޫޢު އަލްފަތާވާ" 442/28

ވާދިވެރިވުމަށް އެބައިމީހުން ކަލޭގެފާނުގެ މައްޗަށް (ނުރުހި) ދަހިވެތިވެފައިވެއެވެ. ދެންފަހެ، ބިރުވެރިކަން އައުމުން އެބައިމީހުންގެ ލޯތައް އެބައެއްގެ މައްޗަށް މަރުގާތުވެފައިވާ ބައެއްފަދައިން އެނބުރުމުން ކަލޭގެފާނުގެ މައްޗަށް ބަލާތަން ކަލޭގެފާނަށް ފެންނާނެއެވެ. އަދި ބިރުވެރިކަން ދިޔުމުން (ޣަނީމަތް ލިބޭ ހިއްސާއާއި އެހެނިހެން) ހުވަން (ހަސަދަވެރިކަމާއިއެކު) ދަހިވެ، އެބައިމީހުން ކަލޭގެފާނަށް އެބައިމީހުންގެ ތޫނު ދުލުތަކުން ހަމަލާދޭނެއެވެ. އެފަދަ މީހުންނަކީ އީމާނަށްނުވާއެވެ. އެހެންކަމުން الله އެބައިމީހުންގެ ޢަމަލުތައް ގެއްލިބާޠިލުކޮށްލެއްވިއެވެ. (އެބަހީ: އެފަދަ މީހުންގެ ހެޔޮ ޢަމަލުތަކުގެ އަޖުރު ދޫކޮށްލެއްވިއެވެ.) އަދި އެކަން اللهއަށް ފަސޭހަކަމެއްކަމުގައިވެއެވެ."[72]

އެބައިމީހުންނަށް ހަލާކުހުއްޓެވެ! الله އެފަދަ މުނާފިޤުންގެ ދޮޅަކުންނާއި ސިފަތުން އަހަރެން ސަލާމަތްކުރައްވާށިއެވެ.

ނިކަން ވިސްނާލާށެވެ:

"ޢިއްބާން ޢިބްނު މޫސާ (ر ه ا) ވިދާޅުވިއެވެ: "(ސަޙާބުންގެ ޢިލްމު) ޢިބްނު މަސްޢޫދު (ر ه ا) އާއި އެކު އަހަރެމެން ރިޔާޟުއަށް (މުސްލިމުންގެ ބިންތަކުގެ ޢިއްޒަތް ދިފާޢުކުރުމަށް) ސިފައިންނާއެކު ދިޔައީމުއެވެ. އެތާގެ މިސްކިތުން، އަލުކަންކަން، ހަނގުރާމަކަން އަދި ކާބޯން ދުވަހަކު ޖާހިލު ހަރަކާތްތަކުގެ އާދަކާޅަތައް ފުރިވައި ހަޔާތަން ފެނުމުން އެކަކުގެފަހު އަހަރެންނާއި ދިމާލަށް އެނބުރިލަމައިގެން ވިދާޅުވިއެވެ:

"إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّـا إِلَيْهِ رَاجِعون... ފަހެ މިތާގައި މިހުރިވިފައިވާ ސިފަތަކުގެ ދުޅަހެޔޮ ދުލަށް އަރައިގެންގެ ހަމަޖެހުމާއި (އިހް) ކުރިއަށް ދުވަސްތަކާއި، ވިދާޅުވި ބޭނުން ކުރޭ އުނގެނުމަށް ބަލައި ކުރީގެ ދުވަސްތަކާއި ޚިޔާލުފުޅުގެ ހަލާކުހުއްޓެވެ!"

[72] سورة الأحزاب 18-19

ފަހެ މިއީ ހަރަކަތު 2 މަސްދުވަހު ނުވަތަ އެއަށްވުރެ ގިނައިން، އެކަލޭގެފާނުގެ ވިޔަފާރިއާއި ބަދިރީ (ކިޔަވައިދިނުމުގެ) ޖާގަވަޒީފާ ދުނިޔަވީ ރިބާޖަން ވަޒީފާއިން ދުއްކަރާ (ر ه ا) އެވެ. (އެކަލޭގެފާނު) މި ހިތާމަ ކުރައްވި އެކަލޭގެފާނުގެ މުޅި ހަޔާތް ރިބާޖަގައި ހޭދަ ނުކުރައްވިޔައެވެ. އަދި އޭގެ ބަދަލުގައި އިލްމު އުނގެނުމުގައި މަސްއޫލުވެވަޑައިގެންނެވީއެވެ.[73] އެހެންކަމުގައިވާނަމަ، ﷲގެ މަގުގައި އަންހު އުނގެއްޔަވެސް ނުޖަހާ މިހެން ބަޔަކުޖެހިފައި ވަނީ ފަހެ ކިހާހެއްތޯ؟"[74]

ދަންނަށް! ބަލާށެވެ. ޖިހާދު ކުރުން ބައިނަލްއަތަ ފަރުޟުވަކަލާ ހިނދުއަށްގައި އިލްމު އުނގެނުމަކީ އުޖުރަވަންތަ ޒަރޫރީއަށްކުރުވީއެވެ. އެހެން ދީ ވާޖިބެއް މިހާރު މަސްއަލަ ފަރުޟުވާ ހިނދު ވަކި އެކަތިވާހަން ކުރުން ކަމަށްވާތީއެވެ. އަދި އަޑުތަކުގެ މަސްއަލަ އޭގެން އެކަތިވެސް ދުކާންދުން ހެއްދަވެގެންއުފެއެވެ. އަދި ކިއެއްހެއްޓޯ؟ ޖިހާދު ފަރުޟެ ބައިނަލްކަން ވެފައިވާ ހާލަތެއްގައި އެއިން އެކަށިވުމަކީ؛ ނަމާދާއި ރޯދަ އެވުންފަދަ ބޭނުވެގެންވާ ފާސްގެ ފަހައްއަކަމަށް އިސްލާމްކުރިންބާހާން ކުރައްވާފައިވެއެވެ.

[73] ބަލާށެވެ. ނިޔަން ވިސްނާފާއެވެ: އިބްނު މުބާރަކް، މިފަދައިން މި ވިދާޅުވެފައިވަނީ، ޖިހާދުކުރުން ފަރުޟުވާ ކިފާޔައްގެ ގޮތުގައި ޤާއިމްވާ ޙާލަތުގައެވެ. ދީން އެހެންކަމަކަށްވެނިކަމަ އިބްނު މުބާރަކްގެ އިލްމީ މިންވަރުގެ ޙައްޤުއެވެ ހަމަހަމަ ފާސިޤުން، މިޒާލު، ވަކިން ޤާއިސަޤައް ޖިހާދު ފަރުޟު ބައިނަލްއަކްވެފައިވާ ހާލަތުގައި، ޖިހާދުން އެކަށިވުމަކަށް ފަދައްވެސް ނުދެކެނީވެއެވެ؟

[74] މިއީ ސަޙީޙް ޢަބްދުﷲ ޢައްޒާމް (ر ه ا) ގެ ބަސްތަކެއް، ބައްލަވާ "އިލްމަކީ ބިލާ ތަފާތީލް" http://tawhed·ws/r?i=1600

ދެންފަހު اللهއަށް އީމާން ވުމަށްފަހު، އިލްމު ހޯދުމަށްފަހު ފަރުޟު
ބައިނަކަށްވެފައިވާ ޖިހާދުގައި ބައިވެރިވުން އިސްވެފައިވާކަން ދަލީލުކޮށްދޭ އެތައް
ދަލީލުތައްވެއެވެ. އޭގެތެރެއިން އަންނަނިވި ޙަދީޘްއަށް ބަލާލައްވާ:

އަބޫ ހުރައިރާ (رَضِيَ ا ُ عَنْهَا) ރިވާއިން ރިވާވެގެންވެއެވެ؛ ”އެމީހަކު ބިން އަލްޙަރަސް
އިޢުތިރާފުވިއާ ޖިހާދާހަމަ ދަރަޖައިގެ ޢަމަލެއް ދައްކަވާދެއްވުމަށް އެދިއްޖެއެވެ. (އެނަބީކަލުން) އެކަމަށް
ވަނީ އިސްލާމް ނުވަތަ ބޮޑު ނިސްބަތެއް. އެއްބަ ހަމަޖެހުނީ ދުވަސް (މުޖާހިދު
ޖިހާދަށް ނުކުންނަ) ހިނދު އެކަލޭގެފާނު ވިދާޅުވިއެވެ: ”އަހަރެން ބޭނުމަކީ އޭނާއެއް ކަމަށް ކުރެވޭތޯއެވެ؟“
އެބަހީމިހުން ދަރުބާރުވިއެވެ: ”އެއްނުކުރެވޭނެއެވެ.“ އެކަލޭގެފާނު ސާބިތުކުރެއްވިއެވެ: ”ނަމާދު މިހެން
މިހެން ކަށަވަރުކުރެވޭތޯއެވެ؟“ އޭނާމީހުން ދަރުބާރުވިއެވެ: ”އެއްނުކުރެވޭނެއެވެ.“ އަދި އޭނާ
ހިނގާ ވަރަކަ ފަސް އެކަލޭގެފާނު ވިދާޅުވިއެވެ. ދެން އެބަހީމިހުން ނު އެއްނުކުރެވޭނެކަމަށް
ބުނެވުނެވެ. ދެންފަހު އެކަލޭގެފާނު އިސްވެ ދުވަސްހުސް އަޅައި އެއްނުކޮށް ދިޔައެވެ.
މުސްލިމުންނަށް އެކަލޭގެފާނު ފެނުނު ބުނެފެއެވެ: ”އަ އަހަރުމެނެވެ! އަހަރެމެންނަށް
ދުރުގަޔަށް ހަވާލުވެއެވެ.“ އެކަލޭގެފާނު ބުނެފެއެވެ: ”އަހަރެން އިސްލާމް ވެރިޔަކަށް ވެއްޖެއެވެ.“ ދެން އެކަލޭގެފާނު
ޖަހާލަން ވަރުގަދަ ގާތްމުހިއްމުން ހަރުދަނާކަމުގެ އެއްޗަކީ ކަށަވަރެވެ. އަދި (ޖަހާލުމުގެ) އެކަލޭގެފާނުގެ ގާތަށް
ގެންދަވާށެވެ. ސަލާމް ބިން މުޢާޛު (އަބްދުލް) ދައްކަވާ ރިވާއިން އެކަލޭގެފާނު ހަމަގައިމުވެސް
އެކަލޭގެ އަޚުލާޤީބީން ޖަމާޢަތުގެރިކޮށްދީގެއްވާވެސް ނުވަތަ الله އާއި އޭނާގެރަސޫލު
ޖަމާޢަތަށްވާހަކަތަކާއި އެހެނީ ވިދާޅުވިއެވެ. ސާބިތުކުރައްވާފައިވާކަން ބަޔާންކޮށްދެއްވިއެވެ:
”އަހަރެން ހަމަގައިމު ނަބީ الله އާއި އޭނާގެރަސޫލު ޖަމާޢަތަށް ވަޙީކަހެވެ.“ އެކަލޭގެފާނު
ވަޙީވިއެވެ. އަދި އެކަލޭ ނުވާތަކަށް ނުރުހި ހަމަ ސަލާމަތާ ވިހަވެ.“[75]

[75] ރިވާކުރެއްވީ: އަބޫ ދާވޫދު އަދި އަލްޙާކިމް، އަދި އައްޒަހަބީ ބަޔާންކޮށް ޞަޙީޙު ކަމަށް
ވިދާޅުވިއެވެ.

އަލްޤަމާ رَضِيَ ا ُ عَنْهُ ކިބައިން ރިވާވެގެންވެއެވެ: "ދަރިކަނބަލުން އަޔައިގެން ދޫން ނިވާކަންފައިވާ މިހެން ﷲ ގެ ރަސޫލާ صلى ا عليه وسلم ގާތަށް އައިސް ދެންނެވިއެވެ: "އޭ ﷲ ގެ ރަސޫލާއެވެ! އަހަރެން ފުރަތަމަ ހަނދާންކުރަންވީ ކޮންތޯ؟ ނުވަތަ އިސްލާމްވާންވީހެއްތޯ؟ ރަސޫލުﷲ ބަޔާންކޮށްދެއްވިއެވެ: "އިސްލާމްވާށެވެ. އަދި އެއަށްފަހު ހަނދާންކުރާށެވެ." އޭނާ އިސްލާމްވެ އަދި ހަނދާންކުރިއެވެ. އަދި ޢަމަލުކުރިއެވެ. ﷲ ގެ ރަސޫލާ صلى ا عليه وسلم ބަޔާންކޮށްދެއްވިއެވެ: "މަދު ޢަމަލެކެވެ. އެހެންނަމަވެސް ގިނަ އަޖުރެކެވެ."[76]

އަބޫ މޫސާ އަލްއަޝްޢަރީ (رَضِيَ ا ُ عَنْهُ) ކިބައިން ރިވާވެގެންވެއެވެ: "ނަބިއްޔާ ރަސޫލާއާއެކު ދަތުރެއްގައި ވަޑައިގެން އުޅުއްވަމުންދިޔަ ހާލަތުގައި ބައެއް ފަރާތްތަކުން ﷲ ގެ ތަކްބީރު-ކިޔަމުން ދިޔައެވެ.[77] ގޮވައެވެ. މުސްލިމުންނަށް އެކަމާ ކިޔަމަން ވިއެވެ. އެހެންނަމަވެސް ކަލޭގެ ފާނު (އަޑުން) އެކަން ދޫކޮށްލިއެވެ. އެކަން އިތުރު ކިޔަމަން ވުމަކަށް ގޮވިއެވެ. ދެން އެހެން މުސްލިމުން އެކަމާއި ކިޔަމަންވިއެވެ. އެހެންނަމަވެސް އެކަމުގައި ދޫކޮށްލިއެވެ. ދެން ކަލޭގެފާނު ﷲ ގެ ރަސޫލާ صلى ا عليه وسلم އާއި ހަމައެކު ސުވާލުކުރިއެވެ: "ތި ރަސޫލާގެ ކިބައިން ގޮސްއެއްކަމަކަށް ބުނެވިދާނެތޯ؟" ﷲ ގެ ރަސޫލާ صلى ا عليه وسلم ބަޔާންކޮށްދެއްވިއެވެ: "އަހަރެމެން މިރަސޫލާގެ ކިބައިން ﷲ ފިޔަވައި އެހެނަކަށް ކުރުމަކީ ބައްދަލުވެގެންވާ އެކަން އިރާދައް ނުވާ ކަމަކާއި އަދި ދުޢާއަށްމަތީ (صلى ا عليه وسلم) އަދި ﷲ ގެ ރަސޫލާކަމަށް ހެކިވެ، ﷲ ގެ ބައްދަލުވުމަށް އަހަރެމެން އަބަދުކުރަމުންނެވެ." ކަލޭގެފާނު ބުނެދެއެވެ: "ނަބަވީ ދިފާޢަކީ ހެޔޮވެގެންވެއެވެ. އަހަރެން އެއަން

[76] ބުޚާރީ (1216) އަދި އިމާމް މުސްލިމްވެސް އެކަށީގެންވާ ސަނަދެއްގައި މިބަޔާން ރިވާކުރައްވާފައިވޭ.

[77] އެބަހީ: ތަކްބީރުގެ ކުރީގައި ނަމާދު ބަދަލުވުމުގެ ގޮތުން މިހާރު ކުރިމަތިލާން ގޮވުމެވެ.

ޤަބޫލުވަމެވެ." ދެން އޭނާ އިސްލާމްވެ މުސްލިމުންގެ ބައެއް އަރިހަށް (މުސްލިމުންނާއި އެއްކޮށް) ހަނގުރާމަކުރަންފެށިއެވެ. ފަހުން (ހަނގުރާމައިގެ ތެރޭގައި) އޭނާ ޝަހީދުވިއެވެ. އެހެންނަމަވެސް އޭނާ ނަމާދެއްވެސް ވަދުވުމުން އޭނާ ޝަހީދުވިކަމަށް 2 މުސްލިމުންނާއި ވިދިގެންނެވެ. الله ގެ ރަސޫލާ (صلى ا عليه وسلم) ބަޔާންކުރެއްވިއެވެ: "ސުވަރުގޭގައި، މިއަންހުރި އެކަކު އަނގަކަށް ދެކެ ބޮޑުވާން ބަޔަކު ނުވާނެއެވެ."[78]

ޖާބިރު (رَضِيَ ا عَنْهُ) ކިބައިން ރިވާވެގެންވެއެވެ: "ޚައިބަރު ހަނގުރާމައިގާ އަހަރެމެންނީ الله ގެ ރަސޫލާއާއި އެކުގައެވެ. އަދި އެކަލޭގެފާނު ހަނގުރާމައިގެ ބައިގަނޑެއް ކުރިއަށް ފޮނުއްވައިލިއެވެ. އެބައިމީހުން އެނބުރިއައިއިރު (އަސްވަދުއްރާޢީގައި އޮތުން) ބަކަރި ހުއިރަކާ މިހާރަށް ގެނައެވެ. الله ގެ ރަސޫލާ صلى ا عليه وسلم، ބަކަރި ހުއިރަކާ މީހާއާ ހިނގައިގަތުމަށް ވާހަކަދައްކަވައިފިއެވެ. ދެން އެއަށްފަހު އޭނާ އިސްލާމްވެވަޑައިގަތެވެ. އޭނާ الله ގެ ރަސޫލާ صلى ا عليه وسلم ކިބައިން އެއްސެވިއެވެ: "މި ކަންތައްތަކަށް އަހަރެން ހަދައިގެން ފަހު ކިހިނެއްތޯއެވެ؟ މިއީ އަހަރެންނަށް އަމާނާތެއް ގޮތުން ދެވިފައިވާ އެއްޗިއްސެއް މިސްކީނުންގެ އެއްޗެހިތަކެވެ." الله ގެ ރަސޫލާ صلى ا عليه وسلم ބަޔާންކޮށްދެއްވިއެވެ: "ގޮނޑުދޮރު ވެސް ނުދޮކެއްޓަވާ އޭނާއާ ދިމާލަށް އެއްލާށެވެ. ދެން އެއްޗެހި އޭގެ ވެރިޔާ ގާތަށް ގޮސްދޭނެއެވެ." ދެން އޮޅި މުސްލިމުންނާއި ހަނގުރާމައިގާ ބައިވެރިވިއެވެ. އަދި ޝަހީދުވުން ޖެހި ޝަހީދުވިއެވެ. އޭނާ އެންމެ ނަމާދެއް ކުރުމަކަށްވެސް ވަގުތެއް ނުލިބުނެވެ. الله ގެ ރަސޫލާ صلى ا عليه وسلم އަލްވާރެ ބޭފުޅުން ފާޑީ އޭނާގެ ހަށިގަނޑު އެކަލޭގެފާނުގެ ފާރިގައި ގެނައުމަށް ބަޔާންކުރެއްވިއެވެ. އެބޭފުޅުން އޭނާގެ ހަށިގަނޑު އެކަލޭގެފާނުގެ ފާރިގައި ގެންނެވުމަށްފަހު الله ގެ ރަސޫލާ (އޭގެފާނުން) ނިކުމެވަޑައިގަންނަވައިގެން

[78] ބައިހަޤީ، ރިވާކުރެއްވީ: ޖިހާދު

ބަޔާންކުރެއްވިއެވެ: "ﷲ ކަލާނގެ އިސްތިޣުފާރުކަން ގަބޫލުކުރެއްވިއެވެ. ތިމަންކަލޭގެފާނު ފޫދިގެކޮޅަން ވަގުތީގެންސުވިއްޔާ އާނގެ އާއި އަހު އާނގެ ސޮވަރުގެ 2 އަނބިން ތިއްބެވެ."[79]

ދެންފަހެ ޝައިޚުލް އިސްލާމް އިބްނު ތައިމިއްޔާ، ޖިހާދު ފަރުޟު ޢައިނަކަށްވާ ހާލަތު އެހެނިހެންކަންކަން އިސްތިސްނާ ކުރުމުގެ، މި މައްސަލަ، ޝަރަހަކޮށް ކުރައްވައި ވިދާޅުވިއެވެ:

"...އެހެންކަމުން އިޖްތިހާދުގެ މަތިން އެކަން (އެބަހީ: ފަރުޟު ޢައިނަކަށްވެފައިވާ ދިފާޢީ ޖިހާދު ކުރުން) ވާޖިބުވެގެން ވެއެވެ. ދެންފަހެ ދީނާއި ދިރިއުޅުން ހިމާޔަތްކުރުން ގަދަފަދަކަމަށް ބަދުއްވު، ހަމަލާ ދެއްސުމަށް ވުރެ ބޮޑު ވާޖިބެއް އީމާން ކަމުން ފަހު ނުވެއެވެ. އެހެން ކަމުން އެއްޗަކާއި އެއްވެސް ޝަރުޠުތަކެއް ނުވެއެވެ، އަދި ކިއްހެއްދުވެ، އެ ބަދަލުވުން ވެވުން ކުރެވޭ ދަމަކުން ވަރަފަން ޖެއްސުން ޖެހޭނެއެވެ."[80]

ޝައިޚް ޢަބްދުﷲ ޢައްޒާމް (ر ه ا) އެކަލޭގެފާނުގެ ފޮތް "އިލްޙަޤު ބިލް ޤާފިލާ" ގައި ވިދާޅުވިއެވެ:

"މިތިބަ ޢުލަމާއުން (އެބަހީ: ޢިލްމުވެރިން) ގެ މައްސަލައަކީ ކޮން ކަހަލައިރުއްތޯއެވެ؟ ﷲ ގެ މަގުގައި ޖިހާދު ކުރުމަށް ނިކުތުމަށް މަސްއޫލު ހުރި މުސްލިމުން އެއުރެންނެއް އިސްލާމީދަޢުވަތުގެ ނަސޭހަތްތެރިވެގެން ނުތިބެއެވެ. މުއުމިން ޖަމާޢަތެއް (ތިބެން) ޖިހާދުން

---

[79] ރިވާކުރެއްވީ: އަބޫ ޔަޢުލާ، އައްޠަބަރާނީ ސައްޙަކަމުން ވިދާޅުވި.

[80] އިބްނު ތައިމިއްޔާ (ر ه ا) ގެ "އަލް އިޚްތިޔާރާތު އަލް ފިޤްހިއްޔާ" ޞ. 309

އެކަހެރިކުރާނީ ކިހާ ޖަމާޢަތްތަކެއްކަން ހެއްޔެވެ؟ މިޖަމާޢަތް ވަނީ، އެއުރެންގެ
ހިތްތައް ގަދަ އަޑިޔާރުން އަނބުރަމުންދާ (ބާރު)، ވަރުގަދަ އަޖުމުން ފުރިބާރުވެ، އަދި
އެއުރެންގެ ޖިހިރު ގެއިން މުސްލިމުންގެ ބިރުތައް ދެންމާލުވަން ކެތްމަދުވެފައެވެ.
(ދަންނަވާ!) ޖަމާޢަތް ޖިހާދުކުރުމުން ވަކި ކުރުވިހާ؛ ނަމާދުތައް، ރޯދަހިފުމުން މީހުން
ވަކި ކުރުވިހަކާއި އެއްވެސް ތަފާތެއް ނުވެއެވެ! ފަހު މީސްތަކުން ޖިހާދުކުރުމުން ވަކި
ކުރު މިހާ، اللّه ގެ މި (އަންނަނިވި) އާޔަތުގެ ދަރަން ވެއްޖެތާނާ ކަލޭގައި
ބޭނުންގަންނަނީ ހެއްޔެވެ؟

قَدْ يَعْلَمُ اللَّهُ الْمُعَوِّقِينَ مِنكُمْ وَالْقَائِلِينَ لِإِخْوَانِهِمْ هَلُمَّ إِلَيْنَا وَلَا يَأْتُونَ الْبَأْسَ إِلَّا قَلِيلًا * أَشِحَّةً عَلَيْكُمْ فَإِذَا جَاءَ الْخَوْفُ رَأَيْتَهُمْ يَنظُرُونَ إِلَيْكَ تَدُورُ أَعْيُنُهُمْ كَالَّذِي يُغْشَىٰ عَلَيْهِ مِنَ الْمَوْتِ فَإِذَا ذَهَبَ الْخَوْفُ سَلَقُوكُم بِأَلْسِنَةٍ حِدَادٍ أَشِحَّةً عَلَى الْخَيْرِ أُولَٰئِكَ لَمْ يُؤْمِنُوا فَأَحْبَطَ اللَّهُ أَعْمَالَهُمْ وَكَانَ ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا

”ހަމަކަށަވަރުން ކަލޭމެންގެތެރެއިން މީހުން ފަހަތަށް ޖެއްސަވައި، އަދި (އެބައެއް)
ޖިހާދުން މަދުންނޫނީ ނުނިކުންނަ ބާރު އެބައިމީހުންގެ އަޚުންނަށް ”އަހަރެމެންގާތަށް
އަންނާށޭ“ ބުނާމީހުން اللّه ތަޢާލާ ދެނެވޮޑިގެންވެއެވެ. (އެހީތެރިވުމާއި އަދި اللّهގެ މަގުގައި
މާލުޚަރަދުކުރަން އެބައިމީހުން) ކަލޭމެންގެ މައްޗަށް (ބުޚުލު) ދަހިވެތިވެފައިވެއެވެ.
ދެންފަހު، ބިރުވެރިކަން އައުމުން އެބައިމީހުންގެ ލޯތަށް އެބައެއްގެ މައްޗަށް
މަރުވާލަފައިވާ ބައެއް ފަދައިން އަނބުރުމުން ކަލޭގެފާނުގެ މައްޗަށް ބަލާލައިން ކަލޭގެފާނަށް
ފެންނާނެއެވެ. އަދި ބިރުވެރިކަން ދިޔުމުން (ޖިހާދުން ލިބޭ ޣަނީމާއާއި އެހެނިހެން)
ހެވަނަ (ހަސަދަވެރިކަމާއިއެކު) ދަރިވެ، އެބައިމީހުން ކަލޭމެންނަށް އެބައިމީހުންގެ ތޫނު
ދުލުން ހަމަލާދޭނެއެވެ. އެފަދަ މީހުންނީ އީމާންއަންނަވެއެވެ. އެހެންކަމުން اللّه

އެބައިމީހުންގެ ޢަމަލުތަކަށް ގެއްލި ނެތިކުރެއްވިއެވެ. (އެބައި: އެފަދަ މީހުންގެ ހެޔޮ ޢަމަލުތަކުގެ ޘަވާބު ފޯރުކޮށްނުދެއްވިކަމެވެ.) އަދި އެކަން اللهއަށް ފަސޭހަވެގެންވެއެވެ."[81]

އަދިވެސް ސަޔިދު ޢަބްދުالله ޢައްބާސް (ر ﻫا) ވިދާޅުވިއެވެ:

"ފިތުނަ އިސްރާއީލީންވަނީ މުސްލިމުންގެ ބިންތަކާ އެއްބަޔަކަށް އެއްކޮށްލަމަށް ބަޔާން ކުރައްވާފައެވެ. އެހެންކަމުން މުސްލިމުންގެ ހިސާބުގަނޑުތަކުގެ ތެރެއިން ނުރައްކާތެރި ތެރެއަށް ވެއްޖިއްޔާ ހިސާބެއް، (ނުވަތަ) އެގުނަވަން ހަލާކުން ސަލާމަތްކުރުމަށްޓަކައި މުޅި އިސްލާމީ އުއްމަތް އެކީ އެއްކޮޅަށް އެއްވުމަކީ ސަރުކާރުތަކުގެ ވާޖިބެކެވެ. މިގޮތަށް އިސްލާމީ ޖަމާޢަތުގެ ތެރޭގައި ޖިހާދީފިކުރު ނެތިދާނަމަ މިއީ ކޮން ކަހަލަ ކަމެއް ކަމުގައި ބުނެވޭނީތޯއެވެ؟ ވަކިން ހާއްސަކޮށް (ޖިހާދަށް) ފޯރި އުފެއްދުމަށް ވާޖިބުވެގެންވެއެވެ. (الله ވަޙީ ކުރެއްވިއެވެ) {وَحَرِّضِ الْمُؤْمِنِ ـ}

سورة النساء 48

މި ދަޢުވަތުދީ މީހުން (އިސްރާއީލީން)، އިސްތިޢުމާރުކުރަމުންދާއިރު، އަދި އުނގަންނައިދިނުމަށްޓަކައި، މުޖުތަމަޢުތަކާއި އެކު، އެފްރިކާގެ ބަޔަކުގެ އެންމެ އަހަރެމެންގެ ދަރިކޮޅުގައި ނުވަތަ ފަހަރު ކޮންކަހަލަ ކަމެއްކަމަށް ބުނެވޭނީތޯއެވެ؟ މިގޮތަށް އިސްލާމު އުނގެނުން ޖިހާދީވުން، އެބައިމީހުންގެ ކުޅިވަރުގެ އެއްގޮތް އަހަރެމެންނަށް ދަރުކާރުވުމައި، ޖިހާދުން އާ ތަޖުރިބާ ހޯދުމަށްޓަކައި، އަދި اللهގެ ދީން މަތިވެރިކުރުމަށް ޓަކައި، އެބައިމީހުންގެ ހަތިޔާރުތަކުން ދަރަނިކުރުމަށް ނުކުމެވޭ ކަހަލަ ކޮން ކަހަލަ ކަމެއްކަމަށް ބުނެވޭނީތޯއެވެ؟

[81] سورة الأحزاب 18-19

رَضُواْ بِأَن يَكُونُواْ مَعَ الْخَوَالِفِ وَطُبِعَ عَلَى قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لاَ يَفْقَهُونَ * لَـكِنِ الرَّسُولُ وَالَّذِينَ آمَنُواْ مَعَهُ جَاهَدُواْ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ وَأُوْلَـئِكَ لَهُمُ الْخَيْرَاتُ وَأُوْلَـئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ

“އެބައިމީހުން ވަކުތުކުރި މިހުންނާއި އެކުވެރިވުން (އެބަހީ: އަންހެނުންނާއި އެކު ޖިހާދަށް ނުގޮސް ވަކުތުކުރުމަށް) ރުހުނެވެ. އެބައިމީހުންގެ ހިތްތަކުގައި ސިއްކަޖަހައިގެންވެއެވެ. އަދި އެއުރެންނަކަށް އެބައިމީހުންނަށް (ބައްޓެއް) ނުވިސްނެއެވެ. * އެހެންނަމަވެސް ރަސޫލާ (މުޙައްމަދު صلى ا عليه وسلم) އަދި އެކަލޭގެފާނާއެކު އީމާންވި މީހުން؛ އެބައިމީހުންގެ ނަފްސުތަކުންނާއި މުދަލުން (اللهގެ މަގުގައި) ޖިހާދުކުރިއެވެ. އެފަދައި އެބައެއްގެ މައްޗަށް ހެޔޮ (ތަކެތި) ވާހުންނެވެ. އަދި ކާމިޔާބު ލިބިގެންވަނީ ހަމަ އެބައިމީހުންނެވެ.“ {سورة التوބة 87-88}“[82]

ތެދެކެވެ. ތިމާ ފިރިހެނުންގެ ސަފުގައި ޖިހާދުކުރުމުން ފަސްޖެހި، اللهގެ ކަލާ ބައްދަލުވުމަށް ހެދި، ޖިހާދުގެ ވާޖިބުއްދަތު އަދާ ކުރުމުން ފަސްޖެހި ތިބި ވާޖިބު ދޫކޮށްލާމީހުން ގަދަކަމުގެ ބޭނުމެއް ނެތި ޖިހާދުގެ ވާޖިބު ދޫކޮށްލާ މީހުން ފިރިހެނުން އެކަކުވެސް ގަބޫލުކުރަނީ ފިރިހެނުން ކަމުގައެއް ނޫނެވެ. ސަޢްދުބްނު އަބީ ވައްޤާޞް رَضِيَ ا عَنْهُ ވިދާޅުވެފައިވަނީ ވަރަށްބޮޑު ބަހެކެވެ:

“ތިމަންކަލޭގެފާނު ކަލޭމެންގެ މައްޗަށް ބިރުގަންނަނީ އިސްލާމް ދީނުގައި މުނާފިޤުކަމެވެ.“ އެހެންނަމަވެސް މަރަން ގޮސް ސަޙާބުންގެ ނަމަވެސް ވިދާޅުވިއެވެ:

“އިސްލާމް ދިނުމަށް އެއްކަލަ ދިމާ ކުރުމާއި ބައްދަލުވުމުގެ ނޫނެވެ. އެހެނަސް އެއީ

---

[82] (އިބްނު ތައްޔިމާ: ޝައިޚް ޢަބްދުالله ޢައްޒާމްގެ “އިލްޙާޤު ބިލް ޤާފިލާ“ (http://tawhed·ws/r?i=1600)

اللهއަށް ޝުކުރުވެރިވުމާއި ބަރަކާތްލެވެ.'' އަދި އަންހެންބޭކަލުފުން ވިދާޅުވިއެވެ: ''اللهއަށް ޝުކުރުވެރިވުން އަރަގަސްތޯވަރަށް (އެނގުމުން) އިތުރު ފުދެއެވެ.''

ދަރިންނަށް! މަގޭ އަހާށެވެ. ޞާދިޤީ ފަޤީރު ބައިސްރާކަދަން ވާރިސުން، ޞާދިޤުގައި ބައިވެރިވުމުން އެއްވެސް މީހެއް އިސްލާމީސްކާ އެއްނުވުކަތަވާ ހުއްޓެވެ. ދަރު މިކާމާއި ބާރަގޮތުން ޞާދިޤުގެ އަމީރުންނާއި ޝައިޚުންގެ ބަސްތަކާއިމެދު ވިސްނާފައެވެ.

ޝައިޚް އުސްމާ ބިން ފާރިން (حفظه ا) ވިދާޅުވިއެވެ:

''އަދި މިސްކީނުންނަށް އިލްމުކަމާއި ބާރަގޮތުން އުނގަންނައިދިނުމަށްޓަކައި ބުނު ޞާދިޤުން އެކަށީގާ މިހެން، ދަރު އެބައިމީހުންނަށް މުޙައްމަދު صلى ا عليه وسلم ގެ ހަމަދުވުގެ ވިސްނިދައްނުވެއެވެ. ޤުރުވުރި (ސަވާބީން) ކުރެ އެއްވެސް ބާރުގަކު އެކަކުގެ ފުން (މުއްދަތު) ހަނގުރާމައަށް ވަޒީފާނުވިޔާ މަދީނާއަކު ނުބަހައްޓަވައެވެ. ފަހު 30،000 މުސްލިމުން لا إله إلا ا ދިފާއު ކުރުމަށްޓަކައި މަދީނާއިން ނިކުމެވަޑައިގަތެވެ. އެއީ لا إله إلا ا އާއި ދެކޮޅަށް (ކުރަހުންގެ) ޖަމާޢަތްކޮށް ތަޢާރަފުވެސްދަން އެބައިމީހުންނަށް އެނގުމުންނެވެ. ފަހު (ދަރިންނޭ!) لا إله إلا ا ދިފާއުކުރުމަށްޓަކައި ޞާދިޤުގައި ހަރަކާތްތެރިވުން ލާޒިމުވެއެވެ. އެއީ ހަމައެކަނި އިތުރު އުނގަންނައި ދިނުމެއް ނޫނެވެ. އެހެންކަމަކު އިތުރު އުނގަންނައި ދިނުމާއި އެއަށް ޢަމަލު ކުރުމެވެ.''

އަދިވެސް ޝައިޚް އުސާމާ (حفظه ا) ގެ ދަރުސް "ތަޢުލީޤާތު މަންހަޖިއްޔާ"[83]
ގައި ވިދާޅުވިއެވެ:

"އަދި މިބައިމީހުން ބުނެއެވެ: "ޖާދޫގަރި އަޅުކަންތައްތަކުގެ ތެރޭން ވަރަށް ވަރުގަދަ
އަޅުކަމެކެވެ. އެހެންކަމަކު އެއްޗެހިވެސް އަޅުކަންތައްތަކެއް ފަދައެވެ."

މިބައިމީހުންނަކީ މުޙައްމަދު صلى ا عليه وسلم ގެ މަންހަޖުގައި ވިސްނިފައެއް
ނުވެއެވެ. އަދި ކައުބު ބިން މާލިކު رَضِيَ اُ عَنْهُ ގެ ވާހަކައިގެ (ޝަރަޙާގައި)
އެޖިހާދުގެތަކުގައި ހާޒިރުނުވުން (ތަބޫކުން)؛ ކައުބު رَضِيَ اُ عَنْهُ މަދިނާގައި (ބޮއިކޮޓު
ހަނދުމަފައިން މަޤާޠިޢު) ކުރުމަށް އަމުރު ކުރެއްވީ އަޅުކަންތައްތަކުގެ ކުރިއަށެވެ.
އަދިއެއްހެއްޔެވެ! އެކަމާގުޅޭ އިންސާފު ނަބިއްޔާ صلى ا عليه وسلم ގެ ތަރުބިއްޔެވެ.
(އެބަހީ: މާތްވެގެންވާ މަދީނާގައެވެ.) އަދި އަހަރުމެންގެ ނަބިއްޔާގެ ޒަމާނުގައި،
އެކަމާގުޅޭ މިސާލުތަކުގައި (އެބަހީ: މަދީނާގެ މަސްޖިދުއް ނަބަވީ) ގައި ޒިޔާރަތް
ކުރެވެންޖެހޭ އﷲގެ މަގުގައި ޖިހާދު ކުރުން ފަދަ ކަމެއްކަމަށް ބަލާން
ކުރައްވާ ފަހައިވެއެވެ. އެހެންނަމަކަސް، މި ހުރިހާ ކަމަކާއި އެކުވެސް، އަދި އެކަމާގުޅޭ ފަރާތް
(އެބަހީ: ކައުބުގެ ފަރާތް) އިސްލާމްގެ ބޮޑުކަމެއްގެ ތެރެއިން އެއްގެ ފަރަތަމަ ބޮޑުކަމެއްގެ
ތެރެއިން މި ބޮޑުކަމެއްކަމުގައިވާ ހިނދުވެސް، އަދި އެކަމާގުޅޭ ފަރާތް "ބައިޢަތުލް ޢަޤަބާ"
ގައި ވެސް ޝާމިލުވިބޮޑުކަމެއް (ކަމުގައިވި އިރުވެސް) -ފަހު ބައިޢަތުލް ޢަޤަބާއާ
(ބެންދުން) އާގެ މަތިވެރިކަން ކިހިނެއްތޯހެއްޔެވެ؟ އެއީ އެހެން
މުސްލިމުންގެ ދައްކަތް އެވުރި (އާގެމައްޗަށް) މުސްލިމުން ޖަމާޢަތް އެކުވުން ޖަހާދުވެ -
މުޤާޠަޢާކުރެއް (ކައުބު رَضِيَ اُ عَنْهُ ހިބައިގާ) ވިހިނދުވެސް، މިއިން އެއްވެސް ކަމެއް
(ޖިހާދުން އެކަހެރިވި ހިނދު) ބަލާނުލައް ނުކުރެވުނެވެ. އެހެން ޖިހާދު ކުރުން ފަރުޟު

ބައްލަވާ: http://tawhed.ws/r?i=1509 ނުވަތަ މިދަރުސްގެ އަސްލު އޯޑިއޯ[83]
އަޑު އަހުއްސަވާ: http://tawhed.ws/r?i=2055

ބައިސަކަން ވާހިނދު އުޅުން އަޅުކަމުގެ ކަންތައްތައް ފޫހިވެ ކުރުމަށް ތަނަވަސްވެއެވެ. (އަދިޔާއެއްހުރެއްޖެއެވެ؟) ޖިހާދުން އެކަހެރިވެ މަޤްކަރުގެ މައްސަލަ (އެކަހެރިވާ ފަރާތުގެ މައްސަލަ) އަދިހިނދު (އާދައި އުކުޅޭ) ކުރާއި، އަދި ހިތްފަރާތުން ޖިހާދުން ނުވެ ކަމެއް ބައްލަވައި ނުކުރުވައެވެ. ފަހެ އެކަހެރިވާ ފަރާތުގެ މައްސަލަ "الله ކަލޭމެން ރައްކާތެރި ކުރައްވާނެ، އެހެން ބޭބޭ ބެހޭ މަސައްކަތްތައް، ބަރަކާތްތެރިކަން ކުރައްވާނެ" ނުބަލައިވެސް ނުވެއެވެ. ނަމަވެސް: "އެކަހެރިވާ ފަރާތް ދަރުމަ ކުރައްވާނެ" އެކަ ނުބަލައިވެއެވެ. މިހެން ނުބަލައިވެސް، ޤުރުއާނުގެ ދަލީލަކުން (މިފަދައިން) ބަޔާންވެފައިވުމުން:

قُلْ إِن كَانَ آبَاؤُكُمْ وَأَبْنَاؤُكُمْ وَإِخْوَانُكُمْ وَأَزْوَاجُكُمْ وَعَشِيرَتُكُمْ وَأَمْوَالٌ اقْتَرَفْتُمُوهَا وَتِجَارَةٌ تَخْشَوْنَ كَسَادَهَا وَمَسَاكِنُ تَرْضَوْنَهَا أَحَبَّ إِلَيْكُم مِّنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَجِهَادٍ فِي سَبِيلِهِ فَتَرَبَّصُوا حَتَّىٰ يَأْتِيَ اللَّهُ بِأَمْرِهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ

"ވިދާޅުވާށެވެ: ކަލޭމެންގެ ބައްޕައިންނާއި، ދަރިންނާއި، ބޭބެއިންނާއި، އަނބިންނާއި، އާއިލާތަކާއި، ކަލޭމެން އެއްކޮށްފައިވާ މުދާތަކާއި، އެއަށް ގެއްލުންވެދާނެކަމަށް ބިރުގަންނަ ވިޔަފާރިއާއި އަދި ކަލޭމެން ރުހިގަންނަ ގެތަކާއި... (މިހުރިހާ އެއްޗެއް) اللهއާއި އެކަލާނގެ ރަސޫލާއާއި އަދި اللهގެ މަގުގައި ޖިހާދުކުރުމަށްވުރެ ބޮޑުން ލޯބިވެއްޖެއްޔާ؟ (އެހެންވެއްޖެނަމަ) ދެން اللهގެ ނިޔާ (ޢަޛާބު) އަންނަންދެން ކަލޭމެން މަޑުކުރާށެވެ. އަދި (ދެންނަމަ!) ފާސިޤުންނަކަށް الله ހިދާޔަތް ނުދައްކަވައެވެ."[84]

ފަހެ އެހެންކަމުން، (ޖިހާދުން) އެކަހެރިވާ މުނާފިޤުންނާއި ބުޒުދިލުން ޤުރުއާނުގައި ބަޔާންވެފައިވާ (އާޔަތްތަކަށް) ބަލައިލުމުގައިވެސް ނަމަ، މިބާބުގައިން ހުރިހާ

[84] سورة التوبة 9:24

އާދަމީތަކެއްވެސް އިއްތިފާޤުވެފައިވާކަން ދެންނާނެއެވެ. (އަދި ކިއެއްހެއްޔެވެ؟ އެއީ) މިއުއްމަތާއި މީގެ ކުރީގެ އުއްމަތްތަކަށް ވެސްވެއެވެ. އެހެނީ މޫސާ (عليه السلام) ގެ ޤައުމުގެ ހަރުކަށިވެރިން، އެކަކޮޅުގެ ފާލަން (ޖިހާދުގައި) އެހީތެރިވުމަށް އިންކާރު ކުރިއިރު، الله (ކީރިތި ޤުރުއާނުގައި) އެބައިމީހުން ބަޔާން ކުރައްވާފައިވަނީ ހަމަ "ފާސިޤު" (އެބަހީ: ފާސިޤު) ސިފަފައިގައެވެ.

قَالَ رَبِّ إِنِّي لاَ أَمْلِكُ إِلاَّ نَفْسِي وَأَخِي فَافْرُقْ بَيْنَنَا وَبَيْنَ الْقَوْمِ الْفَاسِقِ

"އެކަލޭގެފާނު ވިދާޅުވިއެވެ: "އަހަރެންގެ ވެރި ރައްބެވެ. އަހަރެންނަށް އަހަރެންނާއި އަހަރެންގެ އަޚާއަށް ފިޔަވައި ބާރެއް ނުވެއެވެ. އެހެންކަމުން އަހަރުމެން، ފާސިޤު މީހުންނާއި ވަކިކުރައްވާދެއްވާށެވެ."[85]

ހަމަ މިފަދައިން، ތަޤްވާ ހަނދުމަފައިން ފަހަތަށް ޖެހުނު މުސްލިމުން ބަދަލާއިރުވެސް، الله އެބައިމީހުން ސިފަކުރައްވާފައިވަނީ "ފާސިޤު" އިންނެވެ.

ދުނިޔެ މިއަދަށް ބަލާއިރު، ދީން ހިމާޔަތް ކުރުމުގައި، އަދި ދީނަށް ނަސްރު ދިނުމަށް ބޭނުންވާ ތަކެތި (އެބަހީ: މުސްލިމުންނާއި މުދާ) އާލާ ކުރުމަށް ވަސީ ތަދު ވެފައެވެ. އެހެނެއްކަމަކު، މިއަދު، ދީނަށް ނަސްރުދިނުމުން އެކަހެރިވެގެންނަން މުސްލިމުން، ތިމާއަށް މިކުރެވޭ ފާފަތައްތަކަށްވެސް ދެކެންގަނޑުވެއެވެ. އަދި ކިއެއްހެއްޔެވެ؟ އެފަދަ މީހާއަށް ހިޔަވި އާނީ އެހެނީ ހަމަ (اللهއަށް) ކިޔަމަންތެރި ވެގެންކަމުގައެވެ. އަދި މިކަމުގެ (އެބަހީ: ޖިހާދުން ފަހަތަށް ޖެހުމުގެ މަސްއަލަ) އެބައި އިސްޖަހާކައި ހަރުކަރި ވަޒީފާގެ އާދަމީތަކުގެ ވާހިދުވެސް، އަދި މި (ޖިހާދަން) ހިމެނިގެން ދެވޭ އާދަމީތަކެއް ވާހިދުވެސް، އަދި ދުނިޔޭގެ ދިރިއުޅުމަން ލޯބި މުސްލިމުގެ މައްސަލަން

85 سورة | ائدة 25

އުތުބާއުތުބާ (ޢިސްލާމާއި ނަޞްރާނީންގެ) ބަސްތަކުގެ ވާހަކަތަކެއް، (ރޫމާނުގައި)
އަރަތު މިހާ މިއަދު ހަނގުރާމަ ހުރިގޮތްތައް ރަހުމަތްތެރިކަމެއް ފިޔަވައި އިސްލާމްދީން ފެތުރުނެވެ. އަދި
(ދުނިޔާ) މި ޢިސްލާމްދީން (ބައްޕަފުޅުގެ) ކާފަރުން ބަލާލަން ހެއްދެވީ؟ އެއީ
اللهُ ގެ ރަސޫލާ صلى ا عليه وسلم ގެ ސަހާބީންނަށް. ޢިސްލާމްދީން ފަހު ޢިސްލާމެވެ.

يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ مَا لَكُمْ إِذَا قِيلَ لَكُمُ ٱنفِرُواْ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ ٱثَّاقَلْتُمْ إِلَى ٱلْأَرْضِ أَرَضِيتُم بِٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا مِنَ ٱلْأٓخِرَةِ فَمَا مَتَٰعُ ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا فِي ٱلْأٓخِرَةِ إِلَّا قَلِيلٌ

”އޭ އީމާންވީ މީހުންނޭވެ! اللهُ ގެ މަގުގައި (ޖިހާދު ކުރުމަށް) ނުކުމެވޭށޭ ބުނެވުނު ހިނދު
ބިމަށް ދިޔަ ކުރެވެ ތިބީ ކޮންސަބަބަކާހުރެ ހެއްދެވީ؟“ -(ނިސާނުބަޔާނުވެ) މިއީ
ކަނޑައެޅުމެވެ – ”އާޚިރަތުގެ ބަދަލުގައި ދުނިޔޭގެ ދިރިއުޅުމަށް ރުހިގެން
ތިބީ ކޮންހާލަތެއްތޯ؟ އެހެން ނަމަ އާޚިރަތުގެ ބަދަލުގައި ދުނިޔޭގެ ބަދަލެއް ފަހެ
ކުޑަ ވަގުތުވެއެވެ.“[86]

ދެންފަހެ ހަރަކާތްތަކުގެ ތެރެއިން އެއްވެސް މީހަކަށް، އެމީހުންގެ ބައްޕައަށް ނަމަވެ
ބޭނުންވާ ނަމަވެ އެމީހުންގެ ޝަރީޢަތަށް މިހެން ބުނަން ކެރެން ހެއްދެވީ: ”ކަލޭ
ދިރިތި މިދުނިޔޭގެ ބަދަލަށް ތެރިގެން! އެކަލޭ ފަހަރެއްގައި، 80 އަހަރުވި އިތުރުވެ
ކަލޭއަށް ގެންގުޅުއްވާ (އެހެން ބާކީ) ކަމާކުރާނެ ނުވޭ! އަދި (اللهُ ގެ
މަގުގައި) ކަލޭގެ ފަރުމާ ގެންދާ ދުވަހަކުވެސް ހިތްވުރެ ކޮންކުރާނެ ނުވޭ!“..؟
އަހަރެން ތިބެން އެއްވެސް މީހަކު މިފަދައިން ބުނާކަށް ނުކެރޭނެއެވެ. (އެހެންކަމުން
ދަންނައެ!) އިސްލާމީން އާޚިރަތުކުރުމުގައި، ދީން ތަރައްޤީކުރުމުގައި ބައިވާ

ޑޮކިއުމަންޓަރީގައި ފުރާވެ ފެށިރިގައިވާ ނުކުތުގެދުންތެރިކަން އެބަވެއެވެ.[87] އަދި އަހަރެން ބުނީ ފަދައިން، (ޖާދޫން އެކަހެރި ވުމުގެ އިންޒާރާއި ފާސިދުކަމަން ވާ) އާރޓިކަލްތަކުން، ބާރުވައިލި ނަމަ، (އެކަމާބެހޭ އާރޓިކަލް) ވަރަށް ގިނައެވެ.

ދެންފަހެ އެބައިމީހުންގެ ނަފްސާނީ ދިރާސާތަކުގައި ސާދުކުރިކަމުން ކުރެވިދާނެކަމާ ޖެޓާނުން، އަދި ދިރާސާތަކުގެ ޑޮކިއުމަންޓްތަކުން (ވުމުގެ ހިސާބު ހުރި ޖެޓާނުން)، ފަހަ ހިސާބަށް (މިޖެޓާން ޖީޓު) ޖާދޫން އެކަހެރިވެފައިވާ އިސްތިހާރު "އިލްމުވެރިން" ނަމަ އަޅުއަހަރި ކިއާމަހޮޅިފުމުގެ ކުރެ ހ އަކަށް އަސާރުކަށްފައިވާތީއެވެ. އެހެން (ޖާދޫން) އެކަހެރިވެ ފަހަރު ޚިޔާލުފައިވާހަން އަޅުއަހުމެއްވެސް، އަދި ކިއާމަހޮޅިފުމެއްވެސް ނުވެއެވެ. އެހެންކަމުން، މި (ނުބައި ފެށުނަހޮރި) ސަބަބުން، މި ޖާދޫ ވަސީލަތްތަކުގެ ބޭނުމެއް ނުހިފެއެވެ. އަދި މިބައިމީހުންނަށް ވެސް (އެބައިމީހުންގެ މައުލޫމާތު) ޒައިނިއްޔާ-ފަލްސަފީން ކިޔާއަޅުގެ-ފަލްސަފާކަން އަނބުރާލާފައިވެއެވެ. މިސާލަކަށް އެއީ އިލްމުއްނޭގުންގެ. ފަހަ ދުވަ އެންމެ މިސާލުކަން އިލްމުވެރިންނަށް ވިކަމަށްވެސް، ޖަމާޢަތައް، އަޅުއަހަރި ކިއާމަހޮޅިފުމާއި، ނަސީހަތް ދިނުމާއި އަދި ޖާދޫއާއި ނުބަޔާއެއް ދިނީ ޑޭއިމް ނުވާނުއެބެވެ.

އެހެންކަމުން، ޖެޓާން ޖީލަން، އެބައިމީހުންގެ "އިލްމުވެރިން" ގެ އިސްތިބާރީއް ވަނީ ދުނިޔޭގެ ޙަޤީގަތް ބުނެދެންނަށްވާއިރު ޤާނޫނީކޮށް އެބަޖެހެއެވެ. ފަހަ އެބައިމީހުން

87 މިނުކުތުދުންތެރިކަމަކީ ޖާދޫން އެކަހެރިވެ ފަހަރުގެ ފާސިދުކަން ބަޔާން ނުކުތުވެމާއި، އެބައިމީހުންނަން ޤަދަރު ކުރުމަ އަދި އަޅުއަހަރި ކިއާމަހޮވުމެވެ. އެހެންނަމަވެސް އިހުގެ އެންމެ މާތް ސަޙާބީންވެސް ޖާދޫން އެކަހެރިވުމަން ޤުރުއާނުގައި ބަޔާން ވެވުނީ ފާސިދުންނަމަކަށެވެ. އަދި ނުވިސްނާނަމަކަށެވެ. އަދި މިޙަރަކާތް ހަރުކަށި އިންޒާރާއި ކުރީގެ ބަސްކޮޅުންނެވެ. އެހެންނަމަވެސް މިއަދު އެފަދަ ފާސިދުން މިޢުލޫމާތު އިސްލާމީ ދައުލަތްގެ އިމާމުންނަމަކަށެވެ... | ا ستعان!

(އެބައީ: ދިފާޢުކުރުން) ވަނީ ބުރަ ފުރުޞަތާ ވާޖިބުއްޙައްޤަކުން (އެބައީ: ޖިހާދުން) ތުރިގަނެވޭއެވެ. އެއީ އުއަރަ ވެރިވާކުރުމުގެ ސަވަބުން ނަބިއްޔާ صلى ا عليه وسلم ގެ ބައްޔާ ސަޙާބީންނަށްވެސް ކުރެވުނަކުގެ ބަލާ އަދި ވާޖިބުއްޙައްޤެވެ. އަދި الله سبحانه وتعا މިކަން އެދިވާގޮތް މިއާޔަތުގައި ސާފުކޮށްދެއްވައެވެ:

كَمَآ أَخْرَجَكَ رَبُّكَ مِن بَيْتِكَ بِالْحَقِّ وَإِنَّ فَرِيقاً مِّنَ الْمُؤْمِنِ لَكَارِهُونَ

“އިނބަގެ ފުރިޔައްބު، ޙައްޤާއިގެން އިނބަ ގެއިން ނިކުމެވަން މިންވަރުކުރެއްވިއެވެ. އަދި ހަމަކަށަވަރުން މުއުމިނުންގެ ބައެއްގެ ބައިގަނޑެއް އެއަށް ނުރުހުންވެއެވެ.”[88]

(ނިކަންމިސްކީނާރާވެ)، ޞަޙާބީން رَضِيَ ا ُ عَنْهُم ، ބަދުރުގެ ދުވަހު (މަދީނާއިން ނިކުމެ ވަޑައިގަތުމާމެދު، ނިކުމެ ވަޑައިގަތުމާމެދު ކުރިމަތިލެއްވުމަކީ ތާޖިރާއަކާއި ކުރިމަތިލެއްވުމަށް ކަމަށެވެ. ދެން އެބޭކަލުންނަށް ފުރައިޝުންގެ އެއްރާސް މިހުންގެ (ލަޝްކަރެއް) ނިކުމެއްޖެކަމަށް އެނގުމުން، އެއިގެތެރެއިން ބައެއްބޭކަލުން (އެހާއި) ކުރިމަތިލުމަށް ނުރުހުނެވެ. އެހެންކަމުން الله ގެ ރަސޫލާ صلى ا عليه وسلم ބަދަލުކުރެއްވިއެވެ، (އެއީ ޙަދީޘް ޙައްލުޙަ رَضِيَ ا ُ عَنْهُ ރިވާއިން ރިވާވެގެންވާ ގޮތުގައިންނެވެ: (ރަސޫލާ صلى ا عليه وسلم ބަދަލުކުރެއްވިއެވެ) “އޭ މުސްލިމުންނޭވެ! ތިޔަބައިމީހުންގެ ގޮތް ހަމަހަމަ ހަދާލާށެވެ.” ދެން ހަމަތަކެން ބަދަލުވެރިއަކީ ބައްޓަރުމާމުކަމަށް ނުރުހުމެއް ފާޅުކަމަށް ބުނީމެވެ: “އޭ الله ގެ ރަސޫލާއެވެ! ހަމަތަކެން ނިކުމީ ބަދަލުވާކަމުގެ ގެންގުޅުމާމެދުކަން ނޫނެވެ. އަދި އެބައިމީހުންނާއި ކުރިމަތިލުމުގެ ކަން ހަމަތަކެންނަކަށް ކުޑަދެނަކަށެއްނެތެވެ. ހަމަތަކެން ނިކުމީ ހަމައެކަނި ތާޖިރާއި ކުރިމަތިލުމަށެވެ.” ދެން އެކަލޭގޮތް ބަދަލުކުރެއްވިއެވެ: “އޭ މުސްލިމުންނޭވެ! ތިޔަބައިމީހުންގެ ގޮތް ހަމަހަމަ ހަދާލާށެވެ.” ދެން ހަމަތަކެން ކުރިން ބުނީގޮތް

---

[88] سورة الأنفال 5

އަނެއްކާވެސް ޖަވާބުދިނީމުއެވެ. ދެން އެކަލޭގެފާނު (އަނެއްކާވެސް) ބަދީލުކުރެއްވިއެވެ:
“އޭ މުސްލިމުންނޭވެ! ތިޔަބައިމީހުންގެ ތަޤުވާ އަހަރެންނަށް އަޅުވާލާށެވެ.” ދެން އަލް
މުޖާހިދު އިބްނު ޖަބްރު رَضِيَ ا ُ عَنْهُ ޖަވާބުދެއްވައި ވިދާޅުވިއެވެ: “އޭ ﷲގެ
ރަސޫލާއެވެ! މިއަހަރުނުވިއްޔާ އަހަރެމެންނަށް ބަނީ އިސްރާއީލު ބަގައިގެ މީހުން މޫސާ
عليه السلام އަށް ބުނިފަދައިން ސުވާލުކޮށްދޭށެވެ: “...އިނދެ ހުރި އިނދަޅުގެ ކައްޗާ
ނާރުވެ. އަދި (އެއްޗެއްނުކުރި) ހަނދުމާކުރަން ކުރާނެތޯ! އަހަރެމެން ދިގުމަކަށް އިނދެގެން
ތިބޭނަމުވެ.”[89] އަހަރެމެން ކަލޭގެފާނުގެ ބުނަމަވު؟ އަހަރެމެން ކަލޭގެފާނަށް ބުނަމުވެ: “ކަލޭގެފާނާއި
ކަލޭގެފާނުގެ ފަރިކައްކަ ދަރިކޮޅުން ހަނދުމާކުރަން ކުރެއްވިނަމަވެ. އެހެނީ އަހަރެމެން
ކަލޭގެފާނާއި އެކު ހަނދުމާކުރަން ކުރަވީމުއެވެ! ﷲ ގޮތުގައި ބުނަމަވެ. އަހަރެމެން
ކަލޭގެފާނުގެ ކަނޑާއި ފަރިކައި ހަނދުމާކުރަން ކުރައްވީމުއެވެ. އަދި ކަލޭގެފާނުގެ
ކުރިމަތިންނާއި އަދި ފަހަތުން ފެށީމުއެވެ.”

ފަހު (މަދީނާގެ) އަލް އައުސް އަދި އަލް ޚަޒްރަޖު ވަންހަރަޔާ އެތައް އަހަރެއްވަންދެން
ދެބައިމީހުންގެ ތެރޭގައި ހަނގުރާމަ ކުރިއެވެ، އެތައްބައެއް މަރުވެ، އަދި އިސްލާމް ދީން
އެބައިމީހުންގެ ދެމެދަށް އައިވެސް މިފަދަ ނިމުމެއްނެތް ހަނގުރާމަތަކުގެ ތެރޭގައި
ވަނިކަމެވެ. ހަނގުރާމައިގައި އަލް އައުސް އާއި އަލް ޚަޒްރަޖު އަށް ބިރުހިފައިގަތް
ނޫނެވެ. އެއީ ޖާހިލިއްޔަތު ދުވަސްވަރުންވެސް އައިސްފައިވާކަމެވެ. އެހެނަސް
މިހަނގުރާމަ އާއި ޖާހިލުގެ ދަބަދުލެއްގައި ދިރި އުޅުއްވާފައިވާ މާތް ސަޙާބީން
(ފަސްޖެހިވަޑައިގެންނެވި އެކު) އިސްލާމްދީން އައީ ޖާހިލު ކުޑަކުރަމުން ހިތްތަކަށް ދުރުވާލައި
އެކުއެވެ. ދެންފަހު އެހެންވަންޏާ މިއަދު އަހަރެމެންތެރޭގައި (ޖާހިލުން އެކަނިވެރިވުމުގެ
ނުބައިކަން ކުރާ އެކުގައި)؟ ހިތްތަކުން ޢަދާވާތް ނިކުން ފަދައި،
އެއްބަޔަކު -ﷲ އެބައިމީހުންގެމައްޗަށް ރަޙްމަތް ފޮނުއްވިފަދައިން -ﷲގެ ދީނަށް
ނަސްރުދިނުމުން އެކަނިވެ ފުރިބައިލިއެވެ. ވަރަށް ނުރައްކާތެރި ބަޔަކުވަންތަކެއް

[89] سورة | ائدة 24

ވާކަން ޖުވާނުން ދެނެގަންނަންއެބަޖެހެއެވެ. އަދި މި (ޖިހާދުން އެކަހެރިވެފައިވާ) މީހުން، الله سبحانه وتعا އެބައިމީހުން ސިފަކުރައްވާފައިވާ ފަދައިން ސިފަކުރަން އެބަޖެހެއެވެ.

ޖިހާދުން އެކަހެރިވެގެންފައިވާ ކާފިރުމީހެއްވިޔަސް، ދެންފަހު އެފަދަ މީހާގެ ބާރަށްގޮތުން ޤުރުއާން ވަރަށް ސާފުކޮށްފައި ބަޔާންކޮށްދެއްވައެވެ. އެއީ "ފިސްޤު" އެވެ. (އެބަހީ: ފާސިޤުއްކަމެވެ.)

وَلَوْ أَرَادُواْ الْخُرُوجَ لأَعَدّواْ لَهُ عُدّةً وَلَـَكِن كَرِهَ اللّهُ انبِعَاثَهُمْ فَثَبّطَهُمْ وَقِيلَ اقْعُدُواْ مَعَ الْقَاعِدِينَ

"އަދި އެބައިމީހުން ހިނގައިގަތުމަށް (އެބަހީ: ޖިހާދުކުރުމަށް) ނިޔަތްގަނެފައިވާ ކަމުގައިވިޔަސްމަ، ފަހެ ހަމަތަކެތީންވެސް އެއަށް ތައްޔާރުވުމަށްޓަކައި ކޮންމެވެސް ތައްޔާރީތަކެއްވިހެވެ. އެހެނަސް الله އެބައިމީހުން ކުރިއަށް ދިއުމަކަށް ނުރުހުއްސެވިއެވެ. އެހެންކަމުން އެއިލާހު އެބައިމީހުން ފަހަތަށް ޖެއްސެވިއެވެ. އަދި ބުނެވުނެވެ: '(ގޭގައި) އިށީނދެތިބި މީހުންނާއި އެކު ކަށަވަރުން އިށީނދޭށެވެ.'"[90]

ފަހެ އަންހެނުންނާއި އެކު (ފަހަތަށްޖެހި) މަޖުބޫރުވެގެން ދުރުވެގެންތިބި މީހުންނަކަން ނުވިސްނެއެވެ. އެއީ ކިބައިން ބޮޑު ދުނިޔަވީބާބަތެއްކަމުން ކިބައިން މަތީ ޖެހިލުން ބޮޑު ކަމެވެ. އަދި އެންމެހާ ސަލާމަތުގެކަމެއް، ފަރުވާއަށްޓަކައި އެބައިމީހުންނަށް ރައްދުކުރެއްވުމަކީ، އެބައިމީހުންނަކަށް ވިސްނަފައެއްނެތެވެ. އެހެނީ الله سبحانه وتعا ގެ ފިކުރުގެ ދުރުގަހެއްދުން މިކަން ސާފުވެފައިވާނެއެވެ. އެއިލާހު سبحانه وتعا ވަޙީކުރެއްވިއެވެ:

[90] سورة التوبة 46

رَضُوا بِأَنْ يَكُونُوا مَعَ الْخَوَالِفِ وَطُبِعَ عَلى قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لاَ يَفْقَهُونَ

“އެބައިމީހުންވީ ދަރުކޭޅި ހުންނާއި (އެބަހީ: އަންހެނުން ކުދިންނާއި) އެކު ތިބުމަށް ރުހިގަތެވެ…” –ފަހެ މިއީ ހިތްއިތުރުބޭގެން ވާ ކޮންމެ މީހަކަށް، ނުވަތަ އަޅުއެހުރުމުގެ ކުރެދަކާނަކަން ހިތި، (މިއަދު) ހާލަތާ ކޮންމެ މީހަކާނާ ވަރަން ހަރުކަށި ތުހުމަތުކުރެވޭ– “އެބައިމީހުންވީ ދަރުކޭޅި ހުންނާއި (އެބަހީ: އަންހެނުން ކުދިންނާއި) އެކު ތިބުމަށް ރުހިގަތެވެ. އަދި އެބައިމީހުންގެ ހިތްތަކުގައިވެސް ސިއްކަޖަހައިލެވިއްޖެއެވެ. އެހެންކަމުން އެބައިމީހުންނަކަށް ނުވިސްނެއެވެ.” (އައްތައުބާ 87)

އެހެންކަމުން ޖިހާދުގެ މުޤީމު، ވަރަށް ގިނަ ޞަޙާބީންނާއި، ކިޔުންތެރިންނާއި (ޤުރްއާ) ސަޙާބީކަލުން މުސްލިމުންގެ އަރިހުގައިވެސް ކިޔަމަންތެރިވުމެވެ. އެހެނީ އިލްމުގެ ދާތާ އަދި الله سبحانه وتعا އަށް ބިރުވެތިވުމެވެ. އުއްމު ސަލަމާގެ ނަމުން އެނގިގަތުމާ އަންހެނުންގެ -الله ޢައްޒަޝައްނުހޫ ބަރަކާތްލައްވާށިއެވެ – ބުނެލެވެ: “އަ އިލްމުވެރިޔާއެވެ!” ދެން އޭނާ ބުނެލެވެ: “އިލްމުވެރިޔާ އަކީ ހަމައެކަނި اللهއަށް ބިރުވެތިވާ މީހާއެވެ.” އެހެންކަމުން އިލްމަކީ ގިނަގުނަ (ރިވާޔާތް) ރިވާކޮށް ރިވާކުރުމެއްނޫނެވެ. އެހެންނަމަވެސް އިލްމަކީ الله ބިރުވެތިވުމެވެ އެއްކަލަކުން (އެހާއިއްޔެތް ގިނައެވެ) އެކިތަކުން އަޑުއަހަންކުރުމާއި، އެކިތަކުން ބިރުވެތި ވުމާއި، އަދި އެކިތަކުންޏަކާއި އެދިގެއްގެ މައްޗަށްވާ ފެށިގެންދިޔައީ އެވަރު ކުރުމެވެ.”[91]

އަދިވެސް ޝައިޚް އުސާމާ (حفظه ا) ވިދާޅުވިއެވެ:

---

[91] މިދަރުސްގެ އަސްލު ދެއިން އަޑުއައްސަވާ: http://tawhed·ws/r?i=2055

"ނަބީ صلى ا عليه وسلم ކިބައިން ރިވާވެފައިވާ ކުޑަކުއްޖާގެ ބަޤީޢުގައި،
ކުޑަކުއްޖަކު ވަޅުލައްވަނިކޮށް... އަދި އޭނާގެ އިބްނު ދަރިން ކަމުން؛ "ބައްޕަގައިވެސް
މުއުމިން އިބްރާހީމްއާ (ޢަލައިހި) ގެ ނުވަތަ ސުވާލުކުރަނީކަމާ" އާއިލާގެ އޭނާ
ސަލާމްކޮށްލައްވައިފިއެވެ. އެހެންކަމުން މިސްކީނުން ހިނގާމަތީގެ ބައްދަލުވެން ޤަބުރު ބިމު
ދަރުބާރު (ހަވާރީސްކޮށްލައި ވަގު ޖަނަވާރުން) ފެނުނުމުން (ގަވާމު ނަގައި) އޭނާ
(އަމިއްލަ ނަފްސަކަށް) ބުންޏެވެ: "މިއަދު ޢަލީބުގެ ނުވަތަ ސުވާލުކުރާނޭ
މަލާއިކަތުންނަށް އަހަރެން އެނގޭތޯއެވެ." (ނިކަންބާލާބަލާ!) އޭނާގެ އިބްރާހީމް ދަރިކަމުން
އޭނާ އެހީތެރިވެސް، (އެއިގެ ޢަބްދިން) މަލާއިކަތުންނަށް ކުރުކަމާއި ދެކެ ސަލާމްކުރެވި
ޖެހިލުންވެފައިވިއެވެ. ދެން އޭނާ الله (سبحانه وتعا) ބަސްބަހާއި، (އެއިގެ ޢަބްދިން)
މަލާއިކަތުންނަށް ކުރާގޮތް ދެއްކެވުމަށް އެދުނެވެ. އަދި ޢަލީބު، ސުވާލުކުރާއަށް ވީމާ الله
ބަސްބަހާގައި ޖަވާބުދޭންވީގޮތަށް (ގަވާމުން ޖެހުމުން) ބިމުދޮރުބަ މަޢުގެނުންވުމަށް
އެދުނެވެ. އެހެންކަމުން ކުޑަކުއްޖާ ބިމުދޮރުބަ އާއި ދިމާލަން ގަވާމު އެއްލުމުން
އެއިންޖެހި އޭރު މަޢުލޫމްޖެހިއެވެ. އެއަށްފަހު، ޢަލީބު ކުޑަކުއްޖާއާއި ބައްދަލުވެ ބުންޏެވެ:
"އޭ ދަރިކަލުނާއެވެ! މިއަދު އިނގަ އަހަރެންނަށް ވީމާ މަލާއިކަތުންނެވެ." ޢަލީބު، މިބަސް
މިބުނުއިރުވެސް، އޭނާގެ އިބްރާހީމް މަޤާމުރިކަމާއި އެކުޑަކުއްޖާގެ ޖެހިލުންކަމާއި
އެކަމަށްދެއެވެ. އެހެންކަމަށްވީ الله سبحانه وتعا އެކުޑަކުއްޖާގެ ހިތް އިމާންކަމުގެ
ނޫރުން އަލިކުރެއްވިއެވެ. އެ (ނޫރުގެ) ސަބަބުން އޭނާގެ ނަފްސު "لا إله إلا ا "
އަންގަވައި ދެނެގަތުމަށް ކުރިއެވެ. މި (ޢަލީބު ފެނުނުވީމާ ކުރުމުގެ) ބަޔާން ވަރަށްބޮޑު
އާދަޔާއި ހިލާފުވާކަމެވެ. މުސްލިމު ޖަވާބުދޭނީ އެބައިމީހުންގެ އިބްރާހީމުގެ ޤަބުރުކަމުން
އެބަސް އަޑުއަހާލަން ކިޔާ އިންސިޖާމުކޮށްދޭނެވެ. އެބައިމީހުން އެ އިންސިޖާމުކުރާއިރު،
އެބައިމީހުންގެ ބޮޑަށް އަޅުގަނޑުމެން ފަހިގެން "لا إله إلا ا " އަންގަވައި ނިކަމް
ޖަވާބުދޭނެއެވެ، އެބައިމީހުންގެ އިބްރާހީމްގެ، އިބްރާހީމާ (ޢަލައިހި) ކުޑަކުއްޖާއަށް
ބިނބަސް ބުނުމަށެވެ. "މިއަދު ކަލާމުން އަޅުގަނޑުމެން ވީމާ މަލާއިކަތުންނެވެ."
ފަހު މިއީ (ކަދުރުވުމަށް) ބަރަކާތެވެ. އެހެންކަމުން، ޓީވިގައި މިހާރު މަލާއިކަތުން

ޢަމަލީ ނަބީ صلى ا عليه وسلم އުނގަންނަވާދެއްވާފައިވާ އަސާސްތަކެވެ. ވީމާ
އިމާންކަމުގެ މީޒާން (ޢަރަބި: ޔަޤީން) ކިޔެނީ ހަމައެކަނި އެމީހަކަށް ތިބިފައިވާ
އިޚްލާޞްގެމައްޗަކަށްވުރުންނެވެ. އެހެންކަމުން އެ އަދަދު ކުޑަވެސް އިޚުލާޞާއި ޢަމަލު
އެކަށީވުމުންނެވެ.“

ދެންފަހެ އިމާންކަމުގެ މިޒާނަކީ (ނަބިއްޔާ ޙަދީޘް ކިޔުއްވިފަދައިން): "ފަހެ އެމީހުންގެ
ޢަމަލު އެބައިމީހުންނާއި ދުނިޔޭގެ ޖެހިލުންތެރިކަން ކުރެވޭ މިނަކީ މުއުމިނުންނެވެ." —މިއީ
ނަބިއްޔާ ޙަދީޘް ކިޔުއްވިފައިވާގޮތް— "...އަދި އިމާންކަމުގެ ދުވަސް އެބައިމީހުންނާއި
ދުނިޔޭގެ ޖެހިލުންތެރިކަން ކުރެވޭ މިނަކީ މުއުމިނުންނެވެ. އަދި އިމާންކަމުގެ ހިތުން
އެބައިމީހުންނާއި ދުނިޔޭގެ ޖެހިލުންތެރިކަން ކުރެވޭ މިނަކީ މުއުމިނުންނެވެ. އަދި އެއައްވަރު
(އަރަބި: އެވަރުވެސް ނުކުރާ މިހާ ހިބައަރުކު) އޮށުގެ މިންވަރަކަށްވެސް
އިމާންކަމެއްނެތެވެ." ފަހެ މިޒާނުންނެއް އެބައިމީހުންގެ އަޚްލާޤުތަކުން ފެނުނަގައިކަމުން
އެނގެ ބަރުވެގެންވާ ކަޑުރު (އަނގޮތާ) ހާއިދުކުރެވެން ވަނީ ޖެހިލުންތެރިކަމެވެ.“

އެހެންކަމުން އަހަރުމެންގެ ބޭނުމަކީ ސަލާމް، މުބާރަކު އިބްރާހީމް އަލްޖަބްރުއަލްޤާމި (ރ ޚ
ا) މިފަދަކަމެއް ހުރާސާ ކުރައްވައި ވިދާޅުވިއެވެ: "މިއަދު ހުރަސް އެޅުން އެއްވެސް
މަކުޖިއެއް ނުވެއެވެ.“

"އޭ ޙިޒްބުން އުޚުއްވަތުގެން ތިބި މީހުންނޭވެ!"

ޝައިޚް އަބޫ ޢަބްދުއްރަޙްމާން އަލް އަޘަރީ (ސުލްޠާން ބިން ޢީސާ އަލްޢުތައިބީ) ގެ ފަރާތުން ޙިޒްބުން އުޚުއްވަތުގެންވާ މީހުންނަށް (ނަޞީޙަތާއި އިންޒާރުގެ) ސިޓީ:[92]

(ކަލޭމެން ކަލޭމެންގެ އަނބިން ގެއް ވަރިކުރު ކަލޭމެންގެ އަހުންތަކް އިޙްސާނުގައި އުޅުއްވާ ހުކުމް ބޭނުމެއް އަނިޔާގެ ތިކުރަނީ ކީއްވެ!)

بسم ا الر ن الرحيم

السلام عليكم ور ة ا وبركاته.

وبعد:

މަތިވެރިކަމާއި ޢިއްޒަތުގެ މައްޗަށް އަދަން މަގުދުއްކައިވި الله އަށް ޙަމްދުއާއި ޝުކުރުކުރަމެވެ. މިއުއްމަތުގެ ބަޔަކުން އުނގި އުބައިމިހުންނާއިއުޅު އުޅުމުގެ ފަހުކު ދެއްވިކަމަށްޓަކައި الله އަށް ޙަމްދުކުރަމެވެ. އެއީ ޝައިޚުލްއިސްލާމް އަމިރު ޢަބްދުލްޢަޒީޒް އަލްމުޤްރިން، ޝައިޚް އިމާމް އަލް އައްޝައިޚް އަދި ޝައިޚް އިބްނާފިލް އަލް ރައީސް، ފައިޞަލް އަލް ދުޙައިލް، ނާޞިރު އަލް ޙާޝިދު، ޢަބްދުއްރަޙީމް އަލް ދުރައިމް، ތުރައިޒީ އަލް މުތައިރީ، އަބޫ ޢަބްދުލް އިލާހު އަލްޖާބިރީ އަދި މިނޫން

[92] ނޯޓް: ސިޓީ ތަރުޖަމާ ކުރެވުނު އިރު، ތަފާތު މައުޟޫ ވަކި ކުރެވުމުގެ ގޮތުން، ބެރުކެޓް (...) ތެރޭ ހުރިސާ މައުޟޫތައް ލިޔުމާފައިވަނީ ކިޔުންތެރިންގެ ފަސޭހައަށްޓަކައެވެ.

އަހަރެމެންނާއިއެކުވީ އަޅުންގަދަމީހުންނެވެ. އެހެނީ މިބައިމީހުން އަހަރެމެންނަށް ކުރުމާއި ހިތްވަރުގަދަކަމާއި، އަދި އަޅުކަރު ލާބިވާ ހުރިހާއެއްޗެއް ޤުރުބާންކޮށް "لاإله إلا ا" - (މި މަތިވެރިވެގެންވާ ކަލިމައަށް) އެހީވުމުގެ މާނަ ދަސްކޮށްދިނެވެ.

އޭ ޖިހާދުން އެކަށައިވެގެން ތިޔަމީހުންނޭވެ!

ސަވްރަޚުތުގައި ނަބިއްޔާ عليه الصلاة والسلام ގެ ކިބައިން އައިސްފައިވެއެވެ: "ކަލޭމެންގެ އަމިއްލަނަފްސަށް އެދޭއުދުން ކަލޭމެންގެ އަޚާއަށް ނުދޭހާހިނދަކު ކަލޭމެންގެތެރެއިން އެކަކުވެސް ހަގީގީ މުއުމިނަކު ކަމުގައިނުވާހުއްޓެވެ!"

އަދިވެސް ސަވްރަޚުތުގައި އެކަލޭގެފާނު (عليه الصلاة والسلام) ކިބައިން އައިސްފައިވެއެވެ: "(ތިން) ދީނަކީ ނަސޭހަތެވެ"

އެހެންކަމުން އަޅުރުން ތިޔަ (އަޅުންނަށް) އިޚްލާސްތެރި ނަސޭހަތްތެރިވެވެ. އެހެނީ މިއަދު ބަޔަކު ކުރުންވަނީ ހިސާބުކުރުމެއްނެތިއެވެ. އެހެންނަމަވެސް މާދަމާ (އާޚިރަ: ޤިޔާމަތް ދުވަހުން) ވަނީ ބަޔަކު ކުރުމެއްނެތި ހިސާބުކުރުމުގެ މަސައްކަތެވެ.

އޭ ޖިހާދުން އެކަށައިވެގެން ތިޔަމީހުންނޭވެ!

ފަހަތަށް ޖެހުނު މީހުންނާއިއެކުވުމަށް ކަލޭމެން ރުހެނީހެއްތޯ؟ اللهވަހީކުރެއްވިއެވެ (މާނަ): "އެބައިމީހުން މަޑުކުރި މީހުންނާ[93] އެކުވުމަށް ރުހުނެވެ. އެބައިމީހުންގެ ހިތްތަކުގައި ސިއްކަޖެހިގެންވެއެވެ. އަދި އެހެންކަމުން އެބައިމީހުންނަކަށް (ބައްޔެއް)

[93] މިތާގައި މަޑުކުރިމީހުންނޭ އެބުނުވީ އަންހެންވެރިންގެވާހަކައެވެ.

ނުވިސްނުމެވެ.“[94] ތިފިޔަމުން ދިނަދުވަސްތަކެއްވަންދެން މިއީކަލޭމެން ހަމަކަށަވަރުން
އަންނަ ކަންތައްތަކުގެ ހިތި ބަދަލުތަކެވެ. މުނާފިޤުންނާއި އުޒުރުވެރިންނާއި އެކުވުމަށް
ކަލޭމެން ރުހުނީހެއްޔެވެ؟ މި ދީން އެންމެހާ ބެންޑާރުތަކުގައި ކޮންމެދުވަހަކު ކާމިޔާބުވުމަށް
ފާއިދާ -ވީމަ ކަލޭމެން، ކަލޭމެންގެ (މި)ދީނަށް ކޮންދެވިފައިވަނީ ކޮންކަމެއްހެއްޔެވެ؟

އޭ އުކަކަށިވެގެން ތިބިމީހުންނޭވެ!

ޖިހާދުގައިވާ ކަލޭމެންގެ އަޒުމްތަކަށް الله ގެ ޖަޒާއުމުންގެ އެންމެރަނގަޅު ބޮޑެތި އަނިޔާގައި
ކުށްލުމުންދާއިރު ކަލޭމެން -ކަލޭމެންގެ އަނބިދަރިންނާއިއެކު (ޖިހާދުން އުކަކަށިވެ)
ހަނދިބުމަން އުފާވިކަރުސް ކޮންފަދައަކުންހެއްޔެވެ؟ އަދިޔާއްޗަ ކަލޭމެންގެ ޖިހާދުގެވެރި
އުޒުރުގެ އަބުރާއި ދިއްޖަބު އަޅޭ އުރަނިބާ ޖަވާދައި ނަގާލާފުންދާއިރު -ފަހަ
(ކަލޭމެން) އުފާވާއި ހިތްހަމަޖެހުމުގައި ދިރިއުޅުނީ ކިހިނަކުންހެއްޔެވެ؟

އޭ އުކަކަށިވެގެން ތިބިމީހުންނޭވެ!

އަޅޭ އުރަނިބާ އަދި ގެއަނބަދަރީ އަދި އަލް ރުވައިސް އަދި އަލް ހާއިރު[95] ޖަވާބުދާގައި
ކަލޭމެންގެ އަޒުންޔަތް އޮޑިޔާނާއިރުވާމިދު، ފަހެ الله ބަރުސްކަތުގައި ކަލޭމެން ދަރުކާއި

---

[94] سورة التوبة 9:87

[95] الله ތާލީ މިދީނަށް ފޮނުވިކަން މަދު އަހާލެވެ. މިޖުމްލަކާ ސަޤާފަތާ ދުނިޔަވީ ހަޔާތާ
ކަށާ މުޖާހިދުންނަން ޝަރީޢަތް ވެއްޓިގެ އަދާލަތްދީނުގެމަން ހާރިސަ ކުރުވިފައިވާ
ސުއްދީޤުބަރުކަތާއި ޖަޒުމަކުގެ. މިބައިމީހުންގެ ވެރިދާ އަދިވެސް އުމުރިޔާއަށް ޓާރަބައި
ކުރަމަނުވަޔާވާ ބޭޒު ހާދިސާކެވެ. އެއްއަދަމުން ޒުލުމާތް ބަދަލުން އަނާއްއަށިން އެ ޒުލުމާނަން
ޖަބައުވާ މިހުންނަން އަނިޔާކޮށް ގެބަލަޔަ މި މުސްލިމުންޖަގުގެ ސިލްފުވެ. ހުދު ދިފާރިބާއްޖެގެ
ބާރަޖަޔަފިސް ހަމަ މިއުވެ. ޖިހާދުނާއި ބަހާއްޔިން، “ފަރަސްހިން ޖުމާރިދުންނާ، ޢިލްމުގެ
ޖުމާރިދުންނާ، އަފްދަލިސްތާނުގެ ޖުމާރިދުންނާ، ސޮމާލިދުންނާ، ޗިޗްނާ“ ގާތާ އިރު، އެ ޖިހާދުން

ކޮން ހުޖްޖަތްތަކެއްތޯ؟ އަހަރެންނަށް ކަށަވަރުވާގޮތުގައި އަދު އުރެދިބި ޖަމާލު ބޭނުންވުމާ
ފުރުޞަތު ފާނީ ކަންތައްތަކުގައި ފެނިގެންވެއެވެ. މިހާރުގެ ފުރަތަމަ ހިތްތަކާއި، އުފެދުނާ އާއި
މިތަރަފުންގެ ބާރަށްތިބި ފެނިގެން ހުރިހާ ޖަމާލަކާބެހޭ ތަރުތީބު ފެނިގެން ތަރުތީބުތަކެވެ.

ޗާ އުކަހެރިވެގެން ތިބިމީހުންތޯ!

ދަރުދިންނާއި ނަސޭހަތްދިން އަހަރެމެންގެ އުޚުތުންގެ ވިދާޅުމީ ނަޞޭޙަތްކުރެއްވެވެ. އިޚްލާޞާއި
އުފެދުނާއި މިބައިމީހުންގެ އުކުޅިތަކުގެ ހަމަޖެހުމާއި-ކާމިލް ތަކުގައި މިއުންމަތުގެ
ބަޔަކުމީހުން ޤަދީމާތަކު ކުރިމަތިކުރެވިއްޖެއެވެ. ފަހު (އުހުންކަމަށްވާއިރު)، ކަލާމުންތި
މަޤާމެއް ފަހަލާއްވަހުގެއްތޯ؟[96]

ނަޞްރުދީ އުޅުމާން އުރެ ބަހައްވެއްޖެއްދާ – އުބަދަކަށް ހުރަސް އަޅައި ތަފާތު އަނިޔާތައް
ކުރިމަތި ކުރުވައެވެ. ޤައުދުފަހަރު އަޅައިފައިވާ މިހާކިޔާއި ދުން "ޖަރީޖަމް" ގެ މާއްދާގެ
ދަރުން އިމުރަށް ޖަވަރުވަގެއެވެ. ފަހު އަފުޅާނިސްޓާންއި އިރާޤުން އަޑާ ބޮން ތަކާއި މިސައިލުތައް
ދިވެހި ކަނޑުގެ ސަރަހައްދާއި ވައިގެ ސަރަހައްދުން ހުއްދަނަގައިގެން ގެންދުވާއިރު އުވިރިން
މަރުވުމުން "ސަރިދުވެއްޖެއް" ގޮވުން ފަދައްވެސް ނުގެނޭ ބާއްވާ؟ މިއަދު ވެރި ބޫޒު
މުސާފިރުކަމުގެ ވާހަކަތޯ؟ އެތަރާގެ ހާލަތަކީ ވެސް ހަމަ މިއެވެ. އެއްކަލޫން މާތްވި
އިސްލާމްދީން ބެނާ އިރު، އަނެއްކަލޫން ބަނޑުހަރާއި، ރިބާ ބޯންކަތަކާއި، ފަހަރުސޫސް ކަފުރު
ފިރިކަމުގެ ނިޒާމު ނަކަލު ކުރުމާއި އަދި މިނޫންވެސް އުބޭނި "މާތްވި އިސްލާމްދީން" ބަހާވެ
ކުރާ ހުރިހާ ކަމެއްހެން ބަހާލު ކުރުވެރި ފާދަކުރަނީއެވެ. الله އަހަރެމެން މި މަގުފުރަދުމާއި
އަނިޔާ ފިރިކަމުން ސަލާމަތް ކުރައްވާނދޭވެ.

96 ބުނާށެވެ! اللهގެ ވަރި ހަނދުމަކުރާށެވެ: "ދުނިޔެހެ ކަލޭމެން اللهގެ މަގުގައި ހަނގުރާމަ
ނުކުރަނީ ކީއް ސަބަބެއްތޯއެވެ؟ އަދި ނިކަމެތިވެ އަނިޔާ ލިބެމުންދާ ފިރިހެނުންނާއި
އަންހެނުންނާއި ކުޑަކުދިންނަށްޓަކައިވެސް މެއެވެ؟ ހަމަކަނަވަރުން އުބައިމީހުން ގޮވައެވެ:
"އަޅަމެންގެ ރައްބެވެ! އަނިޔާވެރިންގެ މިރަށުން އަޅަމެން ސަލާމަތް ކުރައްވާނދޭވެ. އަދި

(ޖިހާދު ކުރުން ވާޖިބުވޭ!)

އިބަ އިލާހު ކިބައިން އެހީތެރިއެއް އަހަރެމެންނަށް ލައްވަވާދެއްވާށެވެ. އަދި އިބަ އިލާހު ކިބައިން ނަޞްރުދެއްވާ ފަރާތެއް އަހަރެމެންނަށް ލައްވަވާދެއްވާށެވެ." (النساء 75)

ޝަހީދު މުޖާހިދު ޢަބްދުالله ޢައްޒާމް ރަޙިމަހުން، ގެއަންނަންނާނީ ދަރުސްތަކުގައި ވާ މުސްލިމު އަޚުން މިނިވަން ކުރުމަށް ޖިހާދުކުރުން އަސާސީކޮށް ގޮވާލައްވާ ވިދާޅުވިއެވެ: "(އެބައިމީހުންނަކީ ކުރަމު އަނިޔާވެރި ބަލާން ކުރައްވާއިރު ކަލޭ ވިދާޅުވިއެވެ.) ކަ މުސްލިމު އެއްމެނޭވެ! އަހަރެމެންގެ ބަދަލުގައި އަޖުރުދޭނެ ބައިތުލްމަޤްދިސް އަހުލުވެރިން ހާލަތަށް ބަލާލާށެވެ. ފަލަސްތީނުގައި އަހުލުވެރިން ކިބައިގައި އަހުލުވެރިން އަދި ދަރިންގެ އެހެން ކަންކަމުގައި އަހުލުވެރިން (ގެ ހާލަތަށް ބަލާށެވެ) ފަހު މިމީހުން... މިމީހުންނަށް ޖިހާދުގެ ދޮރު އުފުލުމަށް ކުރުމަށް އިސްވެ ނިކުމެވުނުހެވެ. އެއީ އެބައިމީހުންގެ އަނބިދަރިން އެރިވުމަށް އިސްނެގުމުން ހުށެވެ. އެކަމަށްޓަކައި ދެކުނު ކަނަޑައަޅައި ވާ ޖަޒީރާގައި، މުސްލިމުންގެ ބުރުމައިގައި ދިފާޢު ކުރުމަށް (އިސްނެގި މީހުންނެވެ.) މެދު އެއްމެމީހުގެ މައްޗަށް މިފަދަ މީހުންނަށް އެހީވުމައި އެބައިމީހުންނަށް ކުރަމުންދާ އަނިޔާތަކަށް އެބައިމީހުންނާއި އެކު ފިޔަވަޅު (އެބައި: ހަނދުމަކުރަން، ދުޢާކުރަން އަދަބުން ހިތްވަރުދީ ސަލާމަތުވުމަށް ކުރުމަށް) ބަލާލާ ފެއްޓެވެ! ފަހު اللهގެ ނަބިއްޔާ (صلى ا عليه وسلم) ވީ މިފަދައިންނެވެ. އެކަލޭގެފާނު މުޅި އެއްމެމަތިން އަމުރު ކުރައްވާފައެވެ: "އަސީރުން ސަލާމަތް ކުރުމަށް (ޤައިދީއިންގެ ހުސްއާރުވެ) ރައްކާއުޅެދެނުނެވެ." (ރިވާކުރެއްވީ: ބުޚާރީ). އިމާމް މާލިކު ވިދާޅުވިއެވެ: "މިސްކީނުން އެބައިމީހުންގެ އަތުގައިވާ ހުރިހާ އެއްޗެއް (މުދަލެއް) ބޭނުންކުރެވިގެން އަސީރުން ސަލާމަތް ކުރުމަކީ އެބައިމީހުންގެ މައްޗަށް ވާ ވާޖިބެކެވެ. އަދި (އިޙްލާޞްވެރިންގެ ދުޢާގައި) މިކަމުގެ މައްޗަށް އެއްވެސް އިޚްތިލާފެއް ނެތެވެ. އެހެނީ ރަސޫލާ (صلى ا عليه وسلم) ބަޔާންކުރައްވާފައިވެއެވެ: "އަސީރުން ސަލާމަތް ކުރުމަށް (ޤައިދީއިން ހުސްއާރުވެ) ރައްކާއުޅެދެނުނެވެ." (ބުޚާރީ)"

އޭ އުކާފިރުވެގެން ތިބިމީހުންނޭވެ!

ދެން الله جل وعلا މިހެން ވަޙީ ނުކުރައްވާހެއްތޯ؟: "އަދި ފިތުނަވެރިކަން[97] ނެތްތަނުވާހާއިރަކަށް އެބައިމީހުންނާއި ހަނގުރާމަ ކުރާށެވެ"[98]. ދެން الله ގެ މިބަސް ނަގާނީހެއްތޯ؟: "މުޝްރިކުންނަށް ފެނުނު ކޮންމެތަނަކުން ޤަތުލުކުރާށެވެ. އަދި (އެބައިމީހުން) ހައްޔަރުކުރާށެވެ. އަދި (އެބައިމީހުން) ވަށާލާށެވެ. އަދި (ކަމީނުވެގެން) ފާރަލާވުން ކޮންމެތަނަކު (އެބައިމީހުންނަށް) ފާރަލައިގެންތިބޭށެވެ."[99]

ދެން الله جل وعلا މިހެން ވަޙީ ނުކުރައްވާހެއްތޯ؟: "އެއުރެންނާއި ހަނގުރާމަކުރާށެވެ. އެއީ ތިޔަބައިމީހުންގެ އަތްތަކުން އެބައިމީހުންނަށް الله އަޒާބުދެއްވުމަށެވެ. އަދި އެބައިމީހުން ނިކަމެތިކުރެއްވުމަށެވެ. އަދި އެބައިމީހުންގެ މައްޗަށް (الله) ތިޔަބައިމީހުންނަށް ނަޞްރުދެއްވާނެއެވެ. އަދި މުއުމިނުންގެ ހިތްތައް ޝިފާކުރައްވާނެއެވެ."[100] ދެން الله جل وعلا މިހެން ވަޙީ ނުކުރައްވާހެއްތޯ؟: "الله އާއި އަދި ޤިޔާމަތްދުވަހަށް އީމާންނުވާމީހުންނާއި، އަދި الله އާއި އޭނާގެ ރަސޫލާ ޙަރާމް ކުރެއްވި ކަންތައްތައް ޙަރާމް ނުކުރާ މީހުންނާއި ފޮތްދެވުނު އަހުލުވެރިންކުރު ޙައްޤު ދީން ދީނަކަށް ނުހަދާ އެންމެހާ ހަނގުރާމަކުރާށެވެ. (އެއީ) އެބައިމީހުން

---

[97] އެބަހީ: އަނިޔާވެރިކަން އަދި الله މެނު އިންސާނިއްޔަތަށް ބޯލަނބައިގެން ޝަރީޢަތެއް އުފެއްދުން މެނުން ނުހިފައިދާނެ ތަންތަން ހަނގުރާމަ ކުރާށެވެ. އެހެން މި އާޔަތުގައި ދީން الله އަށް ކުރައްވަނީ: "އަދި ދީން (އެބަހީ: ދުނިޔަވީ ހުރިހާ ނިޒާމެއް) الله އަށް އެކަނި ކިޔަމަންތެރި ވުމަށް ދާންދެނެވެ."

[98] سورة الأنفال 8:39

[99] سورة التوبة 9:5

[100] سورة التوبة 9:14

ކިޔަމަންތެރިވެގެންވާ ހާލު ނިކަމެތިކަމާއިއެކު ޖިޒްޔާ ދިނުމަށްދާންދެންނެވެ."[101]. ފަހެ الله جل وعلا މިހެން ވަޙީ ނުކުރައްވާހެއްޔެވެ؟: "އޭ ނަބިއްޔާއެވެ. ކާފިރުންނާއި މުނާފިޤުންނާ ދެކޮޅަށް ޖިހާދުކުރައްވާށެވެ. އަދި އެބައިމީހުންގެ މައްޗަށް ހަރުކަށިވެވަޑައި ގަންނަވާށެވެ. އެބައިމީހުންގެ ނިމުން ވާތަން ކަމަވަނީ ޖަހަންނަމައިގައެވެ. ފަހެ އެއީ ނުބައިކަން ބޮޑުވެގެންވާ ނިމުމެކެވެ." ފަހެ الله ވަޙީ ނުކުރައްވާހެއްޔެވެ؟: "އޭއީމާންވީ މީހުންނޭވެ! ކަލޭމެންގެ ގާތުގައިވާ ކާފިރުންނާއި ހަނގުރާމަކުރާށެވެ. އަދި ތިޔަބައިމީހުންގެ ފަރާތުން އެމީހުންނަށް (އެމީހުންގެ މައްޗަށް) ހަރުކަށިކަން ދައްކާށެވެ. އަދި ދަންނާށެވެ! الله ވަނީ (އެއިލާހު) ފުރިހަމަތަން ތަޤުވާވެރިޔާ މީހުންނާއި އެކުގައެވެ."[102]

އޭ އެކަހެރިވެގެން ތިބޭމީހުންނޭވެ!

الله ވަޙީ ކުރައްވިއެވެ (މާނަ): "ހައްޖުވެރިންނަށް ބޯފެންދިނި މަސްޖިދުލް ޙަރާމް ޢިމާރާތްކުރުމުންނާއި، اللهއާއި ޤިޔާމަތްދުވަހަށް އީމާންވެ الله ގެ މަގުގައި ޖިހާދުކުރާމީހުންނާ އެއްފަދަވެގެންވާކަމުގައި (ތިޔަބައިމީހުން) ދެކެނީހެއްޔެވެ؟ الله ގެ ޙަޟްރަތުގައި އެބައިމީހުން އެއްފަދަވެގެނެއްނުވެއެވެ! އަދި އަނިޔާވެރިންނަކަށް الله ހިދާޔަތް ނުދައްކަވައެވެ. އީމާންވެ، (الله ގެ މަގުގައި) ހިޖުރަކޮށް، އެބައިމީހުންގެ މުދަލުންނާއި ނަފްސުތަކުން الله ގެ މަގުގައި ޖިހާދުކުރި މީހުން، ފަހެ الله ޙަޟްރަތުގައި އެބައިމީހުންގެ ދަރަޖަ މާ މަތިވެރިވެގެންވެއެވެ. އަދި އެއީ ހަމަކާމިޔާބުވެރިން، ކާމިޔާބުވިގެންވާ މީހުންނެވެ. އެބައިމީހުންގެ ރައްބު، އެއިލާހުގެ ފަރާތުން ރަޙްމަތާއި، ރުއްސުވުމާއި، އަދި ސުވަރުގެ ބަގީޗާތަކުގެ އުފާވެރިކަމުގެ ހުރި ނަޢީމު

[101] سورة التوبة 9:29

[102] سورة التوبة 9:123

އެބައިމީހުންނަށް ދެއްވައެވެ. އެބައިމީހުން ދާއިމީ އަބަދަށް އެތަނުގައި ދިރިއުޅޭނެއެވެ. ހަމަކަށަވަރުން الله ހަޟްރަތުގައި މަތިވެރިވެގެންވާ އަޖުރުވެއެވެ[103][104]

---

[103] سورة التوبة 19-22

[104] اللهގެ މަގުގައި ޝަހީދު ވުމުގެ މާތްކަމާއި ޝަހީދުންގެ މަތިވެރިކަން:

وَلاَ تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قُتِلُواْ فِي سَبِيلِ اللّهِ أَمْوَاتاً بَلْ أَحْيَاء عِندَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُونَ * فَرِحِينَ بِمَا آتَاهُمُ اللّهُ مِن فَضْلِهِ وَيَسْتَبْشِرُونَ بِالَّذِينَ لَمْ يَلْحَقُواْ بِهِم مِّنْ خَلْفِهِمْ أَلاَّ خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلاَ هُمْ يَحْزَنُونَ

”އަދި اللهގެ މަގުގައި ޤަތުލުކުރެވިފައިވާ މީހުންނީ މަރުވެފައިވާ ބައެއްކަމުގައި ކަލޭގެފާނު ހީނުކުރައްވާށެވެ. ދެންފަހެ އެބައިމީހުން ދިރިހުރި ބައެކެވެ. އެބައިމީހުންގެ ރައްބުގެ ހަޟްރަތުގައި ރިޒްޤު ދެއްވެއެވެ. * الله އެބައިމީހުންނަށް ދެއްވާފައިވާ އެއިލާހުގެ ފަޟްލުވަންތަކަމުން އެބައިމީހުން އުފާވެރިވަމުއެވެ. އަދި އެބައިމީހުންނާ ބައްދަލުނުވާ، ފަހަތުން ދޫކޮށްލައިފާ މީހުން (އެބަހީ: ޝަހީދުނުވެ މިހާ ދުނިޔޭގައިހުރިން) ގެ މައްޗަށް އުފާކުރައްވެއެވެ. އެގޮތް އެބައިމީހުންގެ މައްޗަށް ބިރެއްނުވެއެވެ. އަދި ހިތާމަވެރިކަމެއްވެސް ނުވެއެވެ“ (سورة آل عمران 170)

އަދި ބައިހަޤީ ގެ ”ދަލާއިލު އައްނުބުއްވަ“ 299/3 ގައި ރިވާވެފައިވެއެވެ: ޖާބިރު ބިން އަބްދުالله ވިދާޅުވިއެވެ:

”اللهގެ ރަސޫލާ **(صلى ا عليه وسلم)** ތިމަން އަށް ބައްލަވައި ވިދާޅުކުރެއްވިއެވެ: ”އޭ ޖާބިރު އެވެ! އިބަ ދެރަވެފައި ވަނިކޮށް ތިމަންކަލޭގެފާނަށް ފެނުނީ ކީއްވެތޯއެވެ؟ ތިމަން ދަންނަވައިފީމެވެ: ”އޭ اللهގެ ރަސޫލާއެވެ! އަހަރެންގެ ބައްޕަ ވަނީ ޝަހީދުވެފައެވެ. އަދި ދަރިންތަކާއި ދަރަންޏާއި ދޫކޮށް ވަނީ ދޫކޮށް ފައެވެ.“ އެކަލޭގެފާނު ވިދާޅުކުރެއްވިއެވެ: ”ފަހެ الله ތިބާގެ ބައްޕަ އާއި ބައްދަލުކުރެއްވި ގޮތުގެ އުފާވެރި ބުށާރާ ނުކިޔައިދޭންތޯ، ތިމަންކަލޭގެފާނު ނުކިޔައިދޭންތޯއެވެ؟ އަހަރެން ދަންނަވައިފީމެވެ: އިންނަމަ ބައްޕާއި ސިއްރުން (ފަރުދާއެއް ނެތި) އެކަލާނގެ ބަސްފުޅު ކުރެއްވިއެވެ. ފަހެ އެކަލާނގެ

ވަޙީކުރެއްވިއެވެ: "ޔިމަން (ﷲ) ގޮތް އަޑަށެވެ. އަދި ފުރައްދަރައިދުއްވާނަމުއެވެ" ހުސާ
ދެންނެވިއެވެ: "އަހަރެން އުޅުނީ ދުނިޔޭގެ ބައްޓަން އިންސާނި ހުރިހާ ކަންތައްތަކަށެވެ. އޭގެ
އިނގޭ އިލާހުގެ މަސްގަލައި އަޑުން މަތިވެރިކަމެވެ." ބައްލަވާ، **سبحانه وتعا** ބަޔާވަޙީކުރެއްވިއެވެ:
"ޔަމަން (އިލާހު) ވަނީ އުޅަނދުފަހަރު އާދަން (މަތިވެރިވުން އަނގަތާ ދުނިޔަތި ބައްޓަން)
ނެރެއްވަން ބަސް ވަޙީ ކުރައްވާފައެވެ." ހުސާ ދެންނެވިއެވެ: "އޭ އަޅުގެ ރައްބެވެ! އަޅުގަނޑުކަން
އަދިތުންނަން (ހުރިހާކަމުގެ) ބަޔަކު ދެއްވާނީއެވެ."

(ދެން) ﷲ ވަޙީ ބޭއްވަދިފައެވެ: "އަދި ﷲގެ މަތީގައި ޤުދުރަތުފުޅާ މިހުނީ
މަތިވެރިވާ ބައެއްކަމަން ކަލޭމެން ހިނގާފައިވެސްމެވެ. ދެންފަހު އުޅަދުނުން ޔޮޖު ދިރިހުރި
ހާލު އުޅަދުނުގެ ރައްބުގެ ހަދުރަތުގެ، ރިޖުލުތަކު ދިޔައެވެ."

އަދި މިއާދަމާއި ބެހޭ ގޮތުން އިބްނު ޢައްބާސް (رَضِيَ ا ُ عَنْهُمَا) ހާއި ސަވާލުކުރުން
ދެންނެވިއެވެ: "ޔަމަންގެންވެސް (ނަބިއްޔާ ކަރަން) ޔިކަވައި ސަވާލު ކުރީމެވެ. އުކާލާގެ ފުރަން
ބަދިއްޔާކުރައްވިއެވެ: "އުޅަދުނުގެ ފުރާނަބައް ވަނީ ފުރި ދުނިޔަކާއިގެ ތެރޭގައެވެ. އަދި
އެއަންބާއި (ﷲގެ މަތިވެރިވެގެންނާ) ބަރުސާތަރުން ދެވިފައިވާ (އަދިކަމުގެ)
ބައްޔަކާއްވާއެވެ. އަދި އުޅަދުނުން ސަވަރުދާގައި ބޭނުން ކާނުމާޔަކަން (އުދިހި) ދަތުރުކަން
އުޅުމެވެ. ދެން އެ ބައްޔަކަން އުޅަދުނުން އިސްޖަހި އާދެއެވެ. ﷲ އުޅަދުނުންނަން
ބައްދަލުވި ސަވާލުކުރައްވަވާއެވެ: "ޔަތަބައިދުނުން އައްވަސް ކަމަކަން އުދުމުހައްތެވެ؟"
އުޅަދުނުން ދަންނަވާއެވެ: "ސަވަރުދާގެ މާވާ އަހަރުމެން ބާނުން ކާނުމާކުން ކައިހަރާ
އިތު، ދެންފަހު އިތުރަން އަހަރުމެންނަން ބާނުންވާނީ ކާނުމެއްކަމުއްތަވެ؟" ﷲ (سبحانه
وتعا) އެ ސަވާލު 3 ފަހަރަން ތަކުރާރު ކުރައްވާފުން، އުޅަދުނުން ޖަވާބުއްދޭން ދެން
އެއިލާހު ސަވާލު ކުރައްވާނުކަން އުޅަދުނުންނަން އިނގުނެވެ. (ދެން) އުޅަދުނުން
ދެންނެވިއެވެ: "އަހަރުމެންގެ ރައްބެވެ! އަހަރުމެން އުޅުނީ އަހަރުމެންގެ ފުރާނަބައް އަލުން
އަހަރުމެންގެ ހަށިގަނޑުތަކަން އިނބުރިދިއުމަށެވެ. އޭގެ އިނގޭ އިލާހުގެ މަތީގައި އަލުން
ޤަތުލުކުރަމުޖެހުނައެވެ"...""" (ޞަޙީޙު މުސްލިމް 1502/3)

އަދިވެސް އުހުން ރިވާވެގައި ސަޢީދު ބިން ޖުބައިރު (ر ه ا) ގެ ކިބައިން އިބްނު
ޢައްބާސް (رَضِيَ ا ُ عَنْهُمَا) ފުރުން އައިސްފައިވެއެވެ: ﷲގެ ރަސޫލާ (**صلى ا عليه وسلم**)

ހަދީޘްކުރެއްވިއެވެ: "... އުޅަނދުފަހަރުން (އުޅަނދު: ސަފީނާ) ބުނެއެވެ: "އަހަރެމެންނަކީ އަޅުގަނޑުމެން
އަހަރެމެން ސަމުދުރުގައި ދިރިއުޅުމުގައި ދަތުރުކުރަމުން އަދި ކަނޑުމަތީގައި ދާއިރުގައި ފެނުގެ ތަކެތި ވަރަ
ކުޑަކޮށްވެއެވެ؟ ފަހެ އެކަމުން (ﷲ ގެ ރަސޫލާ) ފެނުގެ ވުޟޫކުރުމަށް އަޅުގަނޑުމެން ކަނޑުފެނުން
ވުޟޫކުރެވޭތޯއެވެ! ނަބިއްޔާ ޖަވާބުދެއްވީ ތަހާރަތުގެ ކަމުގައެވެ!" އަދި ﷲ ގެ ރަސޫލާ
ކުރައްވައެވެ: "ކަނޑުގެ (ފެނަކީ) އުޅަނދުފަހަރުގެ ތާހިރުކަމުގެ ތަރުބިޔަތުގެ ގޮތެއްގެން
އެކަކަށްވެސް ނުވާނެއެވެ." (ދެން) އެހެނަސް ވަކި ބާވަތުގެ ހާލަތުގައެވެ: "އަދި ﷲ ގެ ގަޑީގައި
ވޭތުވެދިޔަ ޒަމާނުގައި ގޮތުވެގެން ނިމިގެންދާ ކަމެއް ނެތެވެ. ފެނަކީ
އުޅަނދުފަހަރު ތިބި ދިރިއުޅުމަކަށް އުޅަނދުފަހަރުގެ ރަސޫލާއާ، ކަނޑުމަތީ ދިރިއުޅުމެވެ."
(ރިވާ ކުރެއްވީ: އިމާމް އަޙްމަދު، އަބޫ ދާއޫދު އަދި އެހެން ރާވީން -ޞަޙީޙު ސަނަދެއް)

އަދިވެސް އިބްނު ޢައްބާސް (رَضِيَ ا عَنْهُمَا) ގެ ރިވާޔަތެއްގައިވެއެވެ: ނަބިއްޔާ (صلى ا عليه وسلم) ވިދާޅުވެއްޖެއެވެ: "ކަނޑުގެ ފެނަކީ ތާހިރު ފެނެއް ކަމުގައި ވާނެ ފެނެއް
އިބްނު އަބީ ޝައިބާ ގެ ރިވާޔަތުގައިވާ ހަދީޘް ކަނޑުގެ ފެނާއި ވުޟޫކުރުމާ ބެހޭ ގޮތުންނެވެ." (ރިވާ
ކުރެއްވީ: އައްދާރަޤުޠުނީ އަދި އަލްޙާކިމް (ސަޙީޙް)، އަދި "އައްސުނަން އަލް ކުބްރާ" ބ. 92-
104 ގައި ހިމެނޭ ބުނުމުން ރިވާކުރެވި މިރިވާޔަތް އިބްނު ހަޖަރު އަލް ޙަނބަލީ
ތަޚްރީޖްކުރައްވައިފައެވެ.)

އަދި މިހުންނަވަނީ ޝަރީޢަތުގެ ގޮތުގައި ތަހާރަތާއި ވުޟޫކުރުމާ ބެހޭ ހުކުމްތަކެވެ. އިބްނު އައްބާސް
އެކަމާގުޅޭގޮތުން ބުނެފައިވާ "މަސްއަލަ ތަކާއި ހުކުމްތައް" ގައި ވަރަށް ތަފްސީލުކޮށް ބަޔާންކޮށް
ދެއްވާފައިވެއެވެ. އޭގެ ތެރޭގައި:

- ﷲ ތަޢާލާގެ މަޚްލޫޤުން ކުރިމަތިލާނެ ކަމެއް:

ފެނުގެ އިސްލާމް، ޤުރްއާން ސުންނަތުގައި ވަކިވަކިގެ ރަސޫލުންގެ ސީރަތް ގައި ދިރުމަކަ
ރިވާކުރައްވާފައިވެއެވެ.

- އުޅަނދުފަހަރުގެ ދިރިއުޅުމާ ފަރުވާ ދެވުން:

މިކަމާ ބެހޭ ހަދީޘްތަކުން ﷲ ގެ ރަސޫލާ (صلى ا عليه وسلم) ކަނޑުގެ ފެނުގެ ބޭނުންކުރުން
އެކަމާގުޅޭ ސުންނަތް ދެއްވާ އަންގަވާ ދިނުމަށް ރަސޫލާ އެކި ބަޔާންތަކެއް ރިވާ

ކުރައްވާފައިވެއެވެ. މީގެ އިތުރުން ސަރުކާރުގެ ފުރަތަމަ ޓީ ބިލްސާއި އެކުވެސް ޗާޓަ ޒުވެގެންދާ ވާހަކަ ނަގައިއާ ކުރެން އިމާރާތް އަންގަދު އަދި އައްޔަބަރާނީވެސް ރިވާ ކުރައްވާފައިވެއެވެ.

• މަޝްރޫޢުކުރާ ބޭންކިން ގެ ފިނޭންސް ކަލެކްޝަން ސަރުކާރުންނަށް ހިއާ ލިބުން:

އަދަދު ހަނގުރާމައިގެ ސަރުކާރުންނާއި ބޭރުގެބަޔަކު އިތުރު އެކަށީގެންވާ އަދިހުން އިމާރާތް ބޮޑުތަ އާއި މުސްތަޤްބަލް މިވާހަކަ ރިވާ ކުރައްވާފައިވެއެވެ.

• އެބައިމީހުންނަށް ސިވިލްގެ ލިބުން ތަރުޖަމާކުރެވުނު:

ތައުބާ ސޫރަތުގެ 111 ވަނަ އާޔަތާއި މުހައްމަދު ސޫރަތުގެ 6-4 އާއި އަދި މިންނެވުން އާޔަތުތަކާއި މިކަމުގެ ދަރުމަވެރިވާއެވެ. އަދި އެބައިމީހުންނަށް ވަނީ ސިވިލްތަކުގެ އުނދަ މަތީ ދަރަޖަ، އަދި ފިރުދައުސް އަލްއަޢުލާ ކަމާއި އަދި މަތިވެރިވެގެންވާ ގަދަރުވެރި ވާ ކަމާއި އަދި މިންނެވުން ހުރިކަމުގެ ހަޤީޤީ އިމާމް ބޮޑުތަކުގެ ބަދަލު ގައިވެސް ރިވާވެގެންވެއެވެ.

• އެބައިމީހުންގެ އަހުލުވެރިން (އެބަހީ: އާއިލާގެ މީހުން) ކުރެން 70 މީހުންނަށް ޝަފާޢަތްތެރި ވުމުގެ ފުރުޞަތު ލިބިގެންވުން:

މިވާހަކަ އަބޫ ދާވޫދު އާއި ބައިހަޤީ އާއި އިބްނު ޙިއްބާންވެސް ރިވާކުރައްވާފައިވެއެވެ.

• މަރުގެ ސަކަރާތުން އެއްވެސް ކަމެއް ސަރުކާރުގެ މައްޗަކަށް ނުވުން:

އައްތިރުމިޒީ، އައްނަސާއީ، އިބްނު މާޖާ، އަލްބައިހަޤީ އައްދާރިމީ އަދި އިމާމް އަޙްމަދު އެކަށީގެންވާ މުސްނަދުގައިވެސް މިވާހަކަ ރިވާ ކުރެއްވިއެވެ.

• ޤަބުރު ކުރި އެއްވެސް އަޒާބަކުން ނަޖާތްވެސް ސަރުކާރުގެ ފިތުނާ ޙިސާބުވުން:

ދުންޔާ މިވާހަކަ ތަކަށް މަސްއޫލުވާހަކަތަކެކެވެ. އާދެ ތިރީގައި އަތަށް އިސްލާމްވެމަޢިގެން ނަމާދު ކުރުމުގެ ފުރުސަތުއަށްނުޖެ ސަރުކާރުގެ ޝަހީދުންގެ ވާހަކަ ހިމެނެއެވެ. ހަނގުރާމައިގެ ތިރީގައި އިސްލާމްވެ އުޅަން ފަހު ސަރުކާރު ޝަހީދުން ހިމެނެއެވެ. ބޮޑުތަކާއި މުސްލިމް އަދި އައްޔަބަރާނީވެސް މިވާހަކަތަށް ރިވާކުރައްވިއެވެ. އަދި ހައިބަތު ހަނގުރާމައިގެ ތިރީގައި އިސްލާމް، ނަމާދުކުރުމުގެ ފުރުސަތެއް ނުލިބި ސަރުކާރު ޝަހީދެއް އިތުރު އެކަށީގެންވާ

އޭ އުކަހަރިވެގެން ތިބިމީހުންނޭވެ!

(الله ވަޙީ ކުރައްވައެވެ:) "ވިދާޅުވާށެވެ: ކަލޭމެންގެ ބައްޕައިންނާއި، ދަރިންނާއި، ބޭބޭއިންނާއި، އަނބިންނާއި، އާއިލާތަކާއި، ކަލޭމެން އެއްކޮށްފައިވާ މުދާތަކާއި، އަދި ގެއްލުންވެދާނެކަމަށް ބިރުގަންނަ ވިޔަފާރިއާއި އަދި ކަލޭމެން އުފަލުގައި ތިދިރިއުޅޭ

ދިރިގެކޮޅަށް ގެންނަވައި ނިކުމެވަޑައިގެން ހަދީޘްކުރައްވައެވެ: "الله އާނާގެ އިސްލާމްކަން ފުރިހަމަ ކުރައްވައެވެ. އަދި ތިމަން ކަލޭގެފާނު ދިރިގެކޮޅަށް ވަޑައިގެންނެވި އިރު އާނާ ގެ ސުވާލުތަކެއް ދެ އަނބިކަނބަލުން އާނާއަށް އެކުވިއެވެ." މި ވާހަކަ އަލީ ހާލާތް ރިވާ ކުރައްވައެވެ.

- އުބައިދުހުންގެ ހަނިކަމް ކުރި ނަފުސް:

މިގޭ ބޯކަކަމި އަބްދުالله ބިން އަބްބާސް އާއި އުމަރުގެފާނާއި ހަމްޒާގެފާނާއި އަދި މިސްރުވެސް އަތައްބަކަރުން (رَضِيَ اﷲُ عَنْهُم) ގެ ޞަހާބާއަށް 40 އަހަރު ހަހަރާ ފުރުސްވެސް އެއްވެސް ބަހަރުވެމެއްސިޔާ ފުރުމާއި އަދި ބައްރު ޞަހާބާއަށް މުއާފާގެ ފުރުގެ ޖަމާލުގައި ބަދަލުކުރުވިން އިރު ފުރައިން ޖެހި ނާ ފާޞި ވާހަކައާއި އަދި މިސްރުވެސް އަހަރު ވާހަކައަށް އިމާމް މާލިކު އާއި އައްޞިދުމިޔާއި އިބްނު މުބާރަކު އާއި ވަރަށް ގިނަ ސަފަރުތަކުގެ ކިބައިން ރިވާވެފައެވެ. މިފަދަ ކަންކަން މިޖާމާތުގެ ހަނދުމަފަދަކަމެއްވެސް ހިނގާފައި އުބަހުއްޖެވެ.

އަދި ސުވަރުގޭގެ އަނބިކަނބަލުން ފުނިއްޖުމަށް ދާންދެން ތާ ނުހިކުން، އުކަނބަލުންގައް (ހޫރުން) އާނާގެ މައްޗަށް ދެއާ ދެންނެވުމާއި ފަޚުރުވެއްޖިހިދު ފޫނުމަތި ސާފުކޮށްދިނުމާއި، މަތާއިކަތް ބާކުރުން ގެ ސަފާވާ އުބައިދާކުރުންގެ މައްޗަށް ފެއްވުމާއި، ހުރުންނާއި ކަވިނުވުމާއި އަދި މިފަދަ އަހަރު އަހަރު ދަރަޖައެއްގެ ވާހަކަ ހަދީޘް ތަކުގައި ބަޔާން ވެގެންވެއެވެ. އަދި މިދުނިޔެ އުނދުހާ ވާހަކަ ނަގާފައިވާ އިބްނު ނުހާގެ އިހާ ދުނިޔެވެން ފޮތްތަކެވެ. މިގޭ އިތުރުން މިފަދަ ކަރާމާތް ތަކެއް ވާހަކަ އަހަރު ސަރަފުއާގެ ކިބައިން ރިވާވެފައެވެ. އަދިއަދަން ދާނދޭނެވެސް ސަރިދުންގެ ހަނިތަކުން ހުވަނދުގެ ވަސް ދުވުމާއި އަދި އުފާވާ ކަރާމާތްތަކެއް ވާހަކަ މުޖާހިދުން ކުރުން ބަޔާންވެމުންދެއެވެ.

ގެތެރެއް... (މިފަދަ އެއްޗެއް) اللهއާއި އެއިލާހުގެ ރަސޫލާއާއި އަދި اللهގެ މަގުގައި ޖިހާދުކުރުމަށްވުރެ ބޮޑުބޮޑުވެގެންވަނީހެއްތޯ؟ (އެފަދައިންވެއްޖެނަމަ) ދެން اللهގެ ނިޔާ (ޢަޛާބު) އަންނަންދެން ކަލޭމެން ތިބޭށެވެ. އަދި (ދަންނާށެވެ!) ފާސިޤުންނަކަށް الله ހިދާޔަތް ނުދެއްވާނެއެވެ."[105]

އޭ އެކަހެރިވެގެން ތިބިމީހުންނޭވެ!

(الله ވަޙީ ކުރައްވައެވެ:) "އޭ އީމާންވި މީހުންނޭވެ! اللهގެ މަގުގައި (ޖިހާދު ކުރުމަށް) ގޮވާލެވުނީމަ ތިމަން ބުރަވެލައި ބިމަށްޓިނި ކޮންސަބަބަކާހުރެ ހެއްތޯ؟ އާޚިރަތުގެ ބަދަލުގައި ދުނިޔޭގެ ދިރިއުޅުމަށް ކަލޭމެން ރިޟާވެގަތީހެއްތޯ؟ އެކަމަކު އާޚިރަތުގެ ބަދަލުގައި ދުނިޔޭގެ ބަދަލުގެ ފައިދާ ކުޑަވެގެންވެއެވެ. ކަލޭމެން (އެއިލާހުގެ މަގުގައި) ނުނިކުމެފިއްޖެކަމުގައިވަނީނަމަ އެއިލާހު ވޭންދެނިވި ޢަޛާބެއް ކަލޭމެންނަށް ޢަޛާބުދެއްވާނެއެވެ. އަދި ކަލޭމެންގެ ބަދަލުގައި އެހެންބައެއް ގެނެސްދެއްވާނެއެވެ. ކަލޭމެންނަކަށް އެއިލާހަށް އެއްވެސް ގެއްލުމެއް ނުދެވޭނެއެވެ. އަދި الله ހުރިހާކަމެއް ކުރެއްވުމަށް ކުޅަދުންވަންތަވެއެވެ."[106]

އޭ އެކަހެރިވެގެން ތިބިމީހުންނޭވެ!

"ލުއިވިޔަސް[107] ނުވަތަ ބުރަވިޔަސް[108] (اللهގެ މަގުގައި) ކުރިއަށް ނިކުންނާށެވެ. އަދި اللهގެ މަގުގައި ތިޔަބައިމީހުންގެ މުދަލުންނާއި ނަފްސުތަކުން ޖިހާދުކުރާށެވެ. މިކަން

---

[105] سورة التوبة 9:24

[106] سورة التوبة 9:38-9

[107] އެބަހީ: ސިއްޙަތު ރަނގަޅު ނުވަތަ ޒުވާން ނުވަތަ މުއްސަނދި ވިޔަސް...

[108] އެބަހީ: ސިއްޙަތު ދެރަ، ނުވަތަ މުސްކުޅި ނުވަތަ ފަޤީރު ވިޔަސް...

ތިޔަބައިމީހުންނަށް ހެޔޮވާނެއެވެ. (ތިޔަބައިމީހުންނަށް) އެކަން އެނގޭނަމައެވެ."[109]

އޭ އެކަހެރިވެގެން ތިބޭމީހުންނޭވެ!

އެއިލާހުގެ މިވަހީ ބަސްފުޅާއި ދެކޮ ބިރުނުގަންނާހެއްޔެވެ؟: "ތިޔަ އެބައިމީހުން ހިނގައިގަތުމަށް (އެބަހީ: ޖިހާދަށްކުރުމަށް) ނިކުމެގަންނަވާ ކުޑަގައިވިޔަސް، ބަރު ހަމައަށްވިޔަސްމެ އެއަށް ތައްޔާރުކުރުމަށްޓަކައި ކަންތައްވެސް ތައްޔާރުކުރައްވާށެވެ.[110]

---

[109] سورة التوبة 9:41

[110] އަސްކަރީ ތަމްރީން ހޯދުމާއި، ތަފާތުތަފާތު ހަތިޔާރާއި އާލާތްތައް އެއްކުރުމުގެ ވާޖިބުކަން:

އޭ އަޚާއެވެ! ދަންނާށެވެ! ޖިހާދަކީ ތަމްރީނު ނުލިބި މުސްލިމުންގެ ކުރުމުގެ ސިފައެއްކަމެވެ. ފަހެ ރަސޫލާ (صلى ا عليه وسلم) ހަދީޘް ވިދާޅުވިއެވެ: "ޖިހާދުގެ ހަތިޔާރުތަކުގައި (ނުވަތަ އެއްވާފައެއްގައި) ބައިވެރި ނުވާ އެތި ބައިވެރި ވުމުގެ ނިޔަތްގައި ވެސް ނެތި މަރުވާ މީހާ، މަރުވަނީ މުނާފިޤުކަމުގެ ދަރަޖައެއްގައެވެ." (ބަޔާން މުސްލިމް 3533)

ތިޔަ އައްސުނދު ސުނަން އައްނަސާއީގެ އަރުމަލީ ތަފްސީރުގައި ބަޔާން ކުރައްވައެވެ: ""...ބައިވެރި ވުމުގެ ނިޔަތްގައި ވެސް ނެތި..." މާނައަކީ އަމިއްލަ ނަފްސުގައި، "އަހަރެންނަށް ޖިހާދަށް ދާންވީ ނަމަ" ވެސް ނުބުނުމުގެ ކުރީމެ. ނުވަތަ އޭގެ މާނައަކީ ޖިހާދަށް ދާން ތައްޔާރުވަމުން ނިޔަތް ނުގަންނަނީ ކަމަށްވެސް ވެދާނެއެވެ. ފަހެ ޖިހާދަށް ތައްޔާރުވަމުން ނިޔަތް ގަތުމުގެ އެއްކަލަ އެއަށް ތަކެތި (އެބަހީ: ސާމާނު، ހަތިޔާރު އަދި މިތަކެތި ގެންގުޅުމުގެ ހުނަރު) ތައްޔާރުކުރުމެވެ. الله ތަޢާލާ ވިދާޅުވިއެވެ. (މާނަ): "ތިޔަ އެބައިމީހުން ހިނގައިގަތުމަށް (އެބަހީ: ޖިހާދަށްކުރުމަށް) ނިކުމެގަންނަވާ ކުޑަގައިވިޔަސް، ބަރު ހަމައަށްވިޔަސްމެ އެއަށް ތައްޔާރުކުރުމަށްޓަކައި ކަންތައްވެސް ތައްޔާރުކުރައްވާށެވެ.""

ދެންފަހެ ބަޔައް މީހުން ތިމަން ވެސް ނިޔަތް ގެންނަވާ ބޭނުމެވެ. އެހެނަސް الله މި އާޔަތުން މިފަދަ މީހުންގެ ދަރުމާ ނަފީ ކުރައްވައެވެ. އެހެންކަމުން އުޖޫރުވޯފަދަ ސަވާބަކާއި ހުރި ޖަޒާދެއްވުމުން ހުރަސް އެޅިގެންވާނަމަ، އެ އުޖޫރު ގަބޫލު ވެވޭނީ އެކަނި ތަގުވާވެރިޔާ ވާނަމައެވެ.

الله ވަޙީ ކުރައްވިއެވެ: "އެމީހުންނާ ދެކޮޅަށް ތިޔަބައިމީހުންނަށް ކުޅަދާނަވީހައި ބާރެއް ތިޔަބައިމީހުން ތައްޔާރުކުރާށެވެ. އަދި ހަނގުރާމައިގެ އަސްތަކުވެސް ބަނދެ ތައްޔާރުކުރާށެވެ. އެއީ اللهގެ ޢަދުއްވުންނާއި އަދި ތިޔަބައިމީހުންގެ ޢަދުއްވުން ބިރުދެއްކުމަށްޓަކައެވެ..." (الأنفال 60) ޝައިޚް ޢަބްދުއްރަޙްމާން އައްސަޢްދީ (ر ه ا) މި އާޔަތުގެ ތަފްސީރުގައި ވިދާޅުވިއެވެ: "މިގެ މާނައަކީ ޤުއްވަތްތަކުގެ ބާރުން ފުރިގެން ގޮސް ވާއިރު ބާރު ކަނޑައެޅުނު ވަޞްފު ތިޔަބައިމީހުން ތައްޔާރުކުރުމެވެ. އަދި އެބައިމީހުންނާއި ދެކޮޅަށް ހަނގުރާމަކުރުމަށް ހުރިހާ ވަސީލަތްތަކާއި ހުނަރުތަކާއި ވަސީލަތްތައް ހިމެނެއެވެ. އަދި މިގެ ތެރޭގައި މިފަދަ ހަތިޔާރު ތަކާއި ވަސީލަތްތަކާއި ހަތިޔާރުތައް ހަދާ މަސައްކަތްތައް ހިމެނެއެވެ. (އެއީ) މަސްހުން ބަޑިތަކާއި، އުޅަނދުތަކާއި، މަތިންދާ ބޯޓުތަކާއި، އެއްގަމު އަދި ކަނޑުމަތީ އުޅަނދުފަހަރާއި، ހަނގުރާމަތަކާއި އަދި (ދިފާޢުވެސް) ހިމެނޭ ވަސީލަތްތަކެވެ." (ތަފްސީރު އައްސަޢްދީ އަލް ކަރީމް އައްރަޙްމާން ބ.285)

ދަންނާށެވެ! އަޚާއެވެ! މިއާޔަތުގައި ބައްލަވާލައްވާ ފަދައިން، މިފަދަ ތައްޔާރީތައް ވުމަކީ الله މުސްލިމުންގެ މައްޗަށް ވާޖިބު ކުރައްވާފައިވާ ކަމެކެވެ. އަދި މިއީ ކާފިރުންނާއި މުނާފިޤުން މުސްލިމުންނާއި ދެކޮޅަށް އަނިޔާކުރުމުން ދުރުކުރުމަށްޓަކައެވެ. ޢަދުއްވުން ބިރު ދެއްކުން މިވަނީ ޝަރީޢަތްތެރިކަމުން الله ގެ ޙުކުމަކަށް ބައްލަވާލައްވާފައެވެ. ޢަރަބިބަހުން ނަމަ "تُرْهِبُونَ" އާ މި އާޔަތުގައި ބަހުގެ މާނައީ "ބިރުދެއްކުމެވެ". އިނގިރޭސިބަހުންނަމަ "ޓެރަރިޒަމް" ކުރުމެވެ. އެހެންކަމުން "ޓެރަރިޒަމް" ނުވަތަ "ބިރުދެއްކުމަކީ" މިހުންނަށް އިނގިރޭސި ބަހުން މިހާރަކީ "ޓެރަރިސްޓުން" ނެވެ.

ޝައިޚް ޢަބްދުﷲ ޢައްޒާމް (ر ه ا) ވިދާޅުވިއެވެ: "އަދި (ދަންނަވައް) އަހަރެމެންނީ ޓެރަރިސްޓުންނެވެ. އަދި ބިރުދެއްކުމަކީ (ޓެރަރިޒަމް ކުރުމަކީ) (اللهގެ) ޝަރީޢަތް ސުންނަތުގެ މަތިން ފަރުޟުވެފައިވާ ކަމެކެވެ. ފަހެ ހުރަސްގައި، އަދި ޢާލަމުގައި މިކަމަށް -އަހަރެމެންނަކީ ޓެރަރިސްޓުންކަމަށް- ހެކިވާށެވެ. "އެމީހުންނާ ދެކޮޅަށް ތިޔަބައިމީހުންނަށް ކުޅަދާނަވީހައި

އެހެނަސް الله އެބައިމީހުން ކުރިއަށް ދިޔުމަކަށް ނުރުއްސަވައެވެ. އެހެންކަމުން އެއިލާހު އެބައިމީހުން ފަހަތަށް ޖެއްސެވިއެވެ. އަދި ބުނުއްވުނެވެ: "(ގޭގައި) އިށީނދެތިބި މީހުންނާއި އެކު ކަލޭމެން އިށީންނާށެވެ. ފަހެ އެބައިމީހުން ތިޔަބައިމީހުންނާއި އެކު ނިކުމެ ކަމުގައިވިނަމަ، ތިޔަބައިމީހުންގެ ތެރެއަށް ބައިބައިވުން ނޫން އެއްޗެއް އިތުރުކުރިއްސެވެ. އަދި ތިޔަބައިމީހުންގެ މެދުގައި (ފިސާދަ އުފެއްދުމަށް) އަވަސްވެގަތީހެވެ. އަދި ތިޔަބައިމީހުންގެ ތެރޭގައި، އެބައިމީހުންނަށް އިޞްޣާދޭ މީހުންވެސް ވެއެވެ. އަދި الله އަކީ އަނިޔާވެރިން މޮޅަށް ދަންނަވޮޑިގެންވެއެވެ."[111]

ޏ. އެކަހެރިވެގެން ތިބިމީހުންނާވެ!

اللهގެ މިވަރު ބަސްފުޅާއި ދެކޮ ބިރުނުގަންނަމުހެއްދެވެ؟: "ފަހަތަށް ޖެހުނު މީހުން، اللهގެ ރަސޫލާއި ދުރުގައި ވުމަށްޓަކައި އުފާ ކުރިއެވެ. އެބައިމީހުން، އެބައިމީހުންގެ މުދަލުންނާއި ނަފްސުތަކުން اللهގެ މަގުގައި ޖިހާދުކުރުމަށް ނުރުހުނެވެ. އަދި ބުނެއެވެ: "މީހުންގައި (ޖިހާދަށް) ނުނިކުންނާށެވެ" މިއާޔާތުގައެވެ: "ޖަހަންނަމުގެ އަލިފާން މާ ހޫނުކަން ގަދަވެގެންވެއެވެ"، އެމީހުންނަށް އެކަން ފަހުމް ވާނަމަވެ! އެހެންކަމުން އެބައިމީހުން ކުޑަކޮށް ހުނުމަށް ފުރުސަތުދޭށެވެ. އަދި (ހަމަކަށަވަރުން) އެބައިމީހުން އެކުރިކަންތައްތަކުގެ ޖަޒާއެއްގެ ގޮތުން ގިނަގިނައިން ކަރުނައަޅާނެއެވެ. ފަހެ އެހެންކަމުން އެއިގެތެރެއިން ބައެކާއި ކަލޭގެފާނާއި، الله ބައްދަލުކުރައްވައި، އެއުރުން ތިޔަބައިމީހުންނާއި އެކުވެގެން އެދިއުމަށް ބޭނުންކަމަށް ބުނެފިނަމަ: "އަހަރެންނާ އެއްކޮށް

ބާރުއް ތިޔަބައިމީހުން ތަޢްޔާރުވުމުކުރެވެ. އަދި ހަނދުމަކުރާއިރުގެ އަސްތަޢްފާރުވެސް ބަނދު ތަޢްޔާރުވުމުކުރެވެ. އެއީ اللهގެ ޙަޟްރަތުންނާއި އަދި ތިޔަބައިމީހުންގެ ޙަޟްރަތުންނަށް ބިރުދެއްކުމަށްޓަކައެވެ." އެހެންކަމުން ޖެހިލިޖެހިލި (ބިރުދެއްކުމަލި) الله ގެ ދީނުގައި ފަރުސްތުވެގެންވާ ކަމުކެވެ."

[111] سورة التوبة 9:46،47

ދުވަހަކުވެސް ކަލޭމެން ނުދާނޭހެކެވެ. އަދި (ކަލޭމެން) އަހަރެންނާއި އެކު ޢަދުއްވަކާ ހަނގުރާމައެއް ވެސް ނުކުރާނޭހެކެވެ. އެންމެ ފުރަތަމަތަމައިންވެސް ކަލޭމެން މަޑުކުރުމަށް ރުހިއްޖެއެވެ. ދެން ފަހަށް އިނދެ ތިބި މީހުންނާއެކު ވާށެވެ."[112]

(ޖިހާދު ކުރުމުން އެކަހެރިވެގެން ވަނީ ނަމަ އިސްލާމްދީނަށް ހުރިހާ ހެޔޮ ޢަމަލެއް ނެތިދެއެވެ!)

އާ އެކަހެރިވެގެން ތިބިމީހުންނޭވެ!

ފަސް ޖެހުނު ތިބިމީހުންގެ ވާހަކަ އަޑުއަހާލަމުތޯއެވެ؟[113] އެމީހުންގެ ކުރާއި ކުރި ޙާލަތާއި ކޮބައިކަން ނޭނގޭހެއްޔޯ؟ އެއީ ޖިހާދަށް އެކަހެރިވުމެވެ... ނިކަން ވިސްނާލާށެވެ: (އެއީ) ނަބިއްޔާގެ ޞަޙާބީންނެވެ. މީސްތަކުންގެތެރެއިން އެންމެ މާތް މީހުންނެވެ. އަދި އެއީ މުޙައްމަދު صلى ا عليه وسلم އާއި އެކު (ކުރީގެ) ބަދުރު ހަނގުރާމަތަކުގައި ބައިވެރިވެފައި ތިބިމީހުންވެސްމެއެވެ. އެބައިމީހުންނަކީ ދެއްވި އަދަބަކީ ކޮބައިހެއްޔޯ؟ އެ ޞަޙާބީންނަށް ތައުބާވުމާހުގައި ވިއިދުވެސް اللّٰهގެ ރަސޫލާ 50 ދުވަސް ވަންދެން އެ ޞަޙާބީންނަށް އެކަހެރިކުރެއްވިއެވެ. އަދި الله އެ ޞަޙާބީންގެ ތައުބާ ގަބޫލުކުރެއްވީ 50 ރެއަށް ފަހުގައެވެ. ހަމަކަހަލަވަރުން މިއީ ވަރަށް ފުން މައްސަލައެކެވެ. އެހެންކަމުން ކަލޭމެންގެ އަމިއްލަ ނަފްސުތަކާމެދު ވިސްނާށެވެ. އަދި ހިސާބު ބެއްލުމަށް ނުގެވިއްސަ (ތިމާގެ ނަފްސު) ހިސާބުކޮށްލާށެވެ.

---

112 سورة التوبة 9:81،82،83

113 މިއީ ތަބޫކު ހަނގުރާމައިގާ ބައިވެރިނުވި 3 ޞަޙާބީންގެ ވާހަކައެވެ. މިގޮތުގެ ތަފްސީލު ތައުބާ ސޫރަތުގެ ފުރަތަމަދުގައި ބަޔާންވެފައިވެއެވެ. މިގޮތް އިމާމުން ޞަޙީޙު އަލް ބުޚާރީ 702/5 ގައި ވަރަށް ތަފްސީލުކޮށް މިވާހަކަ ރިވާކުރެވިފައިވެއެވެ.

އޭ އުކާހެރިވެގެން ތިބިމީހުންނޭވެ!

ކަލޭމެން، ކަލޭމެންގެ ޢަރަބި ޤަބީލާގެ އަޒުންނަކީ އުޅާގަޔަށް އަހަރެމެންއަށްދުރުކޭވެ. އަދި ކިޔެއްހެއްޔެވެ! ބަލަޕީނާއި ހަނދާނަށްދަތުރުކުރަނީއްވެސް ނުދެކޭވެ. ކަލޭމެން ޤާދިރު ތިޔަ އުކާހެރިވުން އިންސާފުކުރަނީ ކިހިނަކުން ހެއްޔެވެ؟ ކަލޭމެންގެ މައްސަލައިގެ ޙައްލެއް ހުއްޓެވެ؟

އޭ އުކާހެރިވެގެން ތިބިމީހުންނޭވެ!

ޤާހިރުއްޔާ (ޤަވާނީނު) މިހުސްވެސް އިސްލާމްދީނަށް މިކުރިމަތިވެފައިވާ ފަދަ ނިކަމެތިކަމަކަށް ތަފަ ނިކަމެތިކަމަށް ކެތްނުކުރެވޭނެވެ. އުޅަނިމީހުންގެ އުފުލުން އަދުއްވުންގެ އަތްދަރުދަށި އިއްތިފާޤުކުރަން ނަގާފައި އިއްޤަށް މުޅިދިނުގެ ފަރާތުން ކެތްއްނުކުރެވޭނެވެ.

އޭ އުކާހެރިވެގެން ތިބިމީހުންނޭވެ!

އަރަބިމެން (ޢަރަބި ޤަބީލާގައި) ކުރަމުން މިގެންދާ ޤާނޫނު ސާފުވެގެންނުވާ ކަމުގައި ދައްވާކުރާނަމަ، ދެން އިރާދީގައި ކުރެވޭ ޤާނޫނު ކަލޭމެން ބެނި ކިޔާހެއްޔެވެ؟[114]

---

[114] އަދި މިސްރުވެސް، ދިވެހިރާއްޖެ ފަދަ، اللّٰهُ ގެ ޝަރީޢަތަށް އުރުދުފައިވާ ވެރިންނާއި، އަދި އުޅުއްމީހުންގެ ސިފައިންނާ ދެކޮޅަށް ކުރަނީ ޤާނޫނު ބަޔަކުކަމަށް ގެބުނު ނުކުރަނީ ނަމަ ދެންފަހު ބަޔަކުން އަރައިގަތުމާއި އިރާޤުއި، ތުރުކީން އަރައިގަތުމާ ފަލަސްތީނާއި، ކުވައިތުސިޓީ ރަޝިއާ އަރައިގަތުމާ ޝީޝާނާއި އަދި މިސްރުވެސް ހުރިހާ ކާފަރުން އަރައިގަތުމާ މުސްލިމު ބިންތަކުގައި ކުރާ ހަނގުރާމައިން ރުޅި ގަންނަނީ ފަހަ ކިވެހެއްޔެވެ؟ އެ މުސްލިމު އަޚުންގެ މައްސަލަ ފަހަ އަރަބިމެންގެ ހަމްދާ ނުވަނީހެއްޔެވެ؟

ހޮޓަލުގައި ހަނދުރާމަވެރި އާގެ ބަރަދަހުން ފުރިހޭ، ފިއްޔާކޮށްލި އަނބުރާހުންގެ ފިއްޖެހި ނަގާލިޔަ، ކުރެއްވިއިރު މުސްލިމުންގެ މަޖާލިސް އަދި މުސްލިމުންގެ މުހާތަރާ ފިޔަވުމުންދަނީއެވެ. ދެން ފަހެ ތިޔައެކަކަށްވަނީ ކިހިނެއްތޯއެވެ؟

ދެ އެކަކަށްވާގެން ބިރުދޭނެކަމެއް!

ކަލާމުން މުޤާރިދުންނާ، އަދި ފަޤީހުން ހާއްސަކަމަށް ޝަރީޢަތުގެ މުޤާރިދުންނާ ދީނުގެ ފަރުވާ (އަހަރެމެން ތިމަންމެންގެ އަޚްލާޤުންނާ ހަމަގާމަކުރާތީ ކަމަށް ވިސްނަމާ)، އަދި (އެ ސިޔާސީން) ތިރިޔާއިކުރަނީ މުސްލިމުންކަމަށްވާތީ ކަމުގައިވިސްނަމާ، -ދެން ﷲގަންދި ބުނަމެވެ. އަހަރެމެން ސިޔާރަތްކުރަނީ ފަހެ ކޮންބަޔަކުހެއްޔެވެ؟ އަހަރެމެންގެ އަޤީދާ ދިރިއުޅުން ހަރުމަނަން ވަނަނީ (ފަހެ ކޮންބަޔަކުހެއްޔެވެ؟)، އަހަރެމެންގެ ބަޔަކުންނާއި އަހަރެމެންގެ އިލްމުވެރިންނަށް ހައްޤުކުރަނީ (ފަހެ ކޮންބަޔަކުހެއްޔެވެ؟) އަހަރެމެންގެ ތަރުއިން އެންމެ މާތް މިހުންނަށް މަރަނީ (ފަހެ ކޮންބަޔަކުހެއްޔެވެ؟) އަދި އަހަރެމެންގެ އަނިބިންނާއި މުދަލަށް ހަމަލާދެނީ (ފަހެ ކޮންބަޔަކުހެއްޔެވެ؟). އަހަރެން ﷲގަންދި ބުނަމެވެ. ޔަހޫދީގެ ޖަމާޢަތް ތިކި ތަކެއްގެ ކޮތަރި، އަދި އޭނާގެ އަނިޔާކުރާ ޤަބީލާތަކާއި އަދި ޖަމާޢަތް ކަންފަތްތަކެއްގެ ކޮތަރި މަސައްކަތް ކުރަނީ ފަހެ ކޮންބަޔަކުހެއްޔެވެ؟

އެއީ ހާއްސަ ސޯޝަލިޒަމް އާއި އެމަޖިލިސް ސިޔާސަތާއި، ފުރިހުމުނާއި ޖަމާޢަތް (ސީއައިއޭ) ސިޔާސަތުތަކުގެ ޙަރަކާތްތަކެއްނޫންހެއްޔެވެ؟ އަހަރެން ކަލާމުން ރިބައިން ﷲގަންދި މިސާލަކަށް ބުނަމެވެ: އެމީހުން އެދިފާއީކޮށްދިނީ ބަޔަކީއެއް ނޫން ހެއްޔެވެ؟ އަހަރެމެންގެ ތަރުތީބު އެމެރިކާއި ބަޔަކީން ދިފާއީ ކޮށްދިނީ ފަހެ ކޮންބަޔަކުހެއްޔެވެ؟ ﷲގަންދި ބުނަމެވެ. "ތޯރާ ގާރޑިއަން" (ސިޔާސީން) ރިޕޯޓުކުރާ (އެމެރިކާގެ) ސީ.އައި.އޭ ގެ ދުރުތަކުން ދިފާއީ ކުރުމަށްޓަކައި އެބައިމީހުންގެ ނަފްސުތަކުން ނުރައްކާތެރި ތެރެއިން ޖީތަން އަހަރެމެން ދުރުކުރެވެ.

(ކާފަރުންނަށް އެހީތެރިވުމަކީ ކުފުރުކަމެވެ!)

ހޭ އެކަހެރިވެގެން ތިބޭމީހުންނޭވެ!

ﷲގަންޑީ ބުނަމުވެ. މިގެތެރެއިން ދިނަ ސިފައިންނަށް މުޖާހިދުންނަކީ އެމެރިކާއާއި އޭނާގެ އެހީތެރިންގެ ޙަރުބުވެރިކަން ސާފުކޮށް ނޭނގޭހެއްޔެވެ؟ ﷲ ވަޙީކުރައްވާހެއްޔެވެ؟: ”އަދި ތިޔަބައިމީހުންގެ ތެރެއިން އެއްވެސްބަޔަކު އެބައިމީހުން (ކާފަރުން) އައުލިޔާއިން (ގާތް، އެހީތެރިން) ގެ ގޮތުގައި ހަދައިފިނަމަ، ދެން ފަހެ ހަމަކަށަވަރުން އެއީ އެބައިމީހުން (ކާފަރުންގެ) ގެތެރެއިންވާމީހެކެވެ. ހަމަކަށަވަރުން ﷲ އަނިޔާވެރިންނަކަށް ހިދާޔަތްދެއްވާކަށްނުވެއެވެ.“[115] ކާފަރުންނަށް ޢަމަލުންނާއި، ފައިސާއިންނާއި، ނަސޭހަތުން ނުވަތަ އެންމެބަހަކުން ވިޔަސް އެހީވުމަކީ – ”ކާފިރުވެ މުރުތައްދުވާ ކަމެއް“ ކަމުގައި އިޖުމާޢުވެރިން 'އިސްލާމުކަން ނަގާލާ' ކަންކަމުގެ ތެރޭގައި ބަޔާންކޮށްދީފައި ނުވޭހެއްޔެވެ؟[116]

މިކަމާބެހޭގޮތުން އަހަރެންގެ އަޚެއް ވަރަށް ރުޅި (ފުރިހަމަ) ބަހެއް ބުނެއްޖެއެވެ: 'ހަމްދު ކާއި ފީޖާއަކާ ހުރި ތަފާތަކީ ކޮބައިހެއްޔެވެ؟ ފީޖާ އައިސްފައިވަނީ އެމެރިކާގެ ނަވާޒު ސަލާމަތުންނެވެ. އަދި ހަމްދު އައިސްފައިވަނީ ނަޖްދު (ޢަރަބިކަރައި)ގެ ސަލާމަތުންނެވެ. އެހެންނަމަވެސް އެދެމީހުންވެސް ހަނގުރާމަކުރަނީ ސަލީބީގެ ދިދަ ދަށުގައެވެ.'[117]

---

115 سورة ا ائدة 5:51

116 އިމާމު ތަފްސީރަން: ބައްޒާރަމްސް އިބްނު ޙަޒްމި ކުރައްވާފައިވާ: ”ކާފަރުންނާއި މުޝްރިކުންނަށް ވަފާތެރިވުމާއި، އަދި މުސްލިމުންނާއި ދެކޮޅަށް އެބައިމީހުންނަށް އެހީތެރިވުމުގެ ކުފުރުކަމާއި ބެހޭ ގޮތުން ކުރު ބުރާސާ“ ބައްލަވާ.

117 އަދި ޝަރީޢް، އަލް އަމީރު، އިމާމް އައްބާ މުސްއަބް އައްޒަރްޤާވީ (ر ه ا) ވިދާޅުވިއެވެ: ”ފަހެ މިތާގައި އަހަރެމެން މިކަލާ ޒިޔާރަތް ގެއްލުނުއްވާ ފުރާ ކުރި ކާފަރުކަމުގެ ކުރަކާ އެއްގޮތް ނުނެއެވެ. އަދި ސަލީބީސް ފީޝަލް ކުރާމާފައިވާ ޒާލިމް އިންތިހަބުކަމުގެ (އެބަހީ:

ދޭ އެކަށަރިވެގެން ތިޔަބިޔުންނޯވެ!

”އަދި ދެބައިމީހުންނަށާ ރަޙުމްވުމުގެ ސަބަބުން، اللهُ ގެ ދީނާއި ކަނޑައެޅުއްވައި ނިންމަވާފައިވާ ހައްދު (އެބައިމީހުންގެ މައްޗަށް) ތަންފީޒު ކުރުމުން (ކަރުހިވުން) ދުރުވެންޖެހެންނާނެވެ. އެއީ (ތިޔަބައިމީހުން) اللهُއާއި އާޚިރަތްދުވަހަށް އީމާންވާކަމުގައިވާނަމައެވެ“[118] މަތީބާގައި ނުވަތަ އާޔަތުގައި ހައްދުދިނުމާއި އެއްބާރުލުމާއިއެކު ޖާސޫސްކަންކުރި، ކާރޫލު ގައި (އެއްބާރުލާ) މިހާރަކީ އަޖްނަބީކަންތައްތަކެއް، ބައްދަލުވާ ފައްޓަވާގައި

ކާރުބަން އަގައިފައިވާ ބިލުގެ ބިޔަކުރަނީކަމެއްނަހި) ކުރުދާ ކަމުއްފަސް ދޫނުވެ. ހަމަ މިބާރާއިން އަހަރުމެންގެ މިޖާހަދާ ހުޅަނގުގެ ބޮޑުތަކެއްގެ ބަރަކާތުގައި ޖަރީމާކަމަށް ދާއިރާ ކުރުދާ ކަމުއްފަސް ދޫނުވެ. އެހެންއެކަމަކު (ދަންނަށް) އަހަރުމެންގެ މިޖާހަދު އެއަށްވުރެ ފުރިހަމައެވެ. އަދި މާ މަތިވެރިވެގެންވެއްޖެ. ހަމަކަނަޑައެޅުން އަހަރުމެން މި ޖާހަދުކުރަނީ اللهُގެ ކަލިމަ މަތިވެރިކުރުމަށެވެ. އަދި މުޅި ދީން އޮޅި އެއްކަލާ اللهُ އަށް އެކަނި (ޚާލިޞް) ކުރެއްވުމަށެވެ. ”އަދި ފިތުނަވެރިކަން ނެތްވާހައި ދީން اللهُ އަށް އޮޅި އެއްކަލާ (ޚާލިޞް) ވާހަށް ދާންދެން އެބައި މީހުންނާއި ހަނގުރާމަ ކުރާށެވެ.“ (سورة الأنفال 39) އެހެންކަމުން މި އަރާމާއި ދުރުކުރާ ކޮންމެ މީހެއް، ނުވަތަ މި ތަނުގެ ދަނޑުވެރިއަކު ހުރަސް އަޅައިފި ކޮންމެ މީހެއް –ދީން ފުރާ އެފުރު މީހަކު، އަހަރުމެންގެ ދުޝްމަނެކެވެ. އަދި އަހަރުމެންގެ ކަނޑުއަޅާ ސިޔާސަތެކެވެ. އެފުރު މީހެއްގެ ނަމާއި ނަސްބަކަށް ފުރުވާލެއްވުމެވެ. ހަމަކަނަޑައެޅުން އަހަރުމެންނަށް ޔަޤީންކަންކުރާ ދުލުތަކުން اللهُ ބާރުވެރިވާފައިވާ ދީނުގައިވެއެވެ. އޭގެ ބަސް ވަނީ (ބަދަލުވުމެއްނެތް ގޮތުގައި) ކަނޑައެޅިފައެވެ. އަދި އޭގެ ބާރުގެވަންތަ ޖިހާދަކީ ކުރިޔަށްދާ ޗުއްޓީއެއް. ފަހެ މިއީ (އޭގެ މައްޗަށް) އަހަރުމެންނާއި މުޅި އިންސާނިއްޔަތާއި ވާޖިބުވެ. ދީނުފަހެ އަހަރުމެންގެ މިނގަނޑު ޔަޤީންކަމެއް އުފެދުނެވެ. މިނގަނޑު (އިލްމީ) މިންގަނޑު ޔަޤީންކަމެވެ. އަދި اللهُ އަށް ބަރޯސާ ހެއްދެވެ. އަދި އަހަރުމެންގެ ބަސްވަނީ ފުރިހަމަކޮށް މައްކަނެވެ. އަދި އަހަރުމެންގެ ނިޔަތުންތަކެއް ވަނީ ސާބިތު އިތުރަށްގޮސް މުސްތަޤިއްލު ހަމަ އަހަރުމެންގެ ފަތުވާއެއްގެ ފަސާތިވެ. އެއީ ދީނަށް ފަރާތުން ގުޅިގެން ބަލާލާގެއްގެ ބަރުއްވާކެވެ. އަދި ކަނޑާކަން އެފުރުސަތު ސަރުކާރީ ބަރުއްވާކެވެ. އެއީ އެކަނިވެ އަދި އަހަރުމެންނަށް އެއް ތަރުޖަމާނެ އަހަޝްތައްލީ ކަމުގައި ފިޤްހު ވެއެވެ.“

[118] سورة النور 24:2

(އެފަދަމީހާއީ) ޢާއިޝާއެއްކަމުގައިވެފައި ދެންފަހެ ރިޔާސަތުގައި (ކާފަރުންނާން އެއްބާރުލާ މީހާ އާއި ދެކު) ފަސޭހަނިކަމެއްވެހެއްޔެވެ؟ اللهގެ ދީނަކީ އެއްދީނެކެވެ. އެއް ރަސޫލެކެވެ. އަދި އެއް ޝަރީޢަތެކެވެ. ފަލަސްތީނުގައި އަހަރެމެންގެ އަޚުންނައް ޝިޢާރުކުރާމީހާއަޔާ އިރާޤާއި އަފްޣާނިސްތާންގައިވެސް (އެ އަޚުންނައް) ޝިޢާރުކުރާމީހާއެވެ. އަދި ރިޔާސަތުގައި އަހަރެމެން ޝިޢާރުކުރަނީވެސް ހަމަ އެކެކެވެ.[119]

އަރަބިގަނޑަ (އެބަސް: މުސްލިމުންގެ މައްކާއި ފިރިފޭގަނޑަ) ޖިހާދުކަމާ ހަނގުރާމަކުރުމަށް ހެއްދެވުމެއްގެ މަސައްކަތުގައި އިސްލާމީ ދިރުމުފިރިންގައިވެސް އިޖާބަދެވުނެވެ. ދެން މިޖިހާދުވަނީ ގަދަބާރުން ފިރިފޭގަނޑަ، އަދި ކިއްލަ ހާއިސްއެކަމުގައި ނުވަނީނަމަ، އެއީ ފަހު ކަލޭއެނބުރުންދޭވެ؟ اللهގަންދީ ބޮޑަކީވެ! އަހަރެން އަހަރެންގެ މިދުނިޔެން، ހަމަހިފެހެއްޓުމުގެ ގޮތުގައި "މުޖާހިދުންނާ" ތިޔާ ޖިހާދު-ފީމުން، މަގުތައް ބަންދުކުރަން އަހަރެމެންގެ އަޚުންގެ ދުސްމަނުން ބަޔަކު ދިއުކަރި ތަނުދީނުމެވެ. އިބްނު ސައްދު އާއި އާންމުގެ ޢާއިލާއަކާ އެމެރިކާގެ އަޚުންނަން މިހުން ރަނގަޅު ދަނޑުއެވެ. ދެން ފަހު އެބައިމީހުންގެ (ފިދާވުމުގެ) ފިރިހެނުންނަކާއި ޤުރުބާނީ، އަދިކިއްލަ ދީނުން އެއްވެސް މީހަކަށް ސަލާމަތްވެފައި ވާނެއްތޯ؟

އޭ އެކަހެރިވެގެން ތިބޭމީހުންނޭވެ!

---

[119] ދެންފަހެ ދިވެހި ރާއްޖޭގައި ވެސް އަހަރެމެން ޝިޔާރު ކުރަނީ ހަމަ އެ ހާއިޝާނަށެވެ. ހަމަ އެ ނަޒީރު ބަލިޔާ އެމެރިކާއަށް ބަލާ ގުދުރަ ދިދަ، ޙަރަމުގެ ގޮތުގައި އިޖާބަދީ ކިޔައި ކިޔައި އަޚުންނައް ހިޔާ ހައްޤަށް ކުރަނީކުރީމުއްތޯވެ؟ ފަހު އާޚިރަތުގެ ނިމުމާ ދިއްލުވަދީ الله އަކަވެ. ދެން ގުދުރަތް ބަޔަކުގެ ތަބާވާ ލިސްނިހާސްވެ.

(ޖިހާދުގެ) ކުރިސަފުރުގައި ތިބިކަމަށް ކާފިރުން ދަޢުވާކުރަނީމަ، ފަހެ ތިޔަމުގެ ބަޔާކަތްއިމުދު ވިސްނާފުމުން، ތިއުޅެނި ކާފިރުންގެ އަނބިންނާއި ދަރިންދަރިކަ ފޮބުލާއި މަރުދަނާ ނަފްރަތުކުރުމުގެ ކުރިސަފުރުގައިކަން، އަހަރެމެންނަށް އެނގެއެވެ. މިއީ ކާފިރުންގެ ބަޔަކީ ބާޠިލެވެ. الله ދެކެ ބިރުވެތިވާށެވެ! އަދި ދީނަށް އެހީތެރިވެދޭށެވެ! އެއީ ޖިހާދުކުރުމެވެ. "އޭ އީމާންވެއްޖެ މީސްތަކުންނޭވެ. اللهއަށާއި އެއިލާހުގެ ރަސޫލާއަށް އިޖާބަދޭށެވެ. އެއީ އެކަލާނގެ ތިޔަބައިމީހުންނަށް ގޮވާލައްވައިފި އެކަމަކުން ތިޔަބައިމީހުންނަށް ދިރުން ލިބިދޭކަމަކަށެވެ."[120] އިބްނު ޢައްބާސް ވިދާޅުވިއެވެ. (މިއާޔަތުގައި) "އެކަމަކުން ތިޔަބައިމީހުންނަށް ދިރުން ލިބިދޭކަމަކަށް" ގެ "މާނައީ ޖިހާދެވެ".

(ޖިހާދުކުރުމުން ހުރަމަކާއިރު ފަސްވާ އިއްތިހާދުވެރިންނަށް ނަޞްރާލިބިވާނެވެ.)

އޭ އެކަހެރިވެގެން ތިބޭމީހުންނޭވެ!

ވެރިންގެ ހިދުމަތްތަކަށް ގާތިސްލާމާއިވާ އަދި މުސްކުރާތަކަށް ދެނިބެފަވާ އިއްތިހާދުވެރިންނާއި ތަރިބެންގެ ފުށްނަދިން ނަޞްރާއިރިވެކަން އަހަރެން ކާފިރުންނަން އިންޒާރުކުރަމެވެ. އެހީ ނަބިއްޔާ ބަޔާންކުރެއްވިއެވެ: "ތިމަން ކާފިރުގެ ކާފިރުންގެ މައްޗަށް އެންމެ ބިރުވެރިކަމެއް ކާފިރުން މަގުފުރައްދާނީ އިމާމުންތަކެވެ." އަދި الله جل وعلا ވަޙީ ކުރައްވިއެވެ: "އޭ އީމާންވެއްޖެ މީސްތަކުންނޭވެ. ވަރަށް ގިނަ ރާހިބުންނާއި ފާދިރީން (އިޙްދުވެރިން) މީސްތަކުންގެ މުދާ ބާޠިލު ގޮތުގައި ކައިދެއެވެ. އަދި اللهގެ މަގުން އެބައިމީހުން (މީސްތަކުން) ދުރުކުރުވައެވެ."[121] އަދިވެސް ވަޙީ ކުރައްވިއެވެ. "އެބައިމީހުން، އެބައިމީހުންގެ ރާހިބުންނާއި ފާދިރީން

---

[120] سورة الأنفال 8:24

[121] سورة التوبة 9:34

اللهފިޔަވައި ރައްބުންތަކެއްގެގޮތުގައިހިފިއެވެ. އަދި މަރިޔަމުގެ ދަރި މަސީހުވެސްހިފިއެވެ.
އެކަމަކު އެބައިމީހުންނަށް އަމުރުކުރެވިގެންވަނީ އެންމެ އިލާހަކަށް (اللهއަށް އެކަނި)
އަޅުކަންކުރުމަށްޓަކައެވެ. އޭނާފިޔަވައި އެހެން އެއްވެސް އިލާހަކުނުވެއެވެ. އޭނާއާއި
އެ ޝިރުކު ކުރާފަރާތްތަކުން، އޭނާ ހުސްޕާކުވެވޮޑިގެންވެއެވެ."[122]

އޭ އެކަހެރިވެގެން ތިބޭމީހުންނޭވެ!

الله ގަންދީ އަހަރެން އަހަރެމެ: ސަޙާބީންގެ ވައްކަން ތާއިރަކާމީހުންނަށް ކަލޭމެން
އިތުރުވެރިންނޭ ކިޔަމުންދަނީތޯވެ؟ އަހަރުމެންގެ އަރުންތަކެއް ބިރަށް ޖަޒީރާގައި މަރާ
ހެއްދަރާކުރެވުނުދާއިރު، އެމީހުންގެ ދިފާއުގައި އެންމެ ބޮޑަށްވެސް (މި އިތުރުވެރިން)
އެބައިމީހުންގެ މަޢިޝީބަތަކު ބޮޑުވުނުމައެވެ. އެކަމަކު اللهގެ ރަޙުމަތުން ގެތެއްނެތް
ނަބިއްޔާ ކާފަރުކު ދީނާރީނުނާގެ އަތް ދިޔަވުމުން، މި ދުނިޔޭގެ ވާރުތަ (އިތުރުވެރިންތަކަށް)
އަދި (ކިއުއްމަ) ޖިހާދުގެ އަޑުންތަކަށް ރޯގައިލެވެ. ފަހު މިފަދަ ބަހަރާކަން އިމާމާރާކަން އަދި
ދީނުގެ ކަންތައްތަކުގައި މިނަވަރުގެ ގޮތުންނަށް ކިއިނުއަހައްތޯވެ؟[123]

އޭ އެކަހެރިވެގެން ތިބޭމީހުންނޭވެ!

ސަރުކާރުގެ ޒިންމާ މިތާ އިތުރުވެރިން... މި ބާޒިބުނުގެއެއް... ގޮއްސަބަނާޔާ، އަޑު
ޖުރައިބު، އަދި ރުވައިސް، އަދި ހާއިރު، ޖުރައިޝާ އަދި އަދި ރަސޫލާ -ޖަރުމުތަކުގައި
ތިބި އަހަރެމެން އަޒުންނަށް (އެއްވެސް) އެހީއެއްނުވެއެވެ. އަދިކިއްމަ އެބައިމީހުން
ސަރުކާރު ކުރުމުގެ ވާޖިބުކާފާދީ ފަރުވާއެއްވެސްނުދެއެވެ. ދުނިޔަ

122 سورة التوبة 9:31

123

ސަޙާބީންގެ ދަރީންނަށްބަލައި ކުޑައިރުސް، މުސްލިމުންގެ ދަރީންނަށްބަލައި ތުރިވެރިކަންނުވާ މިހުންނަށް اللهُ ގެ ރަޙްމަތްލައްވާށިއެވެ.

ޚާލިދު އިބްނު ވަލީދު رضي | عنه އާއި ސުވާލުކުރެވުނެވެ. 'އޭ ޚާލިދުއެވެ. ނަބީކަލުގެ ނޫރު ތެރޭގައި 20އަހަރު ހޭދަވެއިރު އިސްލާމުގެ ވިސްނުން (އިސްލާމް ފުލާއިގުދު) ވިޔާނުވަތަކޮށްފައެވެ؟' ވިދާޅުވިއެވެ. "އަހަރެމެންނާއި އެކު (ހަތިޔާރު) މިހުރީއެވެ. އަހަރެމެން ދަނީ ގޮތުގައި އެމީހުންގެ ތަސްބީތުގަ ހަމަ ހަތިޔާރުގެންދަވައެވެ."

(ޒާހިދުން އެކަހެރިވެގަންނަ މީހުންނަށް އަންހެނުންނާދު ބައްސާވެ!)

ދޭ އެކަހެރިވެގެން ތިބޭމީހުންނޭވެ!

އިބްނު ޢަސާކިރު، ޒައިދު ބިން އަސްލަމް ކިބައިން އެކަށޭގޮތުގެ ބައްޖަ ފާދުތަށް ރިވާކުރައްވައެވެ: اللهُ ގެ ރަސޫލާ صلى | عليه وسلم ޙަދީޘް ކުރައްވައެވެ: "އުޖޫން (ވާރޭގެ) ތިކި ފައިބާނާ ހިނދަކާ ޒާހިދު ފޫނިކާއި ހުރަހުގައި ދުވިއްޔާނާއެވެ. އަދި މިސްކީނުންގެ ތެރެއިން އިތުރު އުނގެނިގެންވާ މީހުން މިފަދައިން ބޭނުން ޒާތެއް އަންނާނެއެވެ: 'މިއީ ޒާހިދުގެ ޒާތެއްނުނެވެ' އެހެންކަމުން އެޒާތަށް ދުވިއްޖެ މީހެއް ދަންނާނެވެ. އެއީ އެންމެ ފުރިހަމަ ވެގެންވާ ޒާހިދުގެ ދަރުބާރެވެ." ސުވާލުކުރެވުނެވެ: "އޭ اللهُ ގެ ރަސޫލާއެވެ! އެފަދައިން ބޭނުން ބަޔަކުވާނީ ހެއްދެވެ؟" ޙަދީޘް ކުރައްވައެވެ:

”ހާއްސަވެ. (އެއީ) اللهއާއި މަގާމުކަމުންނާއި މިސްކީންކަމުގެ ތަޢުނަށް ތިބިފައިވާ ކަންތައްތަކެވެ.”[124]

[124] ރިވާ ކުރެއްވީ: އިބްނު ޖަރީރު، އުސްތާޛުއަޙްމަދުޝާކިރު /މުސްނަދު ޝާކިރު، އަދި މަރުޙޫމުޝާކިރު އިބްނު ޢަސާކިރު، އަނަސް (رَضِيَ ا ُ عَنْهُ) ރިވާއިން ނަގާ. (ތަޢާރު އިސްލާމީ ހަދީޘް ދެ ނަބިއްޔާ ކަމަށް ވިދާޅުވެފައިވާ). އެހެންނަމަވެސް މި ކޮޅުގައި ހިއްސާކުރެވޭ އެތައް ހަދީޘް ތަކެއްގައި ނަބިއްޔާގެ ވާހަކަ. މިފަދައިން ރަސޫލުﷲ ނަބިއްޔާ ތެދުގެ ތެރޭގައި:

އިބްނު ޢަސާކިރު، ”ޖަންނަތުން އެކަކަށް ނުވެވޭނެ ވަރަށްގަދަ ވެގެންވާ އިންޞާފު“ މިޙަދީޘްގެ ދަރުސް ރިވާކުރައްވާފައެވެ: އަނަސް އިބްނު މާލިކް (رَضِيَ ا ُ عَنْهُ) ރިވާއިން ރިވާ ވެފައިވެއެވެ. ”اللهގެ ރަސޫލާ (صلى ا عليه وسلم) ނަބިއްޔާކުރެއްވިއެވެ: ”اللهގެ މަގުގައި (ޖިހާދުގެ) އަޖުރު ވާއްސަގައި (އެބައި ނަބަވީކޮށްގައި) ނިކަމެތްޖަ މީހުން، އެނގޭ މަސްކަތްﷲއަށް އާދަ ކުރަން ޖެހޭ ހުރިހާ ކަމަކަށްޓަކައި ޙަދީޘް ކުރިން ނޑާއިޓަކައި. އެއަށްފަހު އެކަލޭގެފާނު ރިޔާވާ ވިދާޅުވިއެވެ: {...ފަހެ އެއަށް އިމާން ވާން ކަނޑައަޅައިދީ މީހުން އިމާން ވެރިންވެ، އަދި (އިންސާނު ކުރަން) އެޅުއްޖެހިމާ އެއަށް ކުރުކުރިތަނިޔާވެ...} އަނަސް ވިދާޅުވިއެވެ: ”ބުނުއްވިވެ: ”އޭ اللهގެ ރަސޫލާއެވެ. ކަލޭގެފާނު ރިވާއިން މި ނަބިއްޔާ އަޑުއިވުމަށްފަހު ޖިހާދުން އެކަށޭރިވެ އަދި ވާހަކަން ޖެހުނީ ފަހަރު ކާކުހެއްތޯ؟ އެކަލޭގެފާނު ނަބިއްޔާކުރެއްވިއެވެ: الله އެމީހުންގެ މަސްކަތް ތަޢުނަށް ތަކްވާފައިވާ މީހެކެވެ. އަދި އެއީ އެމީހުންގެ މަސްކަތް އެއިއްޒަތުގެ ކާމިލާ މީހެކެވެ. އަދި އެއިއްޒަތު އެމީހުންގެ މަސްކަތް ވަރުގަދަ ވެގެންވާ ޙައްޤު ތަޢުލީމު ކުރައްވާފައިވާ މީހެކެވެ؛ މިސްކީނުންގެ ތެރެއިން ފަހުޖެހުންގައި ޖިހާދަށް އިންސާނު ކުރާ ބަލަހަ އަންނާނެތެވެ. އެހެންނަމަވެސް ތިމަން ކަލޭގެފާނުގެ ޙައްޤު ވަކި ދުވަހަކުވެސް ބަދަލުނުވާނޭ ތަޢުރިފް ވެވޭއިރެއްނުވެއެވެ. (އެއީ) އެ ނަޖިހާއި އެއް އެއިއްޒަތު އާއި މީހަކު ބައްދަލު ކަންނޭ ކަމުގައި ވަކިނަމަ، އެއިއްޒަތު އެހެން އެއްވެސް މަހުރޫމުކަމަށް ދެއްވާފައިވާ ފަދަ (ގަދަ) އަޖުބަކުން އެމީހާއަށް އަޖުރުދެއްވާނެކަމެވެ.“

އަބޫސް ޢަބްދުالله އިބްނު ޢުމަރު (رَضِيَ ا ُ عَنْهُمَا) ފަރާތުން ރިވާވެފައިވެއެވެ. اللهގެ ރަސޫލާ (صلى ا عليه وسلم) ނަބިއްޔާކުރެއްވިއެވެ: ”މިސްކީނުންގެ ހިތްތަށް އަޑާޖެހުން (މާނައީ: ޢަޒަބުން ނޫން މީހުން) ގެ ހިތްތަށް ފަރާއިން ވާނޭ ދުވަސްވަރުއް މިސްކީނުންގެ މަސްކަތް އަންނާނެއެވެ.“ އެހެންކަމުން ސުވާލުކުރެވުނެވެ: ”އަޑާޖެހުންގެ ހިތްތަށް ވަނީ ކޮންފަދަ އަކުންތޯއެވެ؟“ އެކަލޭގެފާނު ނަބިއްޔާކުރެއްވިއެވެ: ”ދުނިޔޭގެ ލޯތްބެވެ. އެބައިމީހުންގެ

އޭ ހާޒިރުވެގެން ތިބޭމީހުންނޭވެ!

އަހަރެން މިބުނަނީ އިބްނު އަލް ޢައުޒީ އުކާޒާގެ ޢަރާފާތުގެ މިނުބަރާ މުޒާހަބް ކުރެއްވި ބަސްތަކެވެ: "އޭ މީސްތަކުންނޭވެ! ޖިހާދުގެ ހަދިޔާކަމެއް ގިރާވެ (މި)އުޅުނީއެވެ. އަދި ޖާހިލް (ތެދުވެދެ) ގެވިންގުވިއްޖެއެވެ. ސުވަރުގޭގެ ދޮރުތައް ހުޅުވިއްޖެއެވެ. އެހެންކަމުން ކަލޭމެންނަށް ހަނގުރާމައިގެ އަސްވާރުންކަމަށް ނުވެވޭނެ ކަމުގައިވިޔަސް –ކަލޭމެންގެ އަންހެނުންނަށް ޖިހާދުގެ ހަދިޔާކަމެއް ގިރާކުރުވަދޭނެއެވެ. އަދި ކަލޭމެން، ކަލޭމެންގެ ކަވިރަވަށިގާ އަސްދުންއަގާއިއްސިބޭނެވެ... އޭ މިތިބަ ފުރާ އާއި ތެބެވިހާފަރާއިތި އަންހެނުންނަށްވެ...!"[125]

އޭ ހާޒިރުވެގެން ތިބޭމީހުންނޭވެ!

ޖިހާދުގެ ފާޑިޔާގައި ބައިވެރިވެ ގެތުމަށް އަވަސްވެ ގަންނާށެވެ. اللّٰهُ ގެ ދަރުމަވެން – ނަސޭޙަތްތެރިން ހަނގުރާމަކުރުންމަތީ މިވީހީ ކަލޭމެންގެ ޙަޔާތް ޖަޒާގެ އަޖުރުންނެވެ. އުމުރުންނަކީ އެހިވާނެވެ. އަދި އުމުރުންނާ އެއްބަޔިވާނެވެ. އުމުރުންނައި ހަމައަށް ވާސިލްވުން ނެތްނަމަ، ނަބިއްޔާ صلى ا عليه وسلم ގެ ޖަޒީރާގައި އަވާންކަމާއެކު އުފާކުރުންމަތީ މިވީހީ ސަލާމީހުންނެވެ.

ސުލްޠާނުގެ ޖަޒީރާގެ ސުލްޠާނެވެ. އަދި الله އުއްމީއުންނަށް ދެއްވާ ކަންތަށް ރިޒުޤުއް އުއްމީމުން އުއްމީމުންގެ ނަޒަރުތްތިބާނަށް ހަމަކުރެވެ. އަދި ޖިހާދަކީ ނަޞްރުގެ ކަވެއްކަމަށް، ސަލަމާތް ދިނުމަކީ ބަދަލުވާއް ގޮތުގައި އުއްމީމުން ދިޔާނުއްވެ." (ރިވާ ކުރެއްވީ: އަބޫ ދާއޫދު/މުސްތަދްރަކް އަދި އަލްބައިހަޤީ އިބްނު އަބީ ޝައިބާ ކުރުން ، މައްސޫރުކޮށް)

[125] މިބަސް ވަނީ އިބްނު ތަރީޚާއް، މިޔަންގެ ނަންގާރުގައި ބައްދަލުކުރާކަމަށެވެ.

ފަހު ނަބިއްޔާގެ ހަބަރުގެ ވަންޏާ ލިބިގަތުމަށްޓަކައި އެންމެ ކާފަރުއްނަމަވެސް ގަބޫލުކުރާނެއެވެ. އެހެނީ ބަޔާނެއް މުސްލިމުގައި ރިވާވެގެންވެއެވެ: “ކާފަރަކާއި އޭނާ ގަތުލުކުރިމީހާ ދުވަހަކުވެސް ނަރަކައިގައި އެއްކޮށްނުކުރެވޭނެއެވެ.”

އޭ އެކަހެރިވެގެން ތިބިމީހުންނޭވެ!

(اللهވަނީ ކުރެއްވިއެވެ:) “އަދި ކާފިރުންގެ އަތްތަކުން (ކާފިރުން) ހަލާކުގެ ތެރެއަށް އެއްލާނުލާށެވެ.”[126] އަދި “ހަލާކު” ބުނެވިފައިވަނީ ޖިހާދުއަށް ދުނިޔާވީ ކަންކަމުގައި މަސްއޫލު އެޅުމަށެވެ.

އޭ ޖިހާދުން ދުރުވެގަނެގެން ތިބިމީހުންނޭވެ!

ޝިރުކުތަކުގައި ގަދަވެ އިސްލާމްކަމުގައި ބަލިވާނެވެ.

އޭ ޖިހާދުން ދުރުވެގަނެގެން ތިބިމީހުންނޭވެ!

ހަޤީޤީ މުއުމިނަކީ ކޮބައިކަން އެނގޭތޯއެވެ؟ އެއީ اللهވަނީ ކުރައްވާފައިވާ ފަދައިން: “ފަހު އީމާންވެ، ހިޖުރަކޮށް، اللهގެ މަގުގައި ޖިހާދުކޮށް ، އަދި (ހިޖުރަކުރިމީހުންނަށް) އެހީވެ ނަސްރުދީފައިވާ މީހުން - ފަހު ޙަޤީޤަތުގައި މުއުމިނުންނަކީ މިއެވެ.”[127]

---

[126] سورة البقرة 2:195

[127] سورة الأنفال 8:74

(ޝާޢިރު ސުލްޠާނުގެ ސިޓީ) ނިންމާލަމުން

އަހަރެން الله سبحانه وتعا ގެ ޙަޟްރަތުގައިން، ތިޔަ އަޑުގެ ހިތްތަކަށް ތޮރުމަގެ ދެއްކެވުމަށާއި އެ އިލާހާ ބައްދަލުވުމަށް ގާތްވުން އަހަރެމެން ޖާދުކުރުންމަތީ ދެމިތިބި ތޯފީޤުދެއްވުމަށް އެދިދަންނަވަމެވެ.

ޔާ الله، يا حيُ يا قيوم يا ذا ا لال والإكرام، މުޙައްމަދު صلى ا عليه وسلم ގެ އުއްމަތަށް ޖާގަދަން މަގުދައްކަވައިދެއްވާނދޭވެ. ޔާالله، މިކަމުގެ ފުރި އިލާހުވެ، އިސްލާމްދީނުގެ ޒުވާނުންނަށް، އިބަ އިލާހާއި އިބަ އިލާހުގެ ދީނަށް އެހީވެރިވުމަށް މަގުދައްކަވައިދެއްވާނދޭވެ.

ޔާ الله، ނަޞާރާއިންނާއި ޔަހޫދީންނާއި އެބައިމީހުންގެ އެޖެންޑާ ބައްލަވައި (ގޮތްޕިއްމަވާ) ދެއްވާނދޭވެ. ޔާ الله، يا جبار يا فاطر السماوات والأرض، އެބައިމީހުންގެ ހިތްތަކަށް ބިރުވެރިކަން ލައްވައި، އެބައިމީހުންގެ މައްޗަށް (ދަތިކަން) އުނދަގޫތަކާއި ބަލާގެ ބޮޑުތަކެއް ލައްވަވާދެއްވާނދޭވެ. ޔާ الله، އިސްލާމް އިލާހުގެ އެދިހުރިކަމާއި ނަޞްރު (އަހަރެމެންނަށް) ޖަހަކި ދަތިހާލަތި ދެއްވަވާދެއްވާނދޭވެ. ޝަހީދުބާއި އެބައިމީހުންގެ އެހީތެރިންނާއި ގާތްތިމާގެ މައްޗަށް އަހަރެމެންނަށް ނަޞްރުދެއްވައި، އަހަރެމެންނަށް އެބައިމީހުންގެ މައްޗަށް ވާދަވެރިކަމުގެ ބާރުވެއްވަވާދެއްވާނދޭވެ. ޔާ الله، އަހަރެމެން ފަރުދީގޮތުންނާއި، ޖަމާޢަތުގެ ގޮތުންނާއި، ހިތްވަރާއި އެކަށީ ގޮތުންނާއި އިބަ އިލާހުގެ މަގުމަތީ ދެއްވަވާދެއްވާނދޭވެ. ޔާ الله، އަހަރެމެންގެ ތޯބާގައި އެއްބާރު ބޭނުންކުރައްވާ އަހަރެމެންގެ އަރިހުން (އިބަ އިލާހުގެ) އެދުމަށް ވަވާދެއްވާނދޭވެ. އާމީން ޔާރަބަލްޢާލަމީން އަހަރެމެންގެ ދުޢާ ޤަބޫލުކުރައްވާ ބޭނުންކުރައްވާ (އަހަރެމެން ތިބި އަހަރެމެން).

ހާ ﷲ، يا أكرم الأكرمين ، އަހަރުމެންނަށް ދީނަ އިލާހުގެ މަގުމަތީ ސާބިތުވުމުގެ ނިޢުމަތް ދެއްވާވާނދޭވެ. އާމީން އާދޭ ސަލަވާތް އަހަރެމެންގެ ނަބިއްޔާ ފާޠިމާގެ ބައްޕާފުޅަށް، އާލާގެ މައްޗަށް ހިނގައިގެން ކަނޑައެޅުނީ ރިސާލަތުގެ ދުރުސްވުމަށްވެ.

هذا والله أعلم

وصلى الله وسلم على نبينا محمد

އަބޫ ޢަބްދުއްރަޙްމާން އަލް އަޘަރީ

ސުލްޠާން ބިން ބިޖާދު އަލް އުތައިބީ

تنظيم قاعدة الجهاد في جزيرة العرب

ނިންމާލުން:

“ތިޔަ ޚިޔާނާތުންގެ ޚިޔާނާތް ވަންތަކަން ގެއްލިއްޖެއެވެ.”

(ޝައިޚުލް އިސްލާމް އިބްނު ތައިމިއްޔާ ر ٥ | ، މިޢިޔާރު އިން ވިދާޅުވެފައިވެއެވެ:)

“اللّٰه މިދީން އަމާނާތްކަމުގައި، އިސްލާމް ކަމުގެ ތޫރު ދިރުއްވައި، އަދި މުއުމިނުންނާއި މުޤާބިލުންގެ ބާރު ރަގަނޑު ކުރައްވާ މި ޤަވާނީނަށް ދިރި ހުރުމަކަށް اللّٰه މިންވަރު ކުރައްވާފައިވާ މިނޫނަސް اللّٰه ވަރަށް ހެޔޮ ރަނގަޅުގޮތް މިންވަރު ކުރައްވައިދެއެވެ. އެހެނީ އެބައިމީހުން އިހުގެ (ނަބިއްޔާގެ) އަންބިޔާއު ބޭކަލުންނާއި އަދި މުހާޖިރު ބޭކަލުންނާއި އެއްގޮތްވެގެންވެއެވެ. މި ނިޢުމަތަކީ މުއުމިނުން اللّٰه ބަސްތަރުކޮށްގައި ޝުކުރު ކުރަން ޖެހޭނެއެވެ. މިއީ ވަރަށްވެސް ދިރިހިވެރިކަމަ ރިޢާޔަތްކުރެވެއެވެ. އަދި މި ޖިހާދަ ވަރަށްވެސް ބޮޑު ނިޢުމަތެކެވެ. އަދި ބަޔަކު އާއި، ރުޙަމު، އުޚުއްވަތް އަދި ޚާއްޞަ އަދި މިސްކީނުންގެ މިތަނަ އިހުގެ އަންބިޔާއު ބޭކަލުންނާއި އަދި މުހާޖިރު ބޭކަލުން މިތަނުގައި ތިއްބެވި ކަލުގައިވެރިންނަ، އެބޭކަލުން އެންމެ ހުރިހާތަނެއްގައި ކުރައްވާނީ މި މުޖުތަމަޢުގެ ތަރައްޤީ ކުރުމަށް ޖިހާދާ ބައިވެރިވާ ވަގުތެއްގައެވެ.

އަދި މިފަދަ ކަމެއް ދުރުކޮށްލާނީ ހިނދުމެއްނުވެ ގެއްލުންތަކީ ކުރައްވާފައިވާ މިންވަރެވެ. އަދި ކިއްހެއްޓޯއެވެ؟ އެފަދަ މިންވަރު މިދުނިޔެ އާއި އާޚިރަތުގައި ތިބޭގޮތްވާނީ ކުޅަ ތައިދުއެކެވެ.”

އަދި ޝައިޚް އަބޫ މުސްލިމް އައްޖަރާޙީ (ر ٥ |) ވިދާޅުވިއެވެ: “...ތިޔަ އަޑުއަހަންތެރިންނާއި އަދި އިރާޤާއި ގެނު اللّٰه ކަނޑައެޅުމުންނާއި ސުވާލުކުރައްވާނެއެވެ.

އެބައިމީހުންނަށްޓަކައި ކަލޭމެންނަށް ކޮށްދެވޭނީ ކޮންކަމެއްހެއްޔޯ؟[128] މުއްލާ އުމަރާ ދެކެ، އަދި އާންމުން އެހީވުމަށް ނުކުޅެދުން ކަމާއިމެދު ކަލޭމެންނާއި ﷲ ސުވާލުކުރައްވާހުށީވެ. ފަހެ އެންމާގެ "ކުނަރި" ﷲ އާއި އެއިލާހުގެ ނަބިއްޔާއަށް ޚިޔާނާތްތެރިވެވެ. އަދި އެންމާގެ ދީނަށް ނިކަމެތިކަން ގެނައުމާއި ދެކޮށްވެވެ.

ﷲ، އިބްނު އަލީ ޒައިދީއަށް ރަޙްމަތް ލައްވާށިއެވެ. ފަހެ އެކަލޭގެފާނު، މުސްލިމުން އުބައިމީހުންގެ ވާޖިބު ޙައްޤު އަދާކުރުމަށް ނުކުޅެދުން ހިނދު، މުސްލިމުންތަކައި (ޔާޖޫޖާއި) ޖިހާދަށް ގޮވާލެއްވިއެވެ. ދީން ރައްކާތެރިކުރުމަށެވެ. އަދި ކާފަރުން މުސްލިމުންގެ ބިންތަކުން ފައްސަރަން ޖެހުނީމަށެވެ.

އެކަލޭގެފާނު ވިދާޅުވިއެވެ:

128 އަދި ފަލަސްތީނާއި ސޫރިޔާއާއި ޢިރާޤާއި އަރަބިވެރިންނަން އެބައިމީހުންގެ ނަސްރާނީން އަދި އެބައިމީހުންގެ ނަސްރާނީންގެ އެއަށް އުޅުމުންނާއި ގެދެވެސް ސުވާލުކުރާ ހުއްޖެވެ. ފަހެ އެ އުޅުމުންގެ ކުނަރި ކޮށްބައިސާއްހެއްތޯ؟ ﷲ އަށް އިމާންވާ ނަސާރާއިންގެ ނަޖިސް އަސްޖަހުންނާއި ހިދާޔަތް އެވެރިންގެ ބިކަރު ވެރިކަން ރައްކާއުކުރިމުން ކަމަށް ވެގެވެ. ފަހެ ނަރިއާގެ މުނަން އުޒާލަކަން ގެނުވައިދޭނީ ފަހެ ކާކުހެއްތޯ؟ އެންމާގެ ބަނޑުގައިވާ ދަރި އާއި ހަވާލު ވާނީ ކާކުހެއްތޯ؟ އަޅުގަނޑު ކުރިމަތީގައި އެންމާގެ އުޅުމުންތަކުގެ ބިއްލަތް ފަރިގަނޑު ބޮޑެތި ބަޔަކުހެ އެއަށްފަހު އެންމެންނަށް އާލާމީގައި މަރާލިމަށް އިންސާފެއް ހޯދައިދޭނީ ފަހެ ކާކުހެއްތޯ؟ ބާރިހުނާ ޢަބްދުﷲގެ މަސްކަތް ރާމާމަކުންގެ ލައްޖަތް އުހުރުވާލަމުން ދިޔައިރު އެންމާ އެ ރުއި ރުއިމުގެ އަދި އޮހުރުވި ކަރުނަ ތަކުގެ ބަދަލު ހުރައިދޭނީ ފަހެ ކާކުހެއްތޯ؟ ޢަބްދުއްރަޙްމާންގެ މަންމަގެ ކިރު އެންމާއަށް ދެއްކެވި ޙިތާނީ ކިހިނަކުން ހެއްޔޯ؟ އައިޝާގެ ލޮލުގެ އަނދިރިވިކަމުގެ ޙައްޤަކީ ކާކުހެއްޔޯ؟ ދެއްކެވި މާ ހިތާމަތަކުން ތަޅުމަލުކުރުމުގެ ހިތާމަތަކުން މި ޒުވާނުން ނަގަވާ. މިއެއްމަތީގެ ލޮލު އޮވެ... މި އެއްމަތީގެ ވާނަވާ... ފަހެ މިދިނުން ތަކާއި އަނަރުގެންނަން ކޮންދޭވެނި ކިއްހެއްތޯ؟ ﷲ ޙަސްރަތުގައި އަނަރުގެންނަން ޖުވާބުދޭނީވެސްތޯ؟

"އޭ މުސްލިމުންނޭވެ! ކަލޭމެންގެ ދީން ހަނދުމަ ނައްތާލައި ކަލޭމެންގެ ބިދްޢަތް ޚުރާފާތުގައި ތިބެނީ ކީއް ބާއްވަގެންހެއްޔެވެ؟ އަދި ﷲ އަށް ނަސްރު ދިނުމަށް ނުކުޅެދިފައި ތިބީވެސް ކީއް ބާއްވަގެންހެއްޔެވެ؟ ދެން (ތިޔަފަދައިންވެސް ނަމަ) އުޅެފަރު، އުޅެފަރުގެ ނަސްބަތައް ކަލޭމެންނަކަށް ނުދެއްވާނެތެވެ. ކަލޭމެން ހިނގަނީ ބިދްޢަތް މިތުރުވެގެންވެސް ގާތްކުރުމުގެ މަޢްޞިޔަތް ކަމަށެވެ. އުޅުނަސް، ތަހުނަޅު! ﷲ ވަނީ، ބިދްޢަތް، އުޅުމާއި އުޅުމުގެ ތަރައްޤީ އާއި މުއުމިނުންގެ މަޢްޞިޔަތް އުފައްދަނީ ހާލަތުގައި ކަމަށްވާނެއެވެ.

ކަލޭމެންނަށް ހަމަކު ހުރިހިނދެވެ! ކަލޭމެންގެ ބިނބިޔަށް ﷲ ގެ ދަރުމަވެން އަށްއަރިގަށްފައިވާ ހިނދު، ކަލޭމެންނަށް އުއްމަތް ހިމެނޭގޮތް ދިޔަސާސަތުވެސް ހުއްޓެވެ؟ އެއި އުބިންބިޔަކަށް ކަލޭމެންގެ (އުބަދި: މުސްލިމުންގެ) ކަބަފަދިނޭ ތާ ޤުރުބާންކަންފައިވާ ބިނބިޔަކަށެވެ. މި ދަރުމަ ބާރުންވެސް ކަލޭމެން ތަދުވެބިކަން އަޅުވާ ކުރާނެވެ. އުޅުނަސް ކަލޭމެންވީކަން ކަނަވާރި މުޅިދުނިޔޭގެ ވެރިންނަށެވެ. ކަލޭމެންގެ އަރުންބަށް ގާފަރުން ވަގާތައި އަދި ތަދުވެބި ކަންފަވާ ހިނދުއްގައި ކަލޭމެންނަށް އުއްވެސް އަސަރުއް ފަރާ ނުކުރަނީހެއްޔެވެ؟ ކަލޭމެންގެ އަރުންބަށް (ބަދަރުވެންގެ އަބުދަރާގައި) އަންދަމުން ދާ ހާލު، އަދި އުބައިމިހުން އަލިބައްމަތީ ނިދަމުންދާ ހާލު، ފަހަ ކަލޭމެން ކައި ބޮއެ ދުނިޔޭގެ އަރާމުން އުޅޭ ހާސިލުކުރަނީ ކަންފަދައަކުން ހުއްޓެވެ؟

އޭ މުސްލިމުންނޭވެ! ޖިހާދުގެ ހަރުފަތްތަކައް ގެރާވެ (މި)އުޅުރުނީއެވެ. އަދި ޖިހާދަށް (ތަދުވެމުގެ) ގެވެންގެވިއްޖެއެވެ. ސަވަރުގެގެ ދަރުތަކައް ހުރެވިއްޖެއެވެ. އުޅުންކަމުން ކަލޭމެންނަށް ހަނގުރާމައިގެ އަސްވާރުންކަމަން ނުވެވޭނެ ކަމުގައިވެސް ނަމަ -ކަލޭމެންގެ އަންހެނުންނަށް ޖިހާދުގެ ހަރުފަތްތަކައް ގެރާކުރުވަދޭށެވެ. އަދި ކަލޭމެން، ކަލޭމެންގެ ކަނިރަވައިގާ އަނދުންއަޅާންތިބޭށެވެ... އޭ މިތިބަ ފިރާ އާއި ތުބެދާފައިތިބި އަންހެނުންނޭވެ...! ދެންފަހު ކަލޭމެން އުފަދައިން ނުވެސްނަމަ، ދީން މިތިބީ

އަސްތަކެވެ. އަދި މިހިރީ އާދޭ ޖަންނަތްތަކެވެ. މި ޖަންނަތް ބައެއް ހޯދައިދޭ މިވަނީ ކިހިނެއްކަން ކަލޭމެންނަށް އެނގޭތޯއެވެ؟ މިހަދަރައިގައި މިވަނީ އަންހެނުންނެވެ އަބުއިމްރާނުގެ އިސްތިޝްހާދުވުމެވެ. އެހެނީ އަބުއިމްރާނުގެ ކިބައިގާ (ޖިހާދަށް އަރި ފުރަތަ) ވަނީ އެ، އެކަނި ކަމުގައިވާތީއެވެ. އިތުރު އަލިން ފުށް ބަރުކަތުގެ ކުރިމަތިން އަންހެނުންނާއި އިސްތިޝްހާދުވި ބޭބޭ ޝަހީދުވިއްޔާއެވެ. އެހެނީ ދޮބޭގެ ބޭރުން ނިމު اللهގެ މަގުމަތީ ޖިހާދު ކުރުމުގެ ބޭރުން ފުރިއްޔާއެވެ. ދަރި މި އަސްތަކުގައި ފުރުމަތަކަށް ނުކުތްގޮތަކުން ވަނީހަމަ، ދެން މި ޖަންނަތް ބަރަބަރަ ހިފާށެވެ. އެހެނީ މި ހަދަވައި މިވަނީ އަންހެނުންނެވެ ޝަހީދުވުމެވެ. އަދި ކަލޭމެންގެ ހިމާޔަތް ޝަހީދުވުމެވެ.“

ދެން އެކަލޭގެފާނު މުސްލިމުންގެ ބޮޑު މަސްކަރު އެ ޖަގަސްބަދު އެއްޗެއްފުމަރު ފަރު ގަދަ އަޑުން ގޮވާލައްވައިފިއެވެ:

”އޭ މުސްލިމުންގެ ޒަނބުތަކޭވެ! ހަދާލާށެވެ ބިރިބާރުކުރުމެވެ... މުސްލިމުންގެ ގާތަކޭވެ! ހަދާލާށެވެ ބިރިބާރުކުރުމެވެ... އޭ ހިތްތަކޭވެ.. ބަދު އިބްލީސް ކުރިއްޔާއެވެ. ދެން ފިރިހެނުންގެ ފިރިހެން ވަންތަކަން ގެއްލިއްޖެއެވެ.“

الله ގަންދީ ބުނަމެވެ. އެއީ ބުރަކަށެވެ. ފިރިހެނުންގެ ފިރިހެން ވަންތަކަން ގެއްލިއްޖެއެވެ.

ބޮޑު ޗާފެއް ވަނާވައިފާ ވާހަކަ އުއްމަތެއް އަހަރުމެން ވަނާވައިފައި ފާ، މި ޖަމާނުގައި، ދެން އަހަރުމެން ބުނާނީ ފަހު ކޮބާ ހެއްޔެވެ؟ الله ގަންދީ ބުނަމެވެ. އަބޫ ބަކުރު އާއި އުމަރު، އުތުމާން، ޢަލީ އަދި ސަޢުދު އަދި އަލި މިޤްދާދު އާއި ޖަޢުފަރު އަދި ޙަބީބު އާއި އެއްފަދަ މިހުންނަކަން އެދުނީއައް ނުނުވެ. އެހެނަސް އަހަރުމެން ބޭނުންވަނީ ސަލާހުއްދީނާ ފަދަ ފިރިހެނުންނެވެ. ދެން އެކަމަނާ، ފަޤީރުން ފިޔަވަސް ނާރާ ޝަރީޢަތް މުސްލިމުންގެ އަންހެނުންނާއި ދަރި ސަރަޙައްދަށް ވަންނަނީ އުޅުމުން،

މުސްލިމުންގެ ބުރުމަތްތެރިކަން ހިމާޔަތް ކޮށްދިނުމެވެ. އެކަމަކާ މުސްލިމުން ހިމާޔަތް ކުރުމަށްޓަކައި ޖިހާދު ކުރެއްވިއެވެ. ޔާ الله.. އަހަރުމެންނަށް އެހީތެރިވެދެއްވާދިއެވެ. ކަންތައްތައް ބޮލާއި ހަމަހަމަ އަރަހައިދިއެވެ.

ޔާ އިޚްލާސްތެރިންނޭ! ޔާ މުސްލިމު އުއްމަތުގެ ޒުވާނުންނޭ! الله އަށް ބިރުވެތިވާށެވެ. އަދި ކަލޭމެން ދީނަށްޓަކައިވާ (ޖިހާދު) ދޫނުކުރާށެވެ. އެއްބައިވަންތަވުން ވަނީ ކަނޑިޔަށެވެ.[129] (اللهގެ) ޝަރީޢަތުގެ ޢަދުއްވުންނަށް ރައްކާތެރިވާށެވެ. ކަލޭމެން

---

[129] ކަނޑި (އާއި ކަލަޝްނިކޮވް އަދި ބަޑިގެ) މާތް ކަމާއި، އަދި އެއާއި އެކު اللهގެ މަގުގައި ޖިހާދު ކުރުމުގެ މަތިވެރިކަން:

ޞަޙީޙު އިބްނު ޙިއްބާން ރިވާކޮށްފައެވެ:

“މީސްތަކުން ރަސޫލާ (صلى ا عليه وسلم) ކައިރިން ސުވާލުކޮށްފައި ތަކާއި ބޮޑު ޝަހީދުން ސަވާބުލިބޭން އުޅޭތޯ. އެހެނަސް އަހަރެން ސަވާބުލިބޭން އުޅެނީ ނަބައި ކޮންބައެއްކަމާއި ބުނެއެވެ. އަހަރެން ދެންނެވީމެވެ: “ޔާ الله ރަސޫލާއެވެ. އަހަރެމެން މިދެމި ޝަހީދުން ކަލޭގެފާނަށް ފެނިވަޑައިގެންނެވީތޯއެވެ؟ މިއަދު ފަހު އެއްވެސް ނަބައެއް (އުއްމަތުގެ މައްޗަށް) އަންނާނެތޯއެވެ؟ އެކަލޭގެފާނު ބަދަލުދެއްވިއެވެ: “އާއެކެވެ.” އަހަރެން ދެންނެވީމެވެ: “އެއީ (އެބަހީ: ނަބައިކަމުން) އަހަރެމެން ސަލާމަތް ވެވޭނެ ގޮތަކީ ކޮބައިހެއްޔެވެ؟” އެކަލޭގެފާނު ބަދަލުދެއްވިއެވެ: “ކަނޑިޔައެވެ.” (ބަސްވަން ސަބީރު، ރިވާކުރެއްވީ: އިބްނު އަބީ ޝައިބާ އެކަލޭގެފާނުގެ މުސައްނަފުގައި، އަދި އަޅު ނާޞިރު)

އަދިވެސް އިމާމް އަޙްމަދު (ر ه ا) ގެ މުސްނަދުގައި ރިވާވެފައިވެއެވެ:

ނަބިއްޔާ (صلى ا عليه وسلم) ޙަދީޘް ކުރެއްވިއެވެ: “ޝަހީދުންނަކީ ހަތަރުބާވަތެއްގެ އެންމެ ހަތަރު ބާވަތުގެ ކުރިން (އެބަހީ: ޝާހިދުން ހަތަރު ބާވަތުގެ) ކަނޑައެޅިފައެވެ. (އެއީ) އެއްވެސް ޝަރީޢަތާއި ނުލައި اللهއަށް އުފަލިބި އަޅުކަން ކުރުމަކަށް ދަނޑުއަރަނިކޮށްވެ. އަދި ތިމަން ކަލޭގެފާނުގެ ރަޙްމަތްވެސް ތިމަންކަލޭގެފާނުގެ ތިއްބަވާނެ ހިތުގައި ދޮރުގަނޑެވެ. އަދި ތިމަންކަލޭގެފާނާއި

ތާރީޚުގެ ތެރެއަށް ނުދަނީސް، އަދި ނިމުން ފާޅުނުވަނީސް، ކަލޭމެންނަށް ވެވުނު ގޮތަކުން ކަލޭމެންގެ އަޑުއަހަން އެހީތެރިވެދޭނަމެވެ.“[130]

ނުއެދުން ކަމަކާ، ޗޫލުމަށް އުއަލިފާން ބޯމައް ވަޅީން
ބަލި އުންޏަ ޗުވެއްޖެއޭ އަދި، ކުޑަކުދީންގެ ތެއިން

ނުގެނު ވާނީ އެދުމުން، އެސްކަރީޖުންނަށް ގިސްލާ ރޮމުން
ކަނޑި ތިމަގަނޑު ޔައްވުޗާ ގެރުމަށް، މަގޭ މިދީނާއި ޖާން

ނުއަޅޭ އިވުނީ މަގޭ އަޑުންނަށް، އާހުގެ ރުއިމާއި މިވޭން
ހަޅި ކުރުރު މިކަތިޖަހިއޭ މަގޭ، މުޅި ރަށާތާއި މިދީން

ދުކޮށްވެރިވާމީހާގެ ނިމުމަކީ ނިކަމެތިކަމެވެ. އަދި އެއްވެސް ބަރަކާތެއް އެއްގޮތަކަށް މީހަކީ، ވަހަ އެބައިމީހުންގެ ތެރެއިންވާމީހެކެވެ.“

އަދިވެސް އެކަލޭގެފާނު (صلى ا عليه وسلم) ބަޔާންކޮށްދެއްވިއެވެ: ”...ދަރިންނޭވެ! ސުވަރުގެ ވަނީ ކަނޑިތަކުގެ ހިޔަނިދަށުގައެވެ.“ (ސަހީހް އަލް ބުޚާރީ 2966، 2965)

އަދިވެސް، ޤިޔާމަތްދުވަހު މަތީގެ ދަރަޖަތަކަށް ހުރިހާ މަސްއޫލުވެރި ހުށަހެޅުއްވުމުގެ ކުރިއަށް، ސަލާމަތުން އެބައިމީހުންގެ ކަނޑިތަކާއިއެކު اللهގެ ރަސޫލުވަރިގެން ތިބޭނޭކަމަށް ސަލާމަތް ތިން ޖަބައިރު (ر ه ا) ފާހަގަކޮށް ދަނާވެގެންވެއެވެ. (މިވާހަކަ ދަޅާ ކުރައްވީ؛ އިބްނު އަބީ މުބާރަކް އާއި އިމާމް ބުޚާރީ އެކަލޭގެފާނުގެ ”އަލް ކަބީރު“ ގައި، އަދި އަލް ޖިބާރީ އަލްޖަމަޢު ސުނަނުގެ 68ވަނަ ޙަދީޘްގެ ތަފްސީލުގައެވެ. އަލް ސުޔޫތީ އާއި އަލް ޙާކިމް މިޙަދީޘް ސަޙީޙްކަމަށް ވިދާޅުވިއެވެ.)

[130] ޝަހީދު އަބޫ މުސްޢަބް އައްޒަރުޤާވީގެ މި ބަސް ކޮޅު ނަގާފައި މިވަނީ 6 ޖުލައި 2004ގައި ޖާރީކުރި ކުރުވީޑިއޯ ފިލްމު ޓޭޕުންނެވެ.

ނުއުފެދޭތޯ ރުޅި، އެކުފުރު ފާފުކާ އަޅިފާން ތަކުން
ކަނޑޭ އުފުލި ނަރަކޭގެ ތަރަޙު، ކާތާތޯ މުސްލިމު ދަރިން

ނުއުދުނުއްކަމަކު މަރުވެން، އިސްލާމް މުސްލިމު ބިމުން
ކަމި ޙަޔާތި އަދު، ހަނދުމަކުރަމި ތިހެން ދުލި އުއްމަތް މަތިން

ނުވޭގެން ވެއް އިލާހު، ދީނަށް ޒިޔާނަތް ތެރިވި މީހުން ކިބައިން
ކަތިލުވިއްޖެ މިދިން، ހަށިތަކު ތިޔަދަ ނިފާޤު އަތުތަށް މަތިން

ބުނުވެން އުޖާލާ ދުވަސް، އަންނާނެކަން ހަމަ ޔަޤީން
ކަނޑޭގެ ކާކު ލިޔުޅުން ކުފުރާއި މުނާފިޤު، ދެވެރިންގެ ޝައިން

"ދެންފަހެ އަހަރެމެންނަށް ކޮށްދެވިފައި ވަނީ ކޮންކަމެއްހެއްޔެވެ؟

اللّٰه عز وجل އަށްޓަކައި ކޮށްދެވޭނީ ފަހެ ކޮންކަމެއްހެއްޔެވެ؟ އިސްލާމް ދީނަށްޓަކައި އަހަރެމެންނަށް ކޮށްދެވޭނީ ފަހެ ކޮންކަމެއްހެއްޔެވެ؟ އެބައިމީހުންގެ ޢިއްފަތްތެރިކަން ފޮރުވަންވީ ފަހައިވާ އުޚުތުންނަށްޓަކައި ކޮށްދެވޭނީ ފަހެ ކޮންކަމެއްހެއްޔެވެ؟ އެބައިމީހުންގެ އަމިއްލަ ގެތަކުގެ ދަރުވާ ކިޔެސްކިޔެސްވި ކުޑަކުދިންނަށްޓަކައި އަހަރެމެންނަށް ފަހެ ކޮށްދެވޭނީ ކޮންކަމެއްހެއްޔެވެ؟ އަނިޔާތަކެއް ދެވި މަރާލެވުނު ޝަހީދުންނަށްޓަކައި އަހަރެމެންނަށް ކޮށްދެވޭނީ ފަހެ ކޮންކަމެއްހެއްޔެވެ؟ ފުނޑުފުނޑު ކުރެވުނު މިސްކިތްތަކަށްޓަކައި އަހަރެމެންނަށް ކޮށްދެވިފައިވަނީ ފަހެ ކޮންކަމެއްހެއްޔެވެ؟ ބޮއްދާލުގެ މިސްކިތްތަކުގެ އިރަށް އިހާނީ ކުރެވި، އަދި ފައްޅިތަކަށް އަންދާލެވުނު މުސްހަފު ތަކަށްޓަކައި އަހަރެމެންނަށް ކޮށްދެވޭނީ ފަހެ ކޮންކަމެއްހެއްޔެވެ؟ އަދި

ޒަމާނީގެ މިސްކިތްތަކުގައި މުސްލިމުމީހުންގެ ބޮޑުވެގެންދާ ކަންކަން. (އަދި ހިލުންތަކުގައި

އާދޭ ޖަމާޢަތް ކިޔަވާދިނުން އެއްކަލަފުނުވެ.) އެއަސްބާބުގައި ހަރަކާތްތެރިކަން ކޮންބައެއް

ފަދަ ކޮންކަމެއްހެއްޔެވެ؟ ދިރޭގެ ޙާލަތު ބަލާނަމަ ހަރަކާތްތެރިކަން ކޮންބައެއް

ފަދަ ކޮންކަމެއްހެއްޔެވެ؟ ފަރުދީ ޙައްޤުގައި ކޮންބައެއް ފަދަ ކޮންކަމެއްހެއްޔެވެ؟

އަޚްލާޤު ޙައްޤުގައި ކޮންބައެއް ފަދަ ކޮންކަމެއްހެއްޔެވެ؟ މަދަނީ ޙައްޤުގައި

ކޮންބައެއް ފަދަ ކޮންކަމެއްހެއްޔެވެ؟ ސިޔާސީ ޙައްޤުގައި ކޮންބައެއް ފަދަ

ކޮންކަމެއްހެއްޔެވެ؟ އަދިލުވެރިކަމުގައި، އަދި އަސާސީ ޙައްޤުތަކާމެދު

މަސްލަހަތު، އަޚްލާޤީ ބާ ޙައްޤުގައި ހަރަކާތްތެރިކަން ކޮންބައެއް ފަދަ ކޮންކަމެއްހެއްޔެވެ؟

ޤައުމީ ޝަރުޢީ ޙައްޤުތަކުގައި ހަރަކާތްތެރިކަން ކޮންބައެއް ފަދަ

ކޮންކަމެއްހެއްޔެވެ؟ މުޖުތަމަޢުގައި ހަރަކާތްތެރިކަން ބައެއް ފަދަ ކޮންކަމެއްހެއްޔެވެ؟

ހަރަކާތްތެރިވުމުގެ އަސާސީ ޙައްޤުތަކާމެދު ހަރަކާތްތެރިކަން ކޮންބައެއް ފަދަ

ކޮންކަމެއްހެއްޔެވެ؟ އަދި ދުނިޔޭގެ އަސާސީ ޙައްޤުގައި ކޮންބައެއް ފަދަ

ކޮންކަމެއްހެއްޔެވެ؟ ބައިނަލްއަޤުވާމީ އަސާސީ ޙައްޤުގައި ކޮންބައެއް ފަދަ

ކޮންކަމެއްހެއްޔެވެ؟ ވިޔަފާރީގެ އަސާސީ ޙައްޤުގައި ކޮންބައެއް ފަދަ

ކޮންކަމެއްހެއްޔެވެ؟

މުސްލިމް އުއްމަތުގެ ހަރަކާތްތެރިކަން ކޮންބައެއްގެ ފަދަ ކޮންކަމެއްހެއްޔެވެ؟

ފަދަ އެ މުސްލިމު ޖަމާޢަތްތަކެވެ! އަދި އިމާން ކަމުގެ އަސްލުތަކުގެ! ހަމަކަށަވަރުން

ﷲ عز وجل ޖަމާޢަތުގައި ދީނާއި (ދުނިޔޭގެ އެކަށީގެންވާ) މަގު

ހުޅުވައިދެއްވާފައެވެ. އެހެންކަމުން އުފާވެރިކަމެއް ޖަމާޢަތް ޝަރުޢީގެ މަގުން

ހިނގުމަކީ ބަރަކާތެވެ. އެއީ އިސްލާމްގެ މަގެވެ. ނިކަމެތިކަމުގެ މަގެއް ނޫނެވެ.

ހެޔޮވެރިކަން ކަމުގެ މަގެވެ. އަޚްލާޤީ ފުރިހަމަކަމުގެ މަގުއެވެ. ސުލްޙަވެރިކަމުގެ މަގެވެ.

ނިކަމެތިގެ އެހީތެރިކަން. ދީންފަދަ އެބައިމީހުންގެ ވެރި ރައްކާތެރިކަމުގެ މަގެވެ. އެހެން

މީހުން ފަދަ ކޮށައިހެއްޔެވެ؟ އެބައެއްގެ ދިނަސް ނަޞޭޙަތްދިނުމަށް އެއް މީހުން ފަދަ

ކޮބައިހެއްޔެވެ؟ ސުވަރުގޭގެ ޙޫރުންނަށްބަލައި އިންތިޒާރު ކުރާ މީހުން ފަހެ ކޮބައިހެއްޔެވެ؟ ޖަންނަތުގެ ބަގީޗާތަކަށް އެދިއެދި ތިބި މީހުން ފަހެ ކޮބައިހެއްޔެވެ؟ ޝަހީދު ވުމަށާއި (އާޚިރަތުގައި) ނަބިއްޔާއާއި ވިދިގެން ވުމަށް އެދޭ މީހުން ފަހެ ކޮބައިހެއްޔެވެ؟ އަދި އެންމެ ރަޙްމާންވަންތަ އިލާހުގެ ރުއްސުވުމުގެ ފޯނިކަމަށް ދަރިވެފައިވާ މީހުން ފަހެ ކޮބައިހެއްޔެވެ؟ ޝަހީދުވުމަށް ކެތްމަދުވެފައިވާ މީހުން ފަހެ ކޮބައިހެއްޔެވެ؟”[131]

“އެހެންކަމުން ގެއިންތަކުތެރެވެފައިވާ ބުޅާގެ ފަލިފުށާއި، ފަރަސްތީނުގައި ކުރުވާ ޖަރީމާތަކުގެ ހަބަރުތަކާއި، އަދަންގެ އަރިފާންތަކާއި، އަދި އަގުވެތި ކުރުވިފައިވާ މީހުންނާއި، އަނދަވަޅުތަކުގެ ހިތްމަތިގެ ވާހަކަތަކާއި، އެރިޙިރާގެ ބޮޑުވެގެންވާ ހިތްމަތަކާއި، ބަލްގެރިއާގެ ފޫރަހިދާ ފުރުގަނޑުތަކާއި، ސޫރަތުގެ ބޮޑު ހަލާކުތަކާއި، ފުބޭނުގެ ފުރުގޮތުގައިވާ ބަލިތަކާއި، ސޫފާލިއާ އާއި، ބޮޑުމާރާއި، ޝޫޝާނާއި އަދި އާގެ ފުންފާރުގަނޑުތަކާއި، އުގަންޑާއާއި، ޖަންޖަބާރާއި، އިންޑޮނޭޝިއާ އަދި ނައިޖީރިއާ... ފަހެ މި ހުރިހާ ޤައުމުތަކުގެ ތަކާއި ހަލާކުތަކަކީ އަހަރުމެންނަށް ވާ ފިލާވަޅުތަކެވެ. ދެންފަހެ މިދައުރު ހަލާކުގެ ތެރެއަށް ނުބައިހިނގާ ބާރުގެން އިބްރަތް އަހަރުމެން ހާސިލް ކުރާނޭބަލައެވެ؟ ނުވަތަ އަހަރުމެން ލަދުވެރިކަމާއި ނިކަމެތިކަމާއި ހަލާކުން ފުލާ، އިހުގެ މީހުން ހަނދުމަނުކުރިގެންދިޔަފަދައިން ހަނދުމަނުކުރެ، އެމީހުންނާއި ދިޔަފަދައިން ނުރާގޭސް، ބާރުގޮ އަހަރުމެންގެ މައްޗަށް އައުން އިޙްދަލާނުވީހެއްޔެވެ؟”[132]

---

[131] މި ބަސްކޮޅުގެ އަސްލު ނަގާފައިވަނީ: “ފަޟްލު ވަޢުޒު ޝަހީދު ޢުމަރު ހަދީދު” ތަރްޖަމާކޮށް ޝާއިޢުކުރީ ބިލާދުއްރާފިދައިން.

[132] ޝައިޚް ޢަބްދުﷲ ޢައްޒާމް، ބައްޔަތާ، “އިލްތަޙިޤު ބިލް ޤާފިލާ”
http://tawhed·ws/r?i=1600

الله عز وجل ވަޙީކުރެއްވިއެވެ:

الذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ أَعْظَمُ دَرَجَةً عِنْدَ اللهِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْفَائِزُونَ * يُبَشِّرُهُمْ رَبُّهُمْ بِرَحْمَةٍ مِنْهُ وَرِضْوَانٍ وَجَنَّاتٍ لَهُمْ فِيهَا نَعِيمٌ مُقِيمٌ * خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا إِنَّ اللهَ عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ

"އީމާންވެ، (الله ގެ މަގުގައި) ހިޖުރަކޮށް، އެބައިމީހުންގެ މުދަލުތަކުންނާއި ނަފްސުތަކުން الله ގެ މަގުގައި ޖިހާދުކުރި މީހުން، ފަހެ الله ހަޟްރަތުގައި އެބައިމީހުންގެ ދަރަޖަ މާ މަތިވެރިވެގެންވެއެވެ. އަދި އެއީ ހަމަކަށަވަރުން، ކާމިޔާބުވެގެންވާ މީހުންނެވެ. އެބައިމީހުންގެ ރައްބު، އެއިލާހުގެ ރަޙްމަތާއި، ރިޟްވާނާއި، އަދި ސުވަރުގެ އުފާލުގެ ބަގީޗާތަކުގެ އުފާވެރިކަމުގެ ޚަބަރު އެބައިމީހުންނަށް ދެއްވައެވެ. އެބައިމީހުން ހުރީ އަބަދަށް އެތަނުގައި ދެމިތިބޭނެއެވެ. ހަމަކަށަވަރުން الله ހަޟްރަތުގައި މަތިވެރިވެގެންވާ އަޖުރުވެއެވެ."

"ޖިހާދުގެ އަޑު"

ތިޔަ އަޑުންގެ ހުރި ދުޢާ ތަކުގައި އަހަރެމެން ހަނދުމަ ނެތި ނުކުރައްވާށެވެ.